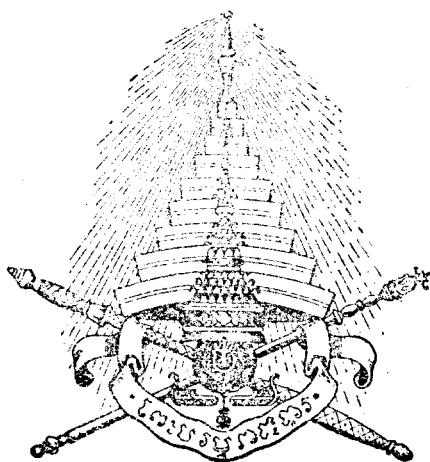

บอกแก้

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๓ ที่ได้ตรวจชำระ
ใหม่ยังมีที่คลาดเคลื่อน คือ

คำผิด	คำถูก
ลักษณะ ๓๗ ตำบลาญหน้า ฆ.	ปรานีประนอมยอมความ
ปรานีประนอม	
มาตรา ๕๔๘ บรรทัด ๒ ให้ผู้เช่า	ผู้ให้เช่า
มาตรา ๗๐๓ (๕) ดั่งหาวิม-	(๕) ดั่งหาวิมทรัพย์สินอื่นใด ๆ
ทรัพย์สินอื่น ๆ	
มาตรา ๘๘๕ บรรทัด ๔-๕ เชื้อค-	เชื้อคนชื้อว่าเป็น
พันธ์ขอเป็น	
มาตรา ๘๘๗ บรรทัดสุดท้าย-	ธนาคาร
ธนาคาร	
มาตรา ๑๐๑๗ บรรทัด ๔	ตำบลที่จัด
ตำบลที่จัด	
มาตรา ๑๓๑๕ บรรทัด ๒	บริษัทเงิน
บริษัทเงิน	
มาตรา ๒๑๕๗	มาตรา ๑๓๕๗

พระราชกฤษฎีกา

ให้ใช้บังคับบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

บรรพ ๓

ที่ได้ตรวจชำระใหม่

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้า ๆ ให้ประกาศจงทราบทั่วกันว่า

จำเดิม แต่ได้ ออก ประกาศ ประมวล กฎหมายแพ่ง และพาณิชย์บรรพ ๓ ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๖๗

เล่ม ๔๕ หน้า ๒ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑

เป็นต้นมา ได้มีความเห็นแนะนำมากหลายเพื่อยังประมวล
กฎหมายนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

และเมื่อได้ตรวจพิจารณาโดยถ่องแท้แล้ว เห็นเป็นการ
สมควรให้ตรวจชำระ บทบัญญัติในบรรพ ๓ แห่งประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่กล่าวมาข้างต้นนั้นใหม่

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า บทบัญญัติเดิมใน
บรรพ ๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ประกาศ
ไว้แต่ณวันที่ ๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๖๗ นั้นให้ยกเลิก
เสียสิ้น และใช้บทบัญญัติที่ตรวจชำระใหม่ต่อท้ายพระราช
กฤษฎีกานี้แทน

ให้ใช้พระราชกฤษฎีกานี้ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พุทธ
ศักราช ๒๕๗๒ เป็นต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๗๑
เป็นปีที่ ๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

สารบัญ

บรรพ ๓

เอกเทศสัญญา

ลักษณะ ๑ ซื่อขาย

มาตรา

หมวด ๑ สภาพและหลักสำคัญของสัญญาซื่อขาย

ส่วนที่ ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป ๔๕๓-๔๕๗

ส่วนที่ ๒ การโอนกรรมสิทธิ์ ๔๕๘-๔๖๐

หมวด ๒ หน้าที่และความรับผิดของผู้ขาย

ส่วนที่ ๑ การส่งมอบ ๔๖๑-๔๗๑

ส่วนที่ ๒ ความรับผิดเพื่อชำรุดบกพร่อง ๔๗๒-๔๗๔

ส่วนที่ ๓ ความรับผิดในการรอนสิทธิ ๔๗๕-๔๗๖

ส่วนที่ ๔ ข้อสัญญาว่าจะไม่ต้องรับผิด ๔๗๗-๔๗๘

หมวด ๓ หน้าที่ของผู้ซื้อ ๔๗๙-๔๘๐

หมวด ๔ การซื่อขายเฉพาะบางอย่าง

ส่วนที่ ๑ ขายฝาก ๔๘๑-๕๐๒

ส่วนที่ ๒ ขายตามตัวอย่าง ขายตาม

คำพรรณนา ขายเพื่อชอบ ๕๐๓-๕๐๘

ส่วนที่ ๓ ขายทอดตลาด ๕๐๙-๕๑๗

ลักษณะ ๒ แลกเปลี่ยน

๕๑๘-๕๒๐

ลักษณะ ๓ ให้	๕๒๑-๕๓๖
ลักษณะ ๔ เช่าทรัพย์	
หมวด ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป	๕๓๗-๕๔๕
หมวด ๒ หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ให้เช่า	๕๔๖-๕๕๑
หมวด ๓ หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้เช่า	๕๕๒-๕๖๓
หมวด ๔ ความระงับแห่งสัญญาเช่า	๕๖๔-๕๗๑
ลักษณะ ๕ เช่าซื้อ	๕๗๒-๕๗๔
ลักษณะ ๖ จ้างแรงงาน	๕๗๕-๕๘๖
ลักษณะ ๗ จ้างทำของ	๕๘๗-๖๐๗
ลักษณะ ๘ รับขน	๖๐๘-๖๐๙
หมวด ๑ รับขนของ	๖๑๐-๖๓๓
หมวด ๒ รับขนคนโดยสาร	๖๓๔-๖๓๙
ลักษณะ ๙ ยืม	
หมวด ๑ ยืมใช้คงรูป	๖๔๐-๖๔๙
หมวด ๒ ยืมใช้สิ้นเปลือง	๖๕๐-๖๕๖
ลักษณะ ๑๐ ฝากทรัพย์	
หมวด ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป	๖๕๗-๖๗๑
หมวด ๒ วิธีระงับการฝากเงิน	๖๗๒-๖๗๓
หมวด ๓ วิธีระงับสำหรับเจ้าสำนักโรงแรม	๖๗๔-๖๗๙

ลักษณะ ๑๑ คำประกัน

หมวด ๑	บทเบ็ดเสร็จทั่วไป	๖๘๐-๖๘๕
หมวด ๒	ผลก่อนชำระหนี้	๖๘๖-๖๘๒
หมวด ๓	ผลภายหลังชำระหนี้	๖๘๓-๖๘๓
หมวด ๔	ความระงับสิ้นไปแห่งการคำประกัน	๖๘๘-๗๐๑

ลักษณะ ๑๒ จำนอง

หมวด ๑	บทเบ็ดเสร็จทั่วไป	๗๐๒-๗๑๔
หมวด ๒	สิทธิจำนองครอบเพียงใด	๗๑๕-๗๒๑
หมวด ๓	สิทธิและหน้าที่ของผู้รับจำนอง และผู้จำนอง	๗๒๒-๗๒๓
หมวด ๔	การบังคับจำนอง	๗๒๘-๗๓๕
หมวด ๕	สิทธิและหน้าที่ของผู้รับโอน ทรัพย์สินซึ่งจำนอง	๗๓๖-๗๔๓
หมวด ๖	ความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาจำนอง	๗๔๔-๗๔๖

ลักษณะ ๑๓ จำนำ

หมวด ๑	บทเบ็ดเสร็จทั่วไป	๗๔๗-๗๕๓
หมวด ๒	สิทธิและหน้าที่ของผู้จำนำ และผู้รับจำนำ	๗๕๘-๗๖๓
หมวด ๓	การบังคับจำนำ	๗๖๔-๗๖๘

(๒) การใช้จ่ายเงินเพื่อแก้หน้า	๕๕๔-๕๕๘
ส่วนที่ ๖ สิทธิไล่เบี้ยเพราะเขาไม่ รับรองหรือไม่ใช้จ่ายเงิน	๕๕๕-๕๗๔
ส่วนที่ ๗ ตัวแลกเงินเป็นสำหรับ	๕๗๕-๕๘๑
หมวด ๓ ตัวสัญญาใช้จ่ายเงิน	๕๘๒-๕๘๖
หมวด ๔ เช็ก	๕๘๗-๑๐๐๐
หมวด ๕ อายุความ	๑๐๐๑-๑๐๐๕
หมวด ๖ ตัวเงินปลอม ตัวเงินถูกดัก และตัวเงินหาย	๑๐๐๖-๑๐๑๑
ลักษณะ ๒๒ หุ้นส่วนและบริษัท	
หมวด ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป	๑๐๑๒-๑๐๒๔
หมวด ๒ ห้างหุ้นส่วนสามัญ	
ส่วนที่ ๑ บทวิเคราะห์	๑๐๒๕
ส่วนที่ ๒ ความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็น หุ้นส่วนด้วยกันเอง	๑๐๒๖-๑๐๔๘
ส่วนที่ ๓ ความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็น หุ้นส่วนกับบุคคลภายนอก	๑๐๔๙-๑๐๕๔
ส่วนที่ ๔ การเลิกและชำระบัญชีห้าง หุ้นส่วนสามัญ	๑๐๕๕-๑๐๖๓

ส่วนที่ ๕	การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วน	
	สามัญ	๑๐๖๔-๑๐๗๒
ส่วนที่ ๖	การควบห้างหุ้นส่วน	
	จดทะเบียนเข้ากัน	๑๐๗๓-๑๐๗๖
หมวด ๓	ห้างหุ้นส่วนจำกัด	๑๐๗๗-๑๐๘๕
หมวด ๔	บริษัทจำกัด	
ส่วนที่ ๑	สภาพและการตั้งบริษัท	
	จำกัด	๑๐๘๖-๑๑๑๖
ส่วนที่ ๒	หุ้นและผู้ถือหุ้น	๑๑๑๗-๑๑๔๓
ส่วนที่ ๓	วิธีจัดการบริษัทจำกัด	
	(๑) บทเบ็ดเสร็จทั่วไป	๑๑๔๔-๑๑๔๕
	(๒) กรรมการ	๑๑๕๐-๑๑๗๐
	(๓) ประชุมใหญ่	๑๑๗๑-๑๑๕๕
	(๔) บัญชีงบดุลย์	๑๑๕๖-๑๑๕๘
	(๕) เงินปันผลและเงินสำรอง	๑๒๐๐-๑๒๐๕
	(๖) สมุดและบัญชี	๑๒๐๖-๑๒๐๗
ส่วนที่ ๔	การสอบบัญชี	๑๒๐๘-๑๒๑๔
ส่วนที่ ๕	การตรวจ	๑๒๑๕-๑๒๑๕
ส่วนที่ ๖	การเพิ่มทุนและลดทุน	๑๒๒๐-๑๒๒๘

ส่วนที่ ๗	หุ้นกู้	๑๒๒๕-๑๒๓๕
ส่วนที่ ๘	เลิกบริษัทจำกัด	๑๒๓๖-๑๒๓๗
ส่วนที่ ๙	การควบบริษัทจำกัดเข้ากัน	๑๒๓๘-๑๒๔๓
ส่วนที่ ๑๐	หนังสือบอกกล่าว	๑๒๔๔-๑๒๔๕
ส่วนที่ ๑๑	การถอนทะเบียน บริษัทร้าง	๑๒๔๖
หมวด ๕	การชำระบัญชีห้างหุ้นส่วน จดทะเบียนห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัด	๑๒๔๗-๑๒๗๓
ลักษณะ ๒๓	สมาคม	๑๒๗๔-๑๒๘๗

บรรพ ๓

เอกเทศสัญญา

ลักษณะ ๑

ซื้อขาย

หมวด ๑

สภาพและหลักสำคัญของสัญญาซื้อขาย

ส่วนที่ ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๔๕๓ อันว่าซื้อขายนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลฝ่ายหนึ่ง เรียกว่าผู้ขาย โอนกรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์สินให้แก่บุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง เรียกว่าผู้ซื้อ และผู้ซื้อตกลงว่าจะใช้ราคาทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ขาย

มาตรา ๔๕๔ การที่คู่กรณีฝ่ายหนึ่งให้คำมั่นไว้ก่อนว่าจะซื้อหรือขายนั้น จะมีผลเป็นการซื้อขายต่อเมื่ออีกฝ่ายหนึ่งได้บอกกล่าวความจำนงว่าจะทำการซื้อขายนั้นให้สำเร็จตลอดไป และคำบอกกล่าวเช่นนั้นได้ไปถึงบุคคลผู้ให้คำมั่นแล้ว

ถ้าในคำมั่นมิได้กำหนดเวลาไว้เพื่อการบอกกล่าวเช่นนั้นไว้ ท่านว่าบุคคลผู้ให้คำมั่นจะกำหนดเวลาพอสมควร และบอกกล่าวไปยังคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งให้ตอบมา เป็นแน่นอนภายในเวลากำหนดนั้นก็ได้ ที่จะทำการซื้อขายให้สำเร็จตลอดไป

หรือไม่ ถ้าและไม่ตอบเป็นแน่นอนภายในกำหนดเวลานั้น
ไซ้ร้ คำมั่นซึ่งได้ให้ไว้ก่อนนั้นก็เป็อันไร้ผล

มาตรา ๔๕๕ เมื่อกล่าวต่อไป เบื้องหน้าถึงเวลาชื้อขาย
ท่านหมายความว่าเวลาซึ่งทำสัญญาชื้อขายสำเร็จบริบูรณ์

มาตรา ๔๕๖ การชื้อขายอสังหาริมทรัพย์ ถ้ามิได้ทำ
เป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ไซ้ร้ ท่าน
ว่าเป็นโมฆะ วิธีนี้ให้ไซ้ถึงชื้อขายเรือกำปั่นหรือเรือมีระวาง
ตั้งแต่หกตันขึ้นไป เรือกลไฟหรือเรือยนต์มีระวางตั้งแต่
ห้าตันขึ้นไป ทั้งชื้อขายแพและสัตว์พาหนะด้วย

อนึ่งสัญญาจะขายหรือจะชื้อทรัพย์สินอย่างใด ๆ ตั้งว่ามา
นี้ก็ดี คำมั่นในการชื้อขายทรัพย์สินเช่นว่านั้นก็ดี ถ้ามิได้มี
หลักฐานเป็นหนังสืออย่างหนึ่งอย่างใดลงลายมือชื้อฝ่ายผู้ต้อง
รับผิดชอบสำคัญ หรือได้วางประจำไว้ หรือได้ชำระหนี้บางส่วน
แล้ว ท่านว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่

บทบัญญัติที่กล่าวมาในวรรคก่อนนี้ ท่านให้ไซ้บังคับ
ถึงสัญญาชื้อขาย อสังหาริมทรัพย์ ซึ่งตกลงกัน เป็นราคาห้าร้อย
บาท หรือกว่านั้นขึ้นไปด้วย

มาตรา ๔๕๗ ค่าฤชาธรรมเนียมทำสัญญาชื้อขายนั้น ผู้ชื้อ
ผู้ขายพึงออกไซ้เท่ากันทั้งสองฝ่าย

ส่วนที่ ๒ การโอนกรรมสิทธิ์

มาตรา ๔๕๘ กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ขายนั้น ย่อมโอนไปยังผู้ซื้อตั้งแต่วันที่ขายนั้น และได้ทำสัญญาซื้อขายกัน

มาตรา ๔๕๙ ถ้าสัญญาซื้อขายมีเงื่อนไข หรือเงื่อนไขเวลาบังคับไว้ ท่านว่ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินยังไม่โอนไปจนกว่าการจะได้เป็นไปตามเงื่อนไข หรือถึงกำหนดเงื่อนไขนั้น

มาตรา ๔๖๐ ในการซื้อขายทรัพย์สินซึ่งมิได้กำหนดลงไว้แน่นอนนั้น ท่านว่ากรรมสิทธิ์ยังไม่โอนไปจนกว่าจะได้หมาย หรือนับ ชั่ง ตวง วัด หรือคัดเลือก หรือทำโดยวิธีอื่นเพื่อให้บังตัวทรัพย์สินนั้นออกเป็นแน่นอนแล้ว

ในการซื้อขายทรัพย์สินจะเพาะสิ่ง ถ้าผู้ขายยังจะต้องนับชั่ง ตวง วัด หรือทำการอย่างอื่น หรือทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดอันเกี่ยวแก่ทรัพย์สิน เพื่อให้รู้กำหนดราคาทรัพย์สินนั้นแน่นอน ท่านว่ากรรมสิทธิ์ยังไม่โอนไปยังผู้ซื้อจนกว่าการ หรือสิ่งนั้นได้ทำแล้ว

หมวด ๒

หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ขาย

ส่วนที่ ๑ การส่งมอบ

มาตรา ๔๖๑ ผู้ขายจำต้องส่งมอบทรัพย์สินซึ่งขายนั้นให้แก่ผู้ซื้อ

มาตรา ๔๖๒ การส่งมอบนั้นจะทำอย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้ สุดแต่ว่าเป็นผลให้ทรัพย์สินนั้นไปอยู่ในเงื้อมมือของผู้ซื้อ

มาตรา ๔๖๓ ถ้าในสัญญากำหนดว่าให้ส่งทรัพย์สินซึ่งขายนั้นจากที่แห่งหนึ่งไปถึงอีกแห่งหนึ่งไซ้ ท่านว่าการส่งมอบย่อมสำเร็จเมื่อได้ส่งมอบทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ขนส่ง

มาตรา ๔๖๔ ถ้าขนส่งทรัพย์สินซึ่งได้ซื้อขายกันไปยังที่แห่งอื่น นอกจากสถานที่อันพึงชำระหนี้นั้น ผู้ซื้อพึงออกค่าใช้จ่าย

มาตรา ๔๖๕ ในการซื้อขายสังหาริมทรัพย์นั้น

(๑) หากว่าผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินน้อยกว่าที่ได้สัญญาไว้ ท่านว่าผู้ซื้อจะปฏิเสธไม่รับเอาเลยก็ได้ แต่ถ้าผู้ซื้อรับเอาทรัพย์สินนั้นไว้ ผู้ซื้อก็ต้องใช้ราคาตามส่วน

(๒) หากว่าผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินมากกว่าที่ได้สัญญาไว้ ท่านว่าผู้ซื้อจะรับเอาทรัพย์สินนั้นไว้แต่เพียงตามสัญญา และนอกกว่านั้นปฏิเสธก็ได้ หรือจะปฏิเสธทั้งหมดไม่รับ

เอาไว้เลยก็ได้ ถ้าผู้ซื้อรับเอาทรัพย์สินอันเขาส่งมอบเช่นนั้นไว้ทั้งหมด ผู้ซื้อก็ต้องใช้ราคาตามส่วน

(๓) หากว่าผู้ขาย ส่งมอบ ทรัพย์สินตามที่ ได้ สัญญาไว้ ระคน กับทรัพย์สิน อย่างอื่น อันมิได้รวมอยู่ในข้อ สัญญา ไซ้ร ทำนว่าผู้ซื้อจะรับเอาทรัพย์สินไว้แต่ตามสัญญา และนอกกว่า นั้น บัดเสียก็ได้ หรือจะบัดเสียทั้งหมดก็ได้

มาตรา ๔๖๖ ในการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์นั้น หาก ได้ระบุจำนวนเนื้อที่ทั้งหมดไว้ และผู้ขายส่งมอบทรัพย์สิน น้อยหรือมากไปกว่าที่ได้สัญญา ไซ้ร ทำนว่าผู้ซื้อจะบัดเสีย หรือจะรับเอาไว้และใช้ราคาตามส่วนก็ได้ ตามแต่ จะเลือก

อนึ่งถ้าขาดตกบกพร่อง หรือล้าจำนวนไม่เกินกว่าร้อยละ ห้าแห่งเนื้อที่ทั้งหมดอันได้ระบุไว้ นั้น ไซ้ร ทำนว่าผู้ซื้อจำ ต้องรับเอา และใช้ ราคาตามส่วน แต่ ว่าผู้ซื้ออาจ จะเลิก สัญญาเสียได้ ในเมื่อขาดตก บกพร่อง หรือล้า จำนวน ถึงขนาด ซึ่งหากผู้ซื้อ ได้ทราบก่อนแล้วคงจะมีได้เข้าทำสัญญานั้น

มาตรา ๔๖๗ ในข้อรับผิดเพื่อการที่ทรัพย์สินขาดตกบกพร่อง หรือล้าจำนวนนั้น ทำนห้ามมิให้ฟ้องคดีเมื่อพ้นกำหนดปีหนึ่ง นับแต่เวลาส่งมอบ

มาตรา ๔๖๘ ถ้าในสัญญาไม่มีกำหนดเงื่อนไขให้ใช้ราคาไซ้ ผู้ขายชอบที่จะยึดหน่วงทรัพย์สินที่ขายไว้ได้จนกว่าจะใช้ราคา

มาตรา ๔๖๙ ถ้าผู้ซื้อล้มละลายก่อนส่งมอบทรัพย์สินที่ดี หรือผู้ซื้อเป็นคนล้มละลายแล้วในเวลาซื้อขายโดยผู้ขายไม่รู้ก็ดี หรือผู้ซื้อกระทำให้หลักทรัพย์ที่ให้ไว้เพื่อประกันการชำระเงินนั้นเสื่อมเสียหรือลดน้อยลงก็ดี ถึงแม้ในสัญญาจะมีกำหนดเงื่อนไขให้ใช้ราคา ผู้ขายก็ชอบที่จะยึดหน่วงทรัพย์สินซึ่งขายไว้ได้ เว้นแต่ผู้ซื้อจะหาประกันที่สมควรให้ได้

มาตรา ๔๗๐ ถ้าผู้ซื้อผิดนัด ผู้ขายซึ่งได้ยึดหน่วงทรัพย์สินไว้ตามมาตราทั้งหลายที่กล่าวมาอาจจะใช้ทางแก้ต่อไปนี้แทนทางแก้สามัญในการไม่ชำระหนี้ได้ คือมีจดหมายบอกกล่าวไปยังผู้ซื้อให้ใช้ราคากับทั้งค่าจับจ่ายเกี่ยวการภายในเวลาอันควรซึ่งต้องกำหนดลงไว้ในคำบอกกล่าวนั้นด้วย

ถ้าผู้ซื้อทะเล่เสียไม่ทำตามคำบอกกล่าว ผู้ขายอาจนำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาดได้

มาตรา ๔๗๑ เมื่อขายทอดตลาดได้เงินเป็นจำนวนสุทธิเท่าใด ให้ผู้ขายหักเอาจำนวนที่ค้างชำระแก่ตนเพื่อราคา

และค่าจ้างจ่ายเกี่ยวการนั้นไว้ ถ้าและยังมีเงินเหลือ ก็ให้
ส่งมอบแก่ผู้ซื้อโดยพลัน

ส่วนที่ ๒ ความรับผิดชอบเพื่อชำระคูปอง

มาตรา ๔๗๒ ในกรณีที่ทรัพย์สินซึ่งขายนั้นชำระคูปองอย่างหนึ่งอย่างใด อันเป็นเหตุให้เสื่อมราคาหรือเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์อันมุ่งจะใช้ เป็นปกติที่ดี ประโยชน์ที่มุ่งหมายโดยสัญญาที่ดี ท่านว่าผู้ขายต้องรับผิดชอบ
ความที่กล่าวมาในมาตรานี้อยู่มิใช่ได้ ทั้งที่ผู้ขายรู้อยู่แล้ว หรือไม่รู้ว่าคุณชำระคูปองมีอยู่

มาตรา ๔๗๓ ผู้ขายย่อมไม่ต้องรับผิดชอบในกรณีดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้าผู้ซื้อได้รู้อยู่แล้วแต่ในเวลาซื้อขายว่ามีคุณชำระคูปอง หรือควรจะได้รู้เช่นนั้นหากได้ใช้ความระมัดระวัง อันจะพึงคาดหมายได้แต่วิญญูชน

(๒) ถ้าคุณชำระคูปองนั้นเป็นอันเห็นประจักษ์แล้ว ในเวลาส่งมอบ และผู้ซื้อรับเอาทรัพย์สินนั้นไว้โดยมิได้อิดเอื้อน

(๓) ถ้าทรัพย์สินนั้นได้ขายทอดตลาด

มาตรา ๔๗๔ ในข้อรับผิดเพื่อชำระตบกรรณนั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้องคดีเมื่อพ้นเวลาปีหนึ่งนับแต่เวลาที่ได้พบเห็นความชำระตบกรรณ

ส่วนที่ ๓ ความรับผิดในการรอนสิทธิ

มาตรา ๔๗๕ หากว่ามีบุคคลผู้ใดมาก่อนการรบกวนขัดสิทธิของผู้ซื้อในอันจะครองทรัพย์สินโดยปกติสุข เพราะบุคคลผู้นั้นมีสิทธิเหนือทรัพย์สินที่ได้ซื้อขายกันนั้นอยู่ในเวลาซื้อขายก็ดี เพราะความผิดของผู้ขายก็ดี ท่านว่าผู้ขายจะต้องรับผิดในผลอันนั้น

มาตรา ๔๗๖ ถ้าสิทธิของผู้ก่อนการรบกวนนั้นผู้ซื้ออยู่แล้วในเวลาซื้อขาย ท่านว่าผู้ขายไม่ต้องรับผิด

มาตรา ๔๗๗ เมื่อใดการรบกวนขัดสิทธินั้นเกิดเป็นคดีขึ้นระหว่างผู้ซื้อกับบุคคลภายนอก ผู้ซื้อชอบที่จะขอให้ศาลเรียกผู้ขายเข้าเป็นจำเลยร่วมหรือเป็นโจทก์ร่วมกับผู้ซื้อในคดีนั้นได้ เพื่อศาลจะได้วินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทระหว่างผู้เป็นคู่กรณีทั้งหลายรวมไปเป็นคดีเดียวกัน

มาตรา ๔๗๘ ถ้าผู้ขายเห็นเป็นการสมควร จะสอดเข้าไปในคดีเพื่อปฏิเสธการเรียกร้องของบุคคลภายนอก ก็ชอบที่จะทำได้ด้วย

มาตรา ๔๗๕ ถ้าทรัพย์สินซึ่งซื้อขายกันหลุดไปจากผู้ซื้อทั้งหมดหรือแต่บางส่วน เพราะเหตุการรอนสิทธิที่ดี หรือว่าทรัพย์สินนั้นตกอยู่ในบังคับ แห่งสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดซึ่งเป็นเหตุให้เสื่อมราคา หรือเสื่อมความเหมาะสมแก่การที่จะใช้ หรือเสื่อมความสะดวกในการใช้สอย หรือเสื่อมประโยชน์อันจะพึงได้แต่ทรัพย์สินนั้น และซึ่งผู้ซื้อหาได้รู้ในเวลาซื้อขายไม่ก็ดี ท่านว่าผู้ขายต้องรับผิดชอบ

มาตรา ๔๘๐ ถ้าอสังหาริมทรัพย์ต้องศาลแสดงว่าตกอยู่ในบังคับแห่งการจำยอมโดยกฎหมายไซ้ ท่านว่าผู้ขายไม่ต้องรับผิดชอบ เว้นไว้แต่ผู้ขายจะได้รับรองไว้ในสัญญาว่าทรัพย์สินนั้นปลอดจากการจำยอมอย่างใด ๆ ทั้งสิ้น หรือปลอดจากการจำยอมอันนั้น

มาตรา ๔๘๑ ถ้าผู้ขายไม่ได้เป็นคู่ความในคดีเดิม หรือถ้าผู้ซื้อได้ประณีประนอมยอมความกับบุคคลภายนอก หรือยอมตามที่บุคคลภายนอกเรียกร้องไซ้ ท่านห้ามมิให้ฟ้องคดีในข้อรับผิดชอบเพื่อการรอนสิทธิเมื่อพ้นกำหนดสามเดือนนับแต่วันคำพิพากษาในคดีเดิมถึงที่สุด หรือนับแต่วันประณีประนอมยอมความ หรือวันที่ยอมตามบุคคลภายนอกเรียกร้องนั้น

มาตรา ๔๘๒ ผู้ขายไม่ต้องรับผิดชอบในการรอนสิทธิเมื่อ
กรณีเป็นดังกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้าไม่มีการฟ้องคดี และผู้ขายพิสูจน์ได้ว่าสิทธิ
ของผู้ซื้อได้สูญไปโดยความผิดของผู้ซื้อเอง หรือ

(๒) ถ้าผู้ซื้อไม่ได้เรียกผู้ขายเข้ามาในคดี และผู้ขาย
พิสูจน์ได้ว่า ถ้าได้เรียกเข้ามาคดีฝ่ายผู้ซื้อจะชนะ หรือ

(๓) ถ้าผู้ขายได้เข้ามาในคดี แต่ศาลได้ยกคำเรียกร้อง
ของผู้ซื้อเสียเพราะความผิดของผู้ซื้อเอง

แต่ถึงกรณีจะเป็นอย่างไรก็ดี ถ้าผู้ขายถูกศาลหมาย
เรียกให้เข้ามาในคดีและไม่ยอมเข้าว่าคดีร่วมเป็นจำเลยหรือ
ร่วมเป็นโจทก์กับผู้ซื้อไซ้ ท่านว่าผู้ขายคงต้องรับผิดชอบ

ส่วนที่ ๔ ข้อสัญญาว่าจะไม่ต้องรับผิดชอบ

มาตรา ๔๘๓ คู่สัญญาซื้อขายจะตกลงกันว่าผู้ขายจะ
ไม่ต้องรับผิดชอบเพื่อความชำรุดบกพร่องหรือเพื่อการรอนสิทธิก็ได้

มาตรา ๔๘๔ ข้อสัญญาว่าจะไม่ต้องรับผิดชอบนั้น ย่อม
ไม่คุ้มครองผู้ขายให้พ้นจากการต้องส่งเงินคืนตามราคา เว้นแต่
จะได้ระบุไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๔๘๕ ข้อสัญญาว่าจะไม่ต้องรับผิดชอบนั้น ไม่อาจ
คุ้มครองผู้ขายในผลของการอันผู้ขายได้กระทำไป

เอง หรือผลแห่งข้อความจริงอันผู้ขายได้รู้อยู่แล้วและ
ปกปิดเสีย

หมวด ๓
หน้าที่ของผู้ซื้อ

มาตรา ๔๘๖ ผู้ซื้อจำต้องรับมอบทรัพย์สินที่ตนได้รับ
ซื้อและใช้ราคาตามข้อสัญญาซื้อขาย

มาตรา ๔๘๗ อันราคาทรัพย์สินที่ขายนั้นจะกำหนดลงไว้
ในสัญญาก็ได้ หรือจะปล่อยไปให้กำหนดกันด้วยวิธีอย่างใด
อย่างหนึ่งดังได้ตกลงกันไว้ในสัญญานั้นก็ได้ หรือจะถือเอา
ตามทางการที่คู่สัญญาประพฤติดต่อกันอยู่นั้นก็ได้

ถ้าราคามีได้มีกำหนดเด็ดขาดอย่างใดตั้งว่ามานั้นไซ้
ท่านว่าผู้ซื้อจะต้องใช้ราคาตามสมควร

มาตรา ๔๘๘ ถ้าผู้ซื้อพบเห็นความชำรุดบกพร่องในทรัพย์สิน
ซึ่งตนได้รับซื้อ ผู้ซื้อชอบที่จะยึดหน่วงราคาที่ยังไม่ได้
ชำระไว้ได้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน เว้นแต่ผู้ขายจะหา
ประกันที่สมควรให้ได้

มาตรา ๔๘๙ ถ้าผู้ซื้อถูกผู้รับจ้างหรือบุคคลผู้เรียก
ร้องเอาทรัพย์สินที่ขายนั้นขู่ว่าจะฟ้องเป็นคดีชั้นก็ดี หรือ
มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะถูกขู่เช่นนั้นก็ดี ผู้ซื้อก็ชอบที่จะยึด

หน่วยราคาไว้ทั้งหมดหรือบางส่วนได้ดุษกัน จนกว่าผู้ขายจะ
ได้บำบัดภัยอันนั้นให้สิ้นไป หรือจนกว่าผู้ขายจะหาประกัน
ที่สมควรให้ได้

มาตรา ๔๕๐ ถ้าได้กำหนดกันไว้ว่าให้ส่งมอบทรัพย์สิน
ซึ่งขายนั้นเวลาใด ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเวลา
อันเดียวกันนั้นเองเป็นเวลากำหนดใช้ราคา

หมวด ๔

การซื้อขายจะเพาะบางอย่าง

ส่วนที่ ๑ ขายฝาก

มาตรา ๔๕๑ อันว่าขายฝากนั้น คือสัญญาซื้อขายซึ่ง
กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตกไปยังผู้ซื้อ โดยมีข้อตกลงกันว่า
ผู้ขายอาจไถ่ทรัพย์สินนั้นคืนได้

มาตรา ๔๕๒ ทรัพย์สินซึ่งขายฝากนั้น ถ้าไถ่ภายใน
เวลาที่กำหนดในสัญญาก็ดี หรือภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด
ไว้ก็ดี ท่านให้ถือ เป็นอันว่ากรรมสิทธิ์ไม่เคยตกไปแก่
ผู้ซื้อเลย

มาตรา ๔๕๓ ในการขายฝาก คู่สัญญาจะตกลงกันไม่ให้
ผู้ซื้อจำหน่ายทรัพย์สินซึ่งขายฝากก็ได้ ถ้าและผู้ซื้อจำหน่าย

ทรัพย์สินนั้นฝ่าฝืนสัญญาไซ้ร ก็ต้องรับผิดชอบผู้ขายในความเสียหายใด ๆ อันเกิดแต่การนั้น

มาตรา ๔๕๔ ท่านห้ามมิให้ใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินซึ่งขายฝากเมื่อพ้นเวลาตั้งจะกล่าวต่อไปนี้

(๑) ถ้าเป็นอสังหาริมทรัพย์ กำหนดสิบปีนับแต่เวลาซื้อขาย

(๒) ถ้าเป็นสังหาริมทรัพย์ กำหนดสามปีนับแต่เวลาซื้อขาย

มาตรา ๔๕๕ ถ้าในสัญญามีกำหนดเวลาไถ่เกินไปกว่านั้น ท่านให้ลดลงมาเป็นสิบปีและสามปีตามประเภททรัพย์

มาตรา ๔๕๖ ถ้าในสัญญามีกำหนดเวลาไถ่ต่ำกว่าสิบปีหรือสามปีไซ้ร ท่านว่าหาอาจจะขยายเวลานั้นในภายหลังได้ไม่

มาตรา ๔๕๗ สิทธิในการไถ่ทรัพย์สินนั้น จะพึงใช้ได้แต่บุคคลเหล่านี้ คือ

(๑) ผู้ขายเดิม หรือทายาทของผู้ขายเดิม หรือ

(๒) ผู้รับโอนสิทธินั้น หรือ

(๓) บุคคลซึ่งในสัญญายอมไว้โดยจะเพาะว่าให้เป็นผู้ไถ่ได้

มาตรา ๔๕๘ สิทธิในการไถ่ทรัพย์สินนั้น จะพึงใช้ได้เฉพาะต่อบุคคลเหล่านี้ คือ

- (๑) ผู้ซื้อเดิม หรือทายาทของผู้ซื้อเดิม หรือ
- (๒) ผู้รับโอนทรัพย์สิน หรือรับโอนสิทธิเหนือทรัพย์สินนั้น แต่ในข้อนี้ถ้าเป็นสังหาริมทรัพย์จะใช้สิทธิได้ต่อเมื่อผู้รับโอนได้รู้ในเวลาโอน ว่าทรัพย์สินตกอยู่ในบังคับแห่งสิทธิไถ่คืน

มาตรา ๔๕๙ สินไถ่นั้นถ้าไม่ได้กำหนดกันไว้ว่าเท่าใดไซ้ ท่านให้ไถ่ตามราคาที่ยายฝาก

มาตรา ๕๐๐ ค่าฤชาธรรมเนียมการขายฝากซึ่งผู้ซื้อได้ออกไปนั้น ผู้ไถ่ต้องชี้ให้แก่ผู้ซื้อพร้อมกับสินไถ่

ส่วนค่าฤชาธรรมเนียมการไถ่ทรัพย์สินนั้นผู้ไถ่พึงออกใช้

มาตรา ๕๐๑ ทรัพย์สินซึ่งไถ่นั้น ท่านว่าต้องส่งคืนตามสภาพที่เป็นอยู่ในเวลาไถ่ แต่ถ้าหากว่าทรัพย์สินนั้นถูกทำลายหรือทำให้เสื่อมเสียไปเพราะความผิดของผู้ซื้อไซ้ ท่านว่าผู้ซื้อจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน

มาตรา ๕๐๒ ทรัพย์สินซึ่งไถ่นั้น ท่านว่าบุคคลผู้ไถ่ย่อมได้รับคืนไปโดยปลอดจากสิทธิใดๆ ซึ่งผู้ซื้อเดิม หรือทายาท หรือผู้รับโอนจากผู้ซื้อเดิมก่อให้เกิดขึ้นก่อนเวลาไถ่

ถ้าเจ้าทรัพย์สินที่อยู่ในระวางขายฝากอันได้จดทะเบียน
เช่าต่อพนักงานเจ้าหน้าที่แล้วไซ้ ท่านว่าการเช่านั้นหากมิได้
ทำขึ้นเพื่อจะให้เสียหายแก่ผู้ขาย กำหนดเวลาเช่ายังคงมี
เหลืออยู่อีกเพียงใด ก็ให้คงเป็นอันสมบูรณ์อยู่เพียงนั้น
แต่มิให้เกินกว่าปีหนึ่ง

ส่วนที่ ๒ ขายตามตัวอย่าง

ขายตามคำปรณณา ขายเพื่อชอบ

มาตรา ๕๐๓ ในการขายตามตัวอย่างนั้น ผู้ขายจำต้อง
ส่งมอบทรัพย์สินให้ตรงตามตัวอย่าง

ในการขายตามคำปรณณา ผู้ขายจำต้องส่งมอบทรัพย์สิน
ให้ตรงตามคำปรณณา

มาตรา ๕๐๔ ในข้อรับผิดเพื่อการส่งของไม่ตรงตาม
ตัวอย่าง หรือไม่ตรงตามคำปรณณานั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้อง
คดีเมื่อพ้นกำหนดปีหนึ่งนับแต่เวลาส่งมอบ

มาตรา ๕๐๕ อันว่าขายเพื่อชอบนั้น คือการซื้อขาย
กันโดยมีเงื่อนไขให้ผู้ซื้อได้มีโอกาสตรวจดูทรัพย์สินก่อน
รับซื้อ

มาตรา ๕๐๖ การตรวจดูทรัพย์สินนั้น ถ้าไม่ได้กำหนด

เวลาอันไว้ ผู้ขายอาจกำหนดเวลาอันสมควร และบอกกล่าวแก่ผู้ซื้อให้ตอบภายในกำหนดนั้นได้ว่าจะรับซื้อหรือไม่

มาตรา ๕๐๗ ทรัพย์สินอันผู้ซื้อจะพึงตรวจดูก่อนที่จะส่งมอบแก่กันนั้น ถ้าผู้ซื้อไม่ตรวจรับภายในเวลาที่กำหนดไว้โดยสัญญา หรือโดยประเพณี หรือโดยคำบอกกล่าวของผู้ขาย ท่านว่าผู้ขายย่อมไม่มีความผูกพันต่อไป

มาตรา ๕๐๘ เมื่อทรัพย์สินนั้นได้ส่งมอบแก่ผู้ซื้อเพื่อให้ตรวจดูแล้ว การซื้อขายย่อมเป็นอันบริบูรณ์ในกรณีต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้าผู้ซื้อมิได้บอกกล่าวว่าจะไม่ยอมรับซื้อภายในเวลาที่กำหนดไว้โดยสัญญา หรือโดยประเพณี หรือโดยคำบอกกล่าว หรือ

(๒) ถ้าผู้ซื้อไม่ส่งทรัพย์สินคืนภายในกำหนดเวลาดังกล่าวมานั้น หรือ

(๓) ถ้าผู้ซื้อใช้ราคาทรัพย์สินนั้นสิ้นเชิง หรือแต่บางส่วน หรือ

(๔) ถ้าผู้ซื้อจำหน่ายทรัพย์สินนั้น หรือทำประการอื่นอย่างใดอันเป็นปริยายว่ารับซื้อของนั้น

ส่วนที่ ๓ ขายทอดตลาด

มาตรา ๕๐๕ การขายทอดตลาดย่อมบริบูรณ์ เมื่อผู้ทอดตลาดแสดงความตกลงด้วยเคาะไม้ หรือด้วยกิริยาอื่นอย่างใดอย่างหนึ่งตามจารีตประเพณีในการขายทอดตลาด ถ้ายังมีได้แสดงเช่นนั้นอยู่ตราบใด ท่านว่าผู้สุ่ราคาจะถอนคำสุ่ราคาของตนเสียก็ยังคงถอนได้

มาตรา ๕๑๐ ผู้ซื้อในการขายทอดตลาดจะต้องทำตามคำโฆษณาบอกขาย และตามความข้ออื่น ๆ ซึ่งผู้ทอดตลาดได้แถลงก่อนพะเดิมการสุ่ราคาทรัพย์สินจะพะระขายไป

มาตรา ๕๑๑ ท่านห้ามมิให้ผู้ทอดตลาดเข้าสุ่ราคา หรือใช้ให้ผู้อื่นผู้ใดเข้าสุ่ราคา ในการทอดตลาดซึ่งตนเป็นผู้อำนวยความสะดวกเอง

มาตรา ๕๑๒ ท่านห้ามมิให้ผู้ขายเข้าสุ่ราคาเอง หรือใช้ให้ผู้อื่นผู้ใดเข้าสุ่ราคา เว้นแต่จะได้แถลงไว้โดยพะพะาะในคำโฆษณาบอกการทอดตลาดนั้น ว่าผู้ขายถือสิทธิที่จะเข้าสุ่ราคาด้วย

มาตรา ๕๑๓ เมื่อใดผู้ทอดตลาดเห็นว่าราคาซึ่งมีผู้สุ่สูงสุดนั้นยังไม่เพียงพอ ผู้ทอดตลาดอาจถอนทรัพย์สินจากการทอดตลาดได้

มาตรา ๕๑๔ ผู้สุ่ราคายอมพ้นความผูกพันในราคาซึ่งตนสุ่แต่ขณะเมื่อมีผู้อื่นสุ่ราคาสูงขึ้นไป ไม่ว่าจะการที่ผู้อื่นสุ่นั้นจะสมบุรณ์หรือมิสมบุรณ์ประการใด อีกประการหนึ่งเมื่อใดถอนทรัพย์สินรายนั้นจากการทอดตลาด ผู้สุ่ราคาก็พ้นความผูกพันแต่ขณะที่ถอนนั้นดุกกัน

มาตรา ๕๑๕ ผู้สุ่ราคาสูงสุดต้องไ้ใช้ราคาเป็นเงินสด เมื่อการชื้อขายบริบูรณ์หรือตามเวลาที่กำหนดไว้ในคำโฆษณาบอกขาย

มาตรา ๕๑๖ ถ้าผู้สุ่ราคาสูงสุดละเลยเสียไม่ไ้ใช้ราคาไ้ชื้อท่านให้ผู้ที่ทอดตลาดเอาทรัพย์สินนั้นออกขายอีกซ้ำหนึ่ง ถ้าและไ้ได้เงิน เป็นจำนวน สุทธิไม่ค้มราคาและค่าขายทอดตลาดชั้นเดิม ผู้สุ่ราคาเดิมคนนั้นต้องรับผิดชอบในส่วนที่ขาด

มาตรา ๕๑๗ ถ้าเงินรายไ้ได้ใน การทอดตลาดส่วน หนึ่ง ส่วนใดค้างชำระอยู่ เพราะเหตุผู้ทอดตลาดละเลยไม่บังคับตามบทในมาตรา ๕๑๕ หรือมาตรา ๕๑๖ ไ้ชื้อ ท่านว่าผู้ทอดตลาดจะต้องรับผิดชอบ

ลักษณะ ๒

แลกเปลี่ยน

มาตรา ๕๑๘ อันว่าแลกเปลี่ยนนั้น คือสัญญาซึ่งคู่กรณีต่างโอนกรรมสิทธิแห่งทรัพย์สินให้กันและกัน

มาตรา ๕๑๙ บทบัญญัติทั้งหลายในลักษณะซื้อขายนั้น ท่านให้ใช้ถึงการแลกเปลี่ยนด้วย โดยให้ถือว่าผู้เป็นคู่สัญญาแลกเปลี่ยนเป็นผู้ขายในส่วนทรัพย์สินซึ่งตนได้ส่งมอบ และเป็นผู้ซื้อในส่วนทรัพย์สินซึ่งตนได้รับในการแลกเปลี่ยนนั้น

มาตรา ๕๒๐ ถ้าคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งในสัญญาแลกเปลี่ยนตกลงจะโอนเงินเพิ่มเข้ากับทรัพย์สินสิ่งอื่นให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งไซ้ บททั้งหลายอันว่าด้วยราคาในลักษณะซื้อขายนั้น ให้ใช้ถึงเงินเช่นว่านั้นด้วย

ลักษณะ ๓

ให้

มาตรา ๕๒๑ อันว่าให้ นั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ให้ โอนทรัพย์สินของตนให้โดยเสนาหาแก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับ และผู้รับยอมรับเอาทรัพย์สินนั้น

มาตรา ๕๒๒ การให้ นั้นจะทำด้วยปลดหนี้ให้แก่ผู้รับ หรือด้วยชำระหนี้ซึ่งผู้รับค้างชำระอยู่ก็ได้

มาตรา ๕๒๓ การให้ นั้น ท่านว่าย่อมสมบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบทรัพย์สินที่ให้

มาตรา ๕๒๔ การให้ สิทธิอันมีหนังสือตราสารเป็นสำคัญ นั้น ถ้ามิได้ส่งมอบตราสารให้แก่ผู้รับ และมีได้มี

หนังสือบอกกล่าวแก่ลูกหนี้แห่งสัทชนั้น ท่านว่าการให้ยอม
ไม่สมบูรณ์

มาตรา ๕๒๕ การให้ทรัพย์สินซึ่งถ้าจะซื้อขายกันจะต้อง
ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่นั้น ท่าน
ว่ายอม สมบูรณ์ต่อเมื่อได้ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อ
พนักงานเจ้าหน้าที่ ในกรณีเช่นนี้ การให้ยอมเป็นอัน
สมบูรณ์ โดยมีพักต้องส่งมอบ

มาตรา ๕๒๖ ถ้าการให้ทรัพย์สินหรือให้คำมั่นว่าจะให้
ทรัพย์สินนั้นได้ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงาน
เจ้าหน้าที่แล้ว และผู้ให้ไม่ส่งมอบทรัพย์สินนั้นแก่ผู้รับไซ้
ท่านว่าผู้รับชอบที่จะเรียกให้ส่งมอบตัวทรัพย์สินหรือราคา
แทนทรัพย์สินนั้นได้ แต่ไม่ชอบที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทน
อย่างหนึ่งอย่างใดด้วยอีกได้

มาตรา ๕๒๗ ถ้าผู้ให้ผูกตนไว้ว่าจะชำระหนี้เป็นคราว ๆ
ท่านว่าหนี้เป็นอันระงับสิ้นไปเมื่อผู้ให้หรือผู้รับตาย เว้น
แต่จะขัดกับเจตนาอันปรากฏแต่มูลหนี้

มาตรา ๕๒๘ ถ้าทรัพย์สินซึ่งให้หนี้มีค่าการตีพิมพ์ และ
ผู้รับละเลยเสียไม่ชำระค่าการตีพิมพ์นั้นไซ้ ท่านว่าโดย
เงื่อนไขอันระบุไว้ในกรณีสัทชนเล็กสัญญาต่างตอบแทนกัน

นั้น ผู้ให้จะเรียกให้ส่งทรัพย์สินที่ให้นั้นคืนตามบทบัญญัติว่าด้วยคืนลาภมิควรได้นั้นก็ได้ เพียงเท่าที่ควรจะเอาทรัพย์สินนั้นไปใช้ชำระค่าการติดพันนั้น

แต่สิทธิเรียกคืนอันนี้ย่อมเป็นอันขาดไป ถ้าบุคคลภายนอกเป็นผู้มีสิทธิจะเรียกให้ชำระค่าการติดพันนั้น

มาตรา ๕๒๘ ถ้าทรัพย์สินที่มีราคาไม่พอ กับการที่จะชำระค่าการติดพันไซ้ ท่านว่าผู้รับจะต้องชำระแต่เพียงเท่าราคาทรัพย์สินเท่านั้น

มาตรา ๕๓๐ ถ้าการให้นั้นมีค่าการติดพัน ท่านว่าผู้ให้จะต้องรับผิดชอบเพื่อความชำรุดบกพร่อง หรือเพื่อการรอนสิทธิ เช่นเดียวกับกับผู้ขาย แต่ท่านจำกัดไว้ว่าไม่เกินจำนวนค่าการติดพัน

มาตรา ๕๓๑ อันผู้ให้จะเรียกถอนคืนการให้เพราะเหตุผู้รับประพฤตินेरคุณนั้น ท่านว่าอาจจะเรียกได้แต่เพียงในกรณีดังจะกล่าวต่อไปนี้

(๑) ถ้าผู้รับได้ประทุษร้ายต่อผู้ให้เป็นความผิดฐานอาชญาอย่างร้ายแรงตามประมวลกฎหมายลักษณะอาชญา หรือ

(๒) ถ้าผู้รับได้ทำให้ผู้ให้เสียชื่อเสียง หรือหมิ่นประมาทผู้ให้อย่างร้ายแรง หรือ

(๓) ถ้าผู้รับได้บอกปิดไม่ยอมให้สิ่งของจำเป็นเลี้ยงชีวิตแก่ผู้ให้ ในเวลาที่ผู้ให้ยากไร้และผู้รับยังสามารถจะให้ได้

มาตรา ๕๓๒ ทายาทของผู้ให้อาจเรียกให้ถอนคืนการให้ได้แต่เฉพาะในเหตุที่ผู้รับได้ฆ่าผู้ให้ตายโดยเจตนาและไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือได้กีดกันผู้ให้ไว้มิให้ถอนคืนการให้

แต่ว่าผู้ให้ได้ฟ้องคดีไว้แล้วอย่างใดโดยชอบ ทายาทของผู้ให้จะว่าคดีอันนั้นต่อไปก็ได้

มาตรา ๕๓๓ เมื่อผู้ให้ได้ให้อภัยแก่ผู้รับในเหตุประพฤตินั้นแล้วก็ดี หรือเมื่อเวลาได้ล่วงไปแล้วหกเดือนนับแต่เหตุเช่นนั้นได้ทราบถึงบุคคลผู้ชอบที่จะเรียกถอนคืนการให้ได้นั้นก็ดี ท่านว่าหาอาจจะถอนคืนการให้ไม่ได้

อนึ่งท่านห้ามมิให้ฟ้องคดีเมื่อพ้นเวลาสิบปีภายหลังเหตุการณ์เช่นนั้น

มาตรา ๕๓๔ เมื่อถอนคืนการให้ ท่านให้ส่งคืนทรัพย์สินตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ว่าด้วยลาภมิควรได้

มาตรา ๕๓๕ การให้อันจะกล่าวต่อไปนี้ ท่านว่าจะถอนคืนเพราะเหตุเนรคุณไม่ได้ คือ

(๑) ให้เป็นบำเหน็จสินจ้างโดยแท้

- (๒) ให้สิ่งที่มีค่าการติดพัน
- (๓) ให้โดยหน้าที่ธรรมจรรยา
- (๔) ให้ในการสมรส

มาตรา ๕๓๖ การให้อันจะให้ เป็นผลต่อเมื่อผู้ให้ตายนั้น ท่านให้บังคับด้วยบทกฎหมายว่าด้วยมรดกและพินัยกรรม

ลักษณะ ๔

เช่าทรัพย์

หมวด ๑

บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๕๓๗ อันว่าเช่าทรัพย์สินนั้น คือสัญญาซึ่ง บุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ให้เช่า ตกลงให้บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้เช่า ได้ใช้หรือได้รับประโยชน์ในทรัพย์สินอย่างใดอย่างหนึ่งชั่วระยะเวลาอันมีจำกัด และผู้เช่าตกลงจะให้ ค่าเช่าเพื่อการนั้น

มาตรา ๕๓๘ เช่าอสังหาริมทรัพย์นั้น ถ้ามิได้มีหลักฐาน เป็นหนังสืออย่างหนึ่งอย่างใดลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบ เป็นสำคัญ ท่านว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่ ถ้าเช่ามีกำหนดกว่าสามปีขึ้นไป หรือกำหนดตลอดอายุของ

ผู้เช่าหรือผู้ให้เช่าไซ้ หากมิได้ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ท่านว่าการเช่านั้นจะฟ้องร้องให้บังคับคดีได้แต่เพียงสามปี

มาตรา ๕๓๕ ค่าฤชาธรรมเนียมทำสัญญาเช่านั้น คู่สัญญาพึงออกใช้เสมอกันทั้งสองฝ่าย

มาตรา ๕๔๐ อันอสังหาริมทรัพย์ ท่านห้ามมิให้เช่ากัน เช่นกำหนดเวลาเกินกว่าสามสิบปี ถ้าได้ทำสัญญากันไว้เป็นกำหนดเวลานานกว่านั้น ท่านก็ให้ลดลงมาเป็นสามสิบปี

อนึ่งกำหนดเวลาเช่าตั้งกล่าวมานี้ เมื่อสิ้นสุดแล้วจะต่อสัญญาอีกก็ได้ แต่ต้องอย่าให้เกินสามสิบปีนับแต่วันต่อสัญญา

มาตรา ๕๔๑ สัญญาเช่านั้นจะทำกันเป็นกำหนดว่าตลอดอายุของผู้ให้เช่าหรือของผู้เช่าก็ได้

มาตรา ๕๔๒ บุคคลหลายคนเรียกเอาสังหาริมทรัพย์อันเดียวกันอาศัยมูลสัญญาเช่าต่างราย ท่านว่าทรัพย์ตกไปอยู่ในครอบครองผู้เช่าคนใดก่อนด้วยสัญญาเช่าทรัพย์นั้น คนนั้นมีสิทธิยิ่งกว่าคนอื่น ๆ

มาตรา ๕๔๓ บุคคลหลายคนเรียกร้องเอาอสังหาริมทรัพย์

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๕ หน้า ๒๗

อันเดียวกันอาศัยมูลสัญญาเช่าต่างราย ท่านให้วินิจฉัยตั้งต่อไปนี้

(๑) ถ้าการเช่านั้นเป็นประเภทซึ่งมิได้บังคับไว้โดยกฎหมายว่าต้องจดทะเบียน ท่านให้ถือว่าผู้เช่าซึ่งได้ทรัพย์สินไปไว้ในครอบครองก่อนด้วยสัญญาเช่าของตน นั้น มีสิทธิยิ่งกว่าคนอื่น ๆ

(๒) ถ้าการเช่าทุก ๆ ราย เป็นประเภทซึ่งบังคับไว้โดยกฎหมายว่าต้องจดทะเบียน ท่านให้ถือว่าผู้เช่าซึ่งได้จดทะเบียนการเช่าของตนก่อนนั้นมีสิทธิยิ่งกว่าคนอื่น ๆ

(๓) ถ้าการเช่ามีทั้งประเภทซึ่งต้องจดทะเบียนและประเภทซึ่งไม่ต้องจดทะเบียนตามกฎหมายอันกันอยู่ไซ้ ท่านว่าผู้เช่าคนที่ได้จดทะเบียนการเช่าของตน นั้น มีสิทธิยิ่งกว่าเว้นแต่ผู้เช่าคนอื่นจะได้ทรัพย์สินนั้นไปไว้ในครอบครองด้วยการเช่าของตนเสียแต่ก่อนวันจดทะเบียนนั้นแล้ว

มาตรา ๕๔๔ ทรัพย์สินซึ่งเช่านั้น ผู้เช่าจะให้เช่าช่วงหรือโอนสิทธิของตน อันมีในทรัพย์สินนั้นไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วนให้แก่บุคคลภายนอก ท่านว่าหาอาจทำได้ไม่วั้นแต่จะได้อรรถกถาไว้เป็นอย่างอื่นในสัญญาเช่า

ถ้าผู้เช่าประพฤติฝ่าฝืนบทบัญญัติอันนี้ ผู้ให้เช่าจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้

มาตรา ๕๔๕ ถ้าผู้เช่าเอาทรัพย์สินซึ่งตนเช่าไปให้ผู้อื่นเช่าช่วงอีกทอดหนึ่งโดยชอบ ท่านว่าผู้เช่าช่วงย่อมต้องรับผิดชอบต่อผู้ให้เช่าเดิมโดยตรง ในกรณีเช่นว่านี้หากผู้เช่าช่วงจะได้ใช้ค่าเช่าให้แก่ผู้เช่าไปก่อน ท่านว่าผู้เช่าช่วงหาอาจจะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ผู้ให้เช่าได้ไม่

อนึ่งบทบัญญัติอันนี้ไม่ห้ามการที่ผู้ให้เช่าจะใช้สิทธิของตนต่อผู้เช่า

หมวด ๒

หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ให้เช่า

มาตรา ๕๔๖ ผู้ให้เช่าจำต้องส่งมอบทรัพย์สินซึ่งให้เช่า นั้นในสภาพอันซ่อมแซมดีแล้ว

มาตรา ๕๔๗ ผู้เช่าต้องเสียค่าใช้จ่ายไปโดยความจำเป็น และสมควรเพื่อรักษาทรัพย์สินซึ่งเช่านั้นเท่าใด ผู้ให้เช่า จำต้องชดใช้ให้แก่ผู้เช่า เว้นแต่ค่าใช้จ่ายเพื่อบำรุงรักษาตามปกติและเพื่อซ่อมแซมเพียงเล็กน้อย

มาตรา ๕๔๘ ถ้าผู้ให้เช่าส่งมอบทรัพย์สินซึ่งเช่านั้นโดย

สภาพไม่เหมาะแก่การที่จะใช้เพื่อประโยชน์ที่เข้ามา ผู้เช่า
จะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้

มาตรา ๕๔๘ การส่งมอบทรัพย์สินซึ่งเช่าก็ดี ความ
รับผิดชอบของผู้เช่าในกรณีชำรุดบกพร่องและรอนสิทธิก็ดี
ผลแห่งข้อสัญญาว่าจะไม่ต้องรับผิดชอบก็ดี เหล่านี้ ท่านให้บังคับ
ด้วยบทบัญญัติทั้งหลายแห่งประมวลกฎหมายนี้ ว่าด้วยการ
ซื้อขายอนุโลมความตามควร

มาตรา ๕๕๐ ผู้ให้เช่าย่อมต้องรับผิดชอบในความชำรุด
บกพร่องอันเกิดขึ้นในระยะเวลาเช่า และผู้ให้เช่าต้องจัด
การซ่อมแซมทุกอย่างบรรดาซึ่งเป็นการจำเป็นขึ้น เว้นแต่การ
ซ่อมแซมชนิดซึ่งมีกฎหมายหรือจารีตประเพณีว่าผู้เช่าจะพึง
ต้องทำเอง

มาตรา ๕๕๑ ถ้าความชำรุดบกพร่องแห่งทรัพย์สินที่เช่า
นั้นไม่เป็นเหตุถึงแก่ผู้เช่าจะต้องปราศจากการใช้และประโยชน์
และผู้ให้เช่ายังแก้ไขได้ไซ้ ผู้เช่าต้องบอกกล่าวแก่ผู้ให้
เช่าให้จัดการแก้ไขความชำรุดบกพร่องนั้นก่อน ถ้าและ
ผู้ให้เช่าไม่จัดทำให้คืนดีภายในเวลาอันสมควร ผู้เช่าจะ
บอกเลิกสัญญาเสียก็ได้ หากว่าความชำรุดบกพร่องนั้นร้ายแรง
ถึงสมควรจะทำเช่นนั้น

หมวด ๓

หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้เช่า

มาตรา ๕๕๒ อันผู้เช่าจะใช้ทรัพย์สินที่เช่าเพื่อการอย่างอื่น นอกจากที่ใช้กันตามประเพณีนิยมปกติ หรือการตั้งกำหนดไว้ในสัญญา นั้น ท่านว่าหาอาจจะทำได้ไม่

มาตรา ๕๕๓ ผู้เช่าจำต้องสงวนทรัพย์สินที่เช่านั้นเสมอ กับที่วิญญูชนจะพึงสงวนทรัพย์สินของตนเอง และต้องบำรุงรักษาทั้งทำการซ่อมแซมเล็กน้อยด้วย

มาตรา ๕๕๔ ถ้าผู้เช่ากระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติในมาตรา ๕๕๒ มาตรา ๕๕๓ หรือฝ่าฝืนข้อสัญญา ผู้ให้เช่าจะบอกกล่าวให้ผู้เช่าปฏิบัติให้ถูกต้องตามบทกฎหมายหรือข้อสัญญานั้น ๆ ก็ได้ ถ้าและผู้เช่าละเลยเสียไม่ปฏิบัติตาม ท่านว่าผู้ให้เช่าจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้

มาตรา ๕๕๕ ผู้เช่าจำต้องยอมให้ผู้ให้เช่าหรือตัวแทนของผู้ให้เช่าเข้าตรวจดูทรัพย์สินที่เช่าเป็นครั้งคราว ในเวลาและระยะอันสมควร

มาตรา ๕๕๖ ถ้าในระยะเวลาเช่ามีเหตุจะต้องซ่อมแซมทรัพย์สินซึ่งเช่านั้นเป็นการเร่งร้อน และผู้ให้เช่าประสงค์จะทำการอันจำเป็นเพื่อที่จะซ่อมแซมเช่นนั้นไซ้ ท่านว่า

ผู้เช่าจะไม่ยอมให้ทำนั้นไม่ได้ แม้ถึงว่าการนั้นจะเป็นความไม่สะดวกแก่ตน ถ้าการซ่อมแซมเป็นสภาพซึ่งต้องกินเวลานานเกินสมควร จนเป็นเหตุให้ทรัพย์สินนั้นไม่เหมาะแก่การที่จะใช้เพื่อประโยชน์ที่เช่ามา ผู้เช่าจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้

มาตรา ๕๕๗ ในกรณีอย่างใด ๆ ดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้าทรัพย์สินที่เช่านั้นชำรุดครุทที่ผู้ให้เช่าจะต้องซ่อมแซมก็ดี

(๒) ถ้าจะต้องจัดการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อขัดข้องภัยอันตรายแก่ทรัพย์สินนั้นก็ดี

(๓) ถ้าบุคคลภายนอกรุกล้ำเข้ามาในทรัพย์สินที่เช่าหรือเรียกอ้างสิทธิอย่างใดอย่างหนึ่งเหนือทรัพย์สินนั้นก็ดี

ในเหตุดังกล่าวนี้ให้ผู้เช่าแจ้งเหตุแก่ผู้ให้เช่าโดยพลัน เว้นแต่ผู้ให้เช่าจะได้ทราบเหตุนั้นอยู่ก่อนแล้ว

ถ้าผู้เช่าละเลยเสียไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัตินี้ไซ้ ท่านว่าผู้เช่าจะต้องรับผิดชอบผู้ให้เช่าในเมื่อผู้ให้เช่าต้องเสียหายอย่างใด ๆ เพราะความละเลยชักช้าของผู้เช่านั้น

มาตรา ๕๕๘ อันทรัพย์สินที่เช่านั้น ถ้ามิได้รับอนุญาตของผู้ให้เช่าก่อนผู้เช่าจะทำการตัดแปลงหรือต่อเติมอย่างหนึ่ง

อย่างไรหาได้ไม่ ถ้าและผู้เช่าทำไปโดยมิได้รับอนุญาตของ ผู้ให้เช่าเช่นนั้นไซ้ เมื่อผู้ให้เช่าเรียกร้อง ผู้เช่าจะต้องทำให้ทรัพย์สินนั้นกลับคืนคงสภาพเดิม ทั้งจะต้องรับผิดชอบ ผู้ให้เช่าในความสูญหายหรือบุบสลายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่ การตัดแปลงต่อเติมนั้นด้วย

มาตรา ๕๕๕ ถ้าไม่มีกำหนดโดยสัญญาหรือโดยจารีตประเพณีว่าจะพึงชำระค่าเช่าณเวลาใด ท่านให้ชำระเมื่อสิ้นระยะเวลาอันได้ตกลงกำหนดกันไว้ทุกคราวไป กล่าวคือว่า ถ้าเช่ากันเป็นรายปีก็พึงชำระค่าเช่าเมื่อสิ้นปี ถ้าเช่ากันเป็นรายเดือนก็พึงชำระค่าเช่าเมื่อสิ้นเดือน

มาตรา ๕๖๐ ถ้าผู้เช่าไม่ชำระค่าเช่า ผู้ให้เช่าจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้

แต่ถ้าค่าเช่านั้นจะพึงส่งเป็นรายเดือน หรือส่งเป็นระยะเวลายาวกว่ารายเดือนขึ้นไป ผู้ให้เช่าต้องบอกกล่าวแก่ผู้เช่าก่อนว่าให้ชำระค่าเช่าภายในเวลาใด ซึ่งพึงกำหนดอย่าให้น้อยกว่าสิบห้าวัน

มาตรา ๕๖๑ ถ้ามิได้ทำหนังสือลงลายมือชื่อของคู่สัญญา แสดงไว้ต่อกันว่าทรัพย์สินที่ให้เช่ามีสภาพ เป็นอยู่อย่างไร ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้เช่าได้รับทรัพย์สินที่เช่านั้นไป

โดยสภาพอันซ่อมแซมดีแล้ว และเมื่อสัญญาได้เลิกหรือ
ระงับลง ผู้เช่าก็ต้องส่งคืนทรัพย์สินในสภาพเช่นนั้น เว้น
แต่จะพิสูจน์ได้ว่าทรัพย์สินนั้นมีได้ซ่อมแซมไว้ดีในขณะที่
ส่งมอบ

มาตรา ๕๖๒ ผู้เช่าจะต้องรับผิดชอบในความสูญหายหรือบุบ
สลายอย่างใด ๆ อันเกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินที่เช่า เพราะความ
ผิดของผู้เช่าเอง หรือของบุคคลซึ่งอยู่กับผู้เช่า หรือของ
ผู้เช่าช่วง

แต่ผู้เช่าไม่ต้องรับผิดชอบในความสูญหายหรือบุบสลายอัน
เกิดแต่การใช้ทรัพย์สินนั้นโดยชอบ

มาตรา ๕๖๓ คดีอันผู้ให้เช่าฟ้องผู้เช่าเกี่ยวกับสัญญา
เช่านั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นกำหนดหกเดือนนับแต่วัน
ส่งคืนทรัพย์สินที่เช่า

หมวด ๔

ความระงับแห่งสัญญาเช่า

มาตรา ๕๖๔ อันสัญญาเช่านั้น ท่านว่าย่อมระงับไป
เมื่อสิ้นกำหนดเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ มีพักต้องบอกกล่าวก่อน

มาตรา ๕๖๕ การเช่าถือสวนนั้น ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเช่ากันปีหนึ่ง

การเช่านั้นก็ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเช่ากันตลอดฤดูทำนาปีหนึ่ง

มาตรา ๕๖๖ ถ้ากำหนดเวลาเช่าไม่ปรากฏในความที่ตกลงกันหรือไม่พึงสันนิษฐานได้ไซ้ ท่านว่าคู่สัญญาฝ่ายใดจะบอกเลิกสัญญาเช่าในขณะที่เมื่อสุทธระยะเวลาอันเป็นกำหนดชำระค่าเช่าก็ได้ทุกระยะ แต่ต้องบอกกล่าวแก่อีกฝ่ายหนึ่งให้รู้ตัวก่อนชั่วกำหนดเวลาชำระค่าเช่าระยะหนึ่งเป็นอย่างน้อย แต่ไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวล่วงหน้ากว่าสองเดือน

มาตรา ๕๖๗ ถ้าทรัพย์สินซึ่งให้เช่าสูญหายไปทั้งหมดไซ้ ท่านว่าสัญญาเช่าก็ย่อมระงับไปด้วย

มาตรา ๕๖๘ ถ้าทรัพย์สินซึ่งให้เช่าสูญหายไปแต่เพียงบางส่วน และมีได้เป็นเพราะความผิดของผู้เช่า ท่านว่าผู้เช่าจะเรียกให้ลดค่าเช่าลงตามส่วนที่สูญหายก็ได้

ในกรณีเช่นนี้ ถ้าผู้เช่าไม่สามารถใช้สอยทรัพย์สินส่วนที่ยังคงเหลืออยู่นั้นสำเร็จประโยชน์ได้ดั่งที่ได้มุ่งหมายเข้าทำสัญญาเช่าไซ้ ท่านว่าผู้เช่าจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้

มาตรา ๕๖๘ อันสัญญาเช่าอสังหาริมทรัพย์นั้นย่อมไม่
ระงับไป เพราะเหตุโอนกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินซึ่งให้เช่า
ผู้รับโอนย่อมรับไปทั้งสิทธิและหน้าที่ของผู้โอนซึ่งมีต่อ
ผู้เช่า^๕นั้นด้วย

มาตรา ๕๗๐ ในเมื่อสิ้นกำหนดเวลาเช่าซึ่งได้ตกลงกัน
ไว้นั้น ถ้าผู้เช่ายังคงครองทรัพย์สินอยู่ และผู้ให้เช่า^๕รู้ความ
นั้นแล้วไม่ทักท้วงไฉ^๖ ท่านให้ถือว่าคู่สัญญาเป็นอันได้ทำ
สัญญาใหม่ต่อไปไม่มีกำหนดเวลา

มาตรา ๕๗๑ ถ้าสัญญาเช่าที่นาได้เลิกหรือระงับลง เมื่อ
ผู้เช่าได้เพาะปลูกเข้าลงแล้วไฉ^๖ ท่านว่าผู้เช่าย่อมมีสิทธิที่
จะครองนานั้นต่อไปจนกว่าจะเสร็จการเกี่ยวเก็บ แต่ต้อง
เสียค่าเช่า

ลักษณะ ๕

เช่า^๕ขอ

มาตรา ๕๗๒ อันว่าเช่า^๕ขอนั้น คือสัญญาซึ่งเจ้าของเอา
ทรัพย์สินออกให้เช่า และให้คำมั่นว่าจะขายทรัพย์สินนั้น
หรือว่าจะให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นสิทธิแก่ผู้เช่า โดยเงื่อนไข
ที่ผู้เช่าได้ใช้เงินเป็นจำนวนเท่านั้นเท่านี้คราว

สัญญาเช่า^๕ขอนั้นถ้าไม่ทำเป็นหนังสือ ท่านว่าเป็นโมฆ

มาตรา ๕๗๓ ผู้เช่าจะบอกเลิกสัญญาในเวลาใดเวลาหนึ่งก็ได้ ด้วยส่งมอบทรัพย์สินกลับคืนให้แก่เจ้าของโดยเสียค่าใช้จ่ายของตนเอง

มาตรา ๕๗๔ ในกรณีผู้ผิดนัดไม่ชำระเงินสองคราวติด ๆ กัน หรือกระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญ เจ้าของทรัพย์สินจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้ ถ้าเช่นนั้นบรรดาเงินที่ผู้เช่าได้ใช้มาแล้วแต่ก่อน ให้รับเป็นของเจ้าของทรัพย์สิน และเจ้าของทรัพย์สินชอบที่จะกลับเช่าครองทรัพย์สินนั้นได้ด้วย

อนึ่งในกรณีผู้กระทำผิดสัญญาเพราะผิดนัดไม่ชำระเงินซึ่งเป็นคราวที่สุดนั้น ท่านว่าเจ้าของทรัพย์สินชอบที่จะรับบรรดาเงินที่ผู้เช่าได้ใช้มาแล้วแต่ก่อน และกลับเช่าครองทรัพย์สินได้ต่อเมื่อระยะเวลาใช้เงินได้พ้นกำหนดไปอีกงวดหนึ่ง

ลักษณะ ๖

จ้างแรงงาน

มาตรา ๕๗๕ อันว่าจ้างแรงงานนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าลูกจ้าง ตกลงจะทำงานให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่านายจ้าง และนายจ้างตกลงจะให้สินจ้างตลอดเวลาที่ทำงานให้

มาตรา ๕๗๖ ถ้าตามพฤติการณ์ไม่อาจจะคาดหมายได้ว่างานนั้นจะพึงทำให้เปล่าไร้ ท่านย่อมถือเอาโดยปริยายว่ามีคำมั่นจะให้สินจ้าง

มาตรา ๕๗๗ นายจ้างจะโอนสิทธิของตนให้แก่บุคคลภายนอกก็ได้เมื่อลูกจ้างยินยอมพร้อมใจด้วย

ลูกจ้างจะให้บุคคลภายนอกทำงานแทนตนก็ได้เมื่อนายจ้างยินยอมพร้อมใจด้วย

ถ้าคู่สัญญาฝ่ายใดทำการฝ่าฝืนบทบัญญัตินี้ คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้

มาตรา ๕๗๘ ถ้าลูกจ้างรับรองโดยแสดงออกชัดหรือโดยปริยายว่าตนเป็นผู้มีฝีมือพิเศษ หากมาปรากฏว่าไร้ฝีมือเช่นนั้นไร้ ท่านว่านายจ้างชอบที่จะบอกเลิกสัญญาเสียได้

มาตรา ๕๗๙ การที่ลูกจ้างขาดงานไปโดยเหตุอันสมควรและชั่วระยะเวลาสั้นพอสมควรนั้น ท่านว่าไม่ทำให้นายจ้างมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้

มาตรา ๕๘๐ ถ้าไม่มีกำหนดโดยสัญญาหรือจารีตประเพณีว่าจะพึงจ่ายสินจ้างเมื่อไร ท่านว่าพึงจ่ายเมื่องานได้ทำแล้วเสร็จ ถ้าการจ่ายสินจ้างนั้นได้กำหนดกันไว้เป็นระยะเวลา ก็ให้พึงจ่ายเมื่อสุดระยะเวลาเช่นนั้นทุกครั้งไป

มาตรา ๕๘๑ ถ้าระยะเวลาที่ได้ตกลงว่าจ้างกันนั้นสิ้นสุดลงแล้ว ลูกจ้างยังคงทำงานอยู่ต่อไปอีก และนายจ้างรู้ตั้งนั้นก็ไม่ต้องทักท้วงอะไร ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าคู่สัญญาเป็นอันได้ทำสัญญาจ้างกันใหม่โดยความอย่างเดียวกัน กับสัญญาเดิม แต่คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจจะเลิกสัญญาเสียได้ด้วยการบอกกล่าวตามความในมาตราต่อไปนี้

มาตรา ๕๘๒ ถ้าคู่สัญญาไม่ได้กำหนดลงไว้ในสัญญาว่าจะจ้างกันนานเท่าไร ท่านว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะเลิกสัญญาด้วยการบอกกล่าวล่วงหน้า ในเมื่อถึงหรือก่อนจะถึงกำหนดจ่ายสินจ้างคราวใดคราวหนึ่ง เพื่อให้เป็นผลเลิกสัญญากันเมื่อถึงกำหนดจ่ายสินจ้างคราวถัดไปข้างหน้าก็อาจทำได้ แต่ไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวล่วงหน้ากว่าสามเดือน

อนึ่งในเมื่อบอกกล่าวตั้งวันนี้ นายจ้างจะจ่ายสินจ้างแก่ลูกจ้างเสียให้ครบจำนวนที่จะต้องจ่ายจนถึงเวลาเลิกสัญญาตามกำหนดที่บอกกล่าวเวลานั้นทีเดียว แล้วปล่อยลูกจ้างจากงานเสียในทันทีก็อาจทำได้

มาตรา ๕๘๓ ถ้าลูกจ้างจงใจขัดคำสั่งของนายจ้างอันชอบด้วยกฎหมายก็ดี หรือทะเลยมไม่นำพาต่อคำสั่งเช่นว่านั้น เป็นอาชญาก็ดี ละทิ้งการงานไปเสียก็ดี กระทำความผิดอย่าง

ร้ายแรงก็ดี หรือทำประการอันอันไม่สมแก่การปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ลู่ลวงไปโดยถูกต้องและสุจริตก็ดี ท่านว่านายจ้างจะไล่ออกโดยมิพักต้องบอกกล่าว ล่วงหน้าหรือให้สินไหมทดแทนก็ได้

มาตรา ๕๕๔ ถ้าจ้างแรงงานรายใดมีสารสำคัญอยู่ที่ตัวบุคคลผู้เป็นนายจ้าง ท่านว่าสัญญาจ้างเช่นนั้นย่อมระงับไปด้วยมรณะแห่งนายจ้าง

มาตรา ๕๕๕ เมื่อการจ้างแรงงานสุดสิ้นลงแล้ว ลูกจ้างชอบที่จะได้รับใบสำคัญแสดงว่าลูกจ้างนั้นได้ทำงานมานานเท่าไรและงานที่ท่านั้นเป็นงานอย่างไร

มาตรา ๕๕๖ ถ้าลูกจ้างเป็นผู้ซึ่งนายจ้างได้จ้างเอามาแต่ต่างถิ่นโดยนายจ้างออกเงินค่าเค็รทางให้ไซ้ร เมื่อการจ้างแรงงานสุดสิ้นลง และถ้ามิได้กำหนดกันไว้เป็นอย่างอื่นในสัญญาแล้ว ท่านว่านายจ้างจำต้องไ้เงินค่าเค็รทางจากกลับให้แต่จะต้องเป็นดังต่อไปนี้ คือ

(๑) สัญญามีได้เลิกหรือระงับเพราะการกระทำหรือความผิดของลูกจ้าง และ

(๒) ลูกจ้างกลับไปยังถิ่นที่ได้จ้างเอามาภายในเวลาอันสมควร

ลักษณะ ๗

จ้างทำของ

มาตรา ๕๔๗ อันว่าจ้างทำของนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับจ้าง ตกลงรับจะทำการงานสิ่งใดสิ่งหนึ่งจนสำเร็จให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ว่าจ้าง และผู้ว่าจ้างตกลงจะให้สินจ้างเพื่อผลสำเร็จแห่งการที่ทำนั้น

มาตรา ๕๔๘ เครื่องมือต่าง ๆ สำหรับใช้ทำการงานให้สำเร็จนั้น ผู้รับจ้างเป็นผู้จัดหา

มาตรา ๕๔๙ ถ้าสัมภาระสำหรับทำการงานที่กล่าวนั้นผู้รับจ้างเป็นผู้จัดหา ท่านว่าต้องจัดหาชนิดที่ดี

มาตรา ๕๕๐ ถ้าสัมภาระนั้นผู้ว่าจ้างเป็นผู้จัดหามาส่ง ท่านให้ผู้รับจ้างใช้สัมภาระด้วยความระมัดระวังและประหยัดอย่าให้เปลืองเสียเปล่า เมื่อทำการงานสำเร็จแล้ว มีสัมภาระเหลืออยู่ก็ให้คืนแก่ผู้ว่าจ้าง

มาตรา ๕๕๑ ถ้าความชำรุดบกพร่องหรือความชักช้าในการที่ทำนั้นเกิดขึ้นเพราะสภาพแห่งสัมภาระซึ่งผู้ว่าจ้างส่งให้ก็ดี เพราะคำสั่งของผู้ว่าจ้างก็ดี ท่านว่าผู้รับจ้างไม่ต้องรับผิดชอบ เว้นแต่จะได้อยู่แล้วว่าสัมภาระนั้นไม่เหมาะ หรือว่าคำสั่งนั้นไม่ถูกต้องและมีได้บอกกล่าวตักเตือน

มาตรา ๕๕๒ ผู้รับจ้างจำต้องยอมให้ผู้ว่าจ้างหรือตัวแทนของผู้ว่าจ้างตรวจตราการทำงานได้ตลอดเวลาที่ทำอยู่นั้น

มาตรา ๕๕๓ ถ้าผู้รับจ้างไม่เริ่มทำการในเวลาอันควร หรือทำการชักช้าฝ่าฝืนข้อกำหนดแห่งสัญญาที่ดี หรือทำการชักช้าโดยปราศจากความผิดของผู้ว่าจ้าง จนอาจคาดหมายล่วงหน้าได้ว่าการนั้นจะไม่สำเร็จภายในกำหนดเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ก็ดี ผู้ว่าจ้างชอบที่จะเลิกสัญญาเสียได้ มีพักต้องรอกอยให้ถึงเวลากำหนดส่งมอบของนั้นเลย

มาตรา ๕๕๔ ถ้าในระยะเวลาที่ทำการอยู่นั้นเป็นวิสัยจะคาดหมายล่วงหน้าได้แน่นอนว่า การที่ทำนั้นจะสำเร็จอย่างบกพร่องหรือจะเป็นไปในทางอันฝ่าฝืนข้อสัญญา เพราะความผิดของผู้รับจ้างไซ้ ผู้ว่าจ้างจะบอกกล่าวให้ผู้รับจ้างแก้ไขสิ่งที่บกพร่องให้คืนดี หรือทำการให้เป็นไปตามสัญญา ภายในเวลาอันสมควรซึ่งกำหนดให้ในคำบอกกล่าวนั้นก็ใช้ได้ ถ้าและคลาดกำหนดนั้นไป ท่านว่าผู้ว่าจ้างชอบที่จะเอาการนั้นให้บุคคลภายนอกซ่อมแซมหรือทำต่อไปได้ ซึ่งผู้รับจ้างจะต้องเสี่ยงความเสียหายและออกค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น

มาตรา ๕๕๕ ถ้าผู้รับจ้างเป็นผู้จัดหาสัมภาระไซ้ ความรับผิดชอบของผู้รับจ้างในการบกพร่องนั้น ท่านให้บังคับด้วยบทแห่งประมวลกฎหมายนี้ ลักษณะข้อขาย

มาตรา ๕๕๖ ถ้าผู้รับจ้างส่งมอบการที่ทำไม่ทันเวลาที่ได้กำหนดไว้ในสัญญาที่ดี หรือถ้าไม่ได้กำหนดเวลาไว้ในสัญญาเมื่อล่วงพ้นเวลาอันควรแก่เหตุที่ดี ผู้ว่าจ้างชอบที่จะได้ลดสินจ้างลง หรือถ้าสารสำคัญแห่งสัญญาอยู่ที่เวลา ก็ชอบที่จะเลิกสัญญาได้

มาตรา ๕๕๗ ถ้าผู้ว่าจ้างยอมรับมอบการที่ทำนั้นแล้วโดยมิได้อัดเอื้อน ผู้รับจ้างก็ไม่ต้องรับผิดชอบเพื่อการที่ส่งมอบเน้นซ้ำ

มาตรา ๕๕๘ ถ้าผู้ว่าจ้างยอมรับมอบการที่ทำนั้นแล้ว ทั้งชำระค่าบริการมิได้อัดเอื้อน โดยแสดงออกชัดหรือโดยปริยาย ผู้รับจ้างก็ไม่ต้องรับผิดชอบ เว้นแต่ความชำระค่าบริการนั้นเป็นเช่นจะไม่พึงพบได้ในขณะเมื่อรับมอบ หรือผู้รับจ้างได้ปิดบังความนั้นเสีย

มาตรา ๕๕๙ ในกรณีที่ส่งมอบเน้นซ้ำไปก็ดี หรือส่งมอบการที่ทำชำระค่าบริการก็ดี ท่านว่าผู้ว่าจ้างชอบที่จะยึดหน่วงสินจ้างไว้ได้ เว้นแต่ผู้รับจ้างจะให้ประกันตามสมควร

มาตรา ๖๐๐. ถ้ามิได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่นในสัญญา
ไซร์ ท่านว่าผู้รับจ้างจะต้องรับผิดชอบเพื่อการทำชำรุดบกพร่อง
เพียงแต่ที่ปรากฏขึ้นภายในปีหนึ่งนับแต่วันส่งมอบ หรือ
ที่ปรากฏขึ้นภายในห้าปี ถ้าการทำนั้นเป็นสิ่งปลูกสร้างกับ
พื้นดิน นอกจากเรือนโรงทำด้วยเครื่องมือ

แต่ข้อจำกัดนี้ท่านมิให้ใช้บังคับเมื่อปรากฏว่าผู้รับจ้าง
ได้ปิดบังความชำรุดบกพร่องนั้น

มาตรา ๖๐๑ ท่านห้ามมิให้ฟ้องผู้รับจ้างเมื่อพ้นปีหนึ่ง
นับแต่วันการชำรุดบกพร่องได้ปรากฏขึ้น

มาตรา ๖๐๒ อันสินจ้างนั้นพึงใช้ให้เมื่อรับมอบการทำ
ถ้าการทำนั้นมิกำหนดว่าจะส่งรับกันเป็นส่วนๆ และ
ได้ระบุจำนวนสินจ้างไว้เป็นส่วนๆ ไซร์ ท่านว่าพึงใช้สินจ้าง
เพื่อการแต่ละส่วนในเวลารับเอาส่วนนั้น

มาตรา ๖๐๓ ถ้าผู้รับจ้างเป็นผู้จัดหาสัมภาระ และการ
ที่จ้างทำนั้น พังทลายหรือบอบสลายลง ก่อนได้ส่งมอบ กันถูก
ต้องไซร์ ท่านว่าความวินาศอันนั้นตกเป็นพับแก่ผู้รับจ้าง
หากความวินาศนั้นมีได้เป็นเพราะการกระทำของผู้ว่าจ้าง

ในกรณีเช่นว่านี้ สินจ้างก็เป็นอันไม่ต้องใช้

มาตรา ๖๐๔ ถ้าผู้ว่าจ้างเป็นผู้จัดหาสัมภาระ และการที่จ้างทำนั้นพึงทะเลาะหรืออุปสรรคสลายลงก่อนได้ส่งมอบกันถูกต้องไซ้ ท่านว่าความวินาศนั้นตกเป็นพับแก่ผู้ว่าจ้าง หากความวินาศนั้นมีได้เป็นเพราะการกระทำของผู้รับจ้าง

ในกรณีเช่นว่านี้ สิ้นจ้างก็เป็นอันไม่ต้องใช้ เว้นแต่ความวินาศนั้นเป็นเพราะการกระทำของผู้ว่าจ้าง

มาตรา ๖๐๕ ถ้าการที่จ้างยังทำไม่แล้วเสร็จอยู่ตราบใด ผู้ว่าจ้างอาจบอกเลิกสัญญาได้ เมื่อเสียค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้รับจ้างเพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่การเลิกสัญญานั้น

มาตรา ๖๐๖ ถ้าสารสำคัญแห่งสัญญาอยู่ที่ความรู้ความสามารถของตัวผู้รับจ้างและผู้รับจ้างตายก็ดี หรือตกเป็นผู้ไม่สามารถทำการที่รับจ้างนั้นต่อไปได้ด้วยมิใช่เพราะความผิดของตนก็ดี ท่านว่าสัญญานั้นย่อมเป็นอันสิ้นสุด

ถ้าและการส่วนที่ได้ทำขึ้นแล้วนั้นเป็นประโยชน์แก่ผู้ว่าจ้างไซ้ ท่านว่าผู้ว่าจ้างจำต้องรับเอาไว้และใช้สินจ้างตามสมควรแก่ส่วนนั้น ๆ

มาตรา ๖๐๗ ผู้รับจ้างจะเอาการที่รับจ้างทั้งหมดหรือแบ่งการแต่บางส่วนไปให้ผู้รับจ้างช่วงทำอีกทอดหนึ่งก็ได้ เว้น

แต่สารสำคัญแห่งสัญญา นั้น จะอยู่ที่ความรู้ความสามารถของ
ตัวผู้รับจ้าง แต่ผู้รับจ้างคงต้องรับผิดชอบเพื่อความประพฤติกหรือ
ความผิดอย่างใด ๆ ของผู้รับจ้างช่วง

ลักษณะ ๘

รับขน

มาตรา ๖๐๘ อันว่าผู้ขนส่งภายในความหมายแห่ง
กฎหมายลักษณะนี้ ก็บุคคลผู้รับขนส่งของหรือคนโดยสาร
เพื่อำำเน็จเป็นทางค้าปกติของตน

มาตรา ๖๐๙ การรับขนของหรือคนโดยสารในหน้าที่ของ
กรมรถไฟหลวงแห่งกรุงสยาม และการขนไปรษณีย์ภัณฑ์ใน
หน้าที่กรมไปรษณีย์โทรเลขนั้น ท่านให้บังคับตามกฎหมาย
และกฎข้อบังคับสำหรับทะบวงการนั้น ๆ

รับขนของทางทะเล ท่านให้บังคับตามกฎหมายและ
กฎข้อบังคับว่าด้วยการนั้น

หมวด ๑

รับขนของ

มาตรา ๖๑๐ อันบุคคลผู้ทำความตกลงกับผู้ขนส่งเพื่อ
ให้ขนของส่งไปนั้น เรียกว่าผู้ส่ง หรือผู้ตราส่ง
บุคคลผู้ซึ่งเขาส่งของไปถึงนั้น เรียกว่าผู้รับตราส่ง

บำเหน็จอันจะต้องจ่ายให้เพื่อการขนส่งของนั้น เรียกว่าค่าระวางพาหนะ

มาตรา ๖๑๑ อันว่าอุปกรณ์แห่งค่าระวางพาหนะนั้น ได้แก่ค่าใช้จ่ายอย่างใด ๆ ตามจารีตประเพณีอันผู้ขนส่งได้เสียไปโดยควรในระวางขนส่ง

มาตรา ๖๑๒ ถ้าผู้ขนส่งเรียกเอาใบกำกับของ ผู้ส่ง ต้องทำให้

ใบกำกับของนั้นต้องแสดงรายการต่อไปนี้ คือ

- (๑) สภาพและน้ำหนัก หรือขนาดแห่งของที่ส่ง กับสภาพ จำนวน และเครื่องหมายแห่งหีบห่อ
- (๒) ตำบลที่กำหนดให้ส่ง
- (๓) ชื่อหรือยี่ห้อ และสำนักของผู้รับตราส่ง
- (๔) ตำบลและวันที่ออกใบกำกับของนั้น

อนึ่งใบกำกับของนั้นต้องลงลายมือชื่อผู้ส่งเป็นสำคัญ

มาตรา ๖๑๓ ถ้าผู้ส่งเรียกเอาใบตราส่ง ผู้ขนส่งก็ต้องทำให้

ใบตราส่งนั้นต้องแสดงรายการต่อไปนี้ คือ

- (๑) รายการดังกล่าวไว้ในมาตรา ๖๑๒ อนุมาตรา ๑, ๒ และ ๓

(๒) ชื่อหรือยี่ห้อของผู้ส่ง

(๓) จำนวนคำระวางพาหนะ

(๔) ท่าบดและวันที่ออกใบตราส่ง

อนึ่งใบตราส่งนั้นต้องลงลายมือชื่อผู้ขนส่งเป็นสำคัญ

มาตรา ๖๑๔ แม้ว่าใบตราส่งจะได้ออกให้แก่บุคคลผู้ใด
โดยนามก็ตาม ท่านว่าย่อมสลักหลังโอนให้กันได้ เว้นแต่
จะมีข้อห้ามการสลักหลังไว้

มาตรา ๖๑๕ ถ้าได้ทำใบตราส่งให้แก่กัน ท่านว่าของ
นั้นจะรับมอบเอาไปได้ต่อเมื่อเวนคืนใบตราส่ง หรือเมื่อ
ผู้รับตราส่งให้ประกันตามควร

มาตรา ๖๑๖ ผู้ขนส่งจะต้องรับผิดชอบในการที่ของอันเขา
ได้มอบหมายแก่ตนนั้นสูญหายหรือบุบสลายหรือส่งมอบชัก
ช้า เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการสูญหายหรือบุบสลายหรือ
ชักช้า นั้นเกิดแต่เหตุสุดวิสัย หรือเกิดแต่สภาพแห่งของนั้น
เอง หรือเกิดเพราะความผิดของผู้ส่งหรือผู้รับตราส่ง

มาตรา ๖๑๗ ผู้ขนส่งจะต้องรับผิดชอบในการที่ของสูญหาย
หรือบุบสลายหรือส่งชักช้า อันเกิดแต่ความผิดของผู้ขนส่ง
คนอื่น หรือบุคคลอื่นซึ่งตนหากได้มอบหมายของนั้นไปอีก
ทอดหนึ่ง

มาตรา ๖๑๘ ถ้าของนั้นได้ส่งไปโดยมีผู้ขนส่งหลายคนหลายทอด ท่านว่าผู้ขนส่งทั้งนั้นจะต้องรับผิดชอบร่วมกันในการสูญหาย บุกสลาย หรือส่งชักช้า

มาตรา ๖๑๙ ถ้าของเป็นสภาพอันจะก่อให้เกิดอันตรายได้ หรือเป็นสภาพเกลือกจะก่อให้เกิดเสียหายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินไซ้ ผู้ส่งต้องแสดงสภาพแห่งของนั้นไว้ก่อนทำสัญญา ถ้ามิได้ทำเช่นนั้นผู้ส่งจะต้องรับผิดชอบในการเสียหายไม่ว่าอย่างใด ๆ อันเกิดแต่ของนั้น

มาตรา ๖๒๐ ผู้ขนส่งไม่ต้องรับผิดชอบในเงินทองตราธนบัตร ธนาकारบัตร ตั๋วเงิน พันธบัตร ใบหุ้่น ใบหุ้่นกู่ ประทวนสินค้า อัญมณี และของมีค่าอย่างอื่น ๆ หากมิได้รับบอกราคาหรือสภาพแห่งของไว้ในขณะที่ส่งมอบแก่ตน

แต่ถ้าของนั้นได้บอกราคา ท่านว่าความรับผิดชอบของผู้ขนส่งก็ย่อมจำกัดเพียงไม่เกินราคาที่บอก

มาตรา ๖๒๑ ค่าสินไหมทดแทนในการส่งมอบของชักช้า นั้น ท่านห้ามมิให้คิดเกินกว่าจำนวนเช่นจะพึงกำหนดให้ในเหตุของสูญหายสิ้นเชิง

มาตรา ๖๒๒ ของถึงเมื่อใด ผู้ขนส่งต้องบอกกล่าวแก่ผู้รับตราส่ง

มาตรา ๖๒๓ ความรับผิดของผู้ขนส่งย่อมสิ้นสุดลงในเมื่อผู้รับตราส่งได้รับเอาของไว้แล้วโดยไม่ผิดเงื่อนไข และได้ใช้ชำระวางพาทันทีกับทั้งอุปกรณ์เสร็จแล้ว

แต่ความที่กล่าวนี้ท่านมิให้ใช้บังคับในกรณีนี้ของผู้ขนส่งหายหรือบุบสลายเห็นไม่ได้แต่สภาพภายนอกแห่งของนั้น หากว่าได้บอกกล่าวความสูญหายหรือบุบสลายแก่ผู้ขนส่งภายในแปดวันนับแต่วันส่งมอบ

อนึ่งบทบัญญัติทั้งหลายนี้ท่านมิให้ใช้บังคับในกรณีที่มีการทุจริตหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง อันจะปรับเอาเป็นความผิดของผู้ขนส่งได้

มาตรา ๖๒๔ ในข้อความรับผิดของผู้ขนส่งในการที่ของสูญหายหรือบุบสลายหรือส่งชกช้านั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นกำหนดปีหนึ่งนับแต่ส่งมอบ หรือปีหนึ่งนับแต่วันที่ควรจะได้ส่งมอบ เว้นแต่ในกรณีที่มีการทุจริต

มาตรา ๖๒๕ ใบรับ ใบตราส่ง หรือเอกสารอื่น ๆ ทำนองนั้นก็ดี ซึ่งผู้ขนส่งออกให้แก่ผู้ส่งนั้น ถ้ามีข้อความยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดของผู้ขนส่งประการใด ท่านว่าความ

นั้นเป็นโมฆะ เว้นแต่ผู้ส่งจะได้แสดงความตกลงด้วยชัดแจ้ง ในการยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบเช่นนั้น

มาตรา ๖๒๖ ตราบใดของยังอยู่ในมือผู้ขนส่ง ตราบ นั้นผู้ส่ง หรือถ้าได้ทำใบตราส่ง ผู้ทรงใบตราส่งนั้น อาจจะ ให้ผู้ขนส่งดการส่งของนั้นไป หรือให้ส่งกลับคืนมา หรือ ให้จัดการแก่ของนั้นเป็นอย่างอื่นประการใดก็ได้

ในเหตุเช่นนั้น ผู้ขนส่งชอบที่จะได้รับเงินค่าระวาง พาหนะตามส่วนแห่งระยะทางที่ได้จัดการขนส่งไปแล้ว กับ ทั้งค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่ต้องเสียไปเพราะเหตุที่บอกรอดหรือเพราะ ส่งของกลับคืน หรือเพราะจัดการเป็นประการอื่นนั้น

มาตรา ๖๒๗ เมื่อของถึงตำบลที่กำหนดให้ส่ง และ ผู้รับตราส่งได้เรียกให้ส่งมอบแล้ว ท่านว่าแต่นั้นไปสิทธิ ทั้งหลายของผู้ส่งอันเกิดแต่สัญญารับขนนั้นย่อมตกไปได้แก่ ผู้รับตราส่ง

มาตรา ๖๒๘ ถ้าว่าของสูญหายไประเหตุดุวิสัย ท่านว่าผู้ขนส่งไม่มีสิทธิจะได้เงินค่าระวางพาหนะ ถ้าและ ได้รับไปไว้ก่อนแล้วเท่าใดต้องส่งคืนทั้งสิ้น

มาตรา ๖๒๙ ถ้าผู้ขนส่งคนใดส่งมอบของเสียแต่ก่อน ได้รับค่าระวางพาหนะและอุปกรณ์ไซ้ ท่านว่าผู้ขนส่งคน

นั้นยังคงต้องรับผิดชอบก่อน ๆ ตนเพื่อค่าระวางพาหนะ และอุปกรณ์ซึ่งยังค้างชำระแก่เขา

มาตรา ๖๓๐ ผู้ขนส่งชอบที่จะยึดหน่วงเอาของไว้ก่อน ได้ตามที่จำเป็น เพื่อประกัน การใช้เงินค่าระวางพาหนะ และอุปกรณ์

มาตรา ๖๓๑ ถ้าหาตัวผู้รับตราส่งไม่พบก็ดี หรือถ้าผู้รับตราส่งบอกปิดไม่ยอมรับมอบของก็ดี ผู้ขนส่งต้องบอกกล่าวไปยังผู้ส่งทันที และถามเอาคำสั่งของผู้ส่ง

ถ้าหากว่าพฤติการณ์ขัดขวางไม่สามารถจะทำได้ตั้งนี้ก็ดี หรือถ้าผู้ส่งละเลยเสียไม่ส่งคำสั่งมาในเวลาอันควรก็ดี หรือส่งมาเป็นคำสั่งอันไม่อาจปฏิบัติให้เป็นไปได้ก็ดี ท่านว่าผู้ขนส่งมีอำนาจที่จะเอาของไปฝากไว้ณสำนักงานฝากทรัพย์สินได้

ถ้าของนั้นเป็นหลักฐานของสดเสียได้ และการหน่วงช้าไว้ย่อมเป็นการเสี่ยงความเสียหายก็ดี หรือถ้าราคาของนั้นดูไม่น่าจะคุ้มค่าระวางพาหนะและอุปกรณ์ก็ดี ผู้ขนส่งจะเอาของนั้นออกขายทอดตลาดเสียก็ได้

อนึ่ง การเอาของไปฝากหรือเอาออกขายทอดตลาดเช่นว่านั้น ผู้ขนส่งต้องบอกกล่าวแก่ผู้ส่งหรือผู้รับตราส่งมิให้

ชักช้า เว้นแต่ไม่สามารถจะทำได้ ถ้าและผู้ขนส่งละเลย เสียไม่บอกกล่าวไซ้ ท่านว่าจะต้องรับผิดชอบค่าเสียหาย

มาตรา ๖๓๒ เมื่อเอาของออกขายทอดตลาดแล้วได้ เงินจำนวนสุทธิเท่าใด ให้ผู้ขนส่งหักเอาไว้เป็นเงินค้ำระวาง พาหนะและค่าอุปกรณ์ ถ้าและยังมีเงินเหลืออยู่อีกเท่าใด ต้องส่งมอบให้แก่บุคคลผู้ควรที่จะได้เงินนั้นโดยพลัน

มาตรา ๖๓๓ ถ้าของนั้นได้ขนส่งไปโดยมีผู้ขนส่งหลายคนหลายทอด ท่านว่าผู้ขนส่งทอดหลังที่สุดอาจใช้สิทธิตั้ง กล่าวไว้ในมาตรา ๖๓๐, ๖๓๑, ๖๓๒ นั้น ในการเรียกเงินค้ำ ระวางพาหนะและอุปกรณ์อันค้างชำระแก่ผู้ขนส่งทั่วทุกคนได้

หมวด ๒

รับขนคนโดยสาร

มาตรา ๖๓๔ ผู้ขนส่งจะต้องรับผิดชอบคนโดยสารในความเสียหายอันเกิดแก่ตัวเขา หรือในความเสื่อมเสียอย่างใด ๆ อันเป็นผลโดยตรงแต่การที่ต้องชักช้าในการขนส่ง เว้นแต่ การเสียหายหรือชักช้า นั้นเกิดแต่เหตุสุดวิสัยหรือเกิดแต่ ความผิดของคนโดยสารนั่นเอง

มาตรา ๖๓๕ เครื่องเคีรทางหากได้มอบหมายแก่ผู้ขนส่งทันเวลา ท่านว่าต้องส่งมอบในขณะคนโดยสารถึง

มาตรา ๖๓๖ ถ้าคนโดยสารไม่รับมอบเครื่องเตีรทาง
ของตนภายในเวลาเดือนหนึ่งนับแต่วันเครื่องเตีรทางนั้นถึง
ไซร์ ผู้ขนส่งอาจเอาออกขายทอดตลาดเสียได้

ถ้าเครื่องเตีรทางนั้นมีสภาพเป็นของสดของเสียได้ ผู้
ขนส่งอาจเอาออกขายทอดตลาดได้ เมื่อของนั้นถึงแล้วรอ
อยู่ล่วงเวลากว่ายี่สิบสี่ชั่วโมง

บทบัญญัติในมาตรา ๖๓๒ นั้น ท่านให้ใช้บังคับแก่คดี
ตั้งว่านี้ด้วยอนุโลมตามควร

มาตรา ๖๓๗ สิทธิและความรับผิดชอบของผู้ขนส่งเพื่อเครื่อง
เตีรทางอันได้มอบหมายแก่ผู้ขนส่งนั้น แม้ผู้ขนส่งจะมีได้คิด
เอาค่าขนส่งต่างหากก็ตาม ท่านให้บังคับตามความในหมวด ๑

มาตรา ๖๓๘ ผู้ขนส่งไม่ต้องรับผิดชอบในเครื่องเตีรทางซึ่ง
ตนมิได้รับมอบหมาย เว้นแต่เมื่อเครื่องเตีรทางนั้นสูญหาย
หรือบุบสลายไป เพราะความผิดของผู้ขนส่งหรือลูกจ้างของ
ผู้ขนส่ง

มาตรา ๖๓๙ ตัว ใบรับ หรือเอกสารอื่นทำนองเช่นว่านี้
อันผู้ขนส่งได้ส่งมอบแก่คนโดยสารนั้น หากมีข้อความยก
เว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบของผู้ขนส่งอย่างใด ๆ ท่านว่าข้อ

ความนั้นเป็นโมฆะ เว้นแต่คนโดยสารถะได้ตกลงด้วยชัดแจ้ง ในการยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบนั้น

ลักษณะ ๕

ยืม

หมวด ๑

ยืมใช้คงรูป

มาตรา ๖๔๐ อันว่ายืมใช้คงรูปนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ให้ยืม ให้บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ยืม ใช้สอยทรัพย์สินสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้เปล่า และผู้ยืมตกลงว่าจะคืนทรัพย์สินนั้น เมื่อได้ใช้สอยเสร็จแล้ว

มาตรา ๖๔๑ การให้ยืมใช้คงรูปนั้น ท่านว่าย่อมบริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบทรัพย์สินซึ่งให้ยืม

มาตรา ๖๔๒ ค่าฤชาธรรมเนียมในการทำสัญญาก็ดี ค่าส่งมอบและค่าส่งคืนทรัพย์สินซึ่งยืมก็ดี ย่อมตกแก่ผู้ยืมเป็นผู้เสีย

มาตรา ๖๔๓ ทรัพย์สินซึ่งยืมนั้น ถ้าผู้ยืมเอาไปใช้การอย่างอื่นนอกจากการอันเป็นปกติแก่ทรัพย์สินนั้น หรือ นอกจากการอันปรากฏในสัญญาก็ดี เอาไปให้บุคคลภายนอกใช้สอยก็ดี เอาไปไว้นานกว่าที่ควรจะเอาไว้มิได้ ท่านว่า

ผู้ยืมจะต้องรับผิดชอบในเหตุทรัพย์สินนั้นสูญหายหรือบุบสลายไปอย่างหนึ่งอย่างใด แม้ถึงจะเป็นเพราะเหตุสุดวิสัย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าถึงอย่างไร ๆ ทรัพย์สินนั้นก็จะต้องสูญหายหรือบุบสลายอยู่นั่นเอง

มาตรา ๖๔๔ ผู้ยืมจำต้องสงวนทรัพย์สินซึ่งยืมไปเหมือนเช่นวิญญูชนจะพึงสงวนทรัพย์สินของตนเอง

มาตรา ๖๔๕ ในกรณีซึ่งหลายดังกล่าวไว้ในมาตรา ๖๔๓ นั้นก็ดี หรือถ้าผู้ยืมประพฤติฝ่าฝืนต่อความในมาตรา ๖๔๔ ก็ดี ผู้ให้ยืมจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้

มาตรา ๖๔๖ ถ้ามิได้กำหนดเวลากันไว้ ท่านให้คืนทรัพย์สินที่ยืมเมื่อผู้ยืมได้ใช้สอยทรัพย์สินนั้นเสร็จแล้วตามการอันปรากฏในสัญญา แต่ผู้ให้ยืมจะเรียกคืนก่อนนั้นก็ได้เมื่อเวลาได้ล่วงไปพอแก่การที่ผู้ยืมจะได้ใช้สอยทรัพย์สินนั้นเสร็จแล้ว

ถ้าเวลาก็มิได้กำหนดกันไว้ ทั้งในสัญญาก็ไม่ปรากฏว่า ยืมไปใช้เพื่อการใดไซ้ ท่านว่า ผู้ให้ยืมจะเรียกของคืนเมื่อไรก็ได้

มาตรา ๖๔๗ ค่าใช้จ่ายอันเป็นปกติแก่การบำรุงรักษาทรัพย์สินซึ่งยืมนั้น ผู้ยืมต้องเป็นผู้เสีย

มาตรา ๖๔๘ อันการขี้มไข้คงรูป ย่อมระงับสิ้นไปด้วย
มรณะแห่งผู้ขี้ม

มาตรา ๖๔๙ ในข้อความรับผิดชอบเพื่อเสียค่าทดแทนอัน
เกี่ยวกับการขี้มไข้คงรูปนั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นเวลา
หกเดือนนับแต่วันสิ้นสัญญา

หมวด ๒

ขี้มไข้สิ้นเปลือง

มาตรา ๖๕๐ อันว่าขี้มไข้สิ้นเปลืองนั้น คือสัญญาซึ่ง
ผู้ให้ขี้มโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินชนิดใดไปสิ้นไปนั้นเป็น
ปริมาณที่กำหนดให้ไปแก่ผู้ขี้ม และผู้ขี้มตกลงว่าจะคืน
ทรัพย์สินเป็นประเภท ชนิด และปริมาณเช่นเดียวกันให้
แทนทรัพย์สินซึ่งให้ขี้มนั้น

สัญญานี้ย่อมบริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบทรัพย์สินที่ขี้ม

มาตรา ๖๕๑ ค่าฤชาธรรมเนียมในการทำสัญญาก็ดี ค่า
ส่งมอบ และส่งคืนทรัพย์สินซึ่งขี้มก็ดี ย่อมตกแก่ผู้ขี้ม
เป็นผู้เสีย

มาตรา ๖๕๒ ถ้าในสัญญาไม่มีกำหนดเวลาให้คืนทรัพย์สิน
ซึ่งขี้มไป ผู้ให้ขี้มจะบอกกล่าวแก่ผู้ขี้มให้คืนทรัพย์สิน
ภายในเวลาอันควร ซึ่งกำหนดให้ในคำบอกกล่าวนั้นก็ไ้

มาตรา ๖๕๓ การกู้ยืมเงินกว่าห้าสิบบาทขึ้นไปนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ยืมเป็นสำคัญ ท่านว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่

ในการกู้ยืมเงินมีหลักฐานเป็นหนังสือนั้น ท่านว่าจะนำสืบการใช้เงินได้ต่อเมื่อมีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ให้ยืมมาแสดง หรือเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมนั้นได้เวนคืนแล้ว หรือได้แทงเพิกถอนลงในเอกสารนั้นแล้ว

มาตรา ๖๕๔ ท่านห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยเกินร้อยละสิบห้าต่อปี ถ้าในสัญญากำหนดดอกเบี้ยเกินกว่านั้น ก็ให้ลดลงมาเป็นร้อยละสิบห้าต่อปี

มาตรา ๖๕๕ ท่านห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยในดอกเบี้ยที่ค้างชำระ แต่ทว่าเมื่อดอกเบี้ยค้างชำระไม่น้อยกว่าปีหนึ่ง คู่สัญญาจะตกลงกันให้เอาดอกเบี้ยนั้น ทบเข้ากับต้นเงินแล้วให้คิดดอกเบี้ยในจำนวนเงินที่ทบเข้ากันนั้นก็ได้ แต่การตกลงเช่นนั้นต้องทำเป็นหนังสือ

ส่วนประเพณีการค้าขายที่คำนวณดอกเบี้ยต้นในบัญชีเดิร

เล่ม ๕๕ หน้า ๕๘ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑

สะดวกดี ในการค้าขายอย่างอื่นทำนองเช่นว่านี้ก็ดี หากอยู่ในบังคับแห่งบทบัญญัติซึ่งกล่าวมาในวรรคก่อนนั้นไม่

มาตรา ๖๕๖ ถ้าทำสัญญากู้ยืมเงินกัน และผู้กู้ยืมยอมรับเอาสิ่งของหรือทรัพย์สินอย่างอื่น แทนจำนวนเงินนั้นไซ้ร่ ท่านให้คิดเป็นหนี้เงินค้ำชำระโดยจำนวนเท่ากับราคาท้องตลาดแห่งสิ่งของหรือทรัพย์สินนั้นในเวลาและณสถานที่ส่งมอบ

ถ้าทำสัญญากู้ยืมเงินกัน และผู้ให้กู้ยืมยอมรับเอาสิ่งของหรือทรัพย์สินอย่างอื่นเป็นการชำระหนี้แทนเงินที่กู้ยืมไซ้ร่ หนี้อันระงับไปเพราะการชำระเช่นนั้น ท่านให้คิดเป็นจำนวนเท่ากับราคาท้องตลาดแห่งสิ่งของหรือทรัพย์สินนั้นในเวลาและณสถานที่ส่งมอบ

ความตกลงกันอย่างไร ๆ ขัดกับข้อความดังกล่าวมานี้ ท่านว่าเป็นโมฆ

ลักษณะ ๑๐

ฝากทรัพย์

หมวด ๑

บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๖๕๗ อันว่าฝากทรัพย์นั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ฝาก ส่งมอบทรัพย์สินให้แก่บุคคลอีกคน

หนึ่ง เรียกว่าผู้รับฝาก และผู้รับฝากตกลงว่าจะเก็บรักษาทรัพย์สินนั้นไว้ในอารักขาแห่งตน แล้วจะคืนให้

มาตรา ๖๕๘ ถ้าโดยพฤติการณ์พึงคาดหมายได้ว่าเขา
รับฝากทรัพย์สินก็เพื่อจะได้รับ บำเหน็จ ค่าฝากทรัพย์สินเท่านั้นไซร้
ท่านให้ถือว่าเป็นอันได้ตกลงกันแล้วโดยปริยายว่ามีบำเหน็จ
เช่นนั้น

มาตรา ๖๕๙ ถ้าการรับฝากทรัพย์สินเป็นการทำให้เปล่าไม่มี
บำเหน็จไซร้ ท่านว่าผู้รับฝากจำต้องใช้ความระมัดระวังสงวน
ทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นเหมือน เช่น เคย ประพฤติใน กิจการของ
ตนเอง

ถ้าการรับฝากทรัพย์สินนั้นมีบำเหน็จค่าฝาก ท่านว่าผู้รับฝาก
จำต้องใช้ความระมัดระวังและใช้ฝีมือเพื่อสงวนทรัพย์สินนั้น
เหมือนเช่นวิญญูชนจะพึงประพฤติดโดยพฤติการณ์ตั้งนั้น ทั้ง
นี้ย่อมรวมทั้งการใช้ ฝีมืออันพิเศษ ฉะเพาะ การในที่ซึ่งพึงใช้
ฝีมือเช่นนั้นด้วย

ถ้าและผู้รับฝากเป็นผู้มีวิชาซึ่งเฉพาะ กิจการ ค้าขาย
หรืออาชีพอย่างหนึ่งอย่างใด ก็จำต้องใช้ความระมัดระวัง
และใช้ ฝีมือเท่าที่เป็นธรรมดาจะต้องใช้และสมควรจะต้องใช้
ในกิจการค้าขายหรืออาชีพอย่างนั้น

มาตรา ๖๖๐ ถ้าผู้ฝากมิได้อนุญาต และผู้รับฝากเอาทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นออกใช้สอยเอง หรือเอาไปให้บุคคลภายนอกใช้สอย หรือให้บุคคลภายนอกเก็บรักษาไซ้ร ท่านว่าผู้รับฝากจะต้องรับผิดชอบเมื่อทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นสูญหายหรือบุบสลายอย่างหนึ่งอย่างใด แม้ถึงจะเป็นเพราะเหตุสุดวิสัย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าถึงอย่างไร ๆ ทรัพย์สินนั้นก็จะต้องสูญหายหรือบุบสลายอยู่นั่นเอง

มาตรา ๖๖๑ ถ้าบุคคลภายนอกอ้างว่ามีสิทธิเหนือทรัพย์สินซึ่งฝากและยื่นฟ้องผู้รับฝากก็ดี หรือยึดทรัพย์สินนั้นก็ผู้รับฝากต้องรีบบอกกล่าวแก่ผู้ฝากโดยพลัน

มาตรา ๖๖๒ ถ้าได้กำหนดเวลากันไว้ว่าจะพังกินทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นเมื่อไร ท่านว่าผู้รับฝากไม่มีสิทธิจะกินทรัพย์สินก่อนถึงเวลากำหนด เว้นแต่ในเหตุจำเป็นอันมิอาจจะกล่าวเลี่ยงได้

มาตรา ๖๖๓ ถึงแม้ว่าคู่สัญญาจะได้กำหนดเวลาไว้ว่าจะพังกินทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นเมื่อไรก็ตาม ถ้าว่าผู้ฝากจะเรียกคืนในเวลาใด ๆ ผู้รับฝากก็ต้องคืนให้

มาตรา ๖๖๔ ถ้าคู่สัญญาไม่ได้กำหนดเวลาไว้ว่าจะพังกิน

ทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นเมื่อไรไซ้ ผู้รับฝากอาจคืนทรัพย์สินนั้นได้ทุกเมื่อ

มาตรา ๖๖๕ ผู้รับฝากจำต้องคืนทรัพย์สินซึ่งรับฝากไว้ นั้นให้แก่ผู้ฝาก หรือทรัพย์สินนั้นฝากในนามของผู้ใด คืนให้แก่ผู้นั้น หรือผู้รับฝากได้รับคำสั่งโดยชอบให้คืนทรัพย์สินนั้นไปแก่ผู้ใด คืนให้แก่ผู้นั้น

แต่หากผู้ฝากทรัพย์ตาย ท่านให้คืนทรัพย์สินนั้นให้แก่ทายาท

มาตรา ๖๖๖ เมื่อคืนทรัพย์ ถ้ามีดอกผลเกิดแต่ทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นเท่าใด ผู้รับฝากจำต้องส่งมอบพร้อมไปกับทรัพย์สินนั้นด้วย

มาตรา ๖๖๗ ค่าคืนทรัพย์สินซึ่งฝากนั้น ย่อมตกแก่ผู้ฝากเป็นผู้เสีย

มาตรา ๖๖๘ ค่าใช้จ่ายใดอันควรแก่การบำรุงรักษาทรัพย์สินซึ่งฝากนั้น ผู้ฝากจำต้องชดใช้ให้แก่ผู้รับฝาก เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้ โดยสัญญาฝากทรัพย์ว่าผู้รับฝากจะต้องออกเงินค่าใช้จ่ายนั่นเอง

มาตรา ๖๖๙ ถ้าไม่ได้กำหนดเวลาไว้ในสัญญา หรือไม่มีกำหนดโดยจารีตประเพณีว่าบำเหน็จค่าฝากทรัพย์นั้นจะ

เล่ม ๔๕ หน้า ๖๒ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑

พึงชำระเมื่อไรไซ้ ท่านให้ชำระเมื่อคืนทรัพย์สิ้นซึ่งฝาก ถ้าได้กำหนดเวลากันไว้เป็นระยะอย่างไร ก็พึงชำระเมื่อสิ้นระยะเวลานั้นทุกคราวไป

มาตรา ๖๗๐ ผู้รับฝากชอบที่จะยึดหน่วงเอาทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นไว้ได้ จนกว่าจะได้รับเงินบรรดาที่ค้างชำระแก่ตน เกี่ยวด้วยการฝากทรัพย์นั้น

มาตรา ๖๗๑ ในข้อความรับผิดชอบเพื่อใช้เงินบำเหน็จค่าฝากทรัพย์ก็ดี ขดใช้เงินค่าใช้จ่ายก็ดี ใช้ค่าสินไหมทดแทน เกี่ยวแก่การฝากทรัพย์ก็ดี ท่านห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นเวลาหกเดือนนับแต่วันสิ้นสัญญา

หมวด ๒

วิธีระเพาะการฝากเงิน

มาตรา ๖๗๒ ถ้าฝากเงิน ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้รับฝากไม่พึงต้องส่งคืนเป็นเงินทองตราอันเดียวกันกับที่ฝาก แต่จะต้องคืนเงินให้ครบจำนวน

อนึ่งผู้รับฝากจะเอาเงินซึ่งฝากนั้นออกใช้ก็ได้ แต่หากจำต้องคืนเงินให้ครบจำนวนเท่านั้น แม้ว่าเงินซึ่งฝากนั้นจะได้สูญหายไปด้วยเหตุสุดวิสัยก็ตาม ผู้รับฝากก็จำต้องคืน

มาตรา ๖๗๓ เมื่อใดผู้รับฝากจำต้องคืนเงินแต่เพียงเท่าจำนวนที่ฝาก ผู้ฝากจะเรียกถอนเงินคืนก่อนถึงเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ไม่ได้ หรือฝ่ายผู้รับฝากจะส่งคืนเงินก่อนถึงเวลานั้นก็ได้คู่กัน

หมวด ๓

วิธระเพาะสำหรับเจ้าสำนักโรงแรม

มาตรา ๖๗๔ เจ้าสำนักโรงแรมหรือโฮเทล หรือสถานที่อื่นทำนองเช่นว่านั้น จะต้องรับผิดชอบเพื่อความสูญหายหรือบุบสลายอย่างใด ๆ อันเกิดแก่ทรัพย์สินซึ่งคนเดินทางหรือแขกอาศัย หากได้พามา

มาตรา ๖๗๕ เจ้าสำนักต้องรับผิดชอบในการที่ทรัพย์สินของคนเดินทางหรือแขกอาศัยสูญหายหรือบุบสลายไปอย่างใด ๆ แม้ถึงว่าความสูญหายหรือบุบสลายนั้นจะเกิดขึ้นเพราะผู้คนไปมาเข้าออกณโรงแรม โฮเทล หรือสถานที่เช่นนั้น ก็คงต้องรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบนี้ ถ้าเกี่ยวกับเงินทองตรา ธนบัตร ตัวเงิน พันธบัตร ใบหุ้น ใบหุ้นกู้ ประทวนสินค้า ัญญุมณี หรือของมีค่าอื่น ๆ ไซ้ ท่านจำกัดไว้เพียงห้าร้อยบาท เว้น

เล่ม ๔๕ หน้า ๖๔ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑

แต่จะได้ฝากของมีค่าเช่นนี้ไว้แก่เจ้าสำนักและได้บอกราคาแห่งของนั้นชัดเจน

แต่เจ้าสำนักไม่ต้องรับผิดชอบเพื่อความสูญหายหรือบุบสลายอันเกิดแต่เหตุสุดวิสัย หรือแต่สภาพแห่งทรัพย์สินนั้น หรือแต่ความผิดของคนเฒ่าหรือแขกอาศัยผู้นั้นเอง หรือบริวารของเขา หรือบุคคลซึ่งเขาได้ต้อนรับ

มาตรา ๖๗๖ ทรัพย์สินซึ่งมิได้นำฝากบอกราคาชัดเจนนั้น เมื่อพบเห็นว่าสูญหายหรือบุบสลายขึ้น คนเฒ่าหรือแขกอาศัยต้องแจ้งความนั้นต่อเจ้าสำนักโรงแรม โฮเทล หรือสถานที่เช่นนั้นทันที มิฉะนั้นท่านว่าเจ้าสำนักยอมพ้นจากความรับผิดชอบตั้งบัญญัติไว้ในมาตรา ๖๗๔ และ ๖๗๕

มาตรา ๖๗๗ ถ้ามีค่าแจ้งความปิดไว้ในโรงแรม โฮเทล หรือสถานที่อื่นท่านเองเช่นว่านี้ เป็นข้อความยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดของเจ้าสำนักไซ้ ท่านว่าความนั้นเป็นโมฆะ เว้นแต่คนเฒ่าหรือแขกอาศัยจะได้ตกลงด้วยชัดเจนในการยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดตั้งว่านั้น

มาตรา ๖๗๘ ในข้อความรับผิดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อทรัพย์สินของคนเฒ่าหรือแขกอาศัยสูญหายหรือ

บุบสลายนั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นเวลาหกเดือนนับแต่วันที่คนเค็รทางหรือแขกอาศัยออกไปจากสถานที่นั้น

มาตรา ๖๗๕ เจ้าสำนักขอมที่จะยึดหน่วงเครื่องเค็รทางหรือทรัพย์สิน อย่างอื่น ของคนเค็รทางหรือแขกอาศัยอันเอาไว้ในโรงแรม โฮเตล หรือสถานที่เช่นนั้น ได้จนกว่าจะได้รับชำระเงินบรรดาที่ค้างชำระแก่ตน เพื่อการพักอาศัยและการอื่น ๆ อันได้ทำให้แก่คนเค็รทางหรือแขกอาศัยตามที่เขาพึงต้องการนั้น รวมทั้งการชดใช้เงินทั้งหลายที่ได้ออกแทนไปด้วย

เจ้าสำนักจะเอาทรัพย์สินที่ได้ยึดหน่วงไว้เช่นนั้น ออกขายทอดตลาด แล้วหักเอาเงินใช้จำนวนที่ค้างชำระแก่ตน รวมทั้งค่าฤชาธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการขายทอดตลาดนั้นจากเงินที่ขายทรัพย์สินนั้นก็ได้ แต่ท่านมิให้เจ้าสำนักใช้สิทธิตั้งว่านี้ จนเมื่อ

(๑) ทรัพย์สินนั้นตกอยู่แก่ตนเป็นเวลานานถึงหกสัปดาห์ยังมิได้รับชำระหนี้สิน และ

(๒) อย่างน้อยเดือนหนึ่งก่อนวันขายทอดตลาด ตนได้ประกาศโฆษณาในหนังสือพิมพ์ประจำท้องถิ่นฉบับหนึ่ง

แจ้งความจำนงที่จะขายทรัพย์สิน บอกลักษณะแห่งทรัพย์สินที่จะขายโดยย่อ กับถ้ำรื้อชื่อเจ้าของ ก็บอกด้วย

เมื่อขายทอดตลาดหักใช้หนี้ตั้งกล่าวแล้ว มีเงินเหลืออยู่ อีกเท่าใดต้องคืนให้แก่เจ้าของ หรือฝากไว้ณสำนักงานฝากทรัพย์สินตามบทบัญญัติในมาตรา ๓๓๑ และ ๓๓๓

ลักษณะ ๑๑

คำประกัน

หมวด ๑

บทเปิดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๖๘๐ อันว่าคำประกันนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลภายนอกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้คำประกัน ผูกพันตนต่อเจ้าหนี้คนหนึ่ง เพื่อชำระหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้

อนึ่งสัญญาคำประกันนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานเป็นหนังสือ อย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้คำประกันเป็นสำคัญ ท่านว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่

มาตรา ๖๘๑ อันคำประกันนั้นจะมีได้แต่จะเพาะเพื่อหนีอันสมบูรณ์

หนีในอนาคตหรือหนีมีเงื่อนไข จะประกันไว้เพื่อเหตุการณ์ซึ่งหนีนั้นอาจเป็นผลได้จริง ก็ประกันได้

หนึ่งอันเกิดแต่สัญญาซึ่งไม่ผูกพันลูกหนี้เพราะทำด้วยความสำคัญผิดหรือเพราะเป็นผู้ไร้ความสามารถนั้น ก็อาจจะมีประกันอย่างสมบูรณ์ได้ ถ้าหากว่าผู้ค้ำประกันรู้เหตุสำคัญผิดหรือไร้ความสามารถนั้นในขณะที่เขาทำสัญญาผูกพันตน

มาตรา ๖๘๒ ท่านว่าบุคคลจะยอมเข้าเป็นผู้รับเงื่อนไขคือเป็นประกันของผู้ค้ำประกันอีกชั้นหนึ่ง ก็เป็นได้

ถ้าบุคคลหลายคนยอมตนเข้าเป็นผู้ค้ำประกันในหนี้รายเดียวกันไซ้ ท่านว่าผู้ค้ำประกันเหล่านั้นมีความรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกัน แม้ถึงว่าจะมิได้เข้ารับค้ำประกันรวมกัน

มาตรา ๖๘๓ อันค้ำประกันอย่างไม่มีจำกัดนั้นย่อมคุ้มถึงดอกเบี้ยและค่าสินไหมทดแทนซึ่งลูกหนี้ค้างชำระ ตลอดจนค่าการตีพิมพ์อันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้นด้วย

มาตรา ๖๘๔ ผู้ค้ำประกันย่อมรับผิดชอบเพื่อค่าฤชาธรรมเนียมความซึ่งลูกหนี้จะต้องใช้ให้แก่เจ้าหนี้ แต่ถ้าโจทก์ฟ้องคดีโดยมิได้เรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้นั้นก่อนไซ้ ท่านว่าผู้ค้ำประกันหาต้องรับผิดชอบเพื่อใช้ค่าฤชาธรรมเนียมเช่นนั้นไม่

มาตรา ๖๘๕ ถ้าเมื่อบังคับตามสัญญาค้ำประกันนั้น ผู้ค้ำประกันไม่ชำระหนี้ทั้งหมดของลูกหนี้ รวมทั้งดอกเบี้ย ค่า

สินไหมทดแทน และอุปกรณ์ด้วยไซร์ หนัวยังเหลืออยู่เท่าใด
ท่านว่าลูกหนัวยังคงรับผิดชอบเจ้าหนัวยในส่วนที่เหลือนั้น

หมวด ๒

ผลก่อนชำระหนี้

มาตรา ๖๘๖ ลูกหนี้ผิดนัดลงเมื่อใด ท่านว่าเจ้าหนี้
ชอบที่จะเรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ได้แต่นั้น

มาตรา ๖๘๗ ผู้ค้ำประกันไม่จำต้องชำระหนี้ก่อนถึงเวลา
กำหนดที่จะชำระ แม้ถึงว่าลูกหนี้จะไม่อาจถือเอาซึ่งประโยชน์
แห่งเงื่อนไขเริ่มต้นหรือเวลาสุดสิ้นได้ต่อไปแล้ว

มาตรา ๖๘๘ เมื่อเจ้าหนี้ทวงให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ ผู้
ค้ำประกันจะขอให้เรียกลูกหนี้ชำระก่อนก็ได้ เว้นแต่ลูกหนี้
จะถูกศาลพิพากษาให้เป็นคนล้มละลายเสียแล้ว หรือไม่
ปรากฏว่าลูกหนี้ไปอยู่แห่งใดในพระราชอาณาเขตต์

มาตรา ๖๘๙ ถึงแม้จะได้เรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ตั้งกล่าว
มาในมาตราก่อนนั้นแล้วก็ตาม ถ้าผู้ค้ำประกันพิสูจน์ได้ว่า
ลูกหนี้มีหนทางที่จะชำระหนี้ได้ และการที่จะบังคับให้ลูก
หนี้ชำระหนี้จะไม่เป็นการยากไซร์ ท่านว่าเจ้าหนี้จะต้อง
บังคับการชำระหนี้รายนั้นเอาจากทรัพย์สินของลูกหนี้ก่อน

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๖๕

มาตรา ๖๕๐ ถ้าเจ้าหนี้มีทรัพย์สินของลูกหนี้ยึดถือไว้เป็นประกันไซ้ เมื่อผู้ค้ำประกันร้องขอ ท่านว่าเจ้าหนี้จะต้องให้ชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินซึ่งเป็นประกันนั้นก่อน

มาตรา ๖๕๑ ถ้าผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบร่วมกันกับลูกหนี้ ท่านว่าผู้ค้ำประกันย่อมไม่มีสิทธิดังกล่าวไว้ในมาตรา ๖๔๘, ๖๔๙ และ ๖๕๐

มาตรา ๖๕๒ อายุความสะดุดหยุดลงเป็นโทษแก่ลูกหนี้ นั้น ย่อมเป็นโทษแก่ผู้ค้ำประกันด้วย

หมวด ๓

ผลภายหลังชำระหนี้

มาตรา ๖๕๓ ผู้ค้ำประกันซึ่งได้ชำระหนี้แล้ว ย่อมมีสิทธิที่จะไล่เบี้ยเอาจากลูกหนี้ เพื่อคืนเงินกับดอกเบี้ยและเพื่อกรรที่ต้อสูญหายหรือเสียหายไปอย่างใด ๆ เพราะการค้ำประกันนั้น

อนึ่งผู้ค้ำประกันย่อมเข้ารับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้บรรดามีเหนือลูกหนี้ด้วย

มาตรา ๖๕๔ นอกจากข้อต้อซึ่งผู้ค้ำประกันมีต่อเจ้าหนี้

นั้น ท่านว่าผู้ค้าประกันยังอาจยกข้อต่อสู้ทั้งหลายซึ่งลูกหนี้มีต่อเจ้าหนี้ขึ้นต่อสู้ได้ด้วย

มาตรา ๖๕๕ ผู้ค้าประกันซึ่งละเลยไม่ยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้นั้น ท่านว่าย่อมสิ้นสิทธิที่จะได้เบี้ยเอาแก่ลูกหนี้เพียงเท่าที่ไม่ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้รู้ว่ามีข้อต่อสู้เช่นนั้น และที่ไม่รู้นั้นมิได้เป็นเพราะความผิดของตนด้วย

มาตรา ๖๕๖ ผู้ค้าประกันไม่มีสิทธิจะได้เบี้ยเอาแก่ลูกหนี้ได้ ถ้าว่าตนได้ชำระหนี้แทนไปโดยมิได้บอกลูกหนี้ และลูกหนี้ยังมีความมาชำระหนี้ซ้ำอีก

ในกรณีนี้เช่นว่านี้ ผู้ค้าประกันก็ได้แต่เพียงจะฟ้องเจ้าหนี้เพื่อคืนลาภมิควรได้เท่านั้น

มาตรา ๖๕๗ ถ้าเพราะการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งของเจ้าหนี้เอง เป็นเหตุให้ผู้ค้าประกันไม่อาจเข้ารับช่วงได้ทั้งหมด หรือแต่บางส่วนในสิทธิที่ดี จ้างองก็ดี จ้างนำก็ดี และบริมสิทธิอันได้ให้ไว้แก่เจ้าหนี้แต่ก่อน หรือในขณะที่ทำสัญญาค้าประกันเพื่อชำระหนี้นั้น ท่านว่าผู้ค้าประกันย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดเพียงเท่าที่ตนต้องเสียหายเพราะการนั้น

หมวด ๔

ความระงับสิ้นไปแห่งการค้ำประกัน

มาตรา ๖๕๘ อันผู้ค้ำประกันย่อมหลุดพ้นจากความรับผิด
ในขณะเมื่อหนี้ของลูกหนี้ระงับสิ้นไปไม่ว่าเพราะเหตุใด ๆ

มาตรา ๖๕๙ การค้ำประกันเพื่อกิจการเนื่องกันไปหลาย
คราวไม่มีจำกัดเวลาเป็นคุณแก่เจ้าหนี้นั้น ท่านว่าผู้ค้ำประกัน
อาจเลิกเสียเพื่อคราวอันเป็นอนาคตได้ โดยบอกกล่าวความ
ประสงค์นั้นแก่เจ้าหนี้

ในกรณีเช่นนี้ ท่านว่าผู้ค้ำประกันไม่ต้องรับผิดในกิจการ
ที่ลูกหนี้กระทำลงภายหลังคำบอกกล่าวนั้นได้ ไปถึงเจ้าหนี้

มาตรา ๗๐๐ ถ้าค้ำประกันหนี้อันจะต้องชำระณเวลามี
กำหนดแน่นอน และเจ้าหนี้นยอมผ่อนเวลาให้แก่ลูกหนี้ไซ้
ท่านว่าผู้ค้ำประกันย่อมหลุดพ้นจากความรับผิด

แต่ถ้าผู้ค้ำประกันได้ตกลงช่วยในการผ่อนเวลา ท่านว่า
ผู้ค้ำประกันหาหลุดพ้นจากความรับผิดไม่

มาตรา ๗๐๑ ผู้ค้ำประกันจะขอชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ตั้งแต่
เมื่อถึงกำหนดชำระก็ได้

ถ้าเจ้าหนี้นไม่ยอมรับชำระหนี้ ผู้ค้ำประกันก็เป็นอันหลุด
พ้นจากความรับผิด

ลักษณะ ๑๒

จำนอง

หมวด ๑

บทเปิดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๗๐๒ อันว่าจำนองนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้จำนอง เอาทรัพย์สินตราไว้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับจำนอง เป็นประกันการชำระหนี้ โดยไม่ส่งมอบทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้รับจำนอง

ผู้รับจำนองชอบที่จะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่จำนองก่อนเจ้าหนี้สามัญ มีพักต้องพิเคราะห์ว่ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจะได้โอนไปยังบุคคลภายนอกแล้วหรือหาไม่

มาตรา ๗๐๓ อันอสังหาริมทรัพย์นั้นอาจจำนองได้ไม่ว่าประเภทใด ๆ

สังหาริมทรัพย์อันจะกล่าวต่อไปนี้ก็อาจจำนองได้เช่นกัน หากว่าได้จดทะเบียนไว้แล้วตามกฎหมาย คือ

(๑) เรือกำปั่น หรือเรือมีระวางตั้งแต่หกตันขึ้นไป เรือกลไฟ หรือเรือยนต์มีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป

(๒) แพร

(๓) สัตว์พาหนะ

วันที่ ๑ มกราคม ๒๔๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๗๗

(๔) สั่งห้ามทรัพย์สินอื่น ๆ ซึ่งกฎหมายหากบัญญัติไว้ให้
จดทะเบียนและเพาะการ

มาตรา ๗๐๔ สัญญาจำนองต้องระบุทรัพย์สินซึ่งจำนอง

มาตรา ๗๐๕ การจำนองทรัพย์สินนั้น นอกจากผู้เป็น
เจ้าของในขณะนั้นแล้ว ท่านว่าใครอื่นจะจำนองหาได้ไม่

มาตรา ๗๐๖ บุคคลมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินแต่ภายใน
บังคับเงื่อนไขเช่นใด จะจำนองทรัพย์สินนั้นได้แต่ภายในบังคับ
เงื่อนไขเช่นนั้น

มาตรา ๗๐๗ บทบัญญัติมาตรา ๖๘๑ ว่าด้วยค้ำประกัน
นั้น ท่านให้ใช้ได้ในการจำนอง อนุโลมตามควร

มาตรา ๗๐๘ สัญญาจำนองนั้นต้องมีจำนวนเงินระบุไว้
เป็นเรือนเงินสยามเป็นจำนวนแน่ตรงตัว หรือจำนวนขั้น
สูงสุดที่ได้เอาทรัพย์สินจำนองนั้นตราไว้เป็นประกัน

มาตรา ๗๐๙ บุคคลคนหนึ่งจะจำนองทรัพย์สินของตน
ไว้เพื่อประกันหนี้อันบุคคลอื่นจะต้องชำระ ก็ให้ทำได้

มาตรา ๗๑๐ ทรัพย์สินหลายสิ่งมีเจ้าของคนเดียวหรือ
หลายคน จะจำนองเพื่อประกันการชำระหนี้แต่รายหนึ่ง
รายเดียว ท่านก็ให้ทำได้

และในการนี้สัญญาจะตกลงกันดังต่อไปนี้ก็ได้ คือว่า

(๑) ให้ผู้รับจ้างองใช้สิทธิบังคับเอาแก่ทรัพย์สินซึ่งจ้างองตามลำดับอันระบไว้

(๒) ให้ถือเอาทรัพย์สินแต่ละสิ่งเป็นประกันหนี้เฉพาะแต่ส่วนหนึ่งส่วนใดที่ระบไว้

มาตรา ๗๑๑ การที่จะตกลงกันไว้เสียแต่ก่อนเวลาหนี้ถึงกำหนดชำระเป็นข้อความอย่างใดอย่างหนึ่งว่า ถ้าไม่ชำระหนี้ ให้ผู้รับจ้างองเข้าเป็นเจ้าของทรัพย์สินซึ่งจ้างอง หรือว่าให้จัดการแก่ทรัพย์สินนั้นเป็นประการอื่นอย่างใด นอกจากตามบทบัญญัติทั้งหลายว่าด้วยการบังคับจ้างองนั้นไซ้ ข้อตกลงเช่นนั้นท่านว่าไม่สมบูรณ์

มาตรา ๗๑๒ แม้ถึงว่ามีข้อสัญญาเป็นอย่างอื่นก็ตาม ทรัพย์สินซึ่งจ้างองไว้แก่บุคคลคนหนึ่งนั้น ท่านว่าจะเอาไปจ้างองแก่บุคคลอีกคนหนึ่งในระวางเวลาที่สัญญาก่อนยังมีอายุอยู่ก็ได้

มาตรา ๗๑๓ ถ้ามิได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นในสัญญาจ้างอง ท่านว่าผู้จ้างองจะชำระหนี้จ้างองเป็นงวด ๆ ก็ได้

มาตรา ๗๑๔ อันสัญญาจ้างองนั้น ท่านว่าต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

หมวด ๒

สิทธิจำนองครอบเพียงใด

มาตรา ๗๑๕ ทรัพย์สินซึ่งจำนองย่อมเป็นประกันเพื่อ
การชำระหนี้กับทั้งค่าอุปกรณ์ต่อไปอีกด้วย คือ

- (๑) ดอกเบี้ย
- (๒) ค่าสินไหมทดแทนในการไม่ชำระหนี้
- (๓) ค่าฤชาธรรมเนียมในการบังคับจำนอง

มาตรา ๗๑๖ จำนองย่อมครอบคลุมไปถึงบรรดาทรัพย์สิน
ซึ่งจำนองหมดทุกสิ่ง แม้จะได้ชำระหนี้แล้วบางส่วน

มาตรา ๗๑๗ แม้ว่าทรัพย์สินซึ่งจำนองจะแบ่งออกเป็น
หลายส่วนก็ตาม ท่านว่าจำนองก็ยังคงครอบคลุมไปถึงส่วนเหล่านั้น
หมดทุกส่วนด้วยกันอยู่นั่นเอง

ถึงกระนั้นก็ดี ถ้าผู้รับจำนองยินยอมด้วย ท่านว่าจะ
โอนทรัพย์สินส่วนหนึ่งส่วนใดไปปลอดจากจำนองก็ให้ทำได้
แต่ความยินยอมครั้งนั้นหากมิได้จดทะเบียน ท่านว่าจะยกเอา
ขึ้นเป็นข้อต่อสู้แก่บุคคลภายนอกหาได้ไม่

มาตรา ๗๑๘ จำนองย่อมครอบคลุมไปถึงทรัพย์สินทั้งปวงอัน
คิดพ้นอยู่กับทรัพย์สินซึ่งจำนอง แต่ต้องอยู่ภายในบังคับ
ซึ่งท่านจำกัดไว้ในสามมาตราต่อไปนี้

มาตรา ๗๑๕ จ้างนองที่ดินไม่ครอบไปถึงเรือนโรงอัน
ผู้จ้างนองปลูกสร้างลงในที่ดินภายหลังวันจ้างนอง เว้นแต่จะ
มีข้อความกล่าวไว้โดยเฉพาะในสัญญาว่าให้ครอบไปถึง

แต่กระนั้นก็ดี ผู้รับจ้างนองจะให้ขายเรือนโรงนั้นรวมไป
กับที่ดินด้วยก็ได้ แต่ผู้รับจ้างนองอาจใช้บริมสิทธิของตนได้
เพียงแก่ราคาที่ดินเท่านั้น

มาตรา ๗๒๐ จ้างนองเรือนโรงหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น
ซึ่งได้ทำขึ้นไว้บนดินหรือใต้ดิน ในที่ดินอันเป็นของคนอื่น
เจานั้นย่อมไม่ครอบไปถึงที่ดินนั้นด้วย ฉะนั้นใดกลับกันก็ฉนั้น

มาตรา ๗๒๑ จ้างนองไม่ครอบไปถึงดอกผลแห่งทรัพย์สิน
ซึ่งจ้างนอง เว้นแต่ในเมื่อผู้รับจ้างนองได้บอกกล่าวแก่
ผู้จ้างนองหรือผู้รับโอนแล้วว่าตนจ้างจะบังคับจ้างนอง

หมวด ๓

สิทธิและหน้าที่ของผู้รับจ้างนองและผู้จ้างนอง

มาตรา ๗๒๒ ถ้าทรัพย์สินได้จ้างนองแล้ว และภายหลัง
ที่จดทะเบียนจ้างนองมีจดทะเบียนการจำยอมหรือทรัพย์สินสิทธิ
อย่างอื่น โดยผู้รับจ้างนองมิได้ยินยอมด้วยไซ้ ท่านว่าสิทธิ
จ้างนองย่อมเป็นใหญ่กว่าการจำยอมหรือทรัพย์สินสิทธิอย่างอื่น

นั้น หากว่าเป็นที่เสื่อมเสียแก่สิทธิของผู้รับจ้างในเวลา
บังคับจ้าง ก็ให้ลบสิทธิที่กล่าวหลังนั้นเสียจากทะเบียน

มาตรา ๗๒๓ ถ้าทรัพย์สินซึ่งจ้างอบุบสลาย หรือถ้า
ทรัพย์สินซึ่งจ้างแต่สิ่งใดสิ่งหนึ่งสูญหายหรืออบุบสลาย
เป็นเหตุให้ไม่เพียงพอแก่การประกันไซ้ ท่านว่าผู้รับจ้าง
จะบังคับจ้างเสียในทันทีก็ได้ เว้นแต่เมื่อเหตุนั้นมีได้เป็น
เพราะความผิดของผู้จ้าง และผู้จ้างก็เสนอจะจ้าง
ทรัพย์สินอื่นแทนให้มีราคาเพียงพอ หรือเสนอจะรับซ่อม
แซมแก้ไขความอบุบสลายนั้นภายในเวลาอันสมควรแก่เหตุ

มาตรา ๗๒๔ ผู้จ้างใดได้จ้างทรัพย์สินของตนไว้
เพื่อประกันหนี้อันบุคคลอื่นจะต้องชำระ แล้วและเข้าชำระ
หนี้เสียเองแทนลูกหนี้เพื่อจะบังคับ้องมิให้ต้องบังคับจ้าง
ท่านว่าผู้จ้างนั้นชอบที่จะได้รับเงินใช้คืนจากลูกหนี้ตาม
จำนวนที่ตนได้ชำระไป

ถ้าว่าต้องบังคับจ้าง ท่านว่าผู้จ้างชอบที่จะได้รับ
เงินใช้คืนจากลูกหนี้ตามจำนวนซึ่งผู้รับจ้างจะได้รับใช้หนี้
จากการบังคับจ้างนั้น

มาตรา ๗๒๕ เมื่อบุคคลสองคนหรือกว่านั้นต่างได้จ้าง
ทรัพย์สินแห่งตนเพื่อประกันหนี้แต่รายหนึ่งรายเดียวอันบุคคล

อื่นจะต้องชำระและมีได้ระบุลำดับไว้ไซ้ ท่านว่าผู้จ้างซึ่งได้เป็นผู้ชำระหนี้ หรือ เป็นเจ้าของทรัพย์สินซึ่งต้องบังคับจ้างอนั้นห้ามสิทธิจะไล่เบียดเอาแก่ผู้จ้างอื่น ๆ ต่อไปได้ไม่

มาตรา ๗๒๖ เมื่อบุคคลหลายคนต่างได้จ้างอรรถทรัพย์สินแห่งตนเพื่อประกันหนี้แต่รายหนึ่งรายเดียวอันบุคคลอื่นจะต้องชำระและมีได้ระบุลำดับไว้ด้วยไซ้ ท่านว่าการที่ผู้รับจ้างยอมปลดหนี้ให้แก่ผู้จ้างคนหนึ่งนั้น ย่อมทำให้ผู้จ้างคนหลัง ๆ ได้หลุดพ้นด้วยเพียงขนาดที่เขาต้องรับความเสียหายแต่การนั้น

มาตรา ๗๒๗ ถ้าบุคคลคนเดียวจ้างอรรถทรัพย์สินแห่งตนเพื่อประกันหนี้อันบุคคลอื่นจะต้องชำระ ท่านให้ใช้บทบัญญัติมาตรา ๖๕๗, ๗๐๐ และ ๗๐๑ ว่าด้วยค้ำประกันนั้นบังคับอนุโลมตามควร

หมวด ๔

การบังคับจ้าง

มาตรา ๗๒๘ เมื่อจะบังคับจ้างอนั้น ผู้รับจ้างต้องมีจดหมายบอกกล่าวไปยังลูกหนีก่อนจะให้ชำระหนี้ภายในเวลาอันสมควรซึ่งกำหนดไว้ในคำบอกกล่าวนั้น ถ้าและลูกหนี้ละเลยเสียไม่ปฏิบัติตามคำบอกกล่าว ผู้รับจ้างจะฟ้อง

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๗๕

คดีต่อศาลเพื่อให้พิพากษาสั่งให้ยึดทรัพย์สินซึ่งจำนองและให้ขายทอดตลาดก็ได้

มาตรา ๗๒๕ นอกจากทางแก้ตั้งบัญญัติไว้ในมาตราก่อนนั้น ผู้รับจำนองยังชอบที่จะเรียกเอาทรัพย์สินจำนองหลุดได้ภายในบังคับแห่งเงื่อนไขดังจะกล่าวต่อไปนี้

(๑) ลูกหนี้ได้ขาดส่งดอกเบี้ยมาแล้วเป็นเวลาถึงห้าปี
(๒) ผู้จำนองมิได้แสดงให้เห็นเป็นที่พอใจแก่ศาลว่าราคาทรัพย์สินนั้นท่วมจำนวนเงินอันค้างชำระ และ

(๓) ไม่มีการจำนองรายอื่น หรือบริมสิทธิอื่นได้จดทะเบียนไว้เหนือทรัพย์สินอันเดียวกันนี้เอง

มาตรา ๗๓๐ เมื่อทรัพย์สินอันหนึ่งอันเดียวได้จำนองแก่ผู้รับจำนองหลายคนด้วยกัน ท่านให้ถือลำดับผู้รับจำนองเรียงตามวันและเวลาจดทะเบียน และผู้รับจำนองคนก่อนจักได้รับใช้หนี้ก่อนผู้รับจำนองคนหลัง

มาตรา ๗๓๑ อันผู้รับจำนองคนหลังจะบังคับตามสิทธิของตนให้เสียหายแก่ผู้รับจำนองคนก่อนนั้น ท่านว่าหาอาจทำได้ไม่

มาตรา ๗๓๒ ทรัพย์สินซึ่งจำนองขายทอดตลาดได้เงินเป็นจำนวนสุทธิเท่าใด ท่านให้จัดใช้แก่ผู้รับจำนองเรียงตาม

ลำดับ และถ้ายังมีเงินเหลืออยู่อีก ก็ให้ส่งมอบแก่ผู้
จ้าง

มาตรา ๗๓๓ ถ้าเอาทรัพย์สินจ้างง้อหลุด และราคาทรัพย์สิน
สินนั้น มีประมาณต่ำกว่าจำนวนเงินที่ค้างชำระกันอยู่ก็ดี หรือ
ถ้าเอาทรัพย์สินซึ่งจ้างง้อออกขายทอดตลาดใช้หนี้ได้เงิน
จำนวนสุทธิน้อยกว่าจำนวนเงินที่ค้างชำระกันอยู่นั้นก็ดี เงิน
ยังขาดจำนวนอยู่เท่าใด ท่านว่าลูกหนี้ต้องใช้จ้จครบ

มาตรา ๗๓๔ ถ้าจ้างง้อทรัพย์สินหลายสิ่งเพื่อประกัน
หนี้แต่รายหนึ่งรายเดียวและมีได้ระบุลำดับไว้ไซ้ ท่านว่า
ผู้รับจ้างง้อจะใช้สิทธิของตนบังคับแก่ทรัพย์สินนั้น ๆ ทั้งหมด
หรือแต่เพียงบางสิ่งก็ได้ แต่ท่านห้ามมิให้ทำเช่นนั้นแก่
ทรัพย์สินมากกว่าที่จำเป็นเพื่อใช้หนี้ตามสิทธิแห่งตน

ถ้าผู้รับจ้างง้อใช้สิทธิของตนบังคับแก่ทรัพย์สินทั้งหมด
พร้อมกัน ท่านให้แบ่งภาระแห่งหนี้นั้นกระจายไปตามส่วน
ราคาแห่งทรัพย์สินนั้น ๆ เว้นแต่ในกรณีที่ได้ระบุจำนวนเงิน
จ้างง้อไว้เฉพาะทรัพย์สินแต่ละสิ่ง ๆ เป็นจำนวนเท่าใด ท่าน
ให้แบ่งกระจายไปตามจำนวนเงินจ้างง้อที่ระบุไว้เฉพาะ
ทรัพย์สินสิ่งนั้น ๆ

แต่ถ้าผู้รับจ้างไม่ใช่สิทธิของตนบังคับแก่ทรัพย์สินอันใดอันหนึ่งแต่เพียงสิ่งเดียวไซ้ ผู้รับจ้างจะให้ชำระหนี้อันเป็นส่วนของตนทั้งหมดจากทรัพย์สินอันนั้นก็ได้อีก ในกรณีเช่นนั้น ท่านให้ถือว่าผู้รับจ้างคนถัดไปโดยลำดับยอมเข้ารับช่วงสิทธิของผู้รับจ้างคนก่อนและจะเข้าบังคับจ้างองแทนที่คนก่อนก็ได้แต่เพียงเท่าจำนวนซึ่งผู้รับจ้างคนก่อนจะพึงได้รับจากทรัพย์สินอื่น ๆ ตามบทบัญญัติดังกล่าวมาในวรรคก่อนนั้น

มาตรา ๗๓๕ เมื่อผู้รับจ้างคนใดจ้างจะบังคับจ้างองเอาแก่ผู้รับโอนทรัพย์สินซึ่งจ้างอง ท่านว่าต้องมีจดหมายบอกกล่าวแก่ผู้รับโอนล่วงหน้าเดือนหนึ่งก่อนแล้วจึงจะบังคับจ้างองได้

หมวด ๕

สิทธิและหน้าที่ของผู้รับโอนทรัพย์สินซึ่งจ้างอง

มาตรา ๗๓๖ ผู้รับโอนทรัพย์สินซึ่งจ้างองจะไถ่ถอนจ้างองก็ได้ ถ้าหากมิได้เป็นตัวลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน หรือเป็นทายาทของลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน

มาตรา ๗๓๗ ผู้รับโอนจะไถ่ถอนจ้างองเมื่อใดก็ได้ แต่

เล่ม ๔๕ หน้า ๘๒ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๑

ถ้าผู้รับจ้างองได้บอกกล่าวว่ามีงานจะบังคับจ้างองไซร้ ผู้รับ
โอนต้องไถ่ถอนจ้างองภายในเดือนหนึ่งนับแต่วันรับคำบอก
กล่าว

มาตรา ๗๓๘ ผู้รับโอนซึ่งประสงค์จะไถ่ถอนจ้างองต้อง
บอกกล่าวความประสงค์นั้นแก่ผู้เป็นลูกหนี้ชั้นต้น และต้อง
ส่งคำเสนอไปยังบรรดาเจ้าหนี้ที่ได้จดทะเบียน ไม่ว่าในทาง
จ้างองหรือประการอื่นว่าจะรับใช้เงินให้เป็นจำนวนอันสมควร
กับราคาทรัพย์สินนั้น

คำเสนอนั้นให้แจ้งข้อความทั้งหลายต่อไปนี้ คือ

- (๑) ตำแหน่งแหล่งที่และลักษณะแห่งทรัพย์สินซึ่งจ้างอง
 - (๒) วันซึ่งโอนกรรมสิทธิ์
 - (๓) ชื่อเจ้าของเดิม
 - (๔) ชื่อและภูมิลำเนาของผู้รับโอน
 - (๕) จำนวนเงินที่เสนอว่าจะใช้
 - (๖) จำนวนยอดจำนวนเงินที่ค้างชำระแก่เจ้าหนี้คนหนึ่ง ๆ
- รวมทั้งอุปกรณและจำนวนเงินที่จะจัดเป็นส่วนใช้แก่บรรดา
เจ้าหนี้ตามลำดับกัน

อนึ่งให้คัดสำเนารายงานจดทะเบียนของเจ้าพนักงานใน

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๘๓

เรื่องทรัพย์สินซึ่งจำนองนั้น อันเจ้าพนักงานรับรองว่าเป็น
สำเนาถูกต้องนสอดส่งไปด้วย

มาตรา ๗๓๘ ถ้าเจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดไม่ยอมรับคำเสนอ
เจ้าหนี้คนนั้นต้องฟ้องคดีต่อศาลภายในเดือนหนึ่งนับแต่วันมี
คำเสนอเพื่อให้ศาลพิพากษาสั่งขายทอดตลาดทรัพย์สินซึ่ง
จำนองนั้น แต่ว่าเจ้าหนี้นั้นจะต้องปฏิบัติกรตั้งจะกล่าวต่อไป
นี้ด้วย คือ

(๑) ออกเงินทรองค่าฤชาธรรมเนียมการขายทอดตลาด

(๒) ต้องเข้าสู่ราคาเอง หรือแต่งคนเข้าสู่ราคาเป็น
จำนวนเงินสูงกว่าที่ผู้รับโอนเสนอจะใช้

(๓) บอกกล่าวกรที่ตนไม่ยอมนั้นให้ผู้รับโอนและ
เจ้าหนี้คนอื่น ๆ บรรดาได้จดทะเบียน กับทั้งเจ้าของทรัพย์สิน
คนก่อนและลูกหนี้ชั้นต้นทราบด้วย

มาตรา ๗๔๐ ถ้าขายทอดตลาดได้เงินจำนวนสุทธิลำ
จำนวนเงินที่ผู้รับโอนเสนอว่าจะใช้ ท่านให้ผู้รับโอนเป็น
ผู้ออกใช้ค่าฤชาธรรมเนียมในการขายทอดตลาด ถ้าได้ไม่ถึง
ลำจำนวน ท่านให้เจ้าหนี้ผู้ร้องขอให้ขายทอดตลาดเป็นผู้ออก

มาตรา ๗๔๑ เมื่อเจ้าหนี้ทั้งหลายได้สนองรับคำเสนอ
ทั่วทุกคนแล้ว โดยแสดงออกชัดหรือโดยปริยายก็ดี ท่าน

ว่าจ้างหรือบริมสิทธิก็เป็นอันไถ่ถอนได้ด้วยผู้รับโอนใช้เงินหรือวางเงินตามจำนวนที่เสนอจะใช้แทนการชำระหนี้

มาตรา ๗๔๒ ถ้าการบังคับจ้างองก็ดี ถอนจ้างองก็ดี เป็นเหตุให้ทรัพย์สินซึ่งจ้างองหลุดมือไปจากบุคคลผู้ได้ทรัพย์สินนั้นไว้แต่ก่อนไซ้ ท่านว่าการที่ทรัพย์สินหลุดมือไปเช่นนั้นห้ามมีผลย้อนหลังไม่ และบริมสิทธิทั้งหลายของเจ้าหนี้แห่งผู้ที่ทรัพย์สินหลุดมือไป อันมีอยู่เหนือทรัพย์สินและได้จดทะเบียนไว้วันนั้น ก็ย่อมเข้าอยู่ในลำดับหลังบริมสิทธิอันเจ้าหนี้ของผู้จ้างอง หรือเจ้าของคนก่อนได้จดทะเบียนไว้

ในกรณีเช่นนี้ ถ้าสิทธิใด ๆ อันมีอยู่เหนือทรัพย์สินซึ่งจ้างอง เป็นคุณหรือ เป็นโทษแก่บุคคลผู้ได้ทรัพย์สินซึ่งจ้างองไว้แต่ก่อนได้ระงับไปแล้วด้วยเคลื่อน กลั่นกันในขณะที่ได้ทรัพย์สินนั้นมาไซ้ สิทธินั้นท่านให้กลับคืนมาเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลผู้นั้นได้อีก ในเมื่อทรัพย์สินซึ่งจ้างองกลับหลุดมือไป

มาตรา ๗๔๓ ถ้าผู้รับโอนได้ทำให้ทรัพย์สินซึ่งจ้างองเสื่อมราคาลงเพราะการกระทำหรือความประมาทเลินเล่อแห่งตน เป็นเหตุให้เจ้าหนี้ทั้งหลายผู้มีสิทธิจ้างองหรือบริมสิทธิเหนือทรัพย์สินนั้นต้องเสียหายไซ้ ท่านว่าผู้รับโอนจะต้อง

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๘๕

รับผิดชอบเพื่อความเสียหายนั้น อย่างไรก็ตาม อันผู้รับโอนจะเรียกเอาเงินจำนวนใดๆ ซึ่งตนได้ออกไป หรือเรียกให้ชดใช้ค่าใช้จ่ายที่ตนได้ทำให้ทรัพย์สินดังกล่าวนั้น ท่านว่าหาอาจจะเรียกได้ไม่ เว้นแต่ที่เป็นการทำให้ทรัพย์สินนั้นงอกราคาขึ้น และจะเรียกได้เพียงเท่าจำนวนราคาทั้งออกขึ้น เมื่อขายทอดตลาดเท่านั้น

หมวด ๖

ความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาจ้าง

มาตรา ๗๔๔ อันจ้างงาย่อมระงับสิ้นไป

- (๑) เมื่อหนี้ที่ประกันระงับสิ้นไปด้วยเหตุประการอื่นใดมิใช่เหตุอายุความ
- (๒) เมื่อปลดจ้างองให้แก่ผู้จ้างองด้วยหนังสือเป็นสำคัญ
- (๓) เมื่อผู้จ้างองหลุดพ้น
- (๔) เมื่อถอนจ้างอง
- (๕) เมื่อขายทอดตลาดทรัพย์สินซึ่งจ้างองตามคำสั่งศาลอันเนื่องมาแต่การบังคับจ้างองหรือถอนจ้างอง
- (๖) เมื่อเอาทรัพย์สินซึ่งจ้างองนั้นหลุด

มาตรา ๗๔๕ ผู้รับจ้างองจะบังคับจ้างองแม้เมื่อหนี้ที่

ประกันนั้นขาดอายุความแล้วก็ได้ แต่จะบังคับเอาดอกเบี้ย
ที่ค้างชำระในการจำนองเกินกว่าห้าปีไม่ได้

มาตรา ๗๔๖ การชำระหนี้ไม่ว่าครั้งใด ๆ สิ้นเชิงหรือแต่
บางส่วนก็ดี การระงับหนี้อย่างใด ๆ ก็ดี การตกลงกัน
แก้ไขเปลี่ยนแปลงจำนองหรือหนี้อันจำนอง เป็นประกันนั้น
เป็นประการใดก็ดี ท่านว่าต้องนำความไปจดทะเบียนต่อพนักงาน
เจ้าหน้าที่ในเมื่อมีคำขอร้องของผู้มีส่วนได้เสีย มิฉะนั้น
ท่านห้ามมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอก

ลักษณะ ๑๓

จำนำ

หมวด ๑

บทเปิดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๗๔๗ อันว่าจำนำนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง
เรียกว่าผู้จำนำ ส่งมอบสังหาริมทรัพย์สิ่งหนึ่งให้แก่บุคคลอีก
คนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับจำนำ เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้

มาตรา ๗๔๘ การจำนำนั้นย่อมเป็นประกันเพื่อการชำระ
หนี้ กับทั้งค่าอุปกรณ์ต่อไปนี้ด้วย คือ

(๑) ดอกเบี้ย

(๒) ค่าสินไหมทดแทนในการไม่ชำระหนี้

(๓) ค่าฤชาธรรมเนียมในการบังคับจำนำ

(๔) ค่าใช้จ่ายเพื่อรักษาทรัพย์สินซึ่งจำนำ

(๕) ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอันเกิดแต่ความชำรุดบกพร่องแห่งทรัพย์สินจำนำซึ่งไม่เห็นประจักษ์

มาตรา ๗๔๘ คู่สัญญาจำนำจะตกลงกันให้บุคคลภายนอกเป็นผู้เก็บรักษาทรัพย์สินจำนำไว้ก็ได้

มาตรา ๗๕๐ ถ้าทรัพย์สินที่จำนำเป็นสิทธิซึ่งมีตราสารและมีได้ส่งมอบตราสารนั้นให้แก่ผู้รับจำนำ ทั้งมิได้บอกกล่าวเป็นหนังสือแจ้งการจำนำแก่ลูกหนี้แห่งสิทธินั้นด้วยไซร้ ท่านว่าการจำนำย่อมเป็นโมฆะ

มาตรา ๗๕๑ ถ้าจำนำตราสารชนิดออกให้แก่บุคคลเพื่อเขาส่ง ท่านห้ามมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอก เว้นแต่จะได้สลักหลังไว้ที่ตราสารให้ปรากฏการจำนำเช่นนั้น

อนึ่งในการนี้ไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวแก่ลูกหนี้แห่งตราสาร

มาตรา ๗๕๒ ถ้าจำนำตราสารชนิดออกให้แก่บุคคลโดยนามและจะโอนกันด้วยสลักหลังไม่ได้ ท่านว่าต้องจดข้อความแสดงการจำนำไว้ให้ปรากฏในตราสารนั้นเอง และท่านห้ามมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ลูกหนี้แห่งตราสารหรือบุคคลภายนอก

นอก เว้นแต่จะได้ออกกล่าวการจำนำนั้นให้ทราบถึงลูกหนี้
แห่งตราสาร

มาตรา ๗๕๓ ถ้าจำนำใบหุ้น หรือใบหุ้นกู้ชนิดระบุชื่อ
ท่านห้ามมิให้ยกขึ้น เป็นข้อต่อสู้บริษัทหรือบุคคลภายนอก
เว้นแต่จะได้อัดลงทะเบียนการจำนำนั้นไว้ในสมุดของบริษัท
ตามบทบัญญัติทั้งหลายในลักษณะ ๒๒ ว่าด้วยการโอนหุ้น
หรือหุ้นกู้

มาตรา ๗๕๔ ถ้าสิทธิซึ่งจำนำนั้นถึงกำหนดชำระก่อนหนี้
ซึ่งประกันไว้นั้นไซ้ ท่านว่าลูกหนี้แห่งสิทธิต้องส่งมอบ
ทรัพย์สินอันเป็นวัตถุแห่งสิทธิให้แก่ผู้รับจำนำ และทรัพย์สิน
นั้นก็กลายเป็นของจำนำแทนสิทธิซึ่งจำนำ

ถ้าสิทธิซึ่งจำนำนั้นเป็นมูลหนี้ซึ่งต้องชำระเป็นเงิน และ
ถึงกำหนดชำระก่อนหนี้ซึ่งประกันไว้นั้นไซ้ ท่านว่าต้องให้
เงินให้แก่ผู้รับจำนำและผู้จำนำร่วมกัน ถ้าและเขาทั้งสอง
นั้นไม่ปรองดองตกลงกันได้ ท่านว่าแต่ละคนชอบที่จะเรียก
ให้วางเงินจำนวนนั้นไว้ณสำนักงานฝากทรัพย์สินได้เพื่อประโยชน์
อันร่วมกัน

มาตรา ๗๕๕ ถ้าจำนำสิทธิ ท่านห้ามมิให้ทำสิทธินั้นให้

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๘๕

สิ้นไป หรือแก้ไขสิทธินั้นให้เสียหายแก่ผู้รับจำนำโดยผู้รับ
จำนำมิได้ยินยอมด้วย

มาตรา ๗๕๖ การที่จะตกลงกันไว้เสียแต่ก่อนเวลาหนึ่ง
ถึงกำหนดชำระเป็นข้อความอย่างใดอย่างหนึ่งว่า ถ้าไม่ชำระ
หนี้ ให้ผู้รับจำนำเข้าเป็นเจ้าของทรัพย์สินจำนำ หรือให้
จัดการแก่ทรัพย์สินนั้นเป็นประการอื่นนอกจากตามบทบัญญัติ
ทั้งหลายว่าด้วยการบังคับจำนำนั้นไซ้ ข้อตกลงเช่นนั้นท่าน
ว่าไม่สมบูรณ์

มาตรา ๗๕๗ บทบัญญัติทั้งหลายในลักษณะ ๑๓ นี้ ท่าน
ให้ใช้บังคับแก่สัญญาจำนำที่ทำกับผู้ตั้งโรงรับจำนำโดยอนุญาต
รัฐบาลแต่เพียงที่ไม่ขัดกับกฎหมาย หรือกฎข้อบังคับว่าด้วย
โรงจำนำ

หมวด ๒

สิทธิและหน้าที่ของผู้จำนำและผู้รับจำนำ

มาตรา ๗๕๘ ผู้รับจำนำชอบที่จะยึดของจำนำไว้ได้ทั้งหมด
จนกว่าจะได้รับชำระหนี้และค่าอุปกรณ์ครบถ้วน

มาตรา ๗๕๙ ผู้รับจำนำจำต้องรักษาทรัพย์สินจำนำไว้ให้

ปลอดภัย และต้องสงวนทรัพย์สินจำนำนั้นเช่นอย่างวิญญูชนจะพึงสงวนทรัพย์สินของตนเอง

มาตรา ๗๖๐ ถ้าผู้รับจำนำเอาทรัพย์สินซึ่งจำนำออกใช้เอง หรือเอาไปให้บุคคลภายนอกใช้สอย หรือเก็บรักษา โดยผู้จำนำมิได้ยินยอมด้วยไซ้ ท่านว่าผู้รับจำนำจะต้องรับผิดชอบเพื่อที่ทรัพย์สินจำนำนั้นสูญหาย หรือบอบสลายไปอย่างใด ๆ แม้ทั้งเป็นเพราะเหตุสุดวิสัย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าถึงอย่างไร ๆ ก็คงจะต้องสูญหาย หรือบอบสลายอยู่นั่นเอง

มาตรา ๗๖๑ ถ้ามิได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่นในสัญญา หากมีดอกผลนี้ตั้นงออกจากทรัพย์สินนั้นอย่างไร ท่านให้ผู้รับจำนำจัดสรรไซ้เป็นค่าดอกเบี้ยอันค้างชำระแก่ตน และถ้าไม่มีดอกเบี้ยค้างชำระ ท่านให้จัดสรรไซ้ต้นเงินแห่งหนี้อันได้จำนำทรัพย์สินเป็นประกันนั้น

มาตรา ๗๖๒ ค่าใช้จ่ายใด ๆ อันควรแก่การบำรุงรักษาทรัพย์สินจำนำนั้น ผู้จำนำจำต้องชดไซ้ให้แก่ผู้รับจำนำ เว้นแต่จะได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่นในสัญญา

มาตรา ๗๖๓ ท่านห้ามมิให้ห้องคดีตั้ง จะกล่าวต่อไปนี้

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๕๑

เมื่อพ้นหกเดือนนับแต่วันส่งคืน หรือขายทอดตลาดทรัพย์สินจำนำ คือ

(๑) พ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อความบอบสลายอันผู้รับจำนำก่อให้เกิดแก่ทรัพย์สินจำนำ

(๒) พ้องเรียกให้ชดใช้ค่าใช้จ่ายเพื่อการบำรุงรักษาทรัพย์สินจำนำ

(๓) พ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอันเกิดแก่ผู้รับจำนำ เพราะความชำรุดบกพร่องในทรัพย์สินจำนำซึ่งไม่เห็นประจักษ์

หมวด ๓

การบังคับจำนำ

มาตรา ๗๖๔ เมื่อจะบังคับจำนำ ผู้รับจำนำต้องบอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังลูกหนี้ก่อนว่า ให้ชำระหนี้และอุปกรณภายในเวลาอันควรซึ่งกำหนดไว้ในคำบอกกล่าวนั้น

ถ้าลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติตามคำบอกกล่าว ผู้รับจำนำชอบที่จะเอาทรัพย์สินซึ่งจำนำออกขายได้ แต่ต้องขายทอดตลาด

อนึ่งผู้รับจำนำต้องมีจดหมายบอกกล่าวไปยังผู้จำนำบอกเวลาและสถานที่ซึ่งจะขายทอดตลาดด้วย

มาตรา ๗๖๕ ถ้าไม่สามารถจะบอกกล่าวก่อนได้ ผู้รับ
จำนำจะเอาทรัพย์สินจำนำออกขายทอดตลาดเสียในเมื่อหนี้
ค้างชำระมาล่วงเวลาเดือนหนึ่งแล้วก็ได้ให้ทำได้

มาตรา ๗๖๖ ถ้าจำนำตัวเงิน ท่านให้ผู้รับจำนำเก็บ
เรียกเงินตามตัวเงินนั้นในวันถึงกำหนด ไม่จำเป็นต้องบอก
กล่าวก่อน

มาตรา ๗๖๗ เมื่อบังคับจำนำได้เงินจำนวนสุทธิเท่าใด
ท่านว่าผู้รับจำนำต้องจัดสรรชำระหนี้และอุปกรณ์เพื่อให้เสร็จ
สิ้นไป และถ้ายังมีเงินเหลือก็ต้องส่งคืนให้แก่ผู้จำนำ หรือ
แก่บุคคลผู้ควรจะได้เงินนั้น

ถ้าได้เงินน้อยกว่าจำนวนค้างชำระ ท่านว่าลูกหนี้ยังคง
ต้องรับใช้ในส่วนที่ขาดอยู่นั้น

มาตรา ๗๖๘ ถ้าจำนำทรัพย์สินหลายสิ่งเพื่อประกันหนี้
แต่รายหนึ่งรายเดียว ท่านว่าผู้รับจำนำจะเลือกเอาทรัพย์สิน
สิ่งหนึ่งสิ่งใดออกขายก็ได้ แต่จะขายจนเกินกว่าที่จำเป็น
เพื่อใช้เงินตามสิทธิแห่งตนนั้นหาได้ไม่

หมวด ๔

ความระงับสิ้นไปแห่งการจำนำ

มาตรา ๗๖๙ อันจำนำย่อมระงับสิ้นไป

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๕๓

(๑) เมื่อหนังสือจํานำเป็นประกันอยู่นั้นระงับสิ้นไปเพราะเหตุประการอื่นมิใช่เพราะอายุความ หรือ

(๒) เมื่อผู้รับจํานำยอมให้ทรัพย์สินจํานำกลับคืนไปสู่ครอบครองของผู้จํานำ

ลักษณะ ๑๔

เก็บของในคลังสินค้า

หมวด ๑

บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๗๗๐ อันว่านายคลังสินค้านั้น คือบุคคลผู้รับทำการเก็บรักษาสินค้าเพื่อบำเหน็จเป็นทางค้าปกติของตน

มาตรา ๗๗๑ บทบัญญัติทั้งหลายในประมวลกฎหมายนี้ อันว่าด้วยฝากทรัพย์สินนั้น ท่านให้นำมาใช้บังคับแก่การเก็บของในคลังสินค้าด้วยเพียงเท่าที่ไม่ขัดกับบทบัญญัติในลักษณะนี้

มาตรา ๗๗๒ บทบัญญัติมาตรา ๖๑๖, ๖๑๕, ๖๒๓, ๖๒๕, ๖๓๐, ๖๓๑ และ ๖๓๒ อันว่าด้วยการรับขนนั้น ท่านให้นำมาใช้บังคับแก่การเก็บของในคลังสินค้า อนุโลมตามควรแก่บท

มาตรา ๗๗๓ นายคลังสินค้าจําต้องยอมให้ผู้ทรงใบรับของ

เล่ม ๔๕ หน้า ๕๔ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๔๗๑

คลังสินค้า หรือผู้ทรงประทวนสินค้าตรวจสินค้าและเอาตัว
ออกไปได้ในเวลาอันควรระวางเวลาทำงานทุกเมื่อ

มาตรา ๗๗๔ นายคลังสินค้าจะเรียกให้ผู้ฝากถอนสินค้า
ไปก่อนสิ้นระยะเวลาที่ตกลงกันไว้ นั้น ท่านว่าหาอาจทำได้ไม่
ถ้าไม่มีกำหนดเวลาส่งคืนสินค้า นายคลังสินค้าจะส่งคืนได้
ต่อเมื่อบอกกล่าวให้ผู้ฝากทราบล่วงหน้าเดือนหนึ่ง แต่ท่าน
มิให้ผู้ฝากต้องถูกบังคับให้ถอนสินค้าไปก่อนเวลาล่วงแล้ว
สองเดือน นับแต่วันที่ได้อำนาจฝากไว้

หมวด ๒

ใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้า

มาตรา ๗๗๕ ถ้าผู้ฝากต้องการไซ้ร นายคลังสินค้า
ต้องส่งมอบเอกสารซึ่งเอาออกจากทะเบียนมีต้นขั้วจะเพาะ
การอันมีใบรับของคลังสินค้าฉบับหนึ่ง และประทวนสินค้า
ฉบับหนึ่งให้แก่ผู้ฝาก

มาตรา ๗๗๖ อันใบรับของคลังสินค้านั้น ย่อมให้สิทธิ
แก่ผู้ฝากที่จะสลักหลังโอนกรรมสิทธิ์ในสินค้าไปเป็นของ
ผู้อื่นได้

มาตรา ๗๗๗ อันประทวนสินค้านั้น ย่อมให้สิทธิแก่

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๕๕

ผู้ฝากที่จะสลักหลังจำหน่ายสินค้าซึ่งจดทะเบียนไว้ในประทวนได้ โดยไม่ต้องส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้รับสลักหลัง

แต่ว่าเมื่อผู้ฝากประสงค์จะจำหน่ายสินค้า ต้องแยกประทวน ออกเสียจากใบรับของคลังสินค้า และส่งมอบประทวนนั้น ให้แก่ผู้รับสลักหลัง

มาตรา ๗๗๘ ใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้า ต้องมีเลขลำดับตรงกันกับเลขในต้นขั้ว และลงลายมือชื่อ ของนายคลังสินค้า

อนึ่งใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้านั้น ท่านให้มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือ

- (๑) ชื่อหรือยี่ห้อ และสำนักของผู้ฝาก
- (๒) ที่ตั้งคลังสินค้า
- (๓) คำบำเหน็จสำหรับเก็บรักษา
- (๔) สภาพของสินค้าที่เก็บรักษา และน้ำหนักหรือขนาดแห่งสินค้านั้น กับทั้งสภาพ จำนวน และเครื่องหมายหีบห่อ
- (๕) สถานที่และวันออกใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้านั้น

(๖) ถ้าได้กำหนดกันไว้ว่าให้เก็บสินค้าไว้ชั่วคราวเท่าใด ให้แจ้งกำหนดนั้นด้วย

(๗) ถ้าของที่เก็บรักษามีประกันภัย ให้แสดงจำนวนเงินที่ประกันภัยกำหนดเวลาที่ประกันภัย และชื่อหรือยี่ห้อของผู้รับประกันภัยด้วย

อนึ่ง นายคลังสินค้าต้องจดยอดละเอียดทั้งนี้ลงไว้ในต้นขั้วด้วย

มาตรา ๗๗๕ อันใบรับของคลังสินค้าก็ดี ประทวนสินค้าก็ดี ท่านว่าหาอาจออกให้หรือสลักหลังให้แก่ผู้ถือได้ไม่

มาตรา ๗๗๖ เมื่อใดผู้ฝากสลักหลังประทวนสินค้าให้แก่ผู้รับจำนำ คู่สัญญาต้องจดแจ้งการที่สลักหลังนั้นลงไว้ในใบรับของคลังสินค้าด้วย

ถ้ามิได้จดแจ้งไว้ตั้งนั้น ท่านว่าการจำนำนั้นหาอาจยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ผู้ขอสินค้าสืบไปนั้นได้ไม่

มาตรา ๗๗๗ เมื่อประทวนสินค้าได้สลักหลังและส่งมอบแก่ผู้รับจำนำแล้ว ให้ผู้ฝากกับผู้รับจำนำจดลงไว้ในประทวนสินค้าเป็นสำคัญ ว่าได้จดข้อความตามที่บัญญัติในมาตราก่อนไว้ในใบรับของคลังสินค้าแล้ว

มาตรา ๗๘๒ เมื่อใดผู้ฝากจำหน่ายสินค้าและส่งมอบ
ประทวนสินค้าแก่ผู้รับสตั๊กหลังแล้ว ผู้รับสตั๊กหลังเช่นนั้น
ต้องมีจดหมายบอกกล่าวแก่นายคลังสินค้าให้ทราบจำนวนหนี้
ซึ่งจำหน่ายสินค้านั้นเป็นประกัน ทั้งจำนวนดอกเบี้ยและวันอัน
หนี้จะถึงกำหนดชำระ เมื่อนายคลังสินค้าได้รับคำบอก
กล่าวเช่นนั้นแล้วต้องจดยการทั้งนั้นลงในต้นขั้ว

ถ้าและมีได้จดในต้นขั้วเช่นนั้น ท่านว่าการจำหน่ายนั้น
หาอาจจะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้เจ้าหนี้ทั้งหลายของผู้ฝากได้ไม่

มาตรา ๗๘๓ ผู้ทรงเอกสารอันมีทั้งใบรับของคลังสินค้า
และประทวนสินค้านั้น จะให้นายคลังสินค้าแยกสินค้าที่
เก็บรักษาไว้ออกเป็นหลายส่วนและให้ส่งมอบเอกสารแก่ต้น
ส่วนละใบก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ผู้ทรงเอกสารต้องคืนเอกสาร
เดิมแก่นายคลังสินค้า

อนึ่งค่าใช้จ่ายในการแยกสินค้าและการส่งมอบเอกสาร
ใหม่นั้น ผู้ทรงเอกสารต้องรับใช้

มาตรา ๗๘๔ กรรมสิทธิ์ในสินค้าที่เก็บรักษาไว้นั้น ท่าน
ว่าอาจโอนได้แต่ด้วยสตั๊กหลังใบรับของคลังสินค้าเท่านั้น

มาตรา ๗๘๕ สินค้าซึ่งเก็บรักษาไว้นั้นอาจจำหน่ายได้แต่

เล่ม ๔๕ หน้า ๕๘ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๔๗๑

ด้วยสลักหลังประทวนสินค้า เมื่อประทวนสินค้าได้สลักหลังแล้ว สินค้านั้นจะจำหน่ายแก่ผู้อื่นอีกชั้นหนึ่งด้วยสลักหลังใบรับของคลังสินค้าอย่างเดียวกับสลักหลังประทวนสินค้านั้นก็ได้

มาตรา ๗๘๖ ตราบใดสินค้าที่เก็บรักษาไว้ไม่ได้จำหน่าย ท่านว่าจะโอนใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้าไปต่างหากจากกันไม่ได้อยู่ตราบนั้น

มาตรา ๗๘๗ ในการสลักหลังลงในประทวนสินค้าครั้งแรกนั้น ต้องจดแจ้งจำนวนหนี้ที่จำหน่ายสินค้าเป็นประกัน ทั้งจำนวน ดอก เบี้ยที่จะต้องชำระ และวันที่หนี้จะถึงกำหนดชำระด้วย

มาตรา ๗๘๘ อันสินค้าที่เก็บรักษาไว้ในคลังนั้น จะรับเอาไปได้แต่เมื่อเวนคืนใบรับของคลังสินค้า

มาตรา ๗๘๙ ถ้าได้แยกประทวนสินค้าออกสลักหลังจำหน่ายแล้ว จะรับเอาสินค้าได้แต่เมื่อเวนคืนทั้งใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้า

แต่ว่าผู้ทรงใบรับของคลังสินค้าอาจให้คืนสินค้าแก่ตนได้ในเวลาใด ๆ เมื่อวางเงินแก่นายคลังสินค้าเต็มจำนวนหนี้ซึ่งลงไว้ในประทวนสินค้า กับทั้งดอกเบี้ยจนถึงวันกำหนดชำระหนี้ด้วย

อนึ่งจำนวนเงินที่วางเชนนี้นายคลังสินค้าต้องชำระแก่ผู้ทรงประทวนสินค้าในเมื่อเขาเวนคืนประทวนนั้น

มาตรา ๗๕๐ ถ้าหนังสือสินค้าจํานำเป็นประกันมิได้ชำระเมื่อวันถึงกำหนดไซ้ร ผู้ทรงประทวนสินค้าเมื่อได้ยื่นคำคัดค้านตามระเบียบแล้ว ชอบที่จะให้นายคลังสินค้าขายทอดตลาดสินค้านั้นได้ แต่ท่านห้ามมิให้ขายทอดตลาดก่อนแปดวันนับแต่วันคัดค้าน

มาตรา ๗๕๑ ผู้ทรงประทวนสินค้าต้องมีจดหมายบอกกล่าวให้ผู้ฝากทราบเวลาและสถานที่จะขายทอดตลาด

มาตรา ๗๕๒ นายคลังสินค้าต้องหักเงินที่ค้างชำระแก่ตนเนื่องด้วยการเก็บรักษาสินค้านั้นจากจำนวนเงินสุทธิที่ขายทอดตลาดได้ และเมื่อผู้ทรงประทวนสินค้านำประทวนมาเวนคืนต้องเอาเงินที่เหลือนั้นให้ตามจำนวนที่ค้างชำระแก่เขา

ถ้ามีเงินเหลือเท่าใด ต้องใช้แก่ผู้รับจํานำคนหลังเมื่อเขาเวนคืนใบรับของคลังสินค้า หรือถ้าไม่มีผู้รับจํานำคนหลังหรือผู้รับจํานำคนหลังได้รับชำระหนี้แล้ว ก็ให้ชำระเงินที่เหลืออยู่นั้นแก่ผู้ทรงใบรับของคลังสินค้า

มาตรา ๗๕๓ ถ้าจำนวนเงินสุทธิที่ขายทอดตลาดได้ไม่พอชำระหนี้แก่ผู้ทรงประทวนสินค้าไซ้ร นายคลังสินค้าต้อง

คืนประทวนสินค้าแก่เขา กับจดบอกจำนวนเงินที่ได้ชำระลงไว้
ไว้ในประทวนสินค้านั้นแล้วจดลงไว้ในสมุดบัญชีของตนด้วย

มาตรา ๗๕๔ ผู้ทรงประทวนสินค้ามีสิทธิจะไถ่เบียเอา
จำนวนเงินที่ยังค้างชำระนั้นแก่ผู้สัถ์หลังคนก่อน ๆ ทั้งหมด
หรือแต่คนใดคนหนึ่งได้ แต่ต้องได้ขายทอดตลาดภายใน
เดือนหนึ่งนับแต่วันคัดค้าน

อนึ่งท่านห้ามมิให้ฟ้องไถ่เบียเมื่อพ้นเวลาปีหนึ่งนับแต่วัน
ขายทอดตลาด

มาตรา ๗๕๕ บทบัญญัติทั้งหลายในประมวลกฎหมาย
นี้อันว่าด้วยตัวเงินนั้น ท่านให้ใช้ได้ถึงประทวนสินค้าและใบ
รับของคลังสินค้าซึ่งได้สัถ์หลังอย่างประทวนสินค้านั้นด้วย
เพียงที่ไม่ขัดกับบทบัญญัติทั้งหลายในลักษณะนี้

มาตรา ๗๕๖ ถ้าเอกสารมีทั้งใบรับของคลังสินค้าและ
ประทวนสินค้าหรือแต่อย่างหนึ่งอย่างใดสูญหายไป เมื่อ
ผู้ทรงเอกสารนั้น ๆ ให้ประกันตามสมควรแล้วจะให้นายคลัง
สินค้าออกให้ใหม่ก็ได้

ในกรณีเช่นนี้นายคลังสินค้าต้องจดหมายลงไว้ในต้นขั้ว
เป็นสำคัญ

ลักษณะ ๑๕

ตัวแทน

หมวด ๑

บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๗๕๗ อันว่าสัญญาตัวแทนนั้น คือสัญญาซึ่งให้บุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าตัวแทน มีอำนาจทำการแทนบุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าตัวการ และตกลงจะทำการตั้งนั้น

อันความเป็นตัวแทนนั้น จะเป็นโดยตั้งแต่งแสดงออกชัดหรือโดยปริยาย ก็ย่อมได้

มาตรา ๗๕๘ กิจการอันใดท่านบังคับไว้โดยกฎหมายว่าต้องทำเป็นหนังสือ การตั้งตัวแทนเพื่อกิจการอันนั้นก็ต้องทำเป็นหนังสือด้วย

กิจการอันใดท่านบังคับไว้ว่าต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ การตั้งตัวแทนเพื่อกิจการอันนั้นก็ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือด้วย

มาตรา ๗๕๙ ตัวการคนใดใช้บุคคลผู้ไร้ความสามารถเป็นตัวแทน ท่านว่าตัวการคนนั้นย่อมต้องผูกพันในกิจการที่ตัวแทนกระทำ

มาตรา ๘๐๐ ถ้าตัวแทนได้รับมอบอำนาจแต่เฉพาะ

เล่ม ๔๕ หน้า ๑๐๒ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๔๗๑

การ ท่านว่าจะทำการแทนตัวการได้แต่เพียงในสิ่งที่จำเป็น เพื่อให้กิจอันเขาได้มอบหมายแก่ตนนั้นสำเร็จลุล่วงไป

มาตรา ๘๐๑ ถ้าตัวแทนได้รับมอบอำนาจทั่วไป ท่านว่าจะทำกิจใด ๆ ในทางจัดการแทนตัวการก็ย่อมทำได้ทุกอย่าง แต่การเช่นอย่างจะกล่าวต่อไปนี้ ท่านว่าหาอาจจะทำได้ไม่ คือ

- (๑) ขายหรือจำนองอสังหาริมทรัพย์
- (๒) ให้เช่าอสังหาริมทรัพย์กว่าสามปีขึ้นไป
- (๓) ให้
- (๔) ปรานีประนอมยอมความ
- (๕) ยื่นฟ้องต่อศาล
- (๖) มอบข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการพิจารณา

มาตรา ๘๐๒ ในเหตุฉุกเฉิน เพื่อจะป้องกันมิให้ตัวการต้องเสียหาย ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าตัวแทนจะทำการใด ๆ เช่นอย่างวิญญูชนจะพึงกระทำ ก็ย่อมมีอำนาจจะทำได้ทั้งสิ้น

มาตรา ๘๐๓ ตัวแทนไม่มีสิทธิจะได้รับบำเหน็จ เว้นแต่จะได้มีข้อตกลงกันไว้ในสัญญาว่ามีบำเหน็จ หรือทาง

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๑๐๓

การที่คู่สัญญาประพาศติดต่อกันนั้นเป็นปริยายว่ามีบำเหน็จ หรือ
เคยเป็นธรรมเนียมมีบำเหน็จ

มาตรา ๘๐๔ ถ้าในสัญญาอันเดี่ยวยตัวการคนเดี่ยวยตั้งตัว
แทนหลายคนเพื่อแก่การอันเดี่ยวกันไซ้ ท่านให้สันนิษฐาน
ไว้ก่อนว่าตัวแทนจะต่างคนต่างทำกรนั้น ๆ แยกกันไม่ได้

มาตรา ๘๐๕ ตัวแทนนั้น เมื่อไม่ได้รับความยินยอม
ของตัวการ จะเข้าทำนิติกรรมอันใดในนามของตัวกรทำกับ
ตนเองในนามของตนเองหรือในฐานะเป็นตัวแทนของบุคคล
ภายนอกหาได้ไม่ เว้นแต่นิติกรรมนั้นมีละเพาะแต่การ
ชำระหนี้

มาตรา ๘๐๖ ตัวการซึ่งมิได้เปิดเผยชื่อจะกลับแสดงตน
ให้ปรากฏและเข้ารับเอาสัญญาใด ๆ ซึ่งตัวแทนได้ทำไว้แทน
ตนก็ได้ แต่ถ้าตัวการผู้ใดได้ยอมให้ตัวแทนของตนทำการ
ออกหน้าเป็นตัวการไซ้ ท่านว่าตัวการผู้นั้นหาอาจจะทำให้
เสื่อมเสียถึงสิทธิของบุคคลภายนอกอันเขามีต่อตัวแทน และ
เขาชวนชวยได้มาแต่ก่อนที่รู้ว่าเป็นตัวแทนนั้นได้ไม่

หมวด ๒

หน้าที่และความรับผิดชอบของตัวแทนต่อตัวการ

มาตรา ๘๐๗ ตัวแทนต้องทำการตามคำสั่งแสดงออกชัด

หรือโดยปริยายของตัวการ เมื่อไม่มีคำสั่งเช่นนั้น ก็ต้อง
ดำเนินตามทางที่เคยทำกันมาในกิจการค้าขายอันเขาให้ตนทำ
อยู่นั้น

อนึ่งบทบัญญัติมาตรา ๖๕๕ ว่าด้วยการฝากทรัพย์สินนั้น ท่าน
ให้นำมาใช้ด้วยโดยอนุโลมตามควร

มาตรา ๘๐๘ ตัวแทนต้องทำการด้วยตนเอง เว้นแต่
จะมีอำนาจใช้ตัวแทนช่วงทำการได้

มาตรา ๘๐๙ เมื่อตัวการมีประสงค์จะทราบความเป็นไป
ของการที่ได้มอบหมายแก่ตัวแทนนั้นในเวลาใด ๆ ซึ่งสมควร
แก่เหตุ ตัวแทนก็ต้องแจ้งให้ตัวการทราบ อนึ่งเมื่อการเป็น
ตัวแทนนั้นสิ้นสุดลงแล้ว ตัวแทนต้องแถลงบัญชีด้วย

มาตรา ๘๑๐ เงินและทรัพย์สินอย่างอื่นบรรดาที่ตัวแทน
ได้รับไว้เกี่ยวกับการเป็นตัวแทนนั้น ท่านว่าตัวแทนต้อง
ส่งให้แก่ตัวการทั้งสิ้น

อนึ่งสิทธิทั้งหลายซึ่งตัวแทนชวนชวายได้มาในนามของ
ตนเองแต่โดยฐานที่ทำการแทนตัวการนั้น ตัวแทนก็ต้อง
โอนให้แก่ตัวการทั้งสิ้น

มาตรา ๘๑๑ ถ้าตัวแทนเอาเงินซึ่งควรจะได้ส่งแก่ตัวการ
หรือซึ่งควรจะใช้ ในกิจของตัวการนั้นไปใช้สอยเป็นประโยชน์

คนเสีย ท่านว่าตัวแทนต้องเสียดอกเบี้ยในเงินนั้นนับแต่วันที่ได้เอาไปใช้

มาตรา ๘๑๒ ถ้ามีความเสียหายเกิดขึ้นอย่างใด ๆ เพราะความประมาทเลินเล่อของตัวแทนก็ดี เพราะไม่ทำการเป็นตัวแทนก็ดี หรือเพราะทำการโดยปราศจากอำนาจหรือนอกเหนืออำนาจก็ดี ท่านว่าตัวแทนจะต้องรับผิดชอบ

มาตรา ๘๑๓ ตัวแทนผู้ใดตั้งตัวแทนช่วงตามที่ตัวการระบุตัวให้ตั้ง ท่านว่าตัวแทนผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบแต่เพียงในกรณีที่คุณได้รู้ว่าตัวแทนช่วงนั้น เป็นผู้ที่ไม่เหมาะแก่การหรือเป็นผู้ที่ไม่สมควรไว้วางใจแล้วและมีได้แจ้งความนั้นให้ตัวการทราบหรือมิได้เลิกถอนตัวแทนช่วงนั้นเสียเอง

มาตรา ๘๑๔ ตัวแทนช่วงย่อมรับผิดชอบโดยตรงต่อตัวการนั้นโดยกลับกันก็ฉนั้น

หมวด ๓

หน้าที่และความรับผิดชอบของตัวการต่อตัวแทน

มาตรา ๘๑๕ ถ้าตัวแทนมีประสงค์ให้ตัวการต้องจ่ายเงินหรือทรัพย์สินให้แก่ตัวแทนตามจำนวนที่จำเป็น เพื่อทำการอันมอบหมายแก่ตัวแทนนั้น

มาตรา ๘๑๖ ถ้าในการจัดทำกิจการอันเขามอบหมายแก่
ตนนั้น ตัวแทนได้ออกเงินตรองหรือออกเงินค่าใช้จ่ายไป
ซึ่งพิเคราะห์ตามเหตุควรนับว่าเป็นการจำเป็นได้หรือไม่ ท่าน
ว่าตัวแทนจะเรียกเอาเงินชดใช้จากตัวการ รวมทั้งดอกเบี้ย
นับแต่วันที่ได้ออกเงินไปนั้นด้วยก็ได้

ถ้าในการจัดทำกิจการอันเขามอบหมายแก่ตนนั้น ตัว
แทนต้องรับภาระเป็นหนี้ขึ้นอย่างหนึ่งอย่างใด ซึ่งพิเคราะห์
ตามเหตุควรนับว่าเป็นการจำเป็นได้หรือไม่ ท่านว่าตัวแทนจะ
เรียกให้ตัวการชำระหนี้แทนตนก็ได้ หรือถ้ายังไม่ถึงเวลา
กำหนดชำระหนี้ จะให้ตัวการให้ประกันอันสมควรก็ได้

ถ้าในการจัดทำกิจการอันเขามอบหมายแก่ตนนั้น เป็น
เหตุให้ตัวแทนต้องเสียหายอย่างหนึ่งอย่างใด มิใช่เป็น
เพราะความผิดของตนเองหรือไม่ ท่านว่าตัวแทนจะเรียกเอา
ค่าสินไหมทดแทนจากตัวการก็ได้

มาตรา ๘๑๗ ในกรณีที่ผู้มีอำนาจแต่งตั้งตัวแทนถ้าไม่มีข้อ
สัญญาตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น ท่านว่าผู้มีอำนาจนั้นพึงจ่าย
ให้ต่อเมื่อการเป็นตัวแทนได้สิ้นสุดลงแล้ว

มาตรา ๘๑๘ การในหน้าที่ตัวแทนส่วนตัวตัวแทนได้ทำ
มิชอบในส่วนนั้น ท่านว่าตัวแทนไม่มีสิทธิจะได้อำนาจ

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๑๐๗

มาตรา ๘๑๕ ตัวแทนชอบที่จะยึดหนังสือทรัพย์สินอย่างใด ๆ ของตัวการอันตกอยู่ในความครอบครองของตนเพราะเป็นตัวแทนนั้นเอาไว้ได้ จนกว่าจะได้รับเงินบรรดาค้างชำระแก่ตนเพราะการเป็นตัวแทน

หมวด ๔

ความรับผิดชอบของตัวการและตัวแทนต่อบุคคลภายนอก

มาตรา ๘๒๐ ตัวการย่อมมีความผูกพันต่อบุคคลภายนอกในกิจการทั้งหลายอันตัวแทนหรือตัวแทนช่วงได้ทำไปภายในขอบอำนาจแห่งฐานตัวแทน

มาตรา ๘๒๑ บุคคลผู้ใดเจตนาบุคคลอีกคนหนึ่งออกแสดงเป็นตัวแทนของตนก็ดี รู้แล้วยอมให้บุคคลอีกคนหนึ่งเจตนาตัวเองออกแสดงเป็นตัวแทนของตนก็ดี ท่านว่าบุคคลผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกผู้สุจริตเสมือนว่าบุคคลอีกคนหนึ่งนั้นเป็นตัวแทนของตน

มาตรา ๘๒๒ ถ้าตัวแทนทำการอันใดเกินอำนาจตัวแทนแต่ทางปฏิบัติของตัวการทำให้บุคคลภายนอกมีมูลเหตุอันสมควรจะเชื่อว่าการอันนั้นอยู่ภายในขอบอำนาจของตัวแทนไซ้ ท่านให้ใช้บทบัญญัติมาตราก่อนนี้เป็นบทบังคับ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๘๒๓ ถ้าตัวแทน กระทำการอันใดอันหนึ่งโดยปราศจากอำนาจที่ดี หรือทำนอกทำเหนือขอบอำนาจที่ดี ท่านว่าย่อมไม่ผูกพันตัวการ เว้นแต่ตัวการจะให้สัตยาบันแก่การนั้น

ถ้าตัวการไม่ให้สัตยาบัน ท่านว่าตัวแทนย่อมต้องรับผิดชอบบุคคลภายนอกโดยลำพังตนเอง เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าบุคคลภายนอกนั้นได้รู้หรือเห็นว่าตนทำการโดยปราศจากอำนาจหรือทำนอกเหนือขอบอำนาจ

มาตรา ๘๒๔ ตัวแทนคนใดทำสัญญาแทนตัวการซึ่งอยู่ต่างประเทศและมีภูมิลำเนาในต่างประเทศ ท่านว่าตัวแทนคนนั้นจะต้องรับผิดชอบตามสัญญานั้นแต่ลำพังตนเอง แม้ทั้งชื่อของตัวการจะได้เปิดเผยแล้ว เว้นแต่ข้อความแห่งสัญญาจะแย้งกันกับความรับผิดชอบของตัวแทน

มาตรา ๘๒๕ ถ้าตัวแทนเข้าทำสัญญากับบุคคลภายนอกโดยเห็นแก่อามิสสินจ้างเป็นทรัพย์สินอย่างใดๆ หรือประโยชน์อย่างอื่นอันบุคคลภายนอกได้ให้ เป็นलगส่วนตัวก็ดี หรือให้คำมั่นว่าจะให้ก็ดี ท่านว่าตัวการหาต้องผูกพันในสัญญาซึ่งตัวแทนของตนได้ทำนั้นไม่ เว้นแต่ตัวการจะได้ยินยอมด้วย

หมวด ๕

ความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาตัวแทน

มาตรา ๘๒๖ อันสัญญาตัวแทนย่อมระงับสิ้นไปด้วยตัว
การถอนตัวแทน หรือด้วยตัวแทนบอกเลิกเป็นตัวแทน

อนึ่งสัญญาตัวแทนย่อมระงับสิ้นไป เมื่อคู่สัญญาฝ่ายใด
ฝ่ายหนึ่งตาย หรือตกเป็นผู้ไร้ความสามารถ หรือล้มละลาย
เว้นแต่จะปรากฏว่าขัดกับข้อสัญญาหรือสภาพแห่งกิจการนั้น

มาตรา ๘๒๗ ตัวการจะถอนตัวแทน และตัวแทนจะ
บอกเลิกเป็นตัวแทนเสียในเวลาใดๆ ก็ได้ทุกเมื่อ

คู่สัญญาฝ่ายซึ่งถอนตัวแทนหรือบอกเลิกเป็นตัวแทนใน
เวลาที่ไม่สะดวกแก่อีกฝ่ายหนึ่ง จะต้องรับผิดชอบคู่สัญญาฝ่าย
นั้นในความเสียหายอย่างใดๆ อันเกิดแต่การนั้น เว้นแต่ใน
กรณีที่เป็นความจำเป็นอันมิอาจจะก้าวล่วงเสียได้

มาตรา ๘๒๘ เมื่อสัญญาตัวแทนระงับสิ้นไปเพราะตัว
การตายก็ดี ตัวการตกเป็นผู้ไร้ความสามารถหรือล้มละลาย
ก็ดี ท่านว่าตัวแทนต้องจัดการอันสมควรทุกอย่างเพื่อจะปกปักรักษา
ประโยชน์อันเขาได้มอบหมายแก่ตนไป จนกว่าทายาท
หรือผู้แทนของตัวการจะอาจเข้าปกปักรักษาประโยชน์นั้นๆ ได้

มาตรา ๘๒๕ เมื่อสัญญาตัวแทนระงับสิ้นไปเพราะตัวแทนตายก็ดี ตัวแทนตกเป็นผู้ไร้ความสามารถหรือล้มละลายก็ดี ท่านว่าทายาทหรือบุคคลผู้รับหน้าที่ดูแลทรัพย์สินมรดกของตัวแทนโดยชอบด้วยกฎหมายต้องบอกกล่าวแก่ตัวการและจัดการเพื่อปกป้องรักษาประโยชน์ของตัวการไปตามสมควรแก่พฤติการณ์ จนกว่าตัวการอาจเข้าปกป้องรักษาประโยชน์นั้น ๆ ได้

มาตรา ๘๓๐ อันเหตุที่ทำให้สัญญาตัวแทนระงับสิ้นไปนั้นจะเกิดแต่ตัวการหรือตัวแทนก็ตาม ท่านห้ามมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง จนกว่าจะได้บอกกล่าวเหตุนั้น ๆ ไปยังคู่สัญญาฝ่ายนั้นแล้ว หรือจนกว่าคู่สัญญาฝ่ายนั้นจะได้ทราบเหตุแล้ว

มาตรา ๘๓๑ อันความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาตัวแทนนั้น ท่านห้ามมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริต เว้นแต่บุคคลภายนอกหากไม่ทราบความนั้นเพราะความประมาทเลินเล่อของตนเอง

มาตรา ๘๓๒ ในเมื่อสัญญาตัวแทนระงับสิ้นไป ตัวการชอบที่จะเรียกให้เวนคืนหนังสือมอบอำนาจอย่างใด ๆ อันได้ให้ไว้แก่ตัวแทนนั้นได้

หมวด ๖

ตัวแทนค้าต่าง

มาตรา ๘๓๓ อันว่าตัวแทนค้าต่าง คือบุคคลซึ่งในทาง
ค้าขายของเขาย่อมทำการซื้อ หรือขายทรัพย์สิน หรือรับจัด
ทำกิจการค้าขายอย่างอื่นในนามของตนเองต่างตัวการ

มาตรา ๘๓๔ ถ้ามิได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น ท่าน
ว่าตัวแทนค้าต่างชอบที่จะได้รับบำเหน็จโดยอัตราตามธรรมเนียม
เพื่อกิจการค้าขายอันตนได้จัดการให้ตกลงไปในั้นทุกรายไป

มาตรา ๘๓๕ บทบัญญัติทั้งหลายแห่งประมวลกฎหมาย
นี้อันว่าด้วยตัวแทนนั้น ท่านให้ใช้บังคับถึงตัวแทนค้าต่างด้วย
เพียงที่ไม่ขัดกับบทบัญญัติในหมวดนี้

มาตรา ๘๓๖ บุคคลผู้ไร้ความสามารถอาจจะทำการ
เป็นตัวแทนค้าต่างได้ไม่ เว้นแต่จะได้รับอำนาจโดยชอบ
ให้ทำได้

มาตรา ๘๓๗ ในการที่ตัวแทนค้าต่างทำการขายหรือซื้อ
หรือจัดทำกิจการค้าขายอย่างอื่นต่างตัวการนั้น ท่านว่าตัว
แทนค้าต่างย่อมได้ซึ่งสิทธิอันมีต่อกู้สัญญา อีกฝ่ายหนึ่งในกิจ
การเช่นนั้น และตัวแทนค้าต่างย่อมเป็นผู้ต้องผูกพันต่อกู้
สัญญาฝ่ายนั้นด้วย

มาตรา ๘๓๘ ถ้าคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งไม่ชำระหนี้ไซ้
ท่านว่าตัวแทนค้าต่างหาต้องรับผิดชอบต่อตัวการเพื่อชำระหนี้
เองไม่ เว้นแต่จะได้มีข้อกำหนดในสัญญาหรือมีปรีชาญาณ
ทางการที่ตัวการกับตัวแทนประพฤติต่อกัน หรือมีธรรมเนียม
ในท้องถิ่นที่จะต้องรับผิดชอบถึงเพียงนั้น

อนึ่งตัวแทนค้าต่างคนใดเข้ารับประกัน การปฏิบัติตาม
สัญญาโดยนัยตั้งกล่าวมาในวรรคก่อนนั้นไซ้ ท่านว่าตัว
แทนคนนั้นชื่อว่าเป็นตัวแทนฐานประกัน ชอบที่จะได้รับ
บำเหน็จพิเศษ

มาตรา ๘๓๙ ถ้าตัวแทนค้าต่างได้ทำการขายเป็นราคา
ต่ำไปกว่าที่ตัวการกำหนด หรือทำการซื้อเป็นราคาสูงไป
กว่าที่ตัวการกำหนดไซ้ หากว่าตัวแทนรับใช้เศษที่ขาดเกิน
นั้นแล้ว ท่านว่าการขายหรือการซื้ออันนั้นตัวการก็ต้องรับ
ขายรับซื้อ

มาตรา ๘๔๐ ถ้าตัวแทนค้าต่างได้ทำการขายได้ราคาสูงกว่า
ที่ตัวการกำหนด หรือทำการซื้อได้ราคาต่ำกว่าที่ตัวการกำหนด
ไซ้ ท่านว่าตัวแทนหาอาจจะถือเอาเป็นประโยชน์ของตน
ได้ไม่ ต้องคิดให้แก่ตัวการ

มาตรา ๘๔๑ ตัวแทนค้าต่างทำการไปอย่างไรบ้าง ท่านให้แถลงรายงานแก่ตัวการ และเมื่อได้ทำการค้าต่างเสร็จลงแล้ว ก็ให้แจ้งแก่ตัวการทราบมิให้ชักช้า

มาตรา ๘๔๒ เมื่อใดเขามอบหมายทรัพย์สินไว้แก่ตัวแทนค้าต่าง ท่านให้นำบทบัญญัติทั้งหลายแห่งประมวลกฎหมายนี้ ลักษณะฝากทรัพย์สินมาใช้บังคับ อนุโลมตามควร หนึ่งในกรณีที่เป็นความจำเป็นอันมิกล่าวล่วงเสียได้ ท่านว่าตัวแทนค้าต่างจะจัดการแก่ทรัพย์สินนั้นตามวิธีการตั้งบัญญัติไว้ในมาตรา ๖๓๑ ว่าด้วยรับขนนั้นก็ได้

มาตรา ๘๔๓ ตัวแทนค้าต่างคนใดได้รับคำสั่งให้ขายหรือซื้อทรัพย์สิน อันมีรายการขานราคาของสถานแลกเปลี่ยน ท่านว่าตัวแทนคนนั้นจะเป็นผู้ซื้อหรือผู้ขายเองก็ได้ เว้นแต่จะมีข้อห้ามไว้ชัดแจ้งโดยสัญญา ในกรณีเช่นนั้น ราคาอันจะพึงใช้เงินแก่กันก็พึงกำหนดตามรายการขานราคาทรัพย์สินนั้น ณสถานแลกเปลี่ยนในเวลาเมื่อตัวแทนค้าต่างให้คำบอกกล่าวว่าคุณจะเป็นผู้ซื้อหรือผู้ขาย

เมื่อตัวการรับคำบอกกล่าวเช่นนั้น ถ้าไม่บอกขัดเสียในทันที ท่านให้ถือว่าตัวการเป็นอันได้สนองรับการนั้นแล้ว

อนึ่งแม่ในกรณีเช่นนั้น ตัวแทนค้าต่างจะคิดเอาบำเหน็จ
ที่ย่อมคิดได้

มาตรา ๘๔๔ ในระวางตัวการกับตัวแทนค้าต่าง ท่านให้
ถือว่ากิจการอันตัวแทนได้ทำให้ตกลงไปนั้น ย่อมมีผลเสมือน
ตั้งว่าได้ทำให้ตกลงไปในนามของตัวการโดยตรง

ลักษณะ ๑๖

นายหน้า

มาตรา ๘๔๕ บุคคลผู้ใดตกลงจะให้คำบำเหน็จแก่นาย
หน้าเพื่อที่ซึ่งช่องให้ ได้เข้าทำสัญญาที่ดี จัดการให้ ได้ทำสัญญา
กันที่ดี ท่านว่าบุคคลผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบใช้คำบำเหน็จก็ต่อเมื่อ
สัญญานั้น ได้ทำกันสำเร็จเนื่องแต่ผลแห่ง การที่นายหน้าได้ช
ช่องหรือจัดการนั้น ถ้าสัญญาที่ได้ทำกันในวันนั้นมีเงื่อนไขเป็น
เงื่อนไขบังคับก่อนไซ้ ท่านว่าจะเรียกร้องบำเหน็จค่านายหน้า
ยังหาได้ไม่ จนกว่าเงื่อนไขนั้นสำเร็จแล้ว

นายหน้ามีสิทธิจะได้รับชดใช้ค่าใช้จ่ายที่ได้เสียไปก็ต่อ
เมื่อได้ตกลงกันไว้เช่นนั้น ความข้อนี้ท่านให้ ใช้อย่างแม่
ถึงว่าสัญญาจะมีได้ทำกันสำเร็จ

มาตรา ๘๔๖ ถ้ากิจการอันได้มอบหมายแก่นายหน้านั้น
โดยพฤติการณ์เป็นที่คาดหมายได้ว่าย่อมทำให้แต่เพื่อจะเอา

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๑๑๕

คำบำเหน็จไชย ท่านให้ถือว่าได้ตกลงกันโดยปริยายว่ามีคำ
บำเหน็จนายหน้า

คำบำเหน็จนั้นถ้ามิได้กำหนดจำนวนกันไว้ ท่านให้ถือว่า
ได้ตกลงกันเป็นจำนวนตามธรรมเนียม

มาตรา ๔๔๗ ถ้านายหน้าทำการให้แก่บุคคลภายนอก
ด้วยก็ดี หรือได้รับค้ำประกันแต่บุคคลภายนอกเช่นนั้นว่าจะให้
คำบำเหน็จอันไม่ควรแก่นายหน้าผู้กระทำการโดยสุจริตก็ดี เป็น
การฝ่าฝืนต่อการที่ตนเข้ารับทำหน้าที่ไชย ท่านว่านายหน้า
หาสิทธิจะได้รับความบำเหน็จหรือรับชดใช้ค่าใช้จ่ายที่ได้เสีย
ไปไม่

มาตรา ๔๔๘ ตัวนายหน้าไม่ต้องรับผิดชอบไปถึงการชำระหนี้
ตามสัญญาซึ่งได้ทำต่อกันเพราะตนเป็นสื่อ เว้นแต่จะมีได้
บอกชื่อของฝ่ายหนึ่งให้รู้ถึงอีกฝ่ายหนึ่ง

มาตรา ๔๔๙ การรับเงินหรือรับชำระหนี้อันจะพึงชำระ
ตามสัญญานั้น ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่านายหน้าย่อมไม่มี
อำนาจที่จะรับแทนผู้เป็นคู่สัญญา

ลักษณะ ๑๗

ปธานีประนอมยอมความ

มาตรา ๔๕๐ อันว่าปธานีประนอมยอมความนั้น คือ

สัญญาซึ่งผู้เป็นคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายระงับข้อพิพาทอันใดอันหนึ่ง ซึ่งมีอยู่หรือจะมีขึ้นนั้นให้เสร็จไปด้วยต่างยอมผ่อนผันให้ แก่กัน

มาตรา ๔๕๑ อันสัญญาปราคาณ์ระงับยอมความนั้น ถ้า มิได้มีหลักฐาน เป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่ง ลงลายมือชื่อ ฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบ หรือลายมือชื่อตัวแทนของฝ่ายนั้นเป็นสำคัญ ท่านว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่

มาตรา ๔๕๒ ผลของสัญญาปราคาณ์ระงับยอมความนั้น ย่อมทำให้การเรียกร้องซึ่งแต่ละฝ่ายได้ยอมสละนั้นระงับสิ้นไป และทำให้แต่ละฝ่ายได้สิทธิตามที่แสดงในสัญญานั้นว่าเป็น ของตน

ลักษณะ ๑๘

การพะนัน และขันต่อ

มาตรา ๔๕๓ อันการพะนันหรือขันต่อนั้น ท่านว่าหาก่อ ให้เกิดขึ้นไม่ สิ่งที่ได้ให้กันไปในการพะนันหรือขันต่อก็จะ ทวงคืนไม่ได้ เพราะเหตุหามูลหน้อย่างหนึ่งอย่างใดมิได้

ข้อบัญญัติที่กล่าวนี้ ท่านให้ใช้ตลอดถึงข้อตกลงเป็น มูลหน้อย่างหนึ่ง อย่างใดอันฝ่ายข้างเสียพะนันขันต่อหากทำ ให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งเพื่อจะใช้หนี้เงินพะนันหรือขันต่อนั้นด้วย

มาตรา ๘๕๔ อันการออกสลากกินแบ่งก็ดี ออกสลากกินรวบก็ดี ท่านว่าเป็นสัญญาอันจะผูกพันต่อเมื่อรัฐบาลได้ให้อำนาจหรือให้สัตยาบันแก่การนั้นจะเพาะราย นอกนั้นท่านให้บังคับตามบทบัญญัติมาตรา ๘๕๓.

มาตรา ๘๕๕ ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติมาตรา ๓๑๒ และ ๘๑๖ ตัวเงินหรือเอกสารอย่างอื่นทุกฉบับซึ่งออกให้เต็มจำนวน หรือแต่โดยส่วน เพื่อแทนเงินใดๆ อันได้แต่ขณะพระนั้นหรือขั้นต่อก็ดี ออกให้เพื่อใช้เงินที่ยืมมาใช้ในการพระนั้นหรือขั้นต่อเช่นว่านั้นก็ดี ท่านว่าไม่สมบูรณ์

เพื่อประโยชน์แห่งบทบัญญัตินี้ เงินรายใดให้ยืมแก่บุคคลกำลังเล่นการพระนั้นหรือขั้นต่อ ในเวลาหรือณสถานที่เล่น เช่นนั้น ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเงินนั้นได้ให้ยืมไปเพื่อเล่นการพระนั้นหรือขั้นต่อ

ลักษณะ ๑๘

บัญชีเดิรสะพัด

มาตรา ๘๕๖ อันว่าสัญญาบัญชีเดิรสะพัดนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลสองคนตกลงกันว่าสืบแต่นั้นไป หรือในชั่วเวลา กำหนดอันใดอันหนึ่ง ให้ตัดทอนบัญชีหนึ่งทั้งหมดหรือแต่

เล่ม ๔๕ หน้า ๑๑๘ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑

บางส่วนอันเกิดขึ้น แต่กิจการใน ระยะเวลาทั้งสองนั้นหักกลบ
ลบกัน และคงชำระแต่ส่วนที่เป็นจำนวนคงเหลือโดยดุลยภาพ

มาตรา ๘๕๗ การนำตัวเงินลงเป็นรายการในบัญชีเดิร
สะพัดนั้น ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าได้ลงด้วยเงื่อนไขว่า
จะมีผู้ชำระเงินตามตัวนั้น ถ้าและตัวนั้นมีได้ชำระเงินไซ้ จะ
เพิกถอนรายการอันนั้นเสียก็ได้

มาตรา ๘๕๘ ถ้าคู่สัญญามิได้กำหนดกันไว้ว่าให้หักทอน
บัญชีโดยระยะเวลาอย่างไรไซ้ ท่านให้ถือเอาเป็นกำหนด
หกเดือน

มาตรา ๘๕๙ คู่สัญญาฝ่ายใดจะบอกเลิกสัญญาบัญชีเดิร
สะพัด และให้หักทอนบัญชีกันเสียในเวลาใดๆ ก็ได้ ถ้า
ไม่มีอะไรปรากฏเป็นข้อขัดกับที่กล่าวมานี้

มาตรา ๘๖๐ เงินส่วนที่ผิดกันอยู่นั้นถ้ายังมีได้ชำระ ท่าน
ให้คิดดอกเบี้ยนับแต่วันที่หักทอนบัญชีเสร็จเป็นต้นไป

ลักษณะ ๒๐

ประกันภัย

หมวด ๑

บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๘๖๑ อันว่าสัญญาประกันภัยนั้น คือสัญญาซึ่ง

บุคคลคนหนึ่งตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือใช้เงินจำนวนหนึ่งให้ในกรณีวินาศภัยหากมีขึ้น หรือในเหตุอย่างอื่นในอนาคตตั้งได้ระบุไว้ในสัญญา และในการนี้บุคคลอีกคนหนึ่งตกลงจะส่งเงินซึ่งเรียกว่า เบี้ยประกันภัย

มาตรา ๘๖๒ ตามข้อความในลักษณะนี้

คำว่า “ผู้รับประกันภัย” ท่านหมายความว่า คู่สัญญาฝ่ายซึ่งตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือใช้เงินจำนวนหนึ่งให้

คำว่า “ผู้เอาประกันภัย” ท่านหมายความว่า คู่สัญญาฝ่ายซึ่งตกลงจะส่งเบี้ยประกันภัย

คำว่า “ผู้รับประกันภัย” ท่านหมายความว่า บุคคลผู้จะพึงได้รับค่าสินไหมทดแทน หรือรับจำนวนเงินใช้ให้

อนึ่งผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัยนั้น จะเป็นบุคคลคนหนึ่งคนเดียวก็ได้

มาตรา ๘๖๓ อันสัญญาประกันภัยนั้น ถ้าผู้เอาประกันภัยมิได้มีส่วนได้เสียในเหตุที่ประกันภัยในวันนั้นไซ้ ท่านว่าย่อมไม่ผูกพันคู่สัญญาแต่อย่างหนึ่งอย่างใด

มาตรา ๘๖๔ เมื่อคู่สัญญาประกันภัยยกเอาภัยใดโดยจะเพาะขึ้นเป็นข้อพิจารณาในการวางกำหนดจำนวนเบี้ยประกันภัย

และภัยเช่นนั้นสิ้นไปหามิได้แล้ว ท่านว่าภายหน้าแต่นั้นไป ผู้เอาประกันภัยชอบที่จะได้ลดเบี้ยประกันภัยลงตามส่วน

มาตรา ๘๖๕ ถ้าในเวลาทำสัญญาประกันภัย ผู้เอาประกันภัยก็ดี หรือในกรณีประกันชีวิต บุคคลอันการให้เงินย่อมอาศัยความทรงชีพหรือมรณะของเขานั้นก็ดี รู้อยู่แล้วละเว้นเสียไม่เปิดเผยข้อความจริงซึ่งอาจจะได้จูงใจผู้รับประกันภัยให้เรียกเบี้ยประกันภัยสูงขึ้น อีกหรือให้บอกบิดไม่ยอมทำสัญญา หรือว่ารู้อยู่แล้วแกล้งข้อความนั้นเป็นความเท็จไซ้ ท่านว่าสัญญานั้นเป็นโมฆะ

ถ้ามิได้ใช้สิทธิบอกกล่าวภายในกำหนดเดือนหนึ่งนับแต่วันที่ผู้รับประกันภัยทราบมูลอันจะบอกกล่าวได้ก็ดี หรือมิได้ใช้สิทธินั้นภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันทำสัญญาก็ดี ท่านว่าสิทธินั้นเป็นอันระงับสิ้นไป

มาตรา ๘๖๖ ถ้าผู้รับประกันภัยได้รู้ข้อความจริงดังกล่าวในมาตรา ๘๖๕ นั้นก็ดี หรือรู้ว่าข้อแกล้งความเป็นความเท็จก็ดี หรือควรจะได้รู้เช่นนั้นหากใช้ความระมัดระวังตั้งจะพึงคาดหมายได้แต่วิญญูชนก็ดี ท่านให้ฟังว่าสัญญานั้นเป็นอันสมบูรณ์

มาตรา ๘๖๗ อันสัญญาประกันกันนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบหรือลายมือชื่อตัวแทนของฝ่ายนั้นเป็นสำคัญ ท่านว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่

ให้ส่งมอบกรมธรรม์ประกันกันอันมีเนื้อความต้องตามสัญญาอันแก่ผู้เอาประกันกันจะฉบับหนึ่ง

กรมธรรม์ประกันกัน ต้องลงลายมือชื่อของผู้รับประกันกัน และมีรายการดังต่อไปนี้

- (๑) วัตถุประสงค์ที่เอาประกันกัน
- (๒) ภัยใดซึ่งผู้รับประกันกันรับเสี่ยง
- (๓) ราคาแห่งมูลประกันกัน ถ้าหากได้กำหนดกันไว้
- (๔) จำนวนเงินซึ่งเอาประกันกัน
- (๕) จำนวนเบี้ยประกันกัน และวิธีส่งเบี้ยประกันกัน
- (๖) ถ้าหากสัญญาประกันกันมีกำหนดเวลา ต้องลงเวลาเริ่มต้นและเวลาสิ้นสุดไว้ด้วย
- (๗) ชื่อหรือยี่ห้อของผู้รับประกันกัน
- (๘) ชื่อหรือยี่ห้อของผู้เอาประกันกัน
- (๙) ชื่อของผู้รับประโยชน์ ถ้าจะพึงมี

(๑๐) วันทำสัญญาประกันภัย

(๑๑) สถานที่และวันที่ได้ทำกรมธรรม์ประกันภัย

มาตรา ๘๖๘ อันสัญญาประกันภัยทะเล ท่านให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายทะเล

หมวด ๒

ประกันวินาศภัย

ส่วนที่ ๑ บทเปิดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๘๖๕ อันคำว่า “วินาศภัย” ในหมวดนี้ ท่านหมายรวมเอาความเสียหายอย่างใด ๆ บรรดาซึ่งจะพึงประมาณเป็นเงินได้

มาตรา ๘๖๐ ถ้าได้ทำสัญญาประกันภัยเป็นสองรายหรือกว่านั้นพร้อมกันเพื่อความวินาศภัยอันเดียวกัน และจำนวนเงินซึ่งเอาประกันภัยรวมกันทั้งหมดนั้นท่วมจำนวนที่วินาศจริงไซ้ ท่านว่าผู้รับประกันภัยชอบที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนเพียงเสมอจำนวนวินาศจริงเท่านั้น ผู้รับประกันภัยแต่ละคนต้องจ่ายเงินจำนวนวินาศจริงแบ่งตามส่วนมากน้อยที่ตนได้รับประกันภัยไว้

อันสัญญาประกันภัยทั้งหลาย ถ้าลงวันเดียวกัน ท่านให้ถือว่าได้ทำพร้อมกัน

ถ้าได้ทำสัญญาประกันภัยเป็นสองรายหรือกว่านั้น สืบเนื่องเป็นลำดับกัน ท่านว่าผู้รับประกันภัยคนแรกจะต้องรับผิดชอบเพื่อความวินาศภัยก่อน ถ้าและจำนวนเงินซึ่งผู้รับประกันภัยคนแรกได้ใช้นั้นยังไม่คุ้มจำนวนวินาศภัยไซ้ ผู้รับประกันภัยคนถัดไปก็ต้องรับผิดชอบในส่วนที่ยังขาดอยู่นั้นต่อ ๆ กันไปจนกว่าจะคุ้มวินาศ

มาตรา ๔๗๑ ถ้าได้ทำสัญญาประกันภัยเป็นสองรายหรือกว่านั้นพร้อมกันก็ดี หรือสืบเนื่องเป็นลำดับกันก็ดี ท่านว่าการที่ย่อมสละสิทธิอันมีต่อผู้รับประกันภัยรายหนึ่งนั้น ไม่กระทบกระทั่งถึงสิทธิและหน้าที่ของผู้รับประกันภัยรายอื่น ๆ

มาตรา ๔๗๒ ก่อนเริ่มเสี่ยงภัย ผู้เอาประกันภัยจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้ แต่ผู้รับประกันภัยชอบที่จะได้เบี้ยประกันภัยทั้งจำนวน

มาตรา ๔๗๓ ถ้าในระหว่างอายุสัญญาประกันภัยนั้น มูลประกันภัยได้ลดน้อยถอยลงไปหนักไซ้ ท่านว่าผู้เอาประกันภัยชอบที่จะได้ลดจำนวนเงินซึ่งเอาประกันภัยไว้ และลดจำนวนเงินเบี้ยประกันภัย

การลดจำนวนเบี้ยประกันภัยนั้น ให้เป็นผลต่อในอนาคต

มาตรา ๘๗๔ ถ้าคู่สัญญาได้กำหนดราคาแห่งมูลประกันภัยไว้ ผู้รับประกันภัยชอบที่จะได้ลดจำนวนค่าสินไหมทดแทนก็แต่เมื่อพิสูจน์ได้ว่าราคาแห่งมูลประกันภัยตามที่ได้ตกลงกันไว้ นั้นเป็นจำนวนสูงเกินไปหนัก และคืนจำนวนเบี้ยประกันภัยให้ตามส่วนกับทั้งดอกเบี้ยด้วย

มาตรา ๘๗๕ ถ้าวัตถุอันได้เอาประกันภัยไว้ นั้น เปลี่ยนมือไปจากผู้เอาประกันภัยโดยพินัยกรรมก็ดี หรือโดยบัญญัติกฎหมายก็ดี ท่านว่าสิทธิอันมีอยู่ในสัญญาประกันภัยที่ย่อมโอนตามไปด้วย

ถ้าในสัญญามิได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น เมื่อผู้เอาประกันภัยโอนวัตถุที่เอาประกันภัยและบอกกล่าวการโอนไปยังผู้รับประกันภัยไซ้ . ท่านว่าสิทธิอันมีอยู่ในสัญญาประกันภัยนั้นย่อมโอนตามไปด้วย อนึ่งถ้าในการโอนเช่นนี้ช่องแห่งภัยเปลี่ยนแปลงไปหรือเพิ่มขึ้นหนักไซ้ ท่านว่าสัญญาประกันภัยนั้นกลายเป็นโมฆะ

มาตรา ๘๗๖ ถ้าผู้รับประกันภัยต้องคำพิพากษาให้เป็นคนล้มละลาย ผู้เอาประกันภัยจะเรียกให้หาประกันอันสมควรให้แก่ตนก็ได้ หรือจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้

ถ้าผู้เอาประกันภัยต้องคำพิพากษาให้เป็นคนล้มละลาย ท่านให้ใช้วิธีเดียวกันนี้บังคับตามควรแก่เรื่อง แต่กระนั้นก็ดี ถ้าเบี้ยประกันภัยได้ส่งแล้วเต็มจำนวนเพื่ออายุประกันภัยเป็นระยะเวลาเล็กน้อยเท่าใดไซ้ ท่านห้ามมิให้ผู้รับประกันภัยบอกเลิกสัญญาก่อนระยะเวลานั้นสุดลง

มาตรา ๘๗๗ ผู้รับประกันภัยจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนตั้งจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) เพื่อจำนวนวินาศภัยอันแท้จริง

(๒) เพื่อความบอบสลายอันเกิดแก่ทรัพย์สินซึ่งได้เอาประกันภัยไว้เพราะได้จัดการตามสมควรเพื่อป้องกันความวินาศภัย

(๓) เพื่อบรรดาค่าใช้จ่ายอันสมควรซึ่งได้เสียไปเพื่อรักษาทรัพย์สินซึ่งเอาประกันภัยไว้วันนั้นมิให้วินาศ

อันจำนวนวินาศจริงนั้น ท่านให้ตีราคาณสถานที่และในเวลาซึ่งเหตุวินาศภัยนั้นได้เกิดขึ้น อนึ่งจำนวนเงินซึ่งได้เอาประกันภัยไว้วันนั้น ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นหลักประมาณอันถูกต้องในการตีราคาเช่นนั้น

ท่านห้ามมิให้คิดค่าสินไหมทดแทนเกินไปกว่าจำนวนเงินซึ่งเอาประกันภัยไว้

มาตรา ๘๓๘ ค่าใช้จ่ายในการตีราคาวินาศภัยนั้น ท่านว่า ผู้รับประกันภัยต้องเป็นผู้ออกใช้

มาตรา ๘๓๙ ผู้รับประกันภัยไม่ต้องรับผิดชอบในเมื่อความวินาศภัยหรือเหตุอื่นซึ่งได้ระบุไว้ในสัญญาอันได้เกิดขึ้นเพราะความทุจริต หรือความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประกัน

ผู้รับประกันภัยไม่ต้องรับผิดชอบในความวินาศภัยอันเป็นผลโดยตรงมาแต่ความไม่สมประกอบในเนื้อแห่งวัตถุที่เอาประกันภัย เว้นแต่จะได้ตกลงกันเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๘๔๐ ถ้าความวินาศภัยนั้นได้เกิดขึ้นเพราะการกระทำของบุคคลภายนอกไซ้ ผู้รับประกันภัยได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนไปเป็นจำนวนเพียงใด ผู้รับประกันภัยย่อมเข้ารับช่วงสิทธิของผู้เอาประกันภัยและของผู้รับประกันซึ่งมีต่อบุคคลภายนอกเพียงนั้น

ถ้าผู้รับประกันภัยได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนไปแต่เพียงบางส่วนไซ้ ท่านห้ามมิให้ผู้รับประกันภัยนั้นใช้สิทธิของตนให้เสื่อมเสียสิทธิของผู้เอาประกันภัย หรือผู้รับประกัน ในกรณีที่เขาจะเรียกร้องเอาค่าสินไหมทดแทนจากบุคคลภายนอกเพื่อเศษแห่งจำนวนวินาศนั้น

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๑๒๗

มาตรา ๘๘๑ ถ้าความวินาศเกิดขึ้นเพราะภัยมีขึ้นตั้งผู้
รับประกันภัยตกลงประกันภัยไว้ไซ้ เมื่อผู้เอาประกันภัย
หรือผู้รับประกันภัยทราบความวินาศนั้นแล้วต้องบอกกล่าวแก่
ผู้รับประกันภัยโดยไม่ชักช้า

ถ้ามิได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติที่กล่าวมาในวรรคก่อน ผู้รับ
ประกันภัยอาจเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหาย
อย่างใด ๆ อันเกิดแต่การนั้นได้ เว้นแต่อีกฝ่ายหนึ่งจะพิสูจน์
ได้ว่าไม่สามารถที่จะปฏิบัติได้

มาตรา ๘๘๒ ในการเรียกให้ใช้ค่าสินไหมทดแทน ท่าน
ห้ามมิให้ฟ้องคดีเมื่อพ้นกำหนดสองปีนับแต่วันวินาศภัย

ในการเรียกให้ใช้หรือให้คืนเบี้ยประกันภัย ท่านห้าม
มิให้ฟ้องคดีเมื่อพ้นเวลาสองปีนับแต่วันซึ่งสิทธิจะเรียกให้ใช้
หรือคืนเบี้ยประกันภัยถึงกำหนด

ส่วนที่ ๒ วิธีระงับการประกันภัยในการรับขน

มาตรา ๘๘๓ อันสัญญาประกันภัยในการรับขนนั้น ย่อม
คุ้มครองความวินาศภัยทุกอย่างซึ่งอาจเกิดแก่ของที่ขนส่งในระหว่าง
เวลาตั้งแต่ผู้ขนส่งได้รับของไป จนได้ส่งมอบของนั้นแก่
ผู้รับตราส่ง และจำนวนค่าสินไหมทดแทนนั้น ย่อมกำหนด
ตามที่ของซึ่งขนส่งนั้นจะได้มีราคาเมื่อถึงตำบลอันกำหนดให้ส่ง

มาตรา ๘๘๔ ถ้าของซึ่งขนส่งนั้นได้เอาประกันภัยเมื่ออยู่ในระหว่างส่งเคิรทางไป ท่านให้คิดมูลประกันภัยในของนั้นนับรวมทั้งราคาของณสถานที่และในเวลาและผู้ขนส่งได้รับของ และให้เพิ่มค่าระวางส่งของไปยังสถานที่ส่งมอบแก่ผู้รับตราส่ง กับทั้งค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เนื่องด้วยการส่งของไปนั้นเข้าด้วย

ถ้าไรอันจะพึงได้ในเวลาเมื่อส่งมอบของนั้นย่อมจะคิดรวมเข้าเป็นมูลประกันภัยได้ต่อเมื่อได้มีข้อตกลงกันไว้เช่นนั้นชัดแจ้ง

มาตรา ๘๘๕ อันสัญญาประกันภัยในการรับขนนั้น ถึงแม้การขนส่งจะต้องสะดุดหยุดลงชั่วคราวหรือจะต้องเปลี่ยนทางหรือเปลี่ยนวิธีขนส่งอย่างหนึ่งอย่างใดโดยเหตุจำเป็นในระหว่างส่งเคิรทางก็ดี ท่านว่าสัญญานั้นก็ย่อมคงเป็นอันสมบูรณ์อยู่ เว้นแต่จะได้ระบุไว้ในสัญญาเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๘๘๖ อันกรรมธรรม์ประกันภัยในการรับขนนั้น นอกจากที่ได้ระบุไว้แล้วในมาตรา ๘๖๗ ต้องมีรายการเพิ่มขึ้นอีกดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

- (๑) ระบุทางและวิธีขนส่ง
- (๒) ชื่อหรือยี่ห้อของผู้ขนส่ง

(๓) สถานที่ซึ่งกำหนดให้รับและส่งมอบของ

(๔) กำหนดระยะเวลาขนส่งตามแต่มี

ส่วนที่ ๓ ประกันภัยรถยนต์

มาตรา ๔๔๗ อันว่าประกันภัยรถยนต์ นั้น ผู้เอาประกันภัยซึ่งผู้รับประกันภัยตกลงว่าจะใช้สำหรับรถยนต์ในนามของผู้เอาประกันภัย เพื่อความรับผิดชอบต่อบุคคลอื่นคนหนึ่ง และซึ่งผู้เอาประกันภัยจะต้องรับผิดชอบ

บุคคลผู้ต้องเสียหายชอบที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนตามที่ตนควรจะได้ นั้นจากผู้รับประกันภัยโดยตรง เมื่อค่าสินไหมทดแทนเช่นว่านี้อาจจะคิดเกินกว่าจำนวนเงินซึ่งผู้รับประกันภัยจะพึงต้องจ่ายตามสัญญานั้นได้ไม่ ในคดีความบุคคลผู้ต้องเสียหายกับผู้รับประกันภัยนั้น ผู้รับประกันภัยเสียหายเรียกตัวผู้เอาประกันภัยเข้ามาในคดีด้วย

อนึ่งผู้รับประกันภัยนั้นแม้จะได้ส่งค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกันภัยแล้ว ก็ยังหาหลุดพ้นจากความรับผิดชอบบุคคลผู้ต้องเสียหายนั้นไม่ เว้นแต่ตนจะพิสูจน์ได้ว่าค่าสินไหมทดแทนนั้นผู้เอาประกันภัยได้ใช้ให้แก่ผู้ต้องเสียหายแล้ว

มาตรา ๘๘๘ ถ้าค่าสินไหมทดแทนอันผู้รับประกันภัยได้
ใช้ไปโดยคำพิพากษานั้นยังไม่คุ้มค่าวินาศภัยเต็มจำนวนไซ้
ทำนว่าผู้เอาประกันภัยก็ยังคงต้องรับใช้จำนวนที่ยังขาด เว้น
ไว้แต่บุคคลผู้ต้องเสียหายจะได้ละเลย เสียไม่เรียกตัวผู้เอา
ประกันภัยเข้ามาสู่คดีด้วยตั้งกล่าวไว้ในมาตราก่อน

หมวด ๓

ประกันชีวิต

มาตรา ๘๘๙ ในสัญญาประกันชีวิตนั้น การใช้จำนวน
เงินย่อมอาศัยความทรงชีพ หรือมรณะของบุคคลคนหนึ่ง

มาตรา ๘๙๐ จำนวนเงินอันจะพึงใช้นั้น จะชำระเป็น
เงินจำนวนเดียว หรือเป็นเงินรายปีที่ได้ สุดแล้วแต่จะ
ตกลงกันระวางคู่สัญญา

มาตรา ๘๙๑ แม้ในกรณีที่ผู้เอาประกันภัยมิได้เป็น
ผู้รับประโยชน์เองก็ดี ผู้เอาประกันภัยย่อมมีสิทธิที่จะโอน
ประโยชน์แห่งสัญญานั้นให้แก่บุคคลอื่นคนหนึ่งได้ เว้นแต่
จะได้ส่งมอบกรมธรรม์ประกันภัยให้แก่ผู้รับประโยชน์ไปแล้ว
และผู้รับประโยชน์ได้บอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังผู้รับประกัน
ภัยแล้วว่าตนจำนงจะถือเอาประโยชน์แห่งสัญญานั้น

ถ้ากรมธรรม์ประกันภัยได้ทำเป็นรูปให้ใช้เงินตามเขาสั่งแล้ว ท่านให้นำบทบัญญัติมาตรา ๓๐๕ มาใช้บังคับ

มาตรา ๔๔๒ ในกรณีบอกล้างสัญญาตามความในมาตรา ๔๖๕ ผู้รับประกันภัยต้องคืนค่าไถ่ถอนกรมธรรม์ประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัยหรือทายาทของผู้นั้น

มาตรา ๔๔๓ การใช้เงินอาศัยเหตุความทรงชีพ หรือ มรณะของบุคคลผู้ใด แม้ได้แถลงอายุของบุคคลผู้นั้นไว้คลาดเคลื่อนไม่ถูกต้องเป็นเหตุให้ได้กำหนดจำนวนเบี้ยประกันภัยไว้ต่ำไซ้ ท่านให้ลดจำนวนเงินอันผู้รับประกันภัยจะพึงต้องใช้นั้นลงตามส่วน

แต่ถ้าผู้รับประกันภัยพิสูจน์ได้ว่าในขณะที่ทำสัญญานั้น อายุที่ถูกต้องแท้จริงอยู่นอกจำกัดอัตราตามทางคำปกติของเขาแล้ว ท่านว่าสัญญานั้นเป็นโมฆีย

มาตรา ๔๔๔ ผู้เอาประกันภัยชอบที่จะบอกเลิกสัญญาประกันภัยเสียในเวลาใด ๆ ก็ได้ด้วยการงดไม่ส่งเบี้ยประกันภัยต่อไป ถ้าและได้ส่งเบี้ยประกันภัยมาแล้วอย่างน้อยสามปีไซ้ ท่านว่าผู้เอาประกันภัยชอบที่จะได้รับเงินค่าเวนคืนกรมธรรม์ประกันภัย หรือรับกรมธรรม์ใช้เงินสำเร็จจากผู้รับประกันภัย

มาตรา ๔๕๕ เมื่อใดจะต้องใช้จำนวนเงินในเหตุมรณะ
ของบุคคลคนหนึ่งคนใด ท่านว่าผู้รับประกันภัยจำต้องใช้
เงินนั้นในเมื่อมรณภัยอันนั้นเกิดขึ้น เว้นแต่

(๑) บุคคลผู้นั้นได้กระทำอัตตวินิบาตด้วยใจสมัครภายใน
ปีหนึ่งนับแต่วันทำสัญญา หรือ

(๒) บุคคลผู้นั้นถูกผู้รับประกันภัยฆ่าตายโดยเจตนา
ในกรณีนี้ ๒ นี้ ท่านว่าผู้รับประกันภัยจำต้องใช้เงิน
ค่าไถ่ถอนกรมธรรม์ให้แก่ผู้เอาประกันภัย หรือให้แก่ทายาท
ของผู้นั้น

มาตรา ๔๕๖ ถ้ามรณภัยเกิดขึ้นเพราะความผิดของบุคคล
ภายนอก ผู้รับประกันภัยอาจจะเรียกเอาค่าสินไหมทดแทน
จากบุคคลภายนอกนั้นได้ไม่ แต่สิทธิของฝ่ายทายาทแห่ง
ผู้มรณะในอันจะได้ค่าสินไหมทดแทนจากบุคคลภายนอกนั้น
หาสูญสิ้นไปด้วยไม่ แม้ทั้งจำนวนเงินอันจะพึงใช้ตามสัญญา
ประกันชีวิตนั้นจะหวนกลับมาได้แก่ตนด้วย

มาตรา ๔๕๗ ถ้าผู้เอาประกันภัยได้เอาประกันภัยไว้โดย
กำหนดว่า เมื่อตนถึงซึ่งความมรณะให้ใช้เงินแก่ทายาท
ทั้งหลายของตนโดยมิได้เจาะจงระบุชื่อผู้หนึ่งผู้ใดไว้ไซ้
จำนวนเงินอันจะพึงใช้นั้น ท่านให้พึงเอาเป็นสินทรัพย์ส่วน

หนึ่งแห่งกองมฤตกของผู้เอาประกันภัย ซึ่งเจ้าหนี้จะเอาใช้หนี้ได้

ถ้าได้เอาประกันภัยไว้โดยกำหนดว่าให้ใช้เงินแก่บุคคลคนใดคนหนึ่งโดยจะเพาะเจาะจง ท่านว่าจะเพาะแต่จำนวนเงินเบี้ยประกันภัยซึ่งผู้เอาประกันภัยได้ส่งไปแล้วเท่านั้นจักเป็นสินทรัพย์ส่วนหนึ่งแห่งกองมฤตกของผู้เอาประกันภัยอันเจ้าหนี้จะเอาใช้หนี้ได้

ลักษณะ ๒๑

ตัวเงิน

หมวด ๑

บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๘๘๘ อันตัวเงินตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายนี้มีสามประเภทๆ หนึ่ง คือตัวแลกเงิน ประเภทหนึ่ง คือตัวสัญญาใช้เงิน ประเภทหนึ่ง คือเช็ค

มาตรา ๘๘๙ ข้อความอันใดซึ่งมิได้มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายลักษณะนี้ ถ้าเขียนลงในตัวเงิน ท่านว่าข้อความอันนั้นหาเป็นผลอย่างหนึ่งอย่างใดแก่ตัวเงินนั้นไม่

มาตรา ๘๐๐ บุคคลผู้ลงลายมือชื่อของตนในตัวเงินย่อมจะต้องรับผิดชอบตามเนื้อความในตัวเงินนั้น

ถ้าลงเพียงแต่เครื่องหมายอย่างหนึ่งอย่างใด เช่น แกงไต หรือลายพิมพ์นิ้วมืออย่างเอาเป็นลายมือชื่อในตั๋วเงินไซร์ แม้ถึงว่าจะมีพะยานลงชื่อรับรองก็ตาม ท่านว่าหาให้ผลเป็นลงลายมือชื่อในตั๋วเงินนั้นไม่

มาตรา ๕๐๑ ถ้าบุคคลคนใดลงลายมือชื่อของตนในตั๋วเงิน และมีได้เขียนแกลงว่ากระทำการแทนบุคคลอีกคนหนึ่งไซร์ ท่านว่าบุคคลคนนั้นย่อมเป็นผู้รับผิดชอบตามความในตั๋วเงินนั้น

มาตรา ๕๐๒ ถ้าตั๋วเงินลงลายมือชื่อของบุคคลหลายคน มีทั้งบุคคลซึ่งไม่อาจจะเป็นคู่สัญญาแห่งตั๋วเงินนั้นได้เลย หรือเป็นได้แต่ไม่เต็มผลไซร์ ท่านว่าการนี้ย่อมไม่กระทบกระทั่งถึงความรับผิดชอบของบุคคลอื่น ๆ นอกนั้นซึ่งคงต้องรับผิดชอบตามตั๋วเงิน

มาตรา ๕๐๓ ในการใช้เงินตามตั๋วเงินท่านมิให้ให้วันผ่อน

มาตรา ๕๐๔ อันผู้ทรงนั้น หมายความว่าบุคคลผู้มีตั๋วเงินไว้ในครอบครอง โดยฐานเป็นผู้รับเงิน หรือเป็นผู้รับสลักหลัง ถ้าและเป็นตั๋วเงินส่งจ่ายให้แก่ผู้ถือ ๆ ก็นับว่าเป็นผู้ทรงเหมือนกัน

มาตรา ๕๐๕ ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติมาตรา ๑๐๐๘ บุคคลผู้ได้ตัวเงินไว้ในครอบครอง ถ้าแสดงให้เห็นปรากฏสิทธิด้วยการสลักหลังไม่ขาดสาย แม้ถึงว่าการสลักหลังรายที่สุดจะเป็นสลักหลังลอยก็ตาม ท่านให้ถือว่าเป็นผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมาย เมื่อใดรายการสลักหลังลอยมีสลักหลังรายอื่นตามหลังไปอีก ท่านให้ถือว่าบุคคลผู้ที่ลงลายมือชื่อในการสลักหลังรายที่สุดนั้น เป็นผู้ได้ไปซึ่งตัวเงินด้วยการสลักหลังลอย อนึ่งคำสลักหลังเมื่อขีดฆ่าเสียแล้ว ท่านให้ถือเสมือนว่ามีได้มีเลย

ถ้าบุคคลหนึ่งผู้ใดต้องปราศจากตัวเงินไปจากครอบครอง ท่านว่าผู้ทรงซึ่งแสดงให้เห็นปรากฏสิทธิของตนในตัวตามวิธีการดังกล่าวมาในวรรคก่อนนั้น หากจำต้องสละตัวเงินไม่ว่าจะได้อะไรมาโดยทุจริต หรือได้มาด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

อนึ่งข้อความในวรรคก่อนนี้ ให้ใช้บังคับตลอดถึงผู้ทรงตัวเงินส่งจ่ายให้แก่ผู้ถือด้วย

มาตรา ๕๐๖ คำว่าคู่สัญญาคนก่อนๆ นั้น รวมทั้งผู้ส่งจ่ายหรือผู้ออกตัวเงินและผู้สลักหลังคนก่อนๆ ด้วย

มาตรา ๕๐๗ เมื่อใดไม่มีที่ในตั๋วเงินซึ่งจะสลักหลังได้ต่อไปไซ้ ท่านอนุญาตให้เอากระดาษแผ่นหนึ่งผนึกต่อเข้ากับตั๋วเงินเรียกว่าใบประจำต่อ นับเป็นส่วนหนึ่งแห่งตั๋วเงินนั้น

การสลักหลังในใบประจำต่อครั้งแรกต้องเขียนคาบบนตั๋วเงินเดิมบ้าง บนใบประจำต่อบ้าง

หมวด ๒

ตั๋วแลกเงิน

ส่วนที่ ๑ การออกและสลักหลังตั๋วแลกเงิน

มาตรา ๕๐๘ อันว่าตั๋วแลกเงินนั้น คือหนังสือตราสารซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้สั่งจ่าย สั่งบุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้จ่าย ให้ใช้เงินจำนวนหนึ่งแก่บุคคลคนหนึ่ง หรือให้ใช้ตามคำสั่งของบุคคลคนหนึ่งซึ่งเรียกว่าผู้รับเงิน

มาตรา ๕๐๙ อันตั๋วแลกเงินนั้น ต้องมีรายการดังกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) คำบอกชื่อว่าเป็นตั๋วแลกเงิน

(๒) คำสั่งอันปราศจากเงื่อนไขให้จ่ายเงินเป็นจำนวน

แน่นอน

(๓) ชื่อ หรือยี่ห้อผู้จ่าย

(๔) วันถึงกำหนดใช้เงิน

- (๕) สถานที่ใช้เงิน
- (๖) ชื่อ หรือ ยี่ห้อ ผู้รับเงิน หรือ คำจดแจ้งว่า ให้ใช้เงินแก่ผู้ถือ
- (๗) วันและสถานที่ออกตั๋วเงิน
- (๘) ลายมือชื่อผู้สั่งจ่าย

มาตรา ๕๑๐ ตราสารอันมีรายการขาดตกบกพร่องไปจากที่ท่านระบุบังคับไว้ในมาตราก่อนนี้ ย่อมไม่สมบูรณ์เป็นตั๋วแลกเงิน เว้นแต่ในกรณีดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

ตั๋วแลกเงินซึ่งไม่ระบุเวลาใช้เงิน ท่านให้ถือว่าพึงใช้เงินเมื่อได้เห็น

ถ้าสถานที่ใช้เงินมิได้แถลงไว้ในตั๋วแลกเงิน ท่านให้ถือเอาภูมิลำเนาของผู้จ่ายเป็นสถานที่ใช้เงิน

ถ้าตั๋วแลกเงินไม่แสดงให้ปรากฏสถานที่ออกตั๋ว ท่านให้ถือว่าตัวเงินนั้นได้ออกณภูมิลำเนาของผู้สั่งจ่าย

ถ้ามิได้ลงวันออกตั๋ว ท่านว่าผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายคนหนึ่งคนใดทำการโดยสุจริตจะจדวันตามที่ถูกต้องแท้จริงลงก็ได้

มาตรา ๕๑๑ ผู้สั่งจ่ายจะเขียนข้อความกำหนดลงไว้ว่า จำนวนเงินอันจะพึงใช้นั้นให้คิดดอกเบี้ยด้วยก็ได้ และในกรณีเช่นนั้น ถ้ามิได้กล่าวลงไว้เป็นอย่างอื่น ท่านว่า ดอกเบี้ยย่อมคิดแต่วันที่ลงในตั๋วเงิน

มาตรา ๕๑๒ อันตั๋วแลกเงินนั้นจะออกสั่งให้ใช้เงินตามคำสั่งของผู้สั่งจ่ายก็ได้

อนึ่งจะสั่งจ่ายเอาจากตัวผู้สั่งจ่ายเอง หรือสั่งจ่ายเพื่อบุคคลภายนอกก็ได้

มาตรา ๕๑๓ อันวันถึงกำหนดของตั๋วแลกเงินนั้น ท่านว่า ย่อมเป็นอย่างใดอย่างหนึ่งดังกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ในวันใดวันหนึ่งที่กำหนดไว้ หรือ

(๒) เมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ นับแต่วันที่อยู่ในตั๋วนี้ หรือ

(๓) เมื่อทวงถาม หรือเมื่อได้เห็น หรือ

(๔) เมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ นับแต่ได้เห็น

มาตรา ๕๑๔ บุคคลผู้สั่งจ่ายหรือสลักหลังตั๋วแลกเงิน ย่อมเป็นอันสัญญาว่า เมื่อตัวนั้นได้นำขึ้นโดยชอบแล้วจะมีผู้รับรองและใช้เงินตามเนื้อความแห่งตั๋ว ถ้าและตั๋วแลกเงินนั้นเขาไม่เชื่อถือโดยไม่ยอมรับรองก็ดี หรือไม่ยอมจ่ายเงิน

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๑๓๕

คดี ผู้ส่งจ่ายหรือผู้สละหลังก็จะใช้เงินแก่ผู้ทรง หรือแก่ผู้สละหลังคนหลังซึ่งต้องถูกบังคับให้ใช้เงินตามตัวนั้น ถ้าหากว่าได้ทำถูกต้องตามวิธีการในข้อไม่รับรองหรือไม่จ่ายเงินนั้นแล้ว

มาตรา ๕๑๕ ผู้ส่งจ่ายตัวแลกเงินและผู้สละหลังคนใด ๆ คดี จะจดข้อกำหนดซึ่งจะกล่าวต่อไปนี้ลงไว้ชัดแจ้งในตัวนั้นก็ได้ คือ

(๑) ข้อกำหนดตกลงหรือจำกัดความรับผิดชอบของตนเองต่อผู้ทรงตัวเงิน

(๒) ข้อกำหนดยอมลดละให้แก่ผู้ทรงตัวเงินซึ่งหน้าที่ทั้งหลายอันผู้ทรงจะพึงต้องมีแก่ตนบางอย่างหรือทั้งหมด

มาตรา ๕๑๖ บุคคลทั้งหลายผู้ถูกฟ้องในมูลตัวแลกเงินหาอาจจะต่อสู้ผู้ทรงด้วยข้อต่อสู้อันอาศัยความเกี่ยวพันกันเฉพาะบุคคลระวางตนกับผู้ส่งจ่ายหรือกับผู้ทรงคนก่อน ๆ นั้นได้ไม่ เว้นแต่การโอนจะได้มีขึ้นด้วยคบคิดกันฉ้อฉล

มาตรา ๕๑๗ อันตัวแลกเงินทุกฉบับ ถึงแม้ว่าจะมิใช่ส่งจ่ายให้แก่บุคคลเพื่อเขาส่งก็ตาม ท่านว่ายอมโอนให้กันได้ด้วยสละหลังและส่งมอบ

เมื่อผู้ส่งจ่าย เขียนลงใน ด้าน หน้า แห่ง ตัว แลกเงินว่า “เปลี่ยนมือไม่ได้” ดังนี้ก็ดี หรือเขียนคำอื่นอันได้ความเป็นทำนองเช่นเดียวกันนั้นก็ดี ท่านว่าตัวเงินนั้นย่อมจะโอนให้กันได้แต่โดยรูปการและด้วยผลอย่างการโอนสามัญ

อนึ่งตัวเงินจะสลักหลังให้แก่ผู้จ่ายก็ได้ ไม่ว่าผู้จ่ายจะได้รับการรับรองตัวนั้นหรือไม่ หรือจะสลักหลังให้แก่ผู้ส่งจ่าย หรือให้แก่คู่สัญญาฝ่ายอื่นใดแห่งตัวเงินนั้นก็ดี ส่วนบุคคลทั้งหลายเหล่านี้ก็ย่อมจะสลักหลังตัวเงินนั้นต่อไปอีกได้

มาตรา ๕๑๘ ตัวแลกเงินอันสั่งให้ใช้เงินแก่ผู้ถือนั้น ท่านว่าย่อมโอนไปเพียงด้วยส่งมอบให้กัน

มาตรา ๕๑๙ ถ้าสลักหลังนั้นต้องเขียนลงในตัวแลกเงิน หรือใบประจำต่อ และต้องลงลายมือชื่อผู้สลักหลัง

การสลักหลังย่อมสมบูรณ์แม้ทั้งมิได้ระบุชื่อผู้รับประโยชน์ไว้ด้วย หรือแม้ผู้สลักหลังจะมีได้กระทำอะไรยิ่งไปกว่าลงลายมือชื่อของตนที่ด้านหลังตัวแลกเงินหรือที่ใบประจำต่อ ก็ย่อมพึงเป็นสมบูรณ์ได้จกัน การสลักหลังเช่นนี้ท่านเรียกว่า “สลักหลังลอย”

มาตรา ๕๒๐ อันการสลักหลังย่อมโอนไปซึ่งบรรดาสีทธิอันเกิดแต่ตัวแลกเงิน

ถ้าสลักหลังลอย ผู้ทรงจะปฏิบัติดังกล่าวต่อไปนี้ประการ
หนึ่งประการใดก็ได้ คือ

(๑) ครอบความลงในที่ว่าง ด้วยเขียนชื่อของตนเอง
หรือชื่อบุคคลอื่นผู้ใดผู้หนึ่ง

(๒) สลักหลังตัวเงินต่อไปอีกเป็นสลักหลังลอย หรือ
สลักหลังให้แก่บุคคลอื่นผู้ใดผู้หนึ่ง

(๓) โอนตัวเงินนั้นให้ไปแก่บุคคลภายนอกโดยไม่
ครอบความลงในที่ว่าง และไม่สลักหลังอย่างหนึ่งอย่างใด

มาตรา ๕๒๑ การสลักหลังตัวแลกเปลี่ยนซึ่งสั่งให้ใช้เงิน
แก่ผู้ถือนั้น ย่อมเป็นเพียงประกัน (อาวัล) สำหรับผู้สั่งจ่าย

มาตรา ๕๒๒ การสลักหลังนั้นต้องให้เป็นข้อความอัน
ปราศจากเงื่อนไข ถ้าและวางเงื่อนไขบังคับลงไว้อย่างใด
ท่านให้ถือเสมือนว่าข้อเงื่อนไขนั้นมิได้เขียนลงไว้เลย

อนึ่งการสลักหลังโอนแต่บางส่วน ท่านว่าเป็นโมฆะ

มาตรา ๕๒๓ ผู้สลักหลังคนใดระบุนข้อความห้ามสลักหลัง
สับไปลงไว้แล้ว ผู้สลักหลังคนนั้นย่อมไม่ต้องรับผิดชอบ
อันเขาสลักหลังตัวแลกเปลี่ยนนั้นให้ไปในภายหลัง

มาตรา ๕๒๔ ถ้าตัวแลกเปลี่ยนสลักหลังต่อเมื่อสิ้นเวลาเพื่อ
คัดค้านการไม่รับรองหรือการไม่ใช้เงินนั้นแล้วไซ้ ท่านว่า

ผู้รับสั๊กหลังยอมได้ไปซึ่งสิทธิแห่งการรับรองตามแต่มีต่อผู้จ่าย กับสิทธิไต่เบี่ยเอาแก่บรรดาผู้ซึ่งสั๊กหลังตัวเงินนั้น ภายหลังจากที่สิ้นเวลาเช่นนั้น

แต่ถ้าตัวเงินนั้นได้มีคัตก้านการไม่รับรองหรือการไม่ใช้เงิน มาแต่ก่อนสั๊กหลังแล้วไซ้ ท่านว่าผู้รับสั๊กหลังยอมได้ไปแต่เพียงสิทธิของผู้ซึ่งสั๊กหลังให้แก่ตนเองมีต่อผู้รับรอง ต่อผู้ส่งจ่าย และต่อบรรดาผู้ซึ่งสั๊กหลังตัวเงินนั้นมาก่อนย้อนขึ้นไปจนถึงเวลาคัตก้านเท่านั้น

มาตรา ๕๒๕ เมื่อใดความที่สั๊กหลังมีข้อกำหนดว่า “ราคาอยู่ที่เรียกเก็บ” ก็ดี “เพื่อเรียกเก็บ” ก็ดี “ในฐานะจัดการแทน” ก็ดี หรือความสำนวนอื่นใดอันเป็นปริยายว่า ตัวแทนไซ้ ท่านว่าผู้ทรงตัวแลกเงินจะใช้สิทธิทั้งปวงอันเกิดแต่ตัวนั้นก็ยอมได้ทั้งสิ้น แต่ว่าจะสั๊กหลังได้เพียงในฐานะเป็นตัวแทน

ในกรณีเช่นนี้ คู่สัญญาทั้งหลายซึ่งต้องรับผิดชอบจะต่อสู้ผู้ทรงได้แต่เพียงด้วยข้อต่อสู้อันจะพึงใช้ได้ต่อผู้สั๊กหลังเท่านั้น

มาตรา ๕๒๖ เมื่อใดความที่สั๊กหลังมีข้อกำหนดว่า “ราคาเป็นประกัน” ก็ดี “ราคาเป็นจำนำ” ก็ดี หรือข้อ

กำหนดอย่างอื่นได้อันเป็นปริยายว่าจำนำไซ้ ท่านว่าผู้ทรง
ตัวแลกเงินจะให้สิทธิทั้งปวงอันเกิดแต่ตัวนั้นก็ย่อมได้ทั้งสิ้น
แต่ถ้าผู้ทรงสลักหลังตัวนั้น ท่านว่าการสลักหลังย่อมใช้ได้
เพียงในฐานะเป็นคำสลักหลังของตัวแทน

คู่สัญญาทั้งหลายซึ่งต้องรับผิดชอบอาจจะต่อสู้ผู้ทรงด้วยข้อ
ต่อสู้อันอาศัยความเกี่ยวพันเฉพาะบุคคลระหว่างตนกับผู้สลัก
หลังนั้นได้ไม่ เว้นแต่การสลักหลังจะได้มีขึ้นด้วยคบคิด
กันฉ้อฉล

ส่วนที่ ๒ การรับรอง

มาตรา ๕๒๗ อันตัวแลกเงินนั้นจะนำไปยื่นแก่ผู้จ่าย ณ ที่
อยู่ของผู้จ่าย เพื่อให้รับรองเมื่อไรก็ได้ จนกว่าจะถึงเวลา
กำหนดใช้เงิน และผู้ทรงจะเป็นผู้ยื่นหรือเพียงแต่ผู้ที่ได้ตัว
นั้นไว้ ในครอบครองจะเป็นผู้นำไปยื่นก็ได้

ในตัวแลกเงินนั้น ผู้สั่งจ่ายจะลงข้อกำหนดไว้ว่าให้นำยื่น
เพื่อรับรอง โดยกำหนดเวลาจำกัดไว้ให้ยื่น หรือไม่กำหนด
เวลาก็ได้

ผู้สั่งจ่ายจะห้ามการนำตัวแลกเงินยื่นเพื่อรับรองก็ได้ เว้น
แต่ในกรณีที่เงินเป็นตัวเงินอันได้ออกสั่งให้ ใช้เงินเฉพาะณสถาน

ก่อนใดอันมิใช่ภูมิลำเนาของผู้จ่าย หรือได้ออกสั่งให้ชำระเงิน
ในเวลาใดเวลาหนึ่งนับแต่ได้เห็น

อนึ่งผู้สั่งจ่ายจะลงข้อกำหนดไว้ว่ายังมีให้นำตัวขึ้นเพื่อให้
รับรองก่อนถึงกำหนดวันใดวันหนึ่งก็ได้

ผู้สัถกหลังทุกคนจะลงข้อกำหนดไว้ว่า ให้นำตัวเงินขึ้น
เพื่อรับรอง โดยกำหนดเวลาจำกัดไว้ให้ขึ้น หรือไม่กำหนด
เวลาก็ได้ เว้นแต่ผู้สั่งจ่ายจะได้ห้ามการรับรอง

มาตรา ๕๒๘ ผู้ทรงตัวแลกเงินอันสั่งให้ชำระเงินเมื่อสิ้น
ระยะเวลากำหนดอย่างไรอย่างหนึ่งนับแต่ได้เห็นนั้น ต้องนำ
ตัวเงินขึ้นเพื่อให้รับรองภายในหกเดือนนับแต่วันที่ลงในตัว
เงิน หรือภายในเวลาช้าเร็วกว่านั้นตามแต่ผู้สั่งจ่ายจะได้ระบุไว้

มาตรา ๕๒๙ ภายในบังคับบทบัญญัติมาตรา ๕๒๗ ผู้ทรง
ตัวแลกเงินมีสิทธิที่จะยื่นตัวเงินแก่ผู้จ่ายได้ในทันทีเพื่อให้
รับรอง ถ้าและเขาไม่รับรองภายในเวลาสี่สิบสี่ชั่วโมงไซ้
ผู้ทรงก็มีสิทธิที่จะคัดค้าน

มาตรา ๕๓๐ ในการยื่นตัวแลกเงินเพื่อให้เขารับรองนั้น
ผู้ทรงไม่จำเป็นต้องปล่อยตัวนั้นให้ไว้ในมือผู้จ่าย

อนึ่งผู้จ่ายจะเรียกให้ยื่นตัวแลกเงินแก่ตนอีกเป็นครั้งที่
สองในวันรุ่งขึ้นแต่วันที่ยื่นครั้งแรกนั้นก็ได้ ท่านห้ามมิให้

คู่กรณีที่มีส่วนได้เสียยกเอาการที่มีได้อนุวรรณตามคำเรียกอัน
นั้นขึ้นเป็นข้อต่อสู้ เว้นแต่การเรียกนั้นได้ระบุไว้ในคำคัดค้าน

มาตรา ๕๓๑ การรับรองนั้นพึงกระทำด้วยเขียนลงไว้ใน
ด้านหน้าแห่งตั๋วแลกเงินเป็นถ้อยคำสำนวนว่า “รับรองแล้ว”
หรือความอย่างอื่นทำนองเช่นเดียวกันนั้น และลงลายมือชื่อของ
ผู้จ่าย อนึ่งแต่เพียงลายมือชื่อของผู้จ่ายลงไว้ในด้านหน้าแห่ง
ตั๋วแลกเงิน ท่านก็จัดว่าเป็นการรับรองแล้ว

มาตรา ๕๓๒ ตั๋วแลกเงินฉบับใดเขียนสั่งให้ใช้เงินใน
กำหนดระยะเวลาอย่างไรอย่างหนึ่งนับแต่วันที่ลงในตั๋วเงินนั้น
แต่หากมิได้ลงวันไว้ก็ดี หรือตั๋วเงินฉบับใดสั่งให้ใช้เงินใน
กำหนดระยะเวลาอย่างไรอย่างหนึ่งนับแต่ได้เห็น แต่หาก
การรับรองตัวนั้นมีได้ลงวันไว้ก็ดี ตั๋วแลกเงินเช่นว่ามานี้ ท่าน
ว่าผู้ทรงจะจคว้น ออกตัวหรือวันรับรองลงตามที่แท้จริงก็ได้
แล้วพึงให้ใช้เงินตามนั้น

อนึ่งท่านบัญญัติไว้ว่า ในกรณีนี้ที่ผู้ทรงทำการโดยสุจริต
แต่ลงวันคลาดเคลื่อนไปด้วยสำคัญผิด และในกรณีลงวัน
ผิดทุกสถาน หากว่าในภายหลังตั๋วเงินนั้นตกไปยังมือผู้ทรง
โดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ตั๋วเงินจะเสียไปเพราะเหตุนั้น

เล่ม ๔๕ หน้า ๑๔๖ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๑

ก็หาไม่ ท่านให้คงเป็นตัวเงินที่ใช่ได้ และพึงใช้เงินกัน
เสมือนตั้งว่าวันที่ได้จดลงนั้นเป็นวันที่ถูกต้องแท้จริง

มาตรา ๕๓๓ ถ้าการรับรองมิได้ลงวัน ท่านให้ถือเอาวัน
สุดท้ายแห่งระยะเวลาอัน กำหนดไว้ เพื่อรับรองนั้น เป็นวัน
รับรอง

มาตรา ๕๓๔ ถ้าผู้จ่ายเขียนคำรับรองลงในตัวแลกเงิน
แล้ว แต่หากกลับใจผิดมาเสียก่อนตัวเงินนั้นหลุดพ้นไปจาก
มือตนไซ้ร ท่านให้ถือเป็นอันว่าได้บอกปิดไม่รับรอง แต่
ถ้าผู้จ่ายได้แจ้งความเป็นหนังสือไปยังผู้ทรง หรือคู่สัญญา
ฝ่ายอื่นซึ่งได้ลงนามในตัวเงินว่าตนรับรองตัวเงินนั้นก่อนแล้ว
จึงมาผิดใจคำรับรองต่อภายหลังไซ้ร ท่านว่าผู้จ่ายก็คงต้อง
ผูกพันอยู่ตามเนื้อความที่ตนได้เขียนรับรองนั้นเอง

มาตรา ๕๓๕ อันการรับรองนั้นย่อมมีได้สองสถาน คือ
รับรองตลอดไป หรือรับรองเบี่ยงบ้าย

การรับรองตลอดไป คือยอมตกลงโดยไม่แก่งแย้งคำสั่ง
ของผู้สั่งจ่ายแต่อย่างหนึ่งอย่างใดเลย

ส่วนการรับรองเบี่ยงบายนั้น กล่าวเป็นเนื้อความทำผล
แห่งตัวเงินให้แตกไปจากที่เขียนสั่งไว้

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๑๔๗

กล่าวโดยฉะเพาะก็คือว่า ถ้าคำรับรองมีเงื่อนไขที่ดี หรือ
รับรองแต่เพียงบางส่วนก็ดี ท่านว่าเป็นรับรองเบี่ยงบ่าย

มาตรา ๕๓๖ คำรับรองเบี่ยงบ่ายนั้น ผู้ทรงตัวแลกเปลี่ยน
จะบอกมัดเสียก็ได้ และถ้าไม่ได้คำรับรองอันไม่เบี่ยงบ่าย
จะถือเอาว่าตัวเงินนั้นเป็นอันขาดความเชื่อถือรับรองก็ได้

ถ้าผู้ทรงรับเอาคำรับรองเบี่ยงบ่าย และผู้ส่งจ่ายหรือ
ผู้สลักหลังมิได้ให้อำนาจแก่ผู้ทรงโดยแสดงออกชัดหรือโดย
ปริยายให้รับเอาคำรับรองเบี่ยงบ่ายเช่นนั้นก็ดี หรือไม่ยินยอม
ด้วยในภายหลังก็ดี ท่านว่าผู้ส่งจ่ายหรือผู้สลักหลังนั้น ๆ
ย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดชอบตามตัวเงินนั้น แต่บทบัญญัติ
ทั้งนี้ท่านมิให้ใช้ ไปถึงการรับรองแต่บางส่วนซึ่งได้บอกกล่าว
ก่อนแล้วโดยชอบ

ถ้าผู้ส่งจ่ายหรือผู้สลักหลัง ตัวเงินรับคำบอกกล่าวการรับ
รองเบี่ยงบ่ายแล้วไม่ได้แย้งไปยังผู้ทรงภายในเวลาอันสมควร
ท่านให้ถือว่าผู้ส่งจ่ายหรือผู้สลักหลังนั้น เป็นอันได้ยินยอม
ด้วยกับการนั้นแล้ว

มาตรา ๕๓๗ ผู้จ่ายได้ทำการรับรองตัวแลกเปลี่ยนแล้วย่อม
ต้องผูกพันในอันจะจ่ายเงินจำนวนที่รับรองตามเนื้อความแห่ง
คำรับรองของตน

ส่วนที่ ๓ ออวัล

มาตรา ๕๓๘ ตัวแตกเงินจะมีผู้ค้าประกันรับประกันการ
ใช้เงินทั้งจำนวนหรือแต่บางส่วนก็ได้ ซึ่งท่านเรียกว่า “ออวัล”

อันออวัลนั้นบุคคลภายนอกคนใดคนหนึ่งจะเป็นผู้รับ หรือ
แม้คู่สัญญาแห่งตัวเงินนั้นฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะเป็นผู้รับก็ได้

มาตรา ๕๓๙ อันการรับออวัลย่อมทำให้กันด้วยเขียนลง
ในตัวเงินนั้นเอง หรือที่ใบประจำต่อ

ในการนี้พึงใช้ถ้อยคำสำนวนว่า “ใช้ได้เป็นออวัล” หรือ
สำนวนอื่นใดทำนองเดียวกันนั้น และลงลายมือชื่อผู้รับออวัล

อนึ่งเพียงแต่ลงลายมือชื่อของผู้รับออวัลในด้านหน้าแห่ง
ตัวเงิน ท่านก็จัดว่าเป็นคำรับออวัลแล้ว เว้นแต่ในกรณี
ที่เป็นลายมือชื่อของผู้จ่ายหรือผู้ส่งจ่าย

ในคำรับออวัลต้องระบุว่ารับประกันผู้ใด หากมิได้ระบุ
ท่านให้ถือว่ารับประกันผู้ส่งจ่าย

มาตรา ๕๔๐ ผู้รับออวัลย่อมต้องผูกพันเป็นอย่างเดียว
กับบุคคลซึ่งตนประกัน

แม้ถึงว่าความรับผิดชอบใช้เงินอันผู้รับออวัลได้ประกันอยู่นั้น
จะตกเป็นใช้ไม่ได้ด้วยเหตุใด ๆ นอกจากเพราะทำผิดแบบ
ระเบียบ ท่านว่าข้อที่สัญญารับออวัลนั้นก็ยังคงสมบูรณ์

เมื่อผู้รับอวัลได้ใช้เงินไปตามตัวแลกเปลี่ยนแล้ว ย่อมได้สิทธิในอันจะไล่เบี้ยเอาแก่บุคคลซึ่งตนได้ประกันไว้ กับทั้งบุคคลทั้งหลายผู้รับผิดชอบตัวผู้นั้น

ส่วนที่ ๔ การใช้เงิน

มาตรา ๕๔๑ อันตัวแลกเปลี่ยนนั้น ย่อมจะพึงใช้เงินในวันถึงกำหนด และถึงกำหนดวันใดผู้ทรงต้องนำตัวเงินไปยื่นเพื่อให้ใช้เงินในวันนั้น

มาตรา ๕๔๒ อันจะบังคับให้ผู้ทรงตัวแลกเปลี่ยนรับเงินใช้ก่อนตัวเงินถึงกำหนดนั้น ท่านว่าหาอาจจะทำได้ไม่

อนึ่งผู้จ่ายคนใดใช้เงินไปแต่ก่อนเวลาตัวเงินถึงกำหนด ท่านว่าย่อมทำเช่นนั้นด้วยเสียงเคราะห์ของตนเอง

มาตรา ๕๔๓ อันการถึงกำหนดแห่งตัวแลกเปลี่ยนซึ่งสั่งให้ใช้เงิน เมื่อสิ้นระยะเวลาอันใดอันหนึ่งนับแต่วันได้เห็นนั้น ท่านให้กำหนดนับแต่วันรับรอง หรือวันคัดค้าน

ถ้าไม่มีคำคัดค้าน และคำรับรองมิได้ลงวัน ท่านให้ถือว่าผู้รับรองได้ให้คำรับรองนั้นในวันท้ายแห่งกำหนดเวลาซึ่งจำกัดไว้ตามกฎหมาย หรือตามสัญญาเพื่อการยืนยันตัวนั้น

มาตรา ๕๔๔ อันตัวแลกเปลี่ยนซึ่งให้ใช้เงินเมื่อได้เห็นนั้น ท่านว่าย่อมจะพึงใช้เงินในวันเมื่อยันตัว ทั้งนี้ต้องยื่นให้ใช้

เล่ม ๔๕ หน้า ๑๕๐ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๔๗๑

เงินภายในกำหนดเวลา ซึ่งบังคับไว้เพื่อการยื่นให้รับรอง
ตัวเงินชนิดให้ใช้เงินในเวลาใดเวลาหนึ่งภายหลังได้เห็นนั้น

มาตรา ๕๔๕ การใช้เงินจะเรียกเอาได้ต่อเมื่อได้เวนตัว
แลกเงินให้ ผู้ใช้เงินจะให้ผู้ทรงลงลายมือชื่อรับเงินในตัวเงิน
นั้นก็ได้

มาตรา ๕๔๖ อันตัวแลกเงินนั้น ถ้าเขาจะใช้เงินให้แต่
เพียงบางส่วน ท่านว่าผู้ทรงจะบอกปิดเสียไม่ยอมรับเอาก็ได้
ถ้าและรับเอาเงินที่เขาใช้แต่เพียงบางส่วน ผู้ทรงต้อง
บันทึกข้อความนั้นลงไว้ในตัวเงิน และส่งมอบไปรับให้แก่
ผู้ใช้เงิน

มาตรา ๕๔๗ ถ้าตัวแลกเงินมิได้ยื่นเพื่อให้ใช้เงินในวัน
ถึงกำหนดไซ้ ท่านว่าผู้รับรองจะเปลื้องตนให้พ้นจากความ
รับผิดชอบโดยวางจำนวนเงินที่ค้างชำระตามตัวนั้นไว้ก็ได้

มาตรา ๕๔๘ ถ้าผู้ทรงตัวแลกเงินยอมผ่อนเวลาให้แก่
ผู้จ่ายไซ้ ท่านว่าผู้ทรงสันนิษฐานที่จะไล่เบี้ยเอาแก่ผู้เป็นคู่
สัญญาคนก่อน ๆ ซึ่งมีได้ตกลงในการผ่อนเวลานั้น

มาตรา ๕๔๙ ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติมาตรา ๑๐๐๕
บุคคลผู้ใช้เงินในเวลาถึงกำหนดยอมเป็นอันหลุดพ้นจากความ
รับผิดชอบ เว้นแต่ตนจะได้ทำการฉ้อฉลหรือมีความประมาท

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๑๕๑

เดินเลื้อยอย่างร้ายแรง อนึ่งบุคคลซึ่งกล่าวนี้จำต้องพิสูจน์ให้เห็นจริงว่าได้มีการสลักหลังติดต่อกันเรียบร้อยไม่ขาดสาย แต่ไม่จำต้องพิสูจน์ลายมือชื่อของเหล่าผู้สลักหลัง

ส่วนที่ ๕ การสอดเข้าแก้หน้า

มาตรา ๕๕๐ ผู้ส่งจ่ายหรือผู้สลักหลังจะระบุบุคคลผู้หนึ่งผู้ใดไว้ก็ได้ว่าเป็นผู้รับรอง หรือใช้เงินยามประสงค์ ณสถานที่ใช้เงิน

ภายในเงื่อนไขบังคับนี้จะกล่าวต่อไปข้างหน้า บุคคลผู้หนึ่งผู้ใดจะรับรองหรือใช้เงินตามตัว แลกเงินในฐานะเป็นผู้สอดเข้าแก้หน้าบุคคลใดผู้ลงลายมือชื่อในวันนั้นก็ได้

ผู้สอดเข้าแก้หน้านั้นจะเป็นบุคคลภายนอกก็ได้ แม้จะเป็นผู้จ่ายหรือบุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบโดยตัวเงินนั้นอยู่แล้วก็ได้ ห้ามแต่ผู้รับรองเท่านั้น

ผู้สอดเข้าแก้หน้าจำต้องให้คำบอกกล่าวโดยไม่ชักช้า เพื่อให้คู่สัญญาฝ่ายซึ่งตนเข้าแก้หน้านั้นทราบการที่ตนเข้าแก้หน้า

(๑) การรับรองเพื่อแก้หน้า

มาตรา ๕๕๑ การรับรองด้วยสอดเข้าแก้หน้า ย่อมมีได้ ในบรรดากรณีซึ่งผู้ทรงมีสิทธิไต่เบียดได้ก่อนถึงกำหนดตามตัวเงินอันเป็นต้นสามารถจะรับรองได้

การรับรองด้วยสอดเข้าแก้หน้านั้น ผู้ทรงจะบอกปิดเสียก็ได้ แม้ถึงว่าบุคคลผู้ซึ่งบ่งไว้ว่าจะเป็นผู้รับรอง หรือใช้เงินยามประสงค์นั้นจะเป็นผู้เสนอเข้ารับรองก็บอกปิดได้

ถ้าผู้ทรงยอมให้เข้ารับรองแล้ว ผู้ทรงยอมเสียสิทธิได้เสียก่อนถึงกำหนดเอาแก้คู่สัญญาทั้งหลายซึ่งต้องรับผิดชอบ

มาตรา ๕๕๒ อันการรับรองด้วยสอดเข้าแก้หน้านั้น ย่อมทำด้วยเขียนระบุมความลงบนตัวแลกเงิน และลงลายมือชื่อของผู้สอดเข้าแก้หน้าเป็นสำคัญ อนึ่งต้องระบุลงไว้ว่าการรับรองนั้นทำให้เพื่อผู้ใด ถ้ามิได้ระบุไว้เช่นนั้น ท่านให้ถือว่าทำให้เพื่อผู้ส่งจ่าย

มาตรา ๕๕๓ ผู้รับรองด้วยสอดเข้าแก้หน้าย่อมต้องรับผิดชอบต่อผู้ทรงตัวเงินนั้น และรับผิดชอบต่อผู้สลักหลังทั้งหลายภายหลังคู่สัญญาฝ่ายซึ่งตนเข้าแก้หน้าอย่างเดียวกัน กับที่คู่สัญญาฝ่ายนั้นต้องรับผิดชอบอยู่เอง

(๒) การใช้เงินเพื่อแก้หน้า

มาตรา ๕๕๔ อันการใช้เงินเพื่อแก้หน้าย่อมมีได้ในบรรดากรณีซึ่งผู้ทรงมีสิทธิได้เสียเมื่อตัวเงินถึงกำหนดหรือก่อนถึงกำหนด

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๑๕๓

การใช้เงินนั้น ท่านว่าอย่างช้าที่สุดต้องทำในวันรุ่งขึ้น
แต่วันท้ายแห่งกำหนดเวลาซึ่งจำกัดอนุญาตไว้ให้ทำคำคัดค้าน
การไม่ใช้เงิน

มาตรา ๕๕๕ ถ้าตัวแลกเงินได้รับรองเพื่อแก้หน้าแล้วก็ได้
หรือได้มีตัวบุคคลระบุว่า เป็นผู้จะใช้เงินยามประสงค์แล้วก็ได้
ผู้ทรงต้องยื่นตัวเงินนั้นต่อบุคคลนั้น ๆ ณสถานที่ใช้เงิน และ
ถ้าจำเป็นก็ต้องจัดการทำคำคัดค้าน การไม่ใช้เงินอย่างช้าที่สุด
ในวันรุ่งขึ้นแต่วันท้ายแห่งกำหนดเวลาอันจำกัดไว้เพื่อทำคำ
คัดค้าน

ถ้าไม่คัดค้านภายในกำหนดเวลานั้น ท่านว่าคู่สัญญา
ฝ่ายที่ได้ระบุตัวผู้ใช้เงินยามประสงค์ หรือคู่สัญญาฝ่ายซึ่งได้
มีผู้รับรองตัวเงินให้แล้วนั้น กับทั้งบรรดาผู้สตกหลังใน
ภายหลังย่อมเป็นอันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบ

มาตรา ๕๕๖ การใช้เงินเพื่อแก้หน้านั้น ใช้เพื่อคู่สัญญา
ฝ่ายใดต้องให้จึงเต็มจำนวนอันคู่สัญญาฝ่ายนั้นจะต้องใช้ เว้น
แต่คำชักส่วนลดตั้งบัญญัติไว้ในมาตรา ๕๖๘ (๔)

ผู้ทรงคนใดบอกปิดไม่ยอมรับเงินอันเขาใช้ให้ ท่านว่า
ผู้ทรงคนนั้นย่อมเสียสิทธิในอันจะไล่เบี้ยเอาแก่บุคคลทั้งหลาย

เหล่านั้นซึ่งพอที่จะได้หลุดพ้นจากความรับผิดชอบเพราะการใช้น้
น

มาตรา ๕๕๗ การใช้น้เงินเพื่อแก้หน้าต้องทำให้เป็นหลัก
ฐานด้วยใบรับเขียนลงในตั๋วแลกเงิน ระบุความว่าได้ใช้น้เงิน
เพื่อบุคคลผู้ใด ถ้ามิได้ระบุตัวไว้ตั้งนั้น ท่านให้ถือว่า
การใช้น้เงินนั้นได้ทำไปเพื่อผู้ส่งจ่าย

ตั๋วแลกเงินกับทั้งคำตัดค้ำหากว่าได้ทำตัดค้ำ ต้องส่ง
ให้แก่บุคคลผู้ใช้น้เงินเพื่อแก้หน้า

มาตรา ๕๕๘ บุคคลผู้ใช้น้เงินเพื่อแก้หน้าย่อมรับช่วงสิทธิ
ทั้งปวงของผู้ทรงอันมีต่อกู้สัญญาฝ่ายซึ่งตนได้ใช้น้เงินแทนไป
และต่อกู้สัญญาทั้งหลายผู้ต้องรับผิดชอบต่อกู้สัญญาฝ่ายนั้น แต่
หาอาจจะสลักหลังตั๋วแลกเงินนั้นอีกต่อไปได้ไม่

อนึ่งบรรดาผู้ซึ่งสลักหลังภายหลังกู้สัญญาฝ่ายซึ่งเขาได้ใช้น้
เงินแทนไปนั้น ย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดชอบ

ในกรณีนี้แข่งขันเข้าใช้น้เงินเพื่อแก้หน้า ท่านว่าการใช้น้เงิน
รายใดจะให้ผลปลดหนี้มากที่สุด ฟังนิยมเอารายนั้น
เป็นดียิ่ง

ถ้าไม่ดำเนิรตามวิธีดังกล่าวนี้ ท่านว่าผู้ใช้น้เงินทั้งที่รู้เช่น

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๑๕๕

นั้นยอมเสียสิทธิในอันจะไต่เบี่ยเอาแก่บุคคลทั้งหลายซึ่งพอที่จะได้หลุดพ้นจากความรับผิดชอบ

ส่วนที่ ๖ สิทธิไต่เบี่ยเพราะเขาไม่รับรองหรือไม่ใช้เงิน

มาตรา ๔๕๘ ผู้ทรงตัวแลกเงินจะใช้สิทธิไต่เบี่ยเอาแก่บรรดาผู้สลักหลัง ผู้ส่งจ่าย และบุคคลอื่น ๆ ซึ่งต้องรับผิดชอบตามตัวเงินนั้นก็ไต่ คือ

ก) ไต่เบี่ยได้เมื่อตัวเงินถึงกำหนดในกรณีที่ไม่ใช้เงิน

ข) ไต่เบี่ยได้แม้ทั้งตัวเงินยังไม่ถึงกำหนดในกรณีดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้าเขาบอกปิดไม่รับรองตัวเงิน

(๒) ถ้าผู้จ่ายหากจะได้รับรองหรือไม่ก็ตาม ตกเป็นคนล้มละลาย หรือได้งดเว้นการใช้หนี้ แม้การงดเว้นใช้นั้นจะมีได้มีคำพิพากษาเป็นหลักฐานก็ตาม หรือถ้าผู้จ่ายถูกยึดทรัพย์และการยึดทรัพย์นั้นไร้ผล

(๓) ถ้าผู้ส่งจ่ายตัวเงินชนิดไม่จำเป็นต้องให้ผู้รับรองนั้นตกเป็นคนล้มละลาย

มาตรา ๔๖๐ การที่ตัวแลกเงินขาดรับรองหรือขาดใช้เงินนั้น ต้องทำให้เป็นหลักฐานตามแบบระเบียบด้วยเอกสารฉบับหนึ่ง เรียกว่าคำคัดค้าน

คำคัดค้านการไม่ใช้เงินต้องทำในวัน ซึ่งจะพึงใช้เงินตาม
ตัวนั้น หรือวันใดวันหนึ่งภายในสามวันต่อแต่นั้นไป

คำคัดค้านการไม่รับรองต้องทำภายในจำกัดเวลาซึ่งกำหนด
ไว้เพื่อการยื่นตัวเงินให้เขารับรอง หรือภายในสามวันต่อ
แต่นั้นไป

เมื่อมีคำคัดค้านการไม่รับรองขึ้นแล้วก็เป็นอันไม่ต้องยื่น
เพื่อให้ใช้เงิน และไม่ต้องทำคำคัดค้านการไม่ใช้เงิน

ในกรณีทั้งหลายซึ่งกล่าวไว้ในมาตรา ๕๕๕ ข) (๒)
นั้น ท่านว่าผู้ทรงยังหาอาจจะใช้สิทธิโต้แย้งได้ไม่ จนกว่าจะ
ได้ยื่นตัวเงินให้ผู้จ่ายใช้เงิน และได้ทำคำคัดค้านขึ้นแล้ว

ในกรณีทั้งหลายซึ่งกล่าวไว้ในมาตรา ๕๕๕ จ) (๓)
นั้น ท่านว่าถ้าเอาคำพิพากษาซึ่งสั่งให้ผู้ส่งจ่ายเป็นคนล้มละลาย
ออกแสดง ก็เป็นการเพียงพอที่จะทำให้ผู้ทรงสามารถใช้สิทธิ
โต้แย้งได้

มาตรา ๕๖๑ คำคัดค้านนั้นให้นายอำเภอ หรือผู้ทำการ
แทนนายอำเภอ หรือทนายความผู้ได้รับอนุญาตเพื่อการนี้
เป็นผู้ทำ

เสนาบดีกระทรวงยุติธรรมมีอำนาจออกกฎข้อบังคับเพื่อ
ปฏิบัติการให้ เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้

อันว่าด้วยการออกใบอนุญาตและการทำคำคัดค้าน รวมทั้งกำหนดอัตราค่าฤชาธรรมเนียมอันเกี่ยวกับการนั้น

มาตรา ๕๖๒ ในคำคัดค้านนั้น นอกจากชื่อ ตำแหน่ง และลายมือชื่อของผู้ทำ ต้องมีสำเนาตัวเงินกับรายการสลักหลังทั้งหมดตรงถ้อยตรงคำกับระบบความดั่งจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ชื่อ หรือชื่อของบุคคลผู้คัดค้านและผู้ถูกคัดค้าน

(๒) มูล หรือเหตุที่ต้องทำคำคัดค้านตัวเงิน การทวงถามและคำตอบ ถ้ามี หรือข้อที่ว่าหาตัวผู้จ่ายหรือผู้รับรองไม่พบ

(๓) ถ้ามีการรับรอง หรือใช้เงินเพื่อแก้หน้า ให้แถลงลักษณะแห่งการเข้าแก้หน้าทั้งชื่อหรือชื่อของผู้รับรองหรือผู้ใช้เงินเพื่อแก้หน้าและชื่อบุคคลซึ่งเขาเข้าแก้หน้านั้นด้วย

(๔) สถานที่และวันทำคำคัดค้าน

ให้ผู้ทำคำคัดค้านส่งมอบคำคัดค้านแก่ผู้ร้องขอให้ทำ และให้ผู้ทำคำคัดค้านรับส่งคำบอกกล่าวการคัดค้านนั้นไปยังผู้ถูกคัดค้าน ถ้าทราบภูมิลำเนา ก็ให้ส่งโดยจดหมายลงทะเบียนไปรษณีย์ หรือส่งมอบไว้ณภูมิลำเนาของผู้นั้นก็ได้ ถ้าไม่ทราบภูมิลำเนา ก็ให้ปิดสำเนาคำคัดค้านไว้ยังที่ซึ่งเห็นได้ง่ายจนที่ว่าการอำเภอประจำท้องที่อันผู้ถูกคัดค้านมีถิ่นที่อยู่ครั้งหลังที่สุด

มาตรา ๕๖๓ ผู้ทรงต้องให้คำบอกกล่าวการที่เขาไม่รับรอง
ตัวแลกเงิน หรือไม่ใช้เงินนั้นไปยังผู้สละหลังถัดตนขึ้นไปกับ
ทั้งผู้สั่งจ่ายด้วยภายในเวลาสี่วันต่อจากวันคัดค้าน หรือต่อ
จากวันยื่นตัวในกรณีที่มีข้อกำหนดว่า “ไม่จำเป็นต้องมีคำ
คัดค้าน ”

ผู้สละหลังทุก ๆ คนต้องให้คำบอกกล่าวไปยังผู้สละหลัง
ถัดตนขึ้นไปภายในสองวัน ให้ทราบคำบอกกล่าวอันตนได้
รับ จดแจ้งให้ทราบชื่อและตำแหน่งของผู้ที่ได้ให้คำบอกกล่าว
มาก่อน ๆ นั้นด้วย ทำเช่นนี้ติดต่อกันไปโดยลำดับจนกระทั่ง
ถึงผู้สั่งจ่าย อนึ่งจำกัดเวลาซึ่งกล่าวมานั้น ท่านนับแต่เมื่อ
คนหนึ่ง ๆ ได้รับคำบอกกล่าวแต่คนก่อน

ถ้าผู้สละหลังคนหนึ่งคนใดมิได้ระบุสำนักของตนไว้ก็ดี
หรือได้ระบุแต่อ่านไม่ได้ความก็ดี ท่านว่าสุดแต่คำบอกกล่าว
ได้ส่งไปยังผู้สละหลังคนก่อนก็เป็นอันพอแล้ว

บุคคลผู้จะต้องให้คำบอกกล่าว จะทำคำบอกกล่าวเป็น
รูปอย่างใดก็ได้ทั้งสิ้น แม้เพียงแต่ด้วยส่งตัวแลกเงินคืนก็
ใช้ได้ อนึ่งต้องพิสูจน์ได้ว่าได้ส่งคำบอกกล่าวภายในเวลา
กำหนด

ถ้าส่งคำบอกกล่าวเป็นหนังสือจดทะเบียนไปรษณีย์ หากว่าหนังสือนั้นได้ส่งไปรษณีย์ภายในเวลากำหนดดังกล่าวมานั้นไซ้ ท่านให้ถือว่าคำบอกกล่าวเป็นอันได้ส่งภายในจำกัดเวลาบังคับแล้ว

บุคคลซึ่งมิได้ให้คำบอกกล่าวภายในจำกัดเวลาดังได้ว่ามานั้นหาเสียสิทธิไต่เบี่ยไม่ แต่จะต้องรับผิดชอบเพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่ความประมาทเลินเล่อของตน แต่ท่านมิให้คิดค่าสินไหมทดแทนเกินกว่าจำนวนในตัวแลกเงิน

มาตรา ๕๖๔ ด้วยข้อกำหนดเขียนลงไว้ว่า “ไม่จำเป็นต้องมีคำคัดค้าน” ก็ดี “ไม่มีคัดค้าน” ก็ดี หรือจำนวนอื่นใดทำนองนั้นก็ดี ผู้ส่งจ่ายหรือผู้สตั๊กหลังจะยอมปลดเปลื้องผู้ทรงจากการทำคำคัดค้านการไม่รับรองหรือการไม่ชำระเงินก็ได้ เพื่อตนจะได้ใช้สิทธิไต่เบี่ย

ข้อกำหนดอันนี้ ย่อมไม่ปลดผู้ทรงให้พ้นจากหน้าที่นำตัวเงินยื่นภายในเวลากำหนด หรือจากหน้าที่ให้คำบอกกล่าวตัวเงินขาดความเชื่อถือแก่ผู้สตั๊กหลังคนก่อนหรือผู้ส่งจ่าย อนึ่งหน้าที่นำสืบว่าไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามกำหนดเวลาจำกัดนั้น ย่อมตกอยู่แก่บุคคลผู้แสวงจะใช้ความช้อนั้นเป็นข้อต่อสู้ผู้ทรงตัวแลกเงิน

ข้อกำหนดอันนี้ ถ้าผู้สั่งจ่ายเป็นผู้เขียนลงไปแล้ว ย่อมเป็นผลตลอดถึงคู่สัญญาทั้งปวงบรรดาที่ได้ลงลายมือชื่อในตั๋วเงินนั้น ถ้าและทั้งมีข้อกำหนดตั้งนี้แล้ว ผู้ทรงยังขึ้นทำคำคัดค้านไซ้ ท่านว่าผู้ทรงต้องเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเพื่อการนั้น หากว่าข้อกำหนดนั้นผู้สลักหลังเป็นผู้เขียนลง และถ้ามีคัดค้านทำขึ้นไซ้ ท่านว่าค่าใช้จ่ายในการคัดค้านนั้นอาจจะเรียกเอาใช้ได้จากคู่สัญญาอื่น ๆ บรรดาที่ได้ลงลายมือชื่อในตั๋วเงินนั้น

มาตรา ๕๖๕ ในกรณีย้ตั๋วเงินภายในประเทศ ถ้าผู้จ่ายบันทึกลงไว้ในตั๋วแลกเงินเป็นข้อความบอกปิดไม่รับรองหรือไม่ยอมให้เงิน ทั้งลงวันที่บอกปิดลงลายมือชื่อไว้ด้วยแล้ว ท่านว่าคำคัดค้านนั้นก็เป็อันไม่จำเป็นต้องทำ และผู้ทรงต้องส่งคำบอกกล่าวขาดความเชื่อถือไปยังบุคคลซึ่งตนจำนงจะไล่เป็ภายในสี่วันต่อจากวันเขาบอกปิดไม่รับรองนั้น

มาตรา ๕๖๖ คำบอกกล่าวขาดความเชื่อถือในกรณีไม่รับรองหรือไม่ให้เงินนั้น ต้องมีรายการคือ วันที่ลงในตั๋วแลกเงิน ชื่อหรือยี่ห้อของผู้สั่งจ่ายและของผู้จ่าย จำนวนเงินในตั๋วเงิน วันถึงกำหนดให้เงิน ชื่อหรือยี่ห้อและสำนักของผู้ทรงตั๋วเงิน วันที่คัดค้านหรือวันที่บอกปิดไม่รับรองหรือไม่

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๑๖๑

ใช้เงิน กับข้อความว่าเขาไม่รับรองหรือไม่ใช้เงินตามตัวเงิน
นั้น

มาตรา ๕๖๗ ในเรื่องตัวแลกเงินนั้น บรรดาบุคคลผู้ส่ง
จ่ายก็ดี รับรองก็ดี สลากหลังก็ดี หรือรับประกันด้วยอาวัลก็ดี
ย่อมต้องร่วมกันรับผิดชอบผู้ทรง

ผู้ทรงยอมมีสิทธิว่ากล่าวเอาความแก่บรรดาบุคคลเหล่านี้
เรียงตัวหรือรวมกันก็ได้ โดยมีพักต้องดำเนินตามลำดับที่คน
เหล่านั้นมาต้องผูกพัน

สิทธิเช่นเดียวกันนี้ ย่อมมีแก่บุคคลทุกคนซึ่งได้ลง
ลายมือชื่อในตัวเงินและเข้าถือเอาตัวเงินนั้น ในการที่จะใช้
บังคับเอาแก่ผู้ที่มีความผูกพันอยู่แล้วก่อนตน

การว่ากล่าวเอาความแก่คู่สัญญาคนหนึ่ง ซึ่งต้องรับผิดชอบ
ย่อมไม่ตัดหนทางที่จะว่ากล่าวเอาความแก่คู่สัญญาคนอื่น ๆ
แม้ทั้งจะเป็นฝ่ายอยู่ในลำดับภายหลังบุคคลที่ได้ว่ากล่าวเอา
ความมาก่อน

มาตรา ๕๖๘ ผู้ทรงจะเรียกร้องเอาเงินใช้จากบุคคลซึ่ง
ตนใช้สิทธิไล่เบยนั้นก็ได้ คือ

(๑) จำนวนเงินในตัวแลกเงินซึ่งเขาไม่รับรองหรือไม่ใช้กับทั้งดอกเบียด้วย หากว่ามีข้อกำหนดไว้ว่าให้คิดดอกเบีย

(๒) ดอกเบียอัตราร้อยละห้าต่อปีนับแต่วันถึงกำหนด

(๓) ค่าใช้จ่ายในการคัดค้าน และในการส่งคำบอกกล่าวของผู้ทรงไปยังผู้สลักหลังถัดจากตนขึ้นไปและผู้ส่งจ่าย กับทั้งค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

(๔) ค่าชักส่วนลดซึ่งถ้าไม่มีข้อตกลงกันไว้ ท่านให้คิดร้อยละ ๕ ในต้นเงินอันจะพึงใช้ตามตัวเงิน และไม่ว่ากรณีจะเป็นอย่างไร ท่านมิให้คิดสูงกว่าอัตรานี้

ถ้าใช้สิทธิไต่เบียก่อนถึงกำหนด ท่านให้หักลดจำนวนเงินในตัวเงินลงให้ร้อยละห้า

มาตรา ๕๖๕ คู่สัญญาฝ่ายซึ่งเข้าถือเอาและใช้เงินตามตัวแลกเงิน อาจจะเรียกเอาเงินใช้จากคู่สัญญาทั้งหลายซึ่งต้องรับผิดชอบต่อตนได้ คือ

(๑) เงินเต็มจำนวนซึ่งตนได้ใช้ไป

(๒) ดอกเบียในจำนวนเงินนั้น คิดอัตราร้อยละห้าต่อปีนับแต่วันที่ได้ใช้เงินไป

(๓) ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ อันตนต้องออกไป

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๑๖๓

(๔) ค่าชักส่วน ลดจากต้นเงินจำนวนในตั๋วแลกเงิน ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕๖๘ อนุมาตรา (๔)

มาตรา ๕๗๐ คู่สัญญาทุกฝ่ายซึ่งต้องรับผิดชอบและถูกไต่เบี่ย หรืออยู่ในฐานะจะถูกไต่เบี่ยได้นั้น อาจจะชำระเงินแล้วเรียกให้ เขาสละตัวเงินให้แก่ตนได้ รวมทั้งค่าค้ำค้ำและบัญชีรับเงิน ด้วย

ผู้สตั๊กหลังทุกคนซึ่งเข้าถือเอาและใช้เงินตามตั๋วแลกเงิน แล้ว จะขีดฆ่าคำสตั๊กหลังของตนเองและของเหล่าผู้สตั๊ก หลังภายหลังตนนั้นเสียก็ได้

มาตรา ๕๗๑ ผู้สั่งจ่ายก็ดี ผู้รับรองก็ดี ผู้สตั๊กหลังคน ก่อนก็ดี ซึ่งเขาสตั๊กหลังหรือโอนตั๋วแลกเงินให้อีกทอดหนึ่ง นั้น ห้ามมีสิทธิจะไต่เบี่ยเอาแก่คู่สัญญาฝ่ายซึ่งตนยอมต้องรับ ผิดต่อเขาอยู่ก่อนแล้วตามตัวเงินนั้นได้ไม่

มาตรา ๕๗๒ ในกรณีใช้สิทธิไต่เบี่ยภายหลังการรับรอง แต่บางส่วน ท่านว่าคู่สัญญาฝ่ายซึ่งใช้เงินอัน เป็นจำนวน เขาไม่รับรองนั้น อาจจะเรียกให้จัดระบุมความที่ชำระเงินซึ่งไว้ ในตัวเงิน และเรียกให้ทำใบรับให้แก่ตนได้ อนึ่งผู้ทรงตัว เงินต้องให้สำเนาตัวเงินอันรับรองว่าถูกต้องแก่คู่สัญญาฝ่ายนั้น

เล่ม ๕๕ หน้า ๑๖๔ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑

พร้อมทั้งคำคัดค้านด้วย เพื่อให้เขาสามารถใช้สิทธิได้เสียใน
ภายหลังได้สืบไป

มาตรา ๕๗๓ เมื่อกำหนดเวลาจำกัดซึ่งจะกล่าวต่อไปนี้
ได้ล่วงพ้นไปแล้ว คือ

(๑) กำหนดเวลาสำหรับยื่นตัวแลกเปลี่ยนชนิดให้ใช้เงิน
เมื่อได้เห็น หรือในระยะเวลาอย่างใดอย่างหนึ่งภายหลังได้เห็น

(๒) กำหนดเวลาสำหรับทำคำคัดค้านการไม่รับรองหรือ
การไม่ใช้เงิน

(๓) กำหนดเวลาสำหรับยื่นตัวเพื่อให้ใช้เงิน ในกรณี
ที่มีข้อกำหนดว่า “ไม่จำเป็นต้องมีคำคัดค้าน”

ท่านว่าผู้ทรงยอมสิ้นสิทธิที่จะได้เสียเอาแก่เหล่าผู้สละหลัง
ผู้ส่งจ่าย และคู่สัญญาอื่น ๆ ผู้ต้องรับผิดชอบ เว้นแต่ผู้รับรอง
อนึ่งถ้าไม่ยื่นตัวแลกเปลี่ยน เพื่อให้เขารับรองภายในเวลา
จำกัดตั้งผู้ส่งจ่ายได้กำหนดไว้ ท่านว่าผู้ทรงยอมเสียสิทธิ
ที่จะได้เสียทั้งเพื่อการที่เขาไม่ใช้เงิน และเพื่อการที่เขาไม่
รับรอง เว้นแต่จะปรากฏจากข้อกำหนดว่า ผู้ส่งจ่ายหมาย
เพียงแต่จะปลดตนเองให้พ้นจากประกันการรับรอง

ถ้าข้อกำหนดจำกัดเวลายื่นตัวแลกเปลี่ยนนั้นมีอยู่ที่คำสละหลัง

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๑๖๕

ท่านว่าจะเพาะแต่ผู้สตั๊กหลังเท่านั้นจะอาจเอาประโยชน์ในข้อกำหนดนั้นได้

มาตรา ๕๗๔ การยื่นตัวแลกเงินก็ดี การทำคำคัดค้านก็ดี ถ้ามีเหตุจำเป็นอันมีอาจก้าวล่วงเสียได้มาขัดขวางมิให้ทำได้ภายในกำหนดเวลาจำกัดสำหรับการนั้นไซ้ ท่านให้ยืดกำหนดเวลาออกไปอีกได้

เหตุจำเป็นอันมีอาจก้าวล่วงเสียได้ตั้งว่ามานั้น ผู้ทรงต้องบอกกล่าวแก่ผู้สตั๊กหลังคนถัดตนขึ้นไปโดยไม่ชักช้า และคำบอกกล่าวนั้นต้องเขียนระบุลงในตัวเงิน หรือใบประจำต่อต้องลงวันและลงลายมือชื่อของผู้ทรง การอื่น ๆ นอกจากที่กล่าวนี้ ท่านให้บังคับตามบทบัญญัติมาตรา ๕๖๓

เมื่อเหตุจำเป็นอันมีอาจก้าวล่วงเสียได้นั้นสุดสิ้นลงแล้ว ผู้ทรงต้องยื่นตัวเงินให้เขารับรองหรือใช้เงินโดยไม่ชักช้า และถ้าจำเป็นก็ทำคำคัดค้านขึ้น

ถ้าเหตุจำเป็นอันมีอาจก้าวล่วงเสียได้นั้น ยังคงมีอยู่ต่อไปจนเป็นเวลาสามสิบวันภายหลังตัวเงินถึงกำหนดไซ้ ท่านว่าจะใช้สิทธิไล่เบียดก็ได้ และถ้าเช่นนั้นการยื่นตัวเงินก็ดี การทำคำคัดค้านก็ดี เป็นอันไม่จำเป็นต้องทำ

ในส่วนตัวเงินชนิดที่ให้ใช้เงินเมื่อได้เห็น หรือให้ใช้เงินในระยะเวลาอย่างหนึ่งอย่างใดภายหลังได้เห็นนั้น กำหนดสามสิบวันเช่นว่ามานี้ ท่านให้นับแต่วันที่ผู้ทรงได้ให้คำบอกกล่าวเหตุจำเป็นอันมิอาจกล่าวล่วงเสียได้นั้นแก่ผู้สัถ์หลังถัดตนขึ้นไป และถึงแม้ว่าจะเป็นการก่อนล่วงกำหนดเวลายับตัวเงิน ก็ให้นับเช่นนั้น

ส่วนที่ ๗ ตัวแลกเงินเป็นสำรับ

มาตรา ๕๗๕ อันตัวแลกเงินนั้น นอกจากชนิดที่ส่งจ่ายแก่ผู้ถือแล้ว จะออกไป เป็นคู่เล็กความต้องการ สองฉบับ หรือกว่านั้นก็อาจจะออกได้

คู่เล็กเหล่านี้ต้องมีหมายลำดับลงไว้ในตัวตราสารนั้นเอง มิฉะนั้นคู่เล็กแต่ละฉบับย่อมใช้ได้เป็นตัวแลกเงินฉบับหนึ่งๆ แยกเป็นตัวเงินต่างฉบับกับ

บุคคลทุกคนซึ่งเป็นผู้ทรงตัวเงินอันมิได้ระบุว่าได้ออกเป็นตัวเดียวกันนั้น จะเรียกให้ส่งมอบคู่เล็กสองฉบับหรือกว่านั้นแก่ตนก็ได้ โดยยอมให้คิดค่าใช้จ่ายเอาแก่ตน ในการนี้ผู้ทรงต้องว่ากล่าวไปยังผู้สัถ์หลังคนถัดตนขึ้นไป และผู้สัถ์หลังคนนั้นก็จำต้องช่วยผู้ทรงว่ากล่าวไปยังผู้ที่สัถ์หลังให้แก่ตนต่อไปอีก สืบเนื่องกันไปเช่นนั้นตลอดสายจนกระทั่งถึงผู้ส่งจ่าย

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๑๖๗

อนึ่งผู้สละหลังทั้งหลายจำต้องเขียนคำสละหลังของตนเป็นความเดียวกันลงในฉบับคູ້ฉິກใหม่แห่งตัวสำหรับนั้นอีกด้วย

มาตรา ๕๗๖ ถ้าผู้ทรงตัวแลกเงินสำหรับหนึ่งสละหลังคູ້ฉິກสองฉบับหรือกว่านั้นให้แก่บุคคลต่างคนกัน ท่านว่าผู้ทรงยอมต้องรับผิดชอบตามคູ້ฉິກเหล่านั้นทุก ๆ ฉบับ และผู้สละหลังภายหลังผู้ทรงทุก ๆ คน ก็ต้องรับผิดชอบต่ออีกอันตนเองให้สละหลังลงไปนั้น เสมือนตั้งว่าคູ້ฉິກที่วานั้นแยกเป็นตัวเงินต่างฉบับกัน

มาตรา ๕๗๗ ถ้าคູ້ฉິກสองฉบับหรือกว่านั้นในฉบับหนึ่งได้เปลี่ยนมือไปยังผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายต่างคนกันใคร่ในระหว่างผู้ทรงเหล่านั้นด้วยกัน คนใดได้ไม่เป็นสละก่อน ท่านให้ถือว่าคนนั้นเป็นเจ้าของอันแท้จริงแห่งตัวเงินนั้น แต่ความใด ๆ ในบทมาตรานี้ไม่กระทบกระทั่งถึงสิทธิของบุคคลผู้ทำการโดยชอบด้วยกฎหมายรับรองหรือใช้เงินไปตามคູ້ฉິกฉบับซึ่งเขายื่นแก่ตนก่อน

มาตรา ๕๗๘ คำรับรองนั้นจะเขียนลงในคູ້ฉິกฉบับใดก็ได้ และจะต้องเขียนลงในคູ້ฉິกแต่เพียงฉบับเดียวเท่านั้น

ถ้าผู้จ่ายรับรองลงไปกว่าฉบับหนึ่ง และคູ້ฉິกซึ่งรับรองเช่นนั้นตกไปถึงมือผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายต่างคนกันใคร่

เล่ม ๔๕ หน้า ๑๖๘ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑

ท่านว่าผู้จ่ายจะต้องรับผิดชอบตามคู้ฉีกนั้น ๆ ทุกฉบับ เสมือน
ตั้งว่าแยกเป็นตั๋วเงินต่างฉบับกัน

มาตรา ๕๗๕ ถ้าผู้รับรองตั๋วเงินซึ่งออกเป็นสำหรับใช้เงิน
ไปโดยมิได้เรียกให้ส่งมอบคู้ฉีกฉบับซึ่งมีคำรับรองของตนนั้น
ให้แก่ตนและในเวลาตั๋วเงินถึงกำหนด คู้ฉีกฉบับนั้นไปตก
อยู่ในมือผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายคนใดคนหนึ่งไซ้ ท่านว่า
ผู้รับรองจะต้องรับผิดชอบต่อผู้ทรงคู้ฉีกฉบับนั้น

มาตรา ๕๗๖ ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติทั้งหลายซึ่ง
กล่าวมาก่อนนั้น ถ้าคู้ฉีกฉบับใดแห่งตั๋วเงินออกเป็นสำหรับ
ได้หลุดพ้นไปด้วยการใช้เงิน หรือประการอื่น ฉบับหนึ่งแล้ว
ท่านว่าตั๋วเงินทั้งสำหรับที่ย่อมหลุดพ้นไปตามกัน

มาตรา ๕๗๗ คู่สัญญาซึ่งส่งคู้ฉีกฉบับหนึ่งไปให้เขารับรอง
ต้องเขียนแถลงลงในคู้ฉีกฉบับนั้นว่าคู้ฉีกฉบับนั้นอยู่ในมือ
บุคคลชื่อไร ส่วนบุคคลคนนั้นก็จำต้องสละตัวให้แก่ผู้ทรง
โดยชอบด้วยกฎหมายแห่งคู้ฉีกฉบับนั้น

ถ้าบุคคลคนนั้นบอกปิดไม่ยอมให้ ท่านว่าผู้ทรงยังจะใช้
สิทธิไล่เบี้ยไม่ได้จนกว่าจะได้ทำคัดค้านระบุมความตั้งต่อไป
คือ

(๑) ว่าคฤกษ์จะบับซึ่งได้ส่งไปเพื่อรับรองนั้น เขาไม่
สละให้แก่ตนเมื่อทวงถาม

(๒) ว่าไม่สามารถจะให้เขารับรองหรือใช้เงินด้วยคฤกษ์
จะบับอื่นได้

หมวด ๓

ตัวสัญญาใช้เงิน

มาตรา ๕๔๒ อันว่าตัวสัญญาใช้เงินนั้น คือหนังสือ
ตราสารซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ออกตัว ให้คำมั่นสัญญาว่า
จะใช้เงินจำนวนหนึ่งให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง หรือใช้ให้ตาม
คำสั่งของบุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับเงิน

มาตรา ๕๔๓ ตัวสัญญาใช้เงินนั้น ต้องมีรายการตั้งจะกล่าว
ต่อไปนี้ คือ

(๑) คำบอกชื่อว่าเป็นตัวสัญญาใช้เงิน

(๒) คำมั่นสัญญาอันปราศจากเงื่อนไขว่าจะใช้เงินเป็น

จำนวนแน่นอน

(๓) วันถึงกำหนดใช้เงิน

(๔) สถานที่ใช้เงิน

(๕) ชื่อ หรือยี่ห้อของผู้รับเงิน

(๖) วันและสถานที่ออกตัวสัญญาใช้เงิน

(๗) ลายมือชื่อผู้ออกตัว

มาตรา ๕๔๔ ตราสารอันมีรายการขาดตกบกพร่องไปจากที่ท่านระบุบังคับไว้ในมาตราก่อนนี้ ย่อมไม่สมบูรณ์เป็นตั๋วสัญญาใช้เงิน เว้นแต่ในกรณีดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

ตั๋วสัญญาใช้เงินซึ่งไม่ระบุเวลาใช้เงิน ท่านให้ถือว่าพึงใช้เงินเมื่อใดก็ได้เห็น

ถ้าสถานที่ใช้เงินมิได้ตกลงไว้ในตั๋วสัญญาใช้เงิน ท่านให้ถือเอาภูมิตำเนาของผู้ออกตราสารนั้นเป็นสถานที่ใช้เงิน

ถ้าตั๋วสัญญาใช้เงินไม่ระบุสถานที่ออกตัว ท่านให้ถือว่าตัวนั้นได้ออกณภูมิตำเนาของผู้ออกตัว

ถ้ามิได้ลงวันออกตัว ท่านว่าผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายคนหนึ่งคนใดทำการโดยสุจริตจะจดวันตามที่ถูกต้องแท้จริงลงก็ได้

มาตรา ๕๔๕ บทบัญญัติทั้งหลายในหมวด ๒ ว่าด้วยตั๋วแลกเงินดังจะกล่าวต่อไปนี้ ท่านให้ยกมาบังคับในเรื่องตั๋วสัญญาใช้เงิน เพียงเท่าที่ไม่ขัดกับสภาพแห่งตราสารชนิดนั้น

คือบทมาตรา ๕๑๑, ๕๑๓, ๕๑๖, ๕๑๗, ๕๑๘, ๕๒๐, ๕๒๒

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๕ หน้า ๑๗๑

ถึง ๕๒๖, ๕๓๘ ถึง ๕๔๗, ๕๔๘, ๕๕๐, ๕๕๔ ถึง ๕๕๕, ๕๖๗
ถึง ๕๗๑

ถ้าเป็นตั๋วสัญญาใช้เงินที่ออกมาแต่ต่างประเทศ ท่านให้
นำบทบัญญัติต่อไปนี้มาใช้บังคับด้วย คือบทมาตรา ๕๖๐
ถึง ๕๖๔, ๕๗๓, ๕๗๔

มาตรา ๕๖๖ ผู้ออกตั๋วสัญญาใช้เงินย่อมต้องผูกพัน
เป็นอย่างเดียวกันกับผู้รับรองตั๋วแลกเงิน

ตั๋วสัญญาใช้เงินซึ่งให้ ใช้เงินในเวลาใดเวลาหนึ่งภายหลัง
ได้เห็นนั้น ต้องนำยื่นให้ผู้ออกตั๋วจذبรรู้ภายในจำกัดเวลา
ดังกำหนดไว้ในมาตรา ๕๒๘ กำหนดเวลานี้ให้นับแต่วันจ
ذبรรู้ซึ่งลงลายมือชื่อผู้ออกตั๋ว ถ้าผู้ออกตั๋วบอกปิดไม่ยอม
จذبรรู้และลงวันไซ้ การที่เขาบอกปิดเช่นนั้นท่านว่าต้อง
ทำให้เป็นหลักฐานขึ้นด้วยคำคัดค้าน และวันคัดค้านนั้นให้ถือ
เป็นวันเริ่มต้นในการนับกำหนดเวลาแต่ได้เห็น

หมวด ๔

เช็ค

มาตรา ๕๘๗ อันว่าเช็คนั้น คือหนังสือตราสารซึ่งบุคคล
คนหนึ่ง เรียกว่าผู้สั่งจ่าย สั่งธนาคารให้ใช้เงินจำนวนหนึ่ง

เล่ม ๔๕ หน้า ๑๗๒ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๔๗๑

เมื่อทวงถามให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง หรือให้ใช้ตามคำสั่งของบุคคลอีกคนหนึ่ง อันเรียกว่าผู้รับเงิน

มาตรา ๕๔๘ อันเช็กนั้น ต้องมีรายการดังกล่าวต่อไปนี้
คือ

(๑) กำบอกชื่อว่าเป็นเช็ก

(๒) คำสั่งอันปราศจากเงื่อนไขให้ใช้เงินเป็นจำนวน

แน่นอน

(๓) ชื่อ หรือยี่ห้อและสำนักของธนาคาร

(๔) ชื่อ หรือยี่ห้อของผู้รับเงิน หรือคำจดแจ้งว่าให้

ใช้เงินแก่ผู้ถือ

(๕) สถานที่ใช้เงิน

(๖) วันและสถานที่ออกเช็ก

(๗) ลายมือชื่อผู้สั่งจ่าย

มาตรา ๕๔๙ บทบัญญัติทั้งหลายในหมวด ๒ อันว่าด้วย
ตัวแลกเงินตั้งจะกล่าวต่อไปนี้ ท่านให้ยกมาบังคับในเรื่อง
เช็กเพียงเท่าที่ไม่ขัดกับสภาพแห่งตราสารชนิดนี้ คือบท
มาตรา ๕๑๐, ๕๑๔ ถึง ๕๒๓, ๕๒๕, ๕๒๖, ๕๓๘ ถึง ๕๔๐
๕๔๕, ๕๔๖, ๕๕๕, ๕๖๗, ๕๗๑

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๑๗๓

ถ้าเป็นเช็คที่ออกมาแต่ต่างประเทศ ท่านให้นำบทบัญญัติ
ดังต่อไปนี้มาใช้บังคับด้วย คือบทมาตรา ๕๒๔, ๕๖๐
ถึง ๕๖๔, ๕๗๓ ถึง ๕๗๗, ๕๘๐

มาตรา ๕๕๐ ผู้ทรงเช็คต้องยื่นเช็คแก่ธนาคารเพื่อให้
ใช้เงิน คือว่าถ้าเป็นเช็คให้ใช้เงินในเมืองเดียวกันกับที่ออก
เช็คต้องยื่นภายในเดือนหนึ่งนับแต่วันออกเช็คนั้น ถ้าเป็น
เช็คให้ใช้เงินที่อื่นต้องยื่นภายในสามเดือน ถ้ามิฉะนั้นท่านว่า
ผู้ทรงสิ้นสิทธิที่จะไต่เบี่ยเอาแก่ผู้สลักหลังทั้งปวง ทั้งเสีย
สิทธิอันมีต่อผู้ส่งจ่ายด้วยเพียงเท่าที่จะเกิดความเสียหายอย่าง
หนึ่งอย่างใดแก่ผู้ส่งจ่ายเพราะการที่ละเลยเสียไม่ยื่นเช็คนั้น

อนึ่งผู้ทรงเช็คซึ่งผู้ส่งจ่ายหลุดพ้นจากความรับผิดชอบไปแล้ว
นั้น ท่านให้รับช่วงสิทธิของผู้ส่งจ่ายคนนั้นอันมีต่อธนาคาร

มาตรา ๕๕๑ ธนาคารจำต้องใช้เงินตามเช็คซึ่งผู้เคยค้า
กับธนาคารได้ออกเบิกเงินแก่ตน เว้นแต่ในกรณีดังต่อไปนี้
ต่อไปนี้ คือ

(๑) ไม่มีเงินในบัญชีของผู้เคยค้าคนนั้นเป็นเจ้าหนี้พอ
จะจ่ายตามเช็คนั้น หรือ

(๒) เช็คนั้นยื่นเพื่อให้ใช้เงิน เมื่อพ้น เวลาหกเดือน
นับแต่วันออกเช็ค หรือ

(๓) ได้มีคำบอกกล่าวแก่เช็คนั้นหายหรือถูกลักไป

มาตรา ๕๕๒ หน้าที่และอำนาจของธนาคารซึ่งจะใช้เงินตามเช็คอันเบิกแก่ตนนั้น ท่านว่าเป็นอันสุดสิ้นไปเมื่อกรณีนี้เป็นดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) มีคำบอกห้ามการใช้เงิน

(๒) รู้ว่าผู้สั่งจ่ายตาย

(๓) รู้ว่าศาลได้มีคำสั่งรักษาทรัพย์ชั่วคราว หรือคำสั่งให้ผู้สั่งจ่ายเป็นคนล้มละลาย หรือได้มีประกาศโฆษณาคำสั่งเช่นนั้น

มาตรา ๕๕๓ ถ้าธนาคารเขียนข้อความลงลายมือชื่อบนเช็ค เช่นคำว่า “ใช้ได้” หรือ “ใช้เงินได้” หรือคำใด ๆ อันแสดงผลอย่างเดียวกัน ท่านว่าธนาคารต้องผูกพันในฐานะเป็นลูกหนี้ชั้นต้นในอันจะต้องใช้เงินแก่ผู้ทรงตามเช็คนั้น

ถ้าผู้ทรงเช็คเป็นผู้จัดการให้ธนาคารลงข้อความรับรองตั้งแต่วันนั้น ท่านว่าผู้สั่งจ่ายและผู้สลักหลังทั้งปวงเป็นอันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบตามเช็คนั้น

ถ้าธนาคารลงข้อความรับรองตั้งนั้นโดยคำขอร้องของผู้สั่งจ่าย ท่านว่าผู้สั่งจ่ายและปวงผู้สลักหลังก็หาหลุดพ้นไปไม่

มาตรา ๕๕๔ ถ้าในเช็คมีเส้นขนานคู่ขีดขวางไว้ข้างด้านหน้า กับมีหรือไม่มีคำว่า “ และบริษัท ” หรือคำย่ออย่างใด ๆ แห่งข้อความนี้อยู่ในระหว่างเส้นทั้งสองนั้นไซ้ร้ เช็คนั้นชื่อเป็นเช็คขีดคร่อมทั่วไป และจะจ่ายเงินตามเช็คนั้นได้แต่เฉพาะให้แก่ธนาคารเท่านั้น

ถ้าในระหว่างเส้นทั้งสองนั้นตรอกช่อธนาคารอันหนึ่งอันใดลงไว้โดยเฉพาะ เช็คเช่นนั้นชื่อว่า เป็นเช็คขีดคร่อมเฉพาะ และจะจ่ายเงินตามเช็คนั้นได้เฉพาะให้แก่ธนาคารอันนั้น

มาตรา ๕๕๕ (๑) เช็คไม่มีขีดคร่อม ผู้สั่งจ่ายหรือผู้ทรงคนใดคนหนึ่งจะขีดคร่อมเสียก็ได้ และจะทำเป็นขีดคร่อมทั่วไปหรือขีดคร่อมเฉพาะก็ได้

(๒) เช็คขีดคร่อมทั่วไป ผู้ทรงจะทำให้เป็นขีดคร่อมเฉพาะเสียก็ได้

(๓) เช็คขีดคร่อมทั่วไปก็ดี ขีดคร่อมเฉพาะก็ดี ผู้ทรงจะเติมคำลงว่า “ ห้ามเปลี่ยนมือ ” ก็ได้

(๔) เช็คขีดคร่อมเฉพาะให้แก่ธนาคารใด ธนาคารนั้นจะชำขีดคร่อมเฉพาะให้ไปแก่ธนาคารอื่นเพื่อเรียกเก็บเงินก็ได้

(๕) เช็คนอกรีตไม่มีขีดคร่อมก็ดี เช็คนอกรีตที่ขีดคร่อมทั่วไปก็ดี ส่งไปยังธนาคารใดเพื่อให้เรียกเก็บเงิน ธนาคารนั้นจะลงขีดคร่อมเฉพาะให้แก่ตนเองก็ได้

มาตรา ๕๕๖ การขีดคร่อมเช็คตามที่อนุญาตไว้ในมาตรา ก่อนนั้น ท่านว่าเป็นส่วนสำคัญอันหนึ่งของเช็ค ใครจะลบล้างยอมไม่เป็นการชอบด้วยกฎหมาย

มาตรา ๕๕๗ เช็คขีดคร่อมเฉพาะให้แก่ธนาคารกว่าธนาคารหนึ่งขึ้นไป เมื่อนำเบิกเอาแก่ธนาคารใด ท่านให้ธนาคารนั้นบอกปิดเสียอย่าใช้เงินให้ เว้นแต่ที่ขีดคร่อมให้แก่ธนาคารในฐานะเป็นตัวแทนเรียกเก็บเงิน

ธนาคารใดซึ่งเขานำเช็คเบิกขึ้นใช้เงินไปตามเช็คที่ขีดคร่อมอย่างว่ามานั้นก็ดี ใช้เงินตามเช็คอันเขาขีดคร่อมทั่วไปเป็นประการอื่นนอกจากใช้ให้แก่ธนาคารอันใดอันหนึ่งก็ดี ใช้เงินตามเช็คอันเขาขีดคร่อมเฉพาะเป็นประการอื่นนอกจากใช้ให้แก่ธนาคารซึ่งเขาเจาะจงขีดคร่อมให้โดยเฉพาะ หรือแก่ธนาคารตัวแทนเรียกเก็บเงินของธนาคารนั้นก็ดี ท่านว่าธนาคารซึ่งใช้เงินไปดังกล่าวนี้จะต้องรับผิดชอบต่อผู้เป็นเจ้าของอันแท้จริงแห่งเช็คนั้น ในการที่เขาต้องเสียหายอย่างใด ๆ เพราะการที่ตนใช้เงินไปตามเช็คตั้งนั้น

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๑๗๗

แต่หากเจ้าหนี้เขานำยื่นเพื่อให้ใช้เงิน และเมื่อยื่นไม่ปรากฏว่าเป็นเช็คขีดคร่อมก็ดี หรือไม่ปรากฏว่ามีรอยขีดคร่อมอันได้ลบล้างหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมเป็นประการอื่นนอกจากที่อนุญาตไว้โดยกฎหมายก็ดี เช็คนั้นถ้าธนาคารใดใช้เงินไปโดยสุจริตและปราศจากประมาทเลินเล่อ ท่านว่าธนาคารนั้นไม่ต้องรับผิดชอบหรือต้องมีหน้าที่รับใช้เงินอย่างใด ๆ

มาตรา ๕๕๘ ธนาคารใดซึ่งเขานำเช็คขีดคร่อมเบิกเงินใช้เงินไปตามเช็คนั้นโดยสุจริตและปราศจากประมาทเลินเล่อ กล่าวคือว่าถ้าเป็นเช็คขีดคร่อมทั่วไปก็ใช้เงินให้แก่ธนาคารอันใดอันหนึ่ง ถ้าเป็นเช็คขีดคร่อมเฉพาะก็ใช้ให้แก่ธนาคารซึ่งเขาจะจงใจขีดคร่อมให้โดยเฉพาะ หรือใช้ให้แก่ธนาคารตัวแทนเรียกเก็บเงินของธนาคารนั้นไซ้ ท่านว่าธนาคารซึ่งใช้เงินไปตามเช็คนั้นฝ่ายหนึ่ง กับถ้าเช็คตกไปถึงมือผู้รับเงินแล้ว ผู้ส่งจ่ายอีกฝ่ายหนึ่งต่างมีสิทธิเป็นอย่างเดียวกัน และเข้าอยู่ในฐานอันเดียวกันเสมือนตั้งว่าเช็คนั้นได้ใช้เงินให้แก่ผู้เป็นเจ้าของอันแท้จริงแล้ว

มาตรา ๕๕๙ บุคคลใดได้เช็คขีดคร่อมของเขามาซึ่งมีคำว่า “ห้ามเปลี่ยนมือ” ท่านว่าบุคคลนั้นไม่มีสิทธิในเช็คนั้น

เล่ม ๔๕ หน้า ๑๗๘ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑

ยิ่งไปกว่า และไม่สามารถให้สิทธิในเชืคนั้นต่อไปได้ดีกว่า
สิทธิของบุคคลอื่นตนได้เชืคของเขา

มาตรา ๑๐๐๐ ธนาคารใดได้รับเงินไว้เพื่อผู้เคยค้ำ
ของตนโดยสุจริตและปราศจากประมาทเลินเล่อ อันเป็นเงิน
เขาใช้ให้ตามเชืคชัคคร่อมทั่วไก็ดี ชัคคร่อมจะเพาะให้แก
ตนก็ดี หากปรากฏว่าผู้เคยค้ำนั้นไม่มีสิทธิหรือมีสิทธิเพียงอย่าง
บกพร่องในเชืคนั้นไซ้ร้ ท่านว่าเพียงแต่เหตุที่ไ้รับเงินไว้
หาทำให้ธนาคารนั้นต้องรับผิดชอบต่อผู้เป็นเจ้าของอันแท้จริงแห่ง
เชืคนั้นแต่อย่างหนึ่งอย่างใดไม่

หมวด ๕

อายุความ

มาตรา ๑๐๐๑ ในคดีฟ้องผู้รับรองตัวแลกเงินก็ดี ผู้ออก
ตัวสัญญาใช้เงินก็ดี ท่านห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นเวลาสามปีนับ
แต่วันต้นนั้น ๆ ถึงกำหนดใช้เงิน

มาตรา ๑๐๐๒ ในคดีที่ผู้ทรงตัวเงินฟ้องผู้สัคหลังและ
ผู้ส่งจ่าย ท่านห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นเวลาปีหนึ่งนับแต่วันที่
ไ้ลงใน คั คัดค่านซึ่งไ้ทำ ขึ้น ภายใน เวลา อัน ถูกต้องตาม
กำหนด หรือนับแต่วันตัวเงินถึงกำหนด ในกรณีที่มีข้อกำหนด
ไว้ว่า “ไม่จำต้องมีคัคัดค่าน”

มาตรา ๑๐๐๓ ในคดีพิสัลกหลังทั้งหลายฟ้องได้เบียดกันเองและได้เบียดเอาแก่ผู้ส่งจ่ายแห่งตัวเงิน ท่านห้ามมิให้ฟ้องคดีเมื่อพ้นเวลาหกเดือนนับแต่วันที่ผู้สัลกหลังเข้าถือเอาตัวเงินและใช้เงิน หรือนับแต่วันที่ผู้สัลกหลังนั้นเองถูกฟ้อง

มาตรา ๑๐๐๔ เมื่ออายุความสะดุดหยุดลงเพราะการอันหนึ่งอันใด ซึ่งกระทำแก่คู่สัญญาแห่งตัวเงินฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ท่านว่าย่อมมีผลสะดุดหยุดลงเพียงแต่แก่คู่สัญญาฝ่ายนั้น

มาตรา ๑๐๐๕ ถ้าตัวเงินได้ทำขึ้นหรือได้ออนหรือสัลกหลังไปแล้วในมูลอันหนึ่งอันใด และสิทธิตามตัวเงินนั้นมาสูญสิ้นไปเพราะอายุความก็ดี หรือเพราะละเว้นไม่ดำเนินการให้ต้องตามวิธีใด ๆ อันจะพึงต้องทำก็ดี ท่านว่าหนี้เดิมนั้นก็ยังคงมีอยู่ตามหลักกฎหมายอันแพร่หลายทั่วไป เท่าที่ลูกหนี้มิได้ต้องเสียหายแต่การนั้น เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น

หมวด ๖

ตัวเงินปลอม ตัวเงินถูกลัก และตัวเงินหาย

มาตรา ๑๐๐๖ การที่ลายมือชื่ออันหนึ่งในตัวเงิน เป็นลายมือปลอม ย่อมไม่กระทบกระทั่งถึงความสมบูรณ์แห่งลายมือชื่ออื่น ๆ ในตัวเงินนั้น

มาตรา ๑๐๐๗ ถ้าข้อความในตัวเงินใด หรือในคำรับรอง
ตัวเงินรายใด มีผู้แก้ไขเปลี่ยนแปลงในข้อสำคัญโดยที่คู่
สัญญาทั้งสองฝ่ายต้องรับผิดชอบตามตัวเงินมิได้ยินยอมด้วยหมด
ทุกคนไซ้ร้ ท่านว่าตัวเงินนั้นก็เป็อันเสี เว้นแต่ยังคง
ใช้ ได้ต่อกคู่สัญญาซึ่งเป็นผู้ทำการแก้ไขเปลี่ยนแปลงนั้น หรือ
ได้ยินยอมด้วกับการแก้ไขเปลี่ยนแปลงนั้น กับทั้งผู้สลัก
หลังในภายหลัง

แต่หากตัวเงินใดได้มีผู้แก้ไขเปลี่ยนแปลงในข้อสำคัญ
แต่ความเปลี่ยนแปลงนั้นไม่ประจักษ์ และตัวเงินนั้นตกอยู่
ในมือผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายไซ้ร้ ท่านว่าผู้ทรงคนนั้น
จะเอาประโยชน์จากตัวเงินนั้นก็ได้ เสมือนตั้งว่ามีได้มีการแก้ไข
เปลี่ยนแปลงเลย และจะบังคับการใช้เงินตามเนื้อความเดิม
แห่งตัวนั้นก็ได้

กล่าวโดยจะเพาะ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงเช่นจะกล่าว
ต่อไปนี้ ท่านถือว่าเป็นการแก้ไขเปลี่ยนแปลงในข้อสำคัญ คือ
แก้ไขเปลี่ยนแปลงอย่างใด ๆ แก้ววันที่ลง จำนวนเงินอันจะพึง
ใช้ เวลาใช้เงิน สถานที่ใช้เงิน กับทั้งเมื่อตัวเงินเขารับรอง
ไว้ทั่วไปไม่เจาะจงสถานที่ใช้เงิน ไปเติมความระบุสถานที่
ใช้เงินเข้าโดยที่ผู้รับรองมิได้ยินยอมด้วย

มาตรา ๑๐๐๔ ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติทั้งหลายในประมวลกฎหมายนี้ เมื่อใดลายมือชื่อในตัวเงินเป็นลายมือปลอมก็ดี เป็นลายมือชั่งลงไว้โดยที่บุคคลซึ่งอ้างเอาเป็นเจ้าของลายมือชื่อนั้นมิได้มอบอำนาจให้ลงก็ดี ท่านว่าลายมือชั่งปลอมหรือลงปราศจากอำนาจเช่นนั้นเป็นอันใช้ไม่ได้เลย ใครจะอ้างอิงอาศัยแสวงสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อยึดหน่วงตัวเงินไว้ก็ดี เพื่อทำให้ตัวนั้นหลุดพ้นก็ดี หรือเพื่อบังคับการใช้เงินเอาแก่คู่สัญญาแห่งตัวนั้นคนใดคนหนึ่งก็ดี ท่านว่าไม่อาจจะทำได้เป็นอันขาด เว้นแต่คู่สัญญาฝ่ายซึ่งจะพึงถูกยึดหน่วงหรือถูกบังคับใช้เงินนั้นจะอยู่ในฐานะเป็นผู้ต้องตัดบทมิให้ยกข้อลายมือชั่งปลอม หรือชั่งลงลายมือชั่งปราศจากอำนาจนั้นขึ้นเป็นข้อต่อสู้

แต่ข้อความใดๆ อันกล่าวมาในมาตรานี้ ท่านมิให้กระทบกระทั่งถึงการให้สัตยาบันแก่ลายมือชั่งซึ่งลงไว้โดยปราศจากอำนาจแต่หากไม่ถึงแก่เป็นลายมือปลอม

มาตรา ๑๐๐๕ ถ้ามีผู้นำตัวเงิน ชนิดจะพึงใช้เงินตามเขาสั่ง เมื่อทวงถามมาเบิกต่อธนาคารใด และธนาคารนั้นได้ใช้เงินให้ไปตามทางค้าปกติโดยสุจริตและปราศจากประมาทเลินเล่อไซ้ร้ ท่านว่าธนาคารไม่มีหน้าที่จะต้องนำสืบว่าการ

สลักหลังของผู้รับเงิน หรือการสลักหลังในภายหลังรายใด ๆ ได้ทำไปด้วยอาศัยรับมอบอำนาจแต่บุคคลซึ่งอ้างเอาเป็นเจ้าของคำสลักหลังนั้น และถึงแม้ว่ารายการสลักหลังนั้นจะเป็นสลักหลังปลอมหรือปราศจากอำนาจก็ตาม ท่านให้ถือว่าธนาคารได้ใช้เงินไปถูกระเบียบ

มาตรา ๑๐๑๐ เมื่อผู้ทรงตัวเงินซึ่งหายหรือถูกลักทราบเหตุแล้ว ในทันใดนั้นต้องบอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังผู้ออกตัวเงิน ผู้จ่าย ผู้สมอ้างยามประสงค์ ผู้รับรองเพื่อแก้หนี้และผู้รับอาวัล ตามแต่มี เพื่อให้บอกปิดไม่ใช้เงินตามตัวเงินนั้น

มาตรา ๑๐๑๑ ถ้าตัวเงินหายไปแต่ก่อนเวลาล่วงเลยกำหนดใช้เงิน ท่านว่าบุคคลซึ่งได้เป็นผู้ทรงตัวเงินนั้นจะร้องขอไปยังผู้ส่งจ่ายให้ ๆ ตัวเงินเป็นเนื้อความเดียวกันแก่ต้นใหม่อีกฉบับหนึ่งก็ได้ และในการนี้ถ้าเขาประสงค์ก็วางประกันให้ไว้แก่ผู้ส่งจ่าย เพื่อไว้ทดแทนที่เขาหากจะต้องเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดในกรณีนี้ที่ตัวเงินซึ่งว่าหายนั้น จะกลับมาได้

อนึ่งผู้ส่งจ่ายรับคำขอร้องตั้งว่ามานั้นแล้ว หากบอกปิดไม่ยอมให้ตัวเงินคู่ฉบับเช่นนั้น อาจจะถูกบังคับให้ออกให้ก็ได้

ลักษณะ ๒๒

หุ้นส่วนและบริษัท

หมวด ๑

บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๑๐๑๒ อันว่าสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปตกลงเข้ากันเพื่อกระทำการกิจการร่วมกัน ด้วยประสงค์จะแบ่งปันกำไรอันจะพึงได้แต่กิจการที่ทำนั้น

มาตรา ๑๐๑๓ อันห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น ท่านกำหนดเป็นสามประเภท คือ

- (๑) ห้างหุ้นส่วนสามัญ
- (๒) ห้างหุ้นส่วนจำกัด
- (๓) บริษัทจำกัด

มาตรา ๑๐๑๔ บรรดาสันักงานสำหรับจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัททั้งหลายนั้น ให้เสนาบดีเจ้ากระทรวงซึ่งบัญชาการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทเป็นผู้ออกกฎข้อบังคับจัดตั้งขึ้น

มาตรา ๑๐๑๕ ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทเมื่อได้จดทะเบียนตามบัญญัติแห่งลักษณะนี้แล้ว ท่านจัดว่าเป็นนิติบุคคล

เล่ม ๔๕ หน้า ๑๘๔ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๔๗๑

ต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วน หรือผู้ถือหุ้นทั้งหลายซึ่งรวมเข้ากัน
เป็นห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น

มาตรา ๑๐๑๖ การจดทะเบียนนั้น ห้างหุ้นส่วน หรือ
บริษัทตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ทำกิจการอยู่ณตำบลใดในพระราช
อาณาจักร ท่านให้จดทะเบียนนอกทะเบียนสำหรับตำบลนั้น

การแก้ไขข้อความที่ได้จดทะเบียนประการหนึ่งประการ
ใดในภายหลังก็ดี กับทั้งแก้ไขการอื่นอย่างหนึ่งอย่างใดอัน
บทบัญญัติแผนกนี้บังคับหรืออนุญาตให้จดทะเบียนก็ดี ก็ต้อง
จดนอกทะเบียนแห่งเดียวกันนั้น

มาตรา ๑๐๑๗ ถ้าข้อความที่จะจดทะเบียน หรือประกาศ
โฆษณาเกิดขึ้นในต่างประเทศไซ้ ท่านให้นับกำหนดเวลา
สำหรับการจดทะเบียนหรือประกาศโฆษณาข้อความนั้น ตั้งแต่
เวลาเมื่อคำบอกกล่าวการนั้นมาถึงตำบลที่จะจดทะเบียน หรือ
ตำบลที่จะประกาศโฆษณานั้นเป็นต้นไป

มาตรา ๑๐๑๘ ในการจดทะเบียน ท่านให้เสียค่าธรรมเนียม
เนียมตามกฎหมายข้อบังคับซึ่งเสนาบดีเจ้ากระทรวงตั้งไว้

มาตรา ๑๐๑๙ ถ้าคำขอจดทะเบียนหรือเอกสารซึ่งต้อง
จดทะเบียน ไม่มีรายการบริบูรณ์ตามที่บังคับไว้ในลักษณะนี้
ว่าให้จดแจ้งก็ดี หรือถ้ารายการอันใดซึ่งจดแจ้งในคำขอหรือ

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๑๘๕

ในเอกสารนั้นขัดกับกฎหมายก็ดี หรือถ้าเอกสารใดซึ่งกำหนดไว้ว่าให้ส่งด้วยกันกับคำขอจดทะเบียนยังขาดอยู่มิได้ส่งให้ครบก็ดี หรือถ้าไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขข้ออื่นซึ่งกฎหมายบังคับไว้ก็ดี นายทะเบียนจะไม่ยอมรับจดทะเบียนก็ได้ จนกว่าคำขอจดทะเบียนหรือเอกสารนั้นจะได้ทำให้บริบูรณ์หรือแก้ไขให้ถูกต้อง หรือได้ส่งเอกสารซึ่งกำหนดไว้นั้นครบทุกสิ่งอัน หรือได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขข้ออื่นแล้ว

มาตรา ๑๐๒๐ บุคคลทุกคน เมื่อได้เสียค่าธรรมเนียมตามกำหนดในกฎข้อบังคับของเสนาบดีเจ้ากระทรวงแล้ว ชอบที่จะตรวจเอกสารซึ่งนายทะเบียนเก็บรักษาไว้ได้ หรือจะขอให้นายทะเบียนทำใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทใดๆ ให้ก็ได้ หรือจะขอให้คัดสำเนาหรือเนื้อความในเอกสารฉบับใดๆ พร้อมด้วยคำรับรองว่าถูกต้องมอบให้ก็ได้

มาตรา ๑๐๒๑ นายทะเบียนทุกคนจะต้องแต่งย่อรายการซึ่งได้ลงทะเบียนส่งไปลงพิมพ์โฆษณาในหนังสือราชกิจจานุเบกษาเป็นคราวๆ ตามแบบซึ่งเสนาบดีเจ้ากระทรวงจะได้กำหนดให้

มาตรา ๑๐๒๒ เมื่อได้พิมพ์โฆษณาตั้งนั้นแล้ว ท่านให้ถือว่าบรรดาเอกสารและข้อความซึ่งลงทะเบียนอันได้กล่าวถึงในย่อรายการนั้น เป็นอันรู้แก่บุคคลทั้งปวงไม่เลือกว่าเป็นผู้เกี่ยวข้องด้วยห้างหุ้นส่วนหรือด้วยบริษัทนั้น หรือที่ไม่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๑๐๒๓ ผู้เป็นหุ้นส่วนที่ดี ห้างหุ้นส่วนที่ดี หรือบริษัทที่ดี จะถือเอาประโยชน์แก่บุคคลภายนอกเพราะเหตุที่มีสัญญาหรือเอกสาร หรือข้อความอันบังคับให้จดทะเบียนตามลักษณะนี้ยังไม่ได้ จนกว่าจะได้ลงพิมพ์ โฆษณาตั้งกล่าวแล้ว แต่ฝ่ายบุคคลภายนอกจะถือเอาประโยชน์เช่นนั้นได้

แต่ถึงกระนั้นก็ดี ผู้เป็นหุ้นส่วน ผู้ถือหุ้น ห้างหุ้นส่วน หรือบริษัท ซึ่งได้รับชำระหนี้ก่อนโฆษณาขึ้นย่อมไม่จำต้องคืน

มาตรา ๑๐๒๔ ในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันก็ดี หรือในระหว่างผู้ถือหุ้นด้วยกันก็ดี ในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนกับห้างหุ้นส่วนที่ดี ในระหว่างผู้ถือหุ้นกับบริษัทที่ดี ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบรรดาสมุดบัญชีเอกสารของห้างหุ้นส่วน หรือบริษัท หรือของผู้ชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทใดๆนั้น ย่อมเป็นพยานหลักฐานอันถูกต้องตามข้อความที่ได้บันทึกไว้ในนั้นทุกประการ

หมวด ๒

ห้างหุ้นส่วนสามัญ

ส่วนที่ ๑ บทวิเคราะห้

มาตรา ๑๐๒๕ อันว่าห้างหุ้นส่วนสามัญนั้น คือห้างหุ้นส่วนประเภทซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนหมดทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกันเพื่อหน้ที่ปวงของหุ้นส่วนโดยไม่มีจำกัด

ส่วนที่ ๒ ความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันเอง

มาตรา ๑๐๒๖ ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนต้องมีสิ่งหนึ่งสิ่งใดมาลงหุ้นด้วยในห้างหุ้นส่วน

สิ่งที่นำมาลงหุ้นด้วยนั้น จะเป็นเงินหรือทรัพย์สินสิ่งอื่นหรือลงแรงงานก็ได้

มาตรา ๑๐๒๗ ในเมื่อมีกรณีเป็นข้อสงสัย ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าสิ่งซึ่งนำมาลงหุ้นด้วยกันนั้นมีค่าเท่ากัน

มาตรา ๑๐๒๘ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดได้ลงแต่แรงงานของตนเข้าเป็นหุ้น และในสัญญาเข้าหุ้นส่วนมิได้ตั้งราคาค่าแรงไว้ ท่านให้คำนวณส่วนกำไรของผู้ที่เป็นหุ้นส่วนด้วยลงแรงงานเช่นนั้น เสมอด้วยส่วนถัวเฉลี่ยของผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งได้ลงเงินหรือลงทรัพย์สินเข้าหุ้นในการนั้น

มาตรา ๑๐๒๕ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งเอาทรัพย์สินมาให้ใช้เป็นการลงหุ้นด้วยไซ้ร ความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นกับห้างหุ้นส่วนในเรื่องส่งมอบและซ่อมแซมก็ดี ความรับผิดชอบชำระคูปองก็ดี ความรับผิดชอบเพื่อการรอนสิทธิก็ดี ข้อยกเว้นความรับผิดชอบก็ดี ท่านให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ว่าด้วยเช่าทรัพย์สิน

มาตรา ๑๐๓๐ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินอันใดอันหนึ่งเป็นการลงหุ้นด้วยไซ้ร ความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นกับห้างหุ้นส่วนในเรื่องส่งมอบและซ่อมแซมก็ดี ความรับผิดชอบชำระคูปองก็ดี ความรับผิดชอบเพื่อการรอนสิทธิก็ดี ข้อยกเว้นความรับผิดชอบก็ดี ท่านให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ว่าด้วยซื้อขาย

มาตรา ๑๐๓๑ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดละเลยไม่ส่งมอบส่วนลงหุ้นของตนเสียเลย ท่านว่าต้องส่งคำบอกกล่าวเป็นจดหมายจดทะเบียนไปรษณีย์ไปยังผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้น ให้ส่งมอบส่วนลงหุ้นของตนมาภายในเวลาอันสมควร มิฉะนั้นผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่น ๆ จะลงเนื้อเห็นพร้อมกัน หรือโดยเสียงข้างมากด้วยกันสุดแต่ข้อสัญญา ให้เอาผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นออกเสียได้

มาตรา ๑๐๓๒ ห้ามมิให้เปลี่ยนแปลงข้อสัญญาเดิมแห่ง
ห้างหุ้นส่วนหรือประเภทแห่งกิจการ นอกจากด้วยความ
ยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนหมดด้วยกันทุกคน เว้นแต่จะมี
ข้อตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๐๓๓ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนมิได้ตกลงกันไว้ใน
กระบวนจัดการห้างหุ้นส่วนไซร์ ท่านว่าผู้เป็นหุ้นส่วนยอม
จัดการห้างหุ้นส่วนนั้นได้ทุกคน แต่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่ง
คนใดจะเข้าทำสัญญาอันใดซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนอีกคนหนึ่งทักท้วง
นั้นไม่ได้

ในกรณีเช่นนี้ ท่านให้ถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนยอมเป็น
หุ้นส่วนผู้จัดการทุกคน

มาตรา ๑๐๓๔ ถ้าได้ตกลงกันไว้ว่าการทำงานของห้างหุ้นส่วน
นั้นจักให้เป็นไปตามเสียงข้างมากแห่งผู้เป็นหุ้นส่วนไซร์ ท่าน
ให้ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งมีเสียงเป็นคะแนนหนึ่ง โดยไม่ต้อง
คำนึงถึงจำนวนที่ลงหุ้นด้วยมากหรือน้อย

มาตรา ๑๐๓๕ ถ้าได้ตกลงกันไว้ว่าจะให้ผู้เป็นหุ้นส่วน
หลายคนจัดการห้างหุ้นส่วนไซร์ หุ้นส่วนผู้จัดการแต่ละคน
จะจัดการห้างหุ้นส่วนนั้นก็ได้ แต่หุ้นส่วนผู้จัดการคนหนึ่งคน

ใดจะทำการอันใดซึ่งหุ้นส่วนผู้จัดการอีกคนหนึ่งทำทั้งนั้น
ไม่ได้

มาตรา ๑๐๓๖ อันหุ้นส่วนผู้จัดการนั้น จะเอาออกจาก
ตำแหน่งได้ต่อเมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายยินยอมพร้อมกัน
เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๐๓๗ ถึงแม้ว่าผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายได้ตกลง
ให้ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคนเป็นผู้จัดการห้างหุ้นส่วน
ก็ดี ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนนอกจากผู้จัดการย่อมมีสิทธิที่จะ
ไต่ถามถึงกิจการงานของห้างหุ้นส่วนที่จัดอยู่นั้นได้ทุกเมื่อ และ
มีสิทธิที่จะตรวจและคัดสำเนาสมุด บัญชี และเอกสารใดๆ
ของห้างหุ้นส่วนได้ด้วย

มาตรา ๑๐๓๘ ห้ามมิให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประกอบกิจการ
อย่างหนึ่งอย่างใดซึ่งมีสภาพดุจเดียวกัน และเป็นการแข่งขัน
กับกิจการของห้างหุ้นส่วนนั้น ไม่ว่าทำเพื่อประโยชน์ตนหรือ
ประโยชน์ผู้อื่น โดยมีได้รับความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนคน
อื่นๆ

ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดทำการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติมาตรานี้
ไซ้ ผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่นๆ ชอบที่จะเรียกเอาผลกำไรซึ่งผู้นั้น
หาได้ทั้งหมด หรือเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนเพื่อการที่ห้าง

หุ้นส่วนได้รับความเสียหายเพราะเหตุนี้ แต่ท่านห้ามมิให้
ฟ้องเรียกเมื่อพ้นเวลาปีหนึ่งนับแต่วันทำการฝ่าฝืน

มาตรา ๑๐๓๕ ผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดจัดการงานของห้าง
หุ้นส่วนด้วยความระมัดระวังให้มากเสมือนกับจัดการงานของ
ตนเองฉะนั้น

มาตรา ๑๐๔๐ ห้ามมิให้ชักนำเอาบุคคลผู้อื่นเข้ามาเป็น
หุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนโดยมิได้รับความยินยอมของผู้เป็น
หุ้นส่วนหมดด้วยกันทุกคน เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๐๔๑ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งโอนส่วน
กำไรของตนในห้างหุ้นส่วนทั้งหมดก็ดี หรือแต่บางส่วนก็ดี
ให้แก่บุคคลภายนอกโดยมิได้รับความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วน
ทั้งหลายอื่นไซ้ ท่านว่าบุคคลภายนอกนั้นจะกลายเป็นเข้า
หุ้นส่วนด้วยก็หามิได้

มาตรา ๑๐๔๒ ความเกี่ยวพันระหว่างหุ้นส่วนผู้จัดการกับ
ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายอื่นนั้น ท่านให้บังคับด้วยบทบัญญัติ
แห่งประมวลกฎหมายนี้ ว่าด้วยตัวแทน

มาตรา ๑๐๔๓ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนอันมิได้เป็นผู้จัดการเอื้อ
เข้ามาจัดการงานของห้างหุ้นส่วนก็ดี หรือผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งเป็น

ผู้จัดการกระทำล่วงขอบอำนาจของตนก็ดี ท่านให้บังคับด้วย
บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ว่าด้วยจัดการงานนอกสั่ง

มาตรา ๑๐๔๔ อันส่วนกำไรก็ดี ส่วนขาดทุนก็ดี ของผู้
เป็นหุ้นส่วนทุกๆ คนนั้น ย่อมเป็นไปตามส่วนที่ลงทุน

มาตรา ๑๐๔๕ ถ้าหุ้นส่วนของผู้ใดได้กำหนดไว้แต่เพียง
ข้างฝ่ายกำไรว่าจะแบ่งเอาเท่าไร หรือกำหนดแต่เพียงข้าง
ขาดทุนว่าจะยอมขาดเท่าไรฉะนั้นไซ้ ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อน
ว่าหุ้นส่วนของผู้นั้นมีส่วนกำไรและส่วนขาดทุนเป็นอย่างเดียวกัน

มาตรา ๑๐๔๖ ผู้เป็นหุ้นส่วนไม่ว่าคนหนึ่งคนใดห้ามสิทธิ
จะได้รับบำเหน็จเพื่อที่ได้จัดการงานของห้างหุ้นส่วนนั้นไม่ เว้น
แต่จะได้มีความตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๐๔๗ ถ้าชื่อของผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งออกจากหุ้นส่วน
ไปแล้วยังคงใช้เรียกขานติดเป็นชื่อห้างหุ้นส่วนอยู่ ท่านว่า
ผู้เป็นหุ้นส่วนนั้นชอบที่จะเรียกในสิ่งชื่อของตนเสียได้

มาตรา ๑๐๔๘ ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งจะเรียกเอาส่วนของ
ตนจากหุ้นส่วนอื่น ๆ แม้ในกิจการค้าขายอันใดซึ่งไม่ปรากฏ
ชื่อของตนก็ได้

ส่วนที่ ๓ ความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นส่วน
กับบุคคลภายนอก

มาตรา ๑๐๔๕ ผู้เป็นส่วนจะถือเอาสิทธิใดๆ แก่บุคคลภายนอกในกิจการค้าขายซึ่งไม่ปรากฏชื่อของตนนั้นหาได้ไม่

มาตรา ๑๐๕๐ การใดๆ อันผู้เป็นส่วนคนใดคนหนึ่งได้จัดทำไปในทางที่เป็นธรรมดาการค้าขายของห้างหุ้นส่วนนั้น ท่านว่าผู้เป็นส่วนหมดทุกคนย่อมมีความผูกพันในการนั้นๆ ด้วย และจะต้องรับผิดชอบร่วมกันโดยไม่จำกัดจำนวนในการชำระหนี้ อันได้ก่อให้เกิดขึ้นเพราะจัดการไปเช่นนั้น

มาตรา ๑๐๕๑ ผู้เป็นส่วนซึ่งออกจากหุ้นส่วนไปแล้ว ยังคงต้องรับผิดชอบในหนี้ซึ่งห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนได้ออกจากหุ้นส่วนไป

มาตรา ๑๐๕๒ บุคคลผู้เข้าเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนย่อมต้องรับผิดชอบในหนี้ใดๆ ซึ่งห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนเข้ามาเป็นหุ้นส่วนด้วย

มาตรา ๑๐๕๓ ห้างหุ้นส่วนซึ่งมิได้จดทะเบียนนั้น ถึงแม้จะมีข้อจำกัดอำนาจของหุ้นส่วนคนหนึ่งในการที่จะผูกพัน

เล่ม ๔๕ หน้า ๑๕๔ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๑

ผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่น ๆ ท่านว่าข้อจำกัดเช่นนั้นก็มีผลถึงบุคคลภายนอกไม่

มาตรา ๑๐๕๔ บุคคลใดแสดงตนว่าเป็นหุ้นส่วนด้วยวาจาที่ดี ด้วยลายลักษณ์อักษรที่ดี ด้วยกิริยาที่ดี ด้วยยินยอมให้เขาใช้ชื่อตนเป็นชื่อห้างหุ้นส่วนที่ดี หรือรู้แล้วไม่คัดค้านปล่อยให้เขาแสดงว่าตนเป็นหุ้นส่วนที่ดี ท่านว่าบุคคลนั้นย่อมต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกในบรรดาหนี้ของห้างหุ้นส่วนเสมือนเป็นหุ้นส่วน

ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งคนใดตายไปแล้ว และห้างหุ้นส่วนนั้นยังคงคำต่อไปในชื่อเดิมของห้าง ท่านว่าเหตุเพียงที่คงใช้ชื่อเดิมนั้นก็ดี หรือใช้ชื่อของหุ้นส่วนผู้ตายควบอยู่ด้วยก็ดี หากทำให้ความรับผิดชอบแก่กองทรัพย์มรดกของผู้ตายเพื่อหนี้ใด ๆ อันห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นภายหลังมรณะนั้นไม่

ส่วนที่ ๔ การเลิกและชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนสามัญ

มาตรา ๑๐๕๕ ห้างหุ้นส่วนสามัญย่อมเลิกกันด้วยเหตุดังกล่าวต่อไปนี้

(๑) ถ้าในสัญญาทำไว้มีกำหนดการณ์อันใดเป็นเหตุที่จะเลิกกัน เมื่อมีกรณีนั้น

(๒) ถ้าสัญญาทำไว้จะเพาะกำหนดกาลใด เมื่อสิ้นกำหนดกาลนั้น

(๓) ถ้าสัญญาทำไว้จะเพาะเพื่อทำกิจการอย่างหนึ่งอย่างใดแต่อย่างเดียว เมื่อเสร็จการนั้น

(๔) เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งให้คำบอกกล่าวแก่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่น ๆ ตามกำหนดตั้งบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๕๖

(๕) เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งตาย หรือล้มละลาย หรือตกเป็นผู้ไร้ความสามารถ

มาตรา ๑๐๕๖ ถ้าห้างหุ้นส่วนได้ตั้งขึ้นไม่มีกำหนดกาลอย่างหนึ่งอย่างใดเป็นยุคใด ท่านว่าจะเลิกได้ต่อเมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งบอกเลิกเมื่อสิ้นรอบปีในทางบัญชีเงินของห้างหุ้นส่วนนั้น และผู้เป็นหุ้นส่วนนั้นต้องบอกกล่าวความจำนองจะเลิกล่วงหน้าไม่น้อยกว่าหกเดือน

มาตรา ๑๐๕๗ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดร้องขอเมื่อมีกรณีอย่างใดอย่างหนึ่งดังจะกล่าวต่อไปนี้ ศาลอาจสั่งให้ห้างหุ้นส่วนสามัญเลิกกันเสียก็ได้ คือ

(๑) เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งนอกจากผู้ร้องฟ้องนั้น ถ่วงละเมิดบดบังคับใด ๆ อันเป็นข้อสารสำคัญซึ่งสัญญา

หุ้นส่วนกำหนดไว้แก่ตน โดยจงใจหรือเลินเล่ออย่างร้ายแรง

(๒) เมื่อกิจการของห้างหุ้นส่วนนั้นจะทำได้ก็มิแต่ขาดทุนอย่างเดียว และไม่มีหวังว่าจะกลับฟื้นตัวได้อีก

(๓) เมื่อมีเหตุอันใดๆ ทำให้ห้างหุ้นส่วนนั้นเหลือวิสัยที่จะดำรงคงอยู่ต่อไปได้

มาตรา ๑๐๕๘ เมื่อเหตุอันใดอันหนึ่งเกิดขึ้นเกี่ยวกับผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่ง ซึ่งตามความในมาตรา ๑๐๕๗ หรือมาตรา ๑๐๖๗ เป็นเหตุให้ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายนอกนั้นมีสิทธิจะเรียกให้เลิกห้างหุ้นส่วนได้ไซ้ ในเมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนเหล่านั้นยื่นคำร้อง ท่านว่าศาลจะสั่งให้กำจัดหุ้นส่วนผู้ต้นเหตุคนนั้นออกเสียจากห้างหุ้นส่วนแทนสั่งให้เลิกห้างหุ้นส่วนก็ได้

ในการแบ่งทรัพย์สินระหว่างห้างหุ้นส่วนกับผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งถูกกำจัดนั้น ท่านให้ตีราคาทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนตามราคาที่เป็นอยู่ในเวลาแรกยื่นคำร้องขอให้กำจัด

มาตรา ๑๐๕๙ ถ้าเมื่อสิ้นกำหนดกาลซึ่งได้ตกลงกันไว้ และผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายหรือผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งเคยได้จัดการอยู่ในระวางกำหนดนั้นยังคงดำเนินการค้าของห้างหุ้นส่วนอยู่ต่อไปโดยมิได้ชำระบัญชีหรือชำระเงินกันให้เสร็จไปไซ้ ท่าน

ให้ถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งปวงได้ตกลงคงทำการเป็นหุ้นส่วนกันสืบไปโดยไม่มีกำหนดกาล

มาตรา ๑๐๖๐ ในกรณีอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งกล่าวไว้ในมาตรา ๑๐๕๕ อนุมาตรา ๔ หรืออนุมาตรา ๕ นั้น ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนที่ยังอยู่รับซื้อหุ้นของผู้ที่ออกจากหุ้นส่วนไปไซ้ ท่านว่าสัญญาหุ้นส่วนนั้นก็ยังคงใช้ได้ต่อไปในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนที่ยังอยู่ด้วยกัน

มาตรา ๑๐๖๑ เมื่อห้างหุ้นส่วนเลิกกันแล้วก็ให้จัดการชำระบัญชี เว้นแต่จะได้ตกลงกันให้จัดการทรัพย์สินโดยวิธีอื่นในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกัน หรือว่าห้างหุ้นส่วนนั้นศาลได้พิพากษาให้ล้มละลาย

ถ้าการเลิกห้างหุ้นส่วนนั้นได้เป็นไปโดยที่เจ้าหนี้เฉพาะตัวของผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งได้ให้คำบอกกล่าวที่ดี หรือโดยที่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งล้มละลายที่ดี ท่านว่าจะงดการชำระบัญชีเสียได้ต่อเมื่อเจ้าหนี้คนนั้น หรือเจ้าพนักงานรักษาทรัพย์ยินยอมด้วย

การชำระบัญชะนั้น ให้ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมดด้วยกันจัดทำหรือให้บุคคลอื่นซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนได้แต่งตั้งขึ้นนั้นเป็นผู้จัดทำ

การตั้งแต่งผู้ชำระบัญชี ให้วินิจฉัยชี้ขาดโดยคะแนนเสียงข้างมากของผู้เป็นหุ้นส่วน

มาตรา ๑๐๖๒ การชำระบัญชี ให้ทำโดยลำดับดังนี้ คือ

(๑) ให้ชำระหนี้ทั้งหลายซึ่งค้างชำระแก่บุคคลภายนอก

(๒) ให้ชดใช้เงินทศรองและค่าใช้จ่ายซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนได้ออก ของตนไปเพื่อจัดการค้าของห้าง

(๓) ให้คืนทุนทรัพย์ซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคนได้ลงเป็นหุ้น

ถ้ายังมีทรัพย์เหลืออยู่อีกเท่าไร ก็ให้เฉลี่ยแจกเป็นกำไรในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วน

มาตรา ๑๐๖๓ ถ้าเมื่อได้ชำระหนี้ซึ่งค้างชำระแก่บุคคลภายนอกและชดใช้เงินทศรองและค่าใช้จ่ายแล้ว สินทรัพย์ที่ยังอยู่ไม่พอจะคืนแก่ผู้เป็นหุ้นส่วนให้ครบจำนวนที่ลงหุ้นในรายชื่อที่ขาดนั้นคือขาดทุน ซึ่งต้องคิดเฉลี่ยช่วยกันขาด

ส่วนที่ ๕ การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนสามัญ

มาตรา ๑๐๖๔ อันห้างหุ้นส่วนสามัญนั้น จะจดทะเบียนก็ได้

การลงทะเบียนนั้น ท่านบังคับให้มีรายการดังนี้ คือ

(๑) ชื่อห้างหุ้นส่วน

(๒) วัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วน

(๓) ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่และสาขาทั้งปวง

(๔) ชื่อและที่สำนักกับทั้งอาชีวะของผู้เป็นหุ้นส่วน

ทุก ๆ คน ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดมีชื่อย่อ ก็ให้ลงทะเบียนทั้งชื่อและย่อด้วย

(๕) ชื่อหุ้นส่วนผู้จัดการ ในเมื่อได้ตั้งแต่งให้เป็นผู้จัดการแต่เพียงบางคน

(๖) ถ้ามีข้อจำกัดอำนาจของหุ้นส่วนผู้จัดการประการใดให้ลงไว้ด้วย

(๗) ตราซึ่งใช้เป็นสำคัญของห้างหุ้นส่วน

ข้อความซึ่งลงทะเบียนนั้น จะลงรายการอื่น ๆ อีกอันคู่สัญญาเห็นสมควรจะให้ประชาชนทราบด้วยก็ได้

การลงทะเบียนนั้น ต้องลงลายมือชื่อของผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน และต้องประทับตราของห้างหุ้นส่วนนั้นด้วย

ให้พนักงานทะเบียนทำใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนส่งมอบให้แก่ห้างหุ้นส่วนนั้นฉบับหนึ่ง

มาตรา ๑๐๖๕ ผู้เป็นหุ้นส่วนอาจถือเอาประโยชน์แก่บุคคลภายนอกในบรรดาสิทธิอันห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนนั้นได้มา แม้ในกิจการซึ่งไม่ปรากฏชื่อของตน

มาตรา ๑๐๖๖ ห้ามมิให้ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งคนใดใน
ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนประกอบกิจการอย่างหนึ่งอย่างใดอัน
มีสภาพเป็นอย่างเดียวกัน และเป็นการแข่งขันกับกิจการ
ของห้างหุ้นส่วนนั้น ไม่ว่าทำเพื่อประโยชน์ตนหรือเพื่อ
ประโยชน์ผู้อื่น หรือไปเข้าเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด
ในห้างหุ้นส่วนอื่น ซึ่งประกอบกิจการอันมีสภาพเป็นอย่างเดีย
วกัน และแข่งขันกับกิจการของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนนั้น
เว้นไว้แต่จะได้รับความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นทั้งหมด

แต่ข้อห้ามเช่นว่ามานี้ ท่านว่าจะไม่พึงใช้ได้ ถ้าหากผู้
เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายได้รู้อยู่แล้วในเวลาเมื่อลงทะเบียน
ห้างหุ้นส่วนนั้นว่า ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งได้ทำกิจการ หรือ
เข้าเป็นหุ้นส่วนอยู่ในห้างหุ้นส่วนอื่นอันมีวัตถุประสงค์
อย่างเดียวกัน และในสัญญาเข้าหุ้นส่วนที่ทำไว้ต่อกันนั้น
ก็ไม่ได้บังคับให้ถอนตัวออก

มาตรา ๑๐๖๗ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดกระทำการฝ่าฝืน
ต่อบทบัญญัติในมาตราก่อนนี้ไซ้ ท่านว่าห้างหุ้นส่วนซึ่ง
จดทะเบียนนั้นชอบที่จะเรียกเอาผลกำไรอันผู้นั้นหาได้ทั้งหมด
หรือเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายซึ่งห้าง
หุ้นส่วนได้รับเพราะเหตุนั้น

แต่ทั้งนี้ท่านห้ามมิให้ฟ้องเรียกเมื่อพ้นเวลาปีหนึ่งนับแต่วันทำการฝ่าฝืน

อนึ่งบทบัญญัติมาตรานี้ไม่ลบล้างสิทธิของผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายนอกนั้น ในอันจะเรียกให้เลิกห้างหุ้นส่วน

มาตรา ๑๐๖๘ ความรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน อันเกี่ยวแก่หนี้ซึ่งห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนออกจากหุ้นส่วนนั้น ย่อมมีจำกัดเพียงสองปี นับแต่เมื่อออกจากหุ้นส่วน

มาตรา ๑๐๖๙ นอกจากในกรณีซึ่งหลายที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๕๕ ท่านว่าห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนย่อมเลิกกันเมื่อห้างหุ้นส่วนนั้นล้มละลาย

มาตรา ๑๐๗๐ เมื่อใดห้างหุ้นส่วนซึ่งจดทะเบียนผิดนัดชำระหนี้ เมื่อนั้นเจ้าหนี้ของห้างหุ้นส่วนนั้นชอบที่จะเรียกให้ชำระหนี้เอาแต่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งก็ได้

มาตรา ๑๐๗๑ ในกรณีดังกล่าวไว้ในมาตรา ๑๐๗๐ นั้น ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนนำพิสูจน์ได้ว่า

(๑) สินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วนยังมีพอที่จะชำระหนี้ได้ทั้งหมดหรือบางส่วน และ

(๒) การที่จะบังคับเอาแก่ห้างหุ้นส่วนนั้นไม่เป็นการยากฉะนี้ไซ้

ศาลจะบังคับให้เอาสินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วนนั้นชำระหนี้ก่อนก็ได้ สุดแต่ศาลจะเห็นสมควร

มาตรา ๑๐๗๒ ถ้าห้างหุ้นส่วนซึ่งจดทะเบียนยังมีได้เล็กน้อย ทรัพย์ของผู้เป็นหุ้นส่วนจะพาเอาออกมาใช้สิทธิได้แต่เพียงในผลกำไรหรือเงินซึ่งห้างหุ้นส่วนค้างชำระแก่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นเท่านั้น ถ้าห้างหุ้นส่วนนั้นเลิกกันแล้ว เจ้าหนี้ย่อมใช้สิทธิได้ตลอดจนถึงหุ้นของผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นอันมีในสินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วน

ส่วนที่ ๖ การควบห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนเข้ากัน

มาตรา ๑๐๗๓ ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนห้างหนึ่งจะควบเข้าเป็นอันเดียวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนอีกห้างหนึ่งก็ได้ โดยความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมด เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๐๗๔ เมื่อห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนห้างใดไปลงใจจะควบเข้ากันกับห้างอื่น ห้างหุ้นส่วนนั้นต้องโฆษณาในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่นั้นสองครั้งเป็นอย่างน้อย และส่งคำบอกกล่าวความประสงค์ที่จะควบเข้ากันนั้นแก่บรรดาผู้ซึ่งห้าง

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๒๐๓

หุ้นส่วนรู้ว่าเป็นเจ้าหนี้ และขอให้เจ้าหนี้ผู้มีข้อคัดค้าน
อย่างหนึ่งอย่างใดในการที่จะทำนั้นส่งคำคัดค้านไปภายในสาม
เดือนนับแต่วันบอกกล่าว

ถ้าไม่มีใครคัดค้านภายในกำหนดเวลาเช่นว่านั้น ก็ให้พึง
ถือว่าไม่มีคัดค้าน

ถ้ามีคัดค้านไซ้ ท่านมิให้ห้างหุ้นส่วนจัดการควบเข้ากัน
เว้นแต่จะได้ชี้หน้ที่เรียกร้องหรือให้ประกันเพื่อหนี้นั้นแล้ว

มาตรา ๑๐๗๕ เมื่อห้างได้ควบเข้ากันแล้ว ต่างห้างก็
ต่างมีหน้าที่จะต้องนำความนั้นไปจดลงทะเบียน ว่าได้ควบเข้า
กันเป็นห้างหุ้นส่วนขึ้นใหม่

มาตรา ๑๐๗๖ ห้างหุ้นส่วนใหม่นี้ย่อมได้ไปทั้งสิทธิ
ทั้งต้องอยู่ในความรับผิดชอบของห้างหุ้นส่วนเดิมที่ได้ควบเข้ากัน
นั้นทั้งสิ้น

หมวด ๓

ห้างหุ้นส่วนจำกัด

มาตรา ๑๐๗๗ อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น คือห้างหุ้นส่วน
ประเภทหนึ่งซึ่งมีผู้เป็นหุ้นส่วนสองจำพวก ดังจะกล่าวต่อไป
นี้ คือ

(๑) ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคนซึ่งมีจำกัดความรับผิดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนรับจะลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนนั้นจำพวกหนึ่ง และ

(๒) ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคนซึ่งต้องรับผิดร่วมกันในบรรดาหนี้ของห้างหุ้นส่วน ไม่มีจำกัดจำนวนอีกจำพวกหนึ่ง

มาตรา ๑๐๗๘ อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น ท่านบังคับว่าต้องจดทะเบียน

การลงทะเบียนนั้น ต้องมีรายการดังต่อไปนี้ คือ

(๑) ชื่อห้างหุ้นส่วน

(๒) ข้อแถลงความเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด และวัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วนนั้น

(๓) ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่และสำนักงานสาขาทั้งปวง

(๔) ชื่อ ยี่ห้อ สำนัก และอาชีพะของผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด และจำนวนเงินซึ่งเขาเหล่านั้นได้ลงหุ้นด้วยในห้างหุ้นส่วน

(๕) ชื่อ ยี่ห้อ สำนัก และอาชีพะของผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด

(๖) ชื่อหุ้นส่วนผู้จัดการ

(๗) ถ้ามีข้อจำกัดอำนาจหุ้นส่วนผู้จัดการอันจะผูกพันห้างหุ้นส่วนนั้นประการใดให้ลงไว้ด้วย

ข้อความซึ่งลงทะเบียนนั้น จะลงรายการอื่น ๆ อีกอันคู่สัญญาเห็นสมควรจะให้ประชาชนทราบด้วยก็ได้

การลงทะเบียนนั้น ต้องลงลายมือชื่อของผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน และต้องประทับตราของห้างหุ้นส่วนนั้นด้วย

ให้พนักงานทะเบียนทำใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนส่งมอบให้แก่ห้างหุ้นส่วนนั้นฉบับหนึ่ง

มาตรา ๑๐๗๕ อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น ถ้ายังมีได้จดทะเบียนอยู่ตราบใด ท่านให้ถือว่าเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมดย่อมต้องรับผิดชอบร่วมกันในบรรดาหนี้ของห้างหุ้นส่วนโดยไม่มีจำกัดจำนวน จนกว่าจะได้จดทะเบียน

มาตรา ๑๐๘๐ บทบัญญัติว่าด้วยห้างหุ้นส่วนสามัญข้อใด ๆ หากมิได้ยกเว้นหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงไปโดยบทบัญญัติแห่งหมวด ๓ นี้ ท่านให้นำมาใช้บังคับแก่ห้างหุ้นส่วนจำกัดด้วย

ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบมีอยู่หลายคนด้วยกัน ท่านให้ใช้บทบัญญัติสำหรับห้างหุ้นส่วนสามัญเป็นวิธีบังคับในความเกี่ยวพันระหว่างคนเหล่านั้นเอง และความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนเหล่านั้นกับห้างหุ้นส่วน

มาตรา ๑๐๘๑ ห้ามมิให้เอาชื่อของผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดมาเรียกขานระคนเป็นชื่อห้าง

มาตรา ๑๐๘๒ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดคนใดยินยอมโดยแสดงออกชัดหรือโดยปริยายให้ใช้ชื่อของตนระคนเป็นชื่อห้างไซ้ ท่านว่าผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นจะต้องรับผิดต่อบุคคลภายนอกเสมือนตั้งว่าเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดนั้น

แต่ในระวางผู้เป็นหุ้นส่วนกันเองนั้น ความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนเช่นนี้ ท่านให้คงบังคับตามสัญญาหุ้นส่วน

มาตรา ๑๐๘๓ การลงหุ้นของผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดนั้น ท่านว่าต้องให้ลงเป็นเงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่น ๆ

มาตรา ๑๐๘๔ ห้ามมิให้แบ่งเงินปันผลหรือดอกเบี้ยให้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด นอกจากผลกำไรซึ่งห้างหุ้นส่วนทำมาค่าได้

ถ้าทุนของห้างหุ้นส่วนลดน้อยลงไปเพราะค่าขายขาดทุน ท่านห้ามมิให้แบ่งเงินปันผลหรือดอกเบี้ยให้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด จนกว่าทุนซึ่งขาดไปนั้นจะได้คืนมาเต็มจำนวนเต็ม

แต่ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบได้รับเงินปันผลหรือดอกเบียไปแล้วโดยสุจริต ท่านว่าหาอาจจะบังคับให้เขาคืนเงินนั้นได้ไม่

มาตรา ๑๐๘๕ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบได้แสดงด้วยจดหมายหรือใบแจ้งความหรือด้วยวิธีอย่างอื่นให้บุคคลภายนอกทราบว่าได้ลงหุ้นไว้มากกว่าจำนวนซึ่งได้จดทะเบียนเพียงใด ท่านว่าผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบเท่าถึงจำนวนเพียงนั้น

มาตรา ๑๐๘๖ ข้อซึ่งตกลงกันในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายเพื่อจะเปลี่ยนแปลงประเภททรัพย์สินที่ลงหุ้น หรือเพื่อจะลดจำนวนลงหุ้นแห่งผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบหนึ่งคนใดนั้น ท่านว่ายังไม่เป็นผลแก่บุคคลภายนอกกว่าจะได้จดทะเบียน

เมื่อได้จดทะเบียนแล้วไซ้ ข้อตกลงนั้นๆ ก็ย่อมมีผลแต่เพียงเฉพาะแก่หุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นภายหลังเวลาที่ได้จดทะเบียนแล้วเท่านั้น

มาตรา ๑๐๘๗ อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น ท่านว่าต้องให้แต่เฉพาะผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบเท่านั้นเป็นผู้จัดการ

มาตรา ๑๐๘๘ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด ผู้ใดสอดเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจการงานของห้างหุ้นส่วน ท่านว่า ผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบร่วมกันในบรรดาหนี้ทั้งหลายของห้างหุ้นส่วนนั้น โดยไม่จำกัดจำนวน

แต่การออกความเห็นและแนะนำที่ดี ออกเสียงเป็นคะแนนในการตั้งและถอดถอนผู้จัดการตามกรณีที่มีบังคับไว้ในสัญญาหุ้นส่วนนั้นก็ดี ท่านห้ามว่าเป็นการสอดเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจการงานของห้างหุ้นส่วนนั้นไม่

มาตรา ๑๐๘๙ ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดนั้น จะตั้งให้เป็นผู้ชำระบัญชีของห้างหุ้นส่วนก็ได้

มาตรา ๑๐๙๐ ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด จะประกอบการค้าขายอย่างใด ๆ เพื่อประโยชน์ตน หรือเพื่อประโยชน์บุคคลภายนอกก็ได้ แม้ว่าการงานเช่นนั้นจะมีสภาพเป็นอย่างเดียวกันกับการค้าขายของห้างหุ้นส่วนก็ไม่ห้าม

มาตรา ๑๐๙๑ ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด จะโอนหุ้นของตนปราศจากความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนอื่น ๆ ก็โอนได้

มาตรา ๑๐๙๒ การที่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดตายก็ดี ล้มละลายหรือตกเป็นคนไร้ความสามารถก็ดี หาเป็น

เหตุให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องเลิกกันไม่ เว้นแต่จะได้มีข้อสัญญากันไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๐๕๓ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบผู้ใดตาย ท่านว่าทายาทของผู้นั้นยอมเข้าเป็นหุ้นส่วนแทนผู้ตาย เว้นแต่จะได้มีข้อสัญญากันไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๐๕๔ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบผู้ใดล้มละลาย ท่านว่าต้องเอาหุ้นของผู้นั้นในห้างหุ้นส่วนออกขายเป็นสินทรัพย์ในกองล้มละลาย

มาตรา ๑๐๕๕ ตราบใดห้างหุ้นส่วนจำกัดยังมีได้เลิกกัน ตราบนั้นเจ้าหนี้ของห้างย่อมไม่มีสิทธิจะฟ้องร้องผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบได้

แต่เมื่อห้างหุ้นส่วนนั้นได้เลิกกันแล้ว เจ้าหนี้ของห้างมีสิทธิฟ้องร้องผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบได้เพียงจำนวนดังนี้ คือ

(๑) จำนวนลงหุ้นของผู้เป็นหุ้นส่วนเท่าที่ยังค้างส่งแก่ห้างหุ้นส่วน

(๒) จำนวนลงหุ้นเท่าที่ผู้เป็นหุ้นส่วนได้ถอนไปจากสินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วน

(๓) จำนวนเงินปันผลและดอกเบี้ยซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนได้รับไปแล้วโดยทุจริตและฝ่าฝืนต่อบทมาตรา ๑๐๘๔

หมวด ๔

บริษัทจำกัด

ส่วนที่ ๑ สภาพและการตั้งบริษัทจำกัด

มาตรา ๑๐๘๖ อันว่าบริษัทจำกัดนั้น คือบริษัทประเภทซึ่งตั้งขึ้นด้วยแบ่งทุนเป็นหุ้นมีมูลค่าเท่า ๆ กัน ผู้ถือหุ้นต่างรับผิดชอบจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนยังสงไว้ ไม่ครบมูลค่าของหุ้นที่ตนถือ

มาตรา ๑๐๘๗ บุคคลใด ๆ ตั้งแต่เจ็ดคนขึ้นไปจะเริ่มก่อการและตั้งเป็นบริษัทจำกัดก็ได้ด้วยเข้าชื่อกันทำหนังสือบริคณสนธิ และกระทำการอย่างอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้

มาตรา ๑๐๘๘ หนังสือบริคณสนธินั้น ต้องมีรายการดังต่อไปนี้ คือ

(๑) ชื่อบริษัทอันคิดจะตั้งขึ้น ซึ่งต้องมีคำว่า “จำกัด” ไว้ปลายชื่อนั้นด้วยเสมอไป

(๒) ที่สำนักงานของบริษัทซึ่งบอกทะเบียนนั้นจะตั้งอยู่แต่ใดในพระราชอาณาเขตต์

- (๓) วัตถุประสงค์ทั้งหลายของบริษัท
- (๔) ถ้อยคำสำแดงว่า ความรับผิดชอบของผู้ถือหุ้นจะมีจำกัด
- (๕) จำนวนทุนเรือนหุ้นซึ่งบริษัทกำหนดจะจดทะเบียนแบ่งออกเป็นหุ้นมีมูลค่ากำหนดหุ้นละเท่าไร
- (๖) ชื่อ สำนัก อาชิวะ และลายมือชื่อของบรรดาผู้เริ่มก่อการ ทั้งจำนวนหุ้นซึ่งต่างคนต่างเข้าซื้อชื่อไว้คนละเท่าใด

มาตรา ๑๐๙๕ หนังสือบริคณสนธินั้น ท่านให้ทำเป็นต้นฉบับไว้ไม่น้อยกว่าสองฉบับ และให้ลงลายมือชื่อของบรรดาผู้เริ่มก่อการ และลายมือชื่อทั้งปวงนั้นให้มีพระยานลงชื่อรับรองด้วยสองคน

หนังสือบริคณสนธิซึ่งได้ทำนั้น ท่านบังคับให้นำฉบับหนึ่งไปจดทะเบียนและมอบไว้ณหอทะเบียนในส่วนพระราชอาณาเขตซึ่งบ่งไว้ว่าจะบอกทะเบียนตั้งสำนักงานของบริษัทนั้น

มาตรา ๑๑๐๐ ผู้เริ่มก่อการทุกคน ต้องลงชื่อชื่อหุ้น หนึ่งเป็นอย่างน้อย

มาตรา ๑๑๐๑ บุคคลซึ่งเป็น กรรมการของบริษัทจำกัด จะรับผิดชอบโดยไม่จำกัดก็ได้ ถ้ากรณีเป็นเช่นนั้นไซ้ ท่านว่า

ต้องจดแถลงความรับผิดชอบนั้นลงไว้ในหนังสือบริคณสนธิด้วย
อันความรับผิดชอบโดยไม่จำกัดของผู้เป็นกรรมการนั้น ย่อม
ถึงที่สุดเมื่อล่วงเวลาสองปีนับแต่วันที่ตัวเขาออกจากตำแหน่ง
กรรมการ

มาตรา ๑๑๐๒ ห้ามมิให้ โฆษณาชวนคนให้เข้าซื้อหุ้น
ก่อนได้จดทะเบียนหนังสือบริคณสนธิของบริษัท

มาตรา ๑๑๐๓ บรรดาหนังสือชี้ชวนและหนังสือบอก
กล่าวบ่าวร้อง หรือหนังสืออย่างอื่นในการชวนให้เข้าซื้อ
หุ้นทุก ๆ ฉบับ ต้องลงวันและลายมือชื่อของบรรดาผู้เริ่ม
ก่อการบริษัท และต้องนำไปจดทะเบียนก่อนแล้วจึงโฆษณา

ในหนังสือเช่นกล่าวมานั้น ต้องแถลงความเหล่านี้ คือ

(๑) ข้อความในหนังสือบริคณสนธิ

(๒) จำนวนเงินที่จะต้องใช้ในหุ้นหนึ่ง ๆ ก่อนบริษัทจด
ทะเบียน

(๓) จำนวนและมูลค่าแห่งหุ้นบุริมสิทธิ ถ้าหากจะมี
หุ้นเช่นนั้นบริษัท ให้บอกสภาพและบุริมสิทธิซึ่งจะพึงได้แก่
หุ้นนั้นสถานใดเพียงใด และเพราะเหตุใดจึงได้คิดจะให้ มีหุ้น
บุริมสิทธิเช่นนั้น

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๒๑๓

(๔) จำนวนและมูลค่าแห่งหุ้นสามัญหรือหุ้นบุริมสิทธิ ซึ่งจะออกให้เหมือนหนึ่งว่าได้ใช้เต็มค่าแล้วหรือได้ใช้แต่บางส่วนแล้ว เพราะใช้ให้ด้วยอย่างอื่นนอกจากตัวเงิน ถ้าหากจะมีหุ้นเช่นนั้นในบริษัทไซร์ ให้แถลงว่าจะถือเอาเป็นอันได้ใช้เงินแล้วเพียงใด และคิดจะออกหุ้นเช่นนั้นให้เพื่อแทนคุณแรงงานหรือตอบแทนทรัพย์สินอย่างใด

(๕) จำนวนเงินให้จ่ายหรือประมาณว่าจะให้จ่ายในชั้นแรก

(๖) ถ้ามีเจตนาจะให้เงินแก่ผู้เริ่มก่อการคนใดคนหนึ่งไซร์ จำนวนเงินนั้นเท่าใดและจะให้เพราะเหตุใด

(๗) ผู้เริ่มก่อการได้ทำสัญญาเป็นข้อสำคัญไว้ประการใดบ้าง ทำในนามของตนเองก็ดี หรือในนามของบริษัทก็ดี อันเนื่องในกิจการหรือจัดการบริษัทนั้น หรือเนื่องในการค้าขายของบริษัทนั้นในภายหน้า ให้แถลงรายการและสภาพทั้งกำหนดแห่งสัญญานั้น ๆ จงเต็มทุกประการ

มาตรา ๑๑๐๔ จำนวนหุ้นทั้งหมดซึ่งบริษัทคิดจะจดทะเบียนนั้น ต้องมีผู้เข้าซื้อหรือออกให้กันเสร็จก่อนการจดทะเบียนของบริษัท

มาตรา ๑๑๐๕ อันหุ้นนั้น ท่านห้ามมิให้ออกโดยราคาต่ำไปกว่ามูลค่าของหุ้นที่ตั้งไว้

การออกหุ้นโดยราคาสูงกว่ามูลค่าของหุ้นที่ตั้งไว้ นั้น หากว่าหนังสือบริคณสนธิให้อำนาจไว้ ก็ให้ออกได้ และในกรณีเช่นนั้น ต้องส่งใช้จำนวนที่ล้ำมูลค่าพร้อมกันไปกับการส่งใช้เงินคราวแรก

อนึ่งเงินส่งใช้ค่าหุ้นคราวแรกนั้น ต้องมีให้น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้าแห่งมูลค่าของหุ้นที่ตั้งไว้

มาตรา ๑๑๐๖ การที่เข้าช้อซื้อหุ้นนั้นย่อมผูกพันผู้เข้าช้อโดยเงื่อนไขว่า ถ้าบริษัทตั้งขึ้นแล้วจะใช้จำนวนเงินค่าหุ้นนั้น ๆ ให้แก่บริษัทตามหนังสือช้อชวนและข้อบังคับของบริษัท

มาตรา ๑๑๐๗ เมื่อหุ้นชนิดซึ่งจะต้องลงเงินนั้นได้มีผู้เข้าช้อซื้อหมดแล้ว ผู้เริ่มก่อการต้องนัดบรรดาผู้เข้าช้อซื้อหุ้นมาประชุมกันเป็นการประชุมใหญ่โดยไม่ชักช้า ประชุมอันนี้ให้เรียกว่าประชุมตั้งบริษัท

อนึ่งให้ผู้เริ่มก่อการส่งรายงานการตั้งบริษัทมีคำรับรองของตนว่าถูกต้อง และมีข้อความที่เกี่ยวข้องแก่กิจการอันจะพึงกระทำในที่ประชุมตั้งบริษัททุก ๆ ข้อตามความในมาตราต่อไปนี้ ไปยังผู้เข้าช้อซื้อหุ้นทุกคนอย่างน้อยเจ็ดวันก่อนวันนัดประชุม

เมื่อได้ส่งรายงานตั้งบริษัทแก่ผู้เข้าช้อซื้อหุ้นแล้ว ผู้เริ่มก่อการต้องจัดส่งสำเนารายงานอันมีคำรับรองว่าถูกต้องตามที่

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๒๑๕

บังคับไว้ในมาตรานี้ไปยังนายทะเบียนบริษัทโดยพลัน

อนึ่งให้ผู้เริ่มก่อการจัดให้มีบัญชีแถลงรายชื่อ ฐาน และ
สำนักของผู้เข้าซื้อชื้อหุ้นกับจำนวนหุ้นซึ่งต่างคนได้ลงชื้อชื้อ
ไว้เพื่อเสนอต่อที่ประชุมนั้นด้วย

บทบัญญัติทั้งหลายแห่งมาตรา ๑๑๗๖, ๑๑๗๗, ๑๑๗๘,
๑๑๗๙, ๑๑๘๑, ๑๑๘๒ และ ๑๑๘๕ นั้น ท่านให้นำมาใช้
บังคับแก่การประชุมตั้งบริษัทด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๑๐๘ กิจการอันจะพึงทำในที่ประชุมตั้งบริษัทนั้น
คือ

- (๑) ทำความตกลงตั้งชื้อบังคับต่าง ๆ ของบริษัท
- (๒) ให้สัตยาบันแก่บรรดาสัญญาซึ่งผู้เริ่มก่อการได้ทำไว้
และค่าใช้จ่ายอย่างหนึ่งอย่างใดซึ่ง เขาต้องออกไปในการเริ่ม
ก่อบริษัท
- (๓) วางกำหนดจำนวนเงินซึ่งจะให้แก่ผู้เริ่มก่อการ ถ้า
หากมีเจตนาว่าจะให้
- (๔) วางกำหนดจำนวนหุ้นบุริมสิทธิ ทั้งกำหนดสภาพ
และบุริมสิทธิแห่งหุ้นนั้น ๆ ว่าเป็นสถานใดเพียงใด ถ้าหาก
จะมีหุ้นเช่นนั้นนั้นในบริษัท

(๕) วางกำหนดจำนวนหุ้นสามัญ หรือหุ้นบริมสิทธิซึ่งออกให้เหมือนหนึ่งว่าได้ใช้เต็มค่าแล้วหรือได้ใช้แต่บางส่วนแล้ว เพราะใช้ให้ด้วยอย่างอื่นนอกจากตัวเงิน และกำหนดว่าเพียงใดซึ่งจะถือเอาเป็นว่าได้ใช้เงินแล้ว ถ้าหากจะมีหุ้นเช่นนั้นในบริษัท

ให้แถลงในที่ประชุมโดยฉะเพาะว่า ซึ่งจะออกหุ้นสามัญหรือหุ้นบริมสิทธิให้เหมือนหนึ่งว่าได้ใช้เงินแล้วเช่นนั้น เพื่อแทนคุณแรงงานหรือตอบแทนทรัพย์สินอย่างใด ให้บรรณาจชั้ดเจนทุกประการ

(๖) เลือกตั้งกรรมการและพนักงานสอบบัญชีอันเป็นชุดแรกของบริษัท และวางกำหนดอำนาจของคนเหล่านั้นด้วยมาตรา ๑๑๐๕ ผู้เริ่มก่อการหรือผู้เข้าซื้อหุ้นจะออกเสียงลงคะแนนไม่ได้ ถ้าตนมีส่วนได้เสียโดยพิเศษในปัญหาที่ยกขึ้นวินิจฉัยนั้น

อนึ่งมติของที่ประชุมตั้งบริษัทย่อมไม่สมบูรณ์ เว้นแต่ที่ประชุมจะได้ลงมติโดยเสียงข้างมาก อันมีคะแนนของผู้เข้าซื้อหุ้นรวมกันไม่น้อยกว่ากึ่งจำนวนผู้เข้าซื้อหุ้นทั้งหมดซึ่งมีสิทธิลงคะแนนได้ และคิดตามจำนวนหุ้นรวมกันไม่น้อยกว่ากึ่งจำนวนหุ้นของผู้ถือหุ้นนั้น ๆ ทั้งหมดด้วยกัน

(๓) จำนวนเงินที่ได้ใช้แล้วหุ้นละเท่าใด
(๔) จำนวนเงินที่ได้รับไว้เป็นค่าหุ้นรวมทั้งสิ้นเท่าใด
(๕) ชื่อ อาชีพ และที่สำนักของกรรมการทุกคน
(๖) ถ้าให้กรรมการต่างมีอำนาจจัดการของบริษัทได้โดยลำพังตัว ให้แสดงอำนาจของกรรมการนั้น ๆ ว่าคนใดมีเพียงใด และบอกจำนวนหรือชื่อกรรมการซึ่งจะลงชื่อเป็นสำคัญผูกพันบริษัทได้นั้นด้วย

(๗) ถ้าตั้งบริษัทขึ้นชั่วคราวกำหนดอันหนึ่ง ให้บอกกาลกำหนดอันนั้นด้วย

(๘) ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่และสาขาทั้งปวง
การลงทะเบียนจะมีรายการอย่างอื่นซึ่งกรรมการเห็นสมควรจะให้ทราบแก่ประชาชนก็ลงได้

ในการขอตระเบียนนั้น ถ้าได้ทำข้อบังคับของบริษัทไว้ประการใดบ้าง ต้องส่งสำเนาข้อบังคับนั้น ๆ ไปด้วย กับทั้งสำเนารายงานการประชุมตั้งบริษัท หนังสือทั้งสองนี้กรรมการต้องลงลายมือชื่อรับรองคนหนึ่งเป็นอย่างน้อย

ในเวลาเดียวกันนั้น กรรมการต้องนำฉบับตีพิมพ์แห่งหนังสือบริคณฺสนธิและข้อบังคับ ถ้าหากมี มอบไว้แก่หอทะเบียนอย่างละสิบฉบับ

ให้พนักงานทะเบียนทำใบสำคัญแสดงการจดทะเบียน
ส่งมอบให้แก่บริษัทละฉบับหนึ่ง

มาตรา ๑๑๑๒ ถ้าการจดทะเบียนมิได้ทำภายในสามเดือน
นับแต่ประชุมตั้งบริษัทไซร์ ท่านว่าบริษัทนั้นเป็นอันไม่ได้
ตั้งขึ้น และบรรดาเงินที่ได้รับไว้จากผู้เข้าชื้อชื้อหุ้นนั้นต้อง
ไซร์คืนเต็มจำนวนมิให้ลดเลย

ถ้ามีจำนวนเงิน เช่นว่านั้น ค้างอยู่มิได้คืนในสามเดือน
ภายหลังการประชุมตั้งบริษัทไซร์ ท่านว่ากรรมการของบริษัท
ต้องรับผิดชอบร่วมกันที่จะไซร์ทั้งต้นเงินและดอกเบี้ยคิดตั้งแต่
เวลาสิ้นกำหนดสามเดือนนั้น

แต่ถ้ากรรมการคนใดพิสูจน์ได้ว่า การที่เงินขาดหรือที่
ไซร์คืนเข้าไปมิได้เป็นเพราะความผิดของตนไซร์ กรรมการ
คนนั้นก็ไม่ต้องรับผิดชอบในการไซร์ต้นเงินหรือดอกเบี้ย

มาตรา ๑๑๑๓ ผู้เริ่มก่อการบริษัทต้องรับผิดชอบร่วมกันและ
โดยไม่จำกัด ในบรรดาหนี้และการจ่ายเงินซึ่งที่ประชุมตั้งบริษัท
มิได้อนุมัติ และแม้จะได้มีอนุมัติก็ยังคงต้องรับผิดชอบเช่นนั้น
ไปจนกว่าจะได้จดทะเบียนบริษัท

มาตรา ๑๑๑๔ เมื่อบริษัทได้จดทะเบียนแล้ว ผู้เข้าชื้อ
ชื้อหุ้นจะร้องฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนการที่ตนได้เข้าชื้อชื้อ โดย

เล่ม ๔๕ หน้า ๒๒๐ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๔๗๑

ยกเหตุว่าสำคัญผิด หรือต้องข่มขู่ หรือถูกลวงล่อฉ้อฉลนั้น
ท่านว่าหาอาจทำได้ไหม

มาตรา ๑๑๑๕ ถ้าหากว่าซื้อบริษัท ซึ่งตั้งไว้ในหนังสือ
บริคณสนธิ พ้องกับชื่อบริษัทอื่นซึ่งได้จดทะเบียนแล้วก็ดี หรือ
พ้องกับชื่อซึ่งตั้งไว้ในหนังสือ บริคณสนธิฉบับอื่นอันได้
จดทะเบียนแล้วก็ดี หรือคล้ายคลึงกับชื่อเช่นกล่าวนั้นจนน่า
จะลวงให้มหาชนหลงไปได้ก็ดี ท่านว่าบุคคลผู้ที่มีส่วนได้
เสียคนหนึ่งคนใดจะฟ้องเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เริ่ม
ก่อการบริษัทก็ได้ และจะร้องขอให้ศาลสั่งบังคับให้เปลี่ยน
ชื่อนั้นเสียใหม่ก็ได้

เมื่อศาลมีคำสั่งเช่นนั้นแล้ว ก็ต้องบอกชื่อซึ่งเปลี่ยนใหม่
นั้น จดลง ทะเบียน แทนชื่อเก่า และต้องแก้ไขสำคัญการ
จดทะเบียนด้วยตามกันไป

มาตรา ๑๑๑๖ บุคคลผู้มีส่วนได้เสียคนใดคนหนึ่ง
ปรารถนาจะได้สำเนาหนังสือบริคณสนธิ และข้อบังคับบรรดา
มีในบริษัทหนึ่งบริษัทใด ก็ชอบที่จะเรียกได้จากบริษัทนั้น
ในการนี้บริษัทจะเรียกเอาเงินไม่เกินฉบับละบาทหนึ่งก็ได้

ส่วนที่ ๒ หุ้นและผู้ถือหุ้น

มาตรา ๑๑๑๗ อันมูลค่าของหุ้น ๆ หนึ่งนั้น ท่านมิให้
ต่ำกว่าห้าสิบบาท

มาตรา ๑๑๑๘ อันหุ้มนั้น ท่านว่าจะแบ่งแยกหาได้ไม่
ถ้าบุคคลมีจำนวนแต่สองคนขึ้นไปถือหุ้ัน ๆ เดียวร่วมกัน
ท่านว่าต้องตั้งให้คนใดคนหนึ่ง ในจำนวนนั้นแต่คนเดียวเป็นผู้
ใช้สิทธิในฐานะเป็นผู้ถือหุ้ัน

อนึ่งบุคคลทั้งหลายซึ่งถือหุ้ัน ๆ เดียวร่วมกัน ต้องร่วมกัน
รับผิดชอบบริษัทในการส่งใช้มูลค่าของหุ้ัน

มาตรา ๑๑๑๙ หุ้ันทุก ๆ หุ้ัน จำต้องให้ใช้เป็นเงินจน
เต็มค่า เว้นแต่หุ้ันซึ่งออกตามบทบัญญัติมาตรา ๑๑๐๘
อนุมาตรา (๕) หรือมาตรา ๑๒๒๑

ในการใช้เงินเป็นค่าหุ้ันนั้น ผู้ถือหุ้ันจะหักหนี้กับบริษัท
หาได้ไม่

มาตรา ๑๑๒๐ บรรดาเงินค่าหุ้ันซึ่งยังจะต้องส่งอีกนั้น
กรรมการจะเรียกให้ผู้ถือหุ้ันส่งใช้เสียเมื่อใดก็ได้ เว้นแต่ที่
ประชุมใหญ่จะได้วินิจฉัยเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๑๒๑ การเรียกเงินค่าหุ้ันแต่ละคราวนั้น ท่าน
บังคับว่าให้ส่งคำบอกกล่าวล่วงหน้าไม่ต่ำกว่ายี่สิบเอ็ดวันด้วย
จดหมายส่งลงทะเบียนไปรษณีย์ และผู้ถือหุ้ันทุกคนจะต้อง
ใช้เงินตามจำนวนที่เรียกนั้น สุดแต่กรรมการจะได้กำหนดไป
ว่าให้ส่งไปยังผู้ใด ณ ที่ใดและเวลาใด

มาตรา ๑๑๒๒ ถ้าและเงินอันจะพึงส่งไว้เป็นค่าหุ้นตามเรียกนั้น ผู้ถือหุ้นคนใดมิได้ส่งไว้ตามวันกำหนดไซ้ร้ ผู้นั้นจำต้องเสียดอกเบี้ยนับแต่วันที่กำหนดให้ส่งไว้จนถึงวันที่ได้ส่งเสร็จ

มาตรา ๑๑๒๓ ถ้าผู้ถือหุ้นคนใดละเลยไม่ส่ง ไซ้เงินที่เรียกค่าหุ้นตามวัน กำหนด กรรมการจะส่ง คำบอกกล่าวด้วยจดหมายส่งลงทะเบียนไปรษณีย์ไปยังผู้นั้น ให้ส่ง ไซ้เงินที่เรียกกับทั้งดอกเบี้ยด้วยก็ได้

ในคำบอกกล่าวอันนี้ ให้กำหนดเวลาไปพอสมควรเพื่อให้ ไซ้เงินที่เรียกกับทั้งดอกเบี้ย และต้องบอกไปด้วยว่าให้ส่ง ไซ้ณสถานที่ใด อนึ่งในคำบอกกล่าวนั้นจะแจ้งไป ด้วยก็ได้ว่า ถ้าไม่ ไซ้เงินตามเรียก หุ้นนั้นอาจจะถูกริบ

มาตรา ๑๑๒๔ ถ้าในคำบอกกล่าวมีข้อแถลงความถึงการริบหุ้นด้วยแล้ว หากเงินค่าหุ้นที่เรียกกับทั้ง ดอกเบี้ยยังคงค้างชำระอยู่ตราบิต กรรมการจะบอกริบหุ้นนั้นๆ เมื่อใดก็ได้

มาตรา ๑๑๒๕ หุ้นซึ่งริบแล้วนั้นให้เอาออกขายทอดตลาดโดยไม่ชักช้า ได้จำนวนเงินเท่าใดให้เอาหัก ไซ้ค่าหุ้นที่เรียกกับดอกเบี้ยค้างชำระ ถ้ายังมีเงินเหลือเท่าใดต้องส่งคืนให้แก่ผู้ถือหุ้นนั้น

มาตรา ๑๑๒๖ แม้ว่าวิธีการรับหุ้นขายหุ้นจะไม่ถูกต้องด้วยระเบียบก็ดี ท่านว่าหาเป็นเหตุให้สิทธิของผู้ซื้อหุ้นซึ่งรับนั้นเสื่อมเสียไปอย่างไรไม่

มาตรา ๑๑๒๗ ให้บริษัททำใบหุ้น คือใบสำคัญสำหรับหุ้น ใบหนึ่งหรือหลายใบ มอบให้ เป็นกลุ่มมือแก่ผู้ถือหุ้นจกทุก ๆ คน

เมื่อมอบใบหุ้นนั้น จะเรียกค่าธรรมเนียมก็ได้ สุดแต่กรรมการจะกำหนด แต่มิให้เกินห้าสิบสตางค์

มาตรา ๑๑๒๘ ในใบหุ้นทุก ๆ ใบ ท่านให้กรรมการลงลายมือชื่อเองคนหนึ่งเป็นอย่างน้อย และประทับตราของบริษัทเป็นสำคัญ

ในใบหุ้นนั้นต้องมีข้อความต่อไปนี้ คือ

- (๑) ชื่อบริษัท
- (๒) เลขหมายหุ้นที่กล่าวถึงในใบหุ้นนั้น
- (๓) มูลค่าหุ้นหนึ่งเป็นเงินเท่าใด
- (๔) ถ้าและเป็นหุ้นที่ยังไม่ได้ใช้เงินเสร็จ ให้จัดลงว่าได้ใช้เงินค่าหุ้นแล้วหุ้นละเท่าใด
- (๕) ชื่อผู้ถือหุ้น หรือคำแถลงว่าได้ออกใบหุ้นนั้นให้แก่ผู้ถือ

มาตรา ๑๑๒๕ อันว่าหุ้นนั้นย่อมโอนกันได้โดยมิต้องได้รับความยินยอมของบริษัท เว้นแต่เมื่อเป็นหุ้นชนิดระบุชื่อลงในใบหุ้น ซึ่งมีข้อบังคับของบริษัทกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

การโอนหุ้นชนิดระบุชื่อลงในใบหุ้นนั้น ถ้ามิได้ทำเป็นหนังสือและลงลายมือชื่อของผู้โอนกับผู้รับโอน มีพยานคนหนึ่งเป็นอย่างน้อยลงชื่อรับรองลายมือ นั้น ๆ ด้วยแล้ว ท่านว่าเป็นโมฆะ อนึ่ง ตราสารอันนั้นต้องแสดงเลขหมายของหุ้นซึ่งโอนกันนั้นด้วย

การโอนเช่นนี้จะนำมาใช้แก่บริษัท หรือบุคคลภายนอกไม่ได้ จนกว่าจะได้จดทะเบียนการโอนทั้งชื่อและสำนักของผู้รับโอนนั้นลงในทะเบียนผู้ถือหุ้น

มาตรา ๑๑๓๐ หุ้นใดเงินที่เรียกค่าหุ้นยังค้างชำระอยู่ หุ้นนั้นบริษัทจะไม่ยอมรับจดทะเบียนให้โอนก็ได้

มาตรา ๑๑๓๑ ในระหว่างสิบสี่วันก่อนการประชุมใหญ่สามัญ บริษัทจะปิดสมุดทะเบียนพักการโอนหุ้นเสียก็ได้

มาตรา ๑๑๓๒ ในเหตุบางอย่างเช่นผู้ถือหุ้นตายก็ดี หรือล้มละลายก็ดี อันเป็นเหตุให้บุคคลอื่นเป็นผู้มีสิทธิจะได้หุ้นขึ้นนั้น หากว่าบุคคลนั้นนำไปหุ้นมาเวนคืน เมื่อเป็นวิสัย

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๒๒๕

จะทำให้ ทั้งได้นำหลักฐานอันสมควรมาแสดงด้วยแล้ว ก็ให้
บริษัทรับบุคคลนั้นลงทะเบียนเป็นผู้ถือหุ้นสืบไป

มาตรา ๑๑๓๓ หุ้นซึ่งโอนกันนั้น ถ้าเป็นหุ้นอันยังมีได้
ส่งเงินใช้เต็มจำนวนค่าหุ้น ท่านว่าผู้โอนยังคงต้องรับผิดชอบ
ในจำนวนเงินที่ยังมิได้ส่งใช้ให้ครบถ้วนนั้น แต่

(๑) ผู้โอนไม่ต้องรับผิดชอบในหนี้อันหนึ่งอันใดของบริษัท
ซึ่งได้ก่อให้เกิดขึ้นภายหลังโอน

(๒) ผู้โอนไม่ต้องรับผิดชอบออกส่วนใช้หนี้ เว้นแต่ความ
ปรากฏขึ้นแก่ศาลว่าบรรดาผู้ที่ยังถือหุ้นของบริษัทอยู่นั้นไม่
สามารถออกส่วนใช้หนี้ อันเขาจะพึงต้องออกใช้หนี้ได้

ในข้อความรับผิดชอบเช่นว่ามานั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้องผู้โอน
เมื่อพ้นสองปีนับแต่ได้จดทะเบียนโอนนั้นลงในทะเบียน
ผู้ถือหุ้น

มาตรา ๑๑๓๔ ใบหุ้นออกให้แก่ผู้ถือหุ้นนั้น จะออกได้
ก็แต่เมื่อมีข้อบังคับของบริษัทอนุญาตไว้ และจะออกให้ก็ได้แต่
เฉพาะเพื่อหุ้นซึ่งได้ใช้เต็มค่าแล้ว ในกรณีเช่นว่านี้ ผู้ทรง
ใบหุ้นชนิดระบุชื่อย่อมมีสิทธิจะได้รับใบหุ้นชนิดออกให้แก่
ผู้ถือ เมื่อเวนคืนใบหุ้นชนิดระบุชื่อนั้นให้จัดมาเสีย

มาตรา ๑๑๓๕ หุ่นชนิดที่มีใบหุ่นออกให้แก่ผู้ถือหุ่น ย่อมโอนกันได้เพียงด้วยส่งมอบใบหุ่นแก่กัน

มาตรา ๑๑๓๖ ผู้ทรงใบหุ่นชนิดออกให้แก่ผู้ถือหุ่น มีสิทธิจะมาขอเปลี่ยนเอาใบหุ่นชนิดระบุชื่อได้ เมื่อเวนคืน ใบหุ่นระบุชื่อออกให้แก่ผู้ถือหุ่นให้ชัดเจนเสีย

มาตรา ๑๑๓๗ ถ้าข้อบังคับของบริษัทที่กำหนดไว้เป็น องค์กรอันหนึ่งสำหรับผู้จะเป็นกรรมการ ว่าจำเป็นต้องเป็นผู้ ถือหุ่นเป็นจำนวนเท่าหนึ่งเท่าใดไซ้ หุ่นเช่นนี้ท่านว่าต้อง เป็นหุ่นชนิดระบุชื่อ

มาตรา ๑๑๓๘ บริษัทจำกัดต้องมีสมุดทะเบียนผู้ถือหุ่น มีรายการดังต่อไปนี้คือ

(๑) ชื่อและสำนัก กับอาชัวะ ถ้าว่ามี ของผู้ถือหุ่น ชื่อแถลงเรื่อง หุ่นของผู้ถือหุ่นคนหนึ่ง ๆ แยกหุ่นออกตาม เลขหมายและจำนวนเงินที่ได้ไซ้แล้ว หรือที่ได้ตกลงกันให้ ถือว่าเป็นอันได้ไซ้แล้วในหุ่นของผู้ถือหุ่นคนหนึ่ง ๆ

(๒) วันเดือนปีซึ่งได้ลงทะเบียนบุคคลผู้หนึ่ง ๆ เป็น ผู้ถือหุ่น

(๓) วันเดือนปีซึ่งบุคคลคนใดคนหนึ่งขาดจากเป็น ผู้ถือหุ่น

(๔) เลขหมายใบหุ้นและวันที่ลงในใบหุ้นชนิดออกให้
แก่ผู้ถือ และเลขหมายของหุ้นซึ่งได้ลงไว้ในใบหุ้นนั้น ๆ

(๕) วันที่ได้ขจัดมาใบหุ้นชนิดระบุชื่อ หรือชนิดออก
ให้แก่ผู้ถือ

มาตรา ๑๑๓๕ สมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นเริ่มแต่วันจด
ทะเบียนบริษัทนั้น ให้รักษาไว้ณสำนักงานของบริษัทแห่งที่
ได้บอกทะเบียนไว้ สมุดทะเบียนนี้ให้เปิดให้แก่ผู้ถือหุ้น
ทั้งหลายดูได้ในระวางเวลาทำการ โดยไม่เรียกค่าธรรมเนียม
อย่างหนึ่งอย่างใด แต่กรรมการจะจำกัดเวลาลงไว้อย่างไร
พอสมควรก็ได้ หากไม่น้อยกว่าวันละสองชั่วโมง

ให้เป็นหน้าที่ของกรรมการที่จะส่งสำเนาบัญชีรายชื่อผู้
ยังคงเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ทั้งหมดในเวลาประชุม และรายชื่อ
ผู้ขาดจากเป็นผู้ถือหุ้นจำเดิมแต่วันประชุมสามัญครั้งที่แล้วมา
นั้น ไปยังนายทะเบียนอย่างน้อยปีละครั้ง และมีให้ชี้กว่า
วันที่สืบสันนัยแต่การประชุมสามัญ บัญชีรายชื่อนี้ให้มีรายการ
บรรดาที่ระบุไว้ในมาตราก่อนนั้นทุกประการ

มาตรา ๑๑๔๐ ผู้ถือหุ้นชอบที่จะเรียกให้ส่งมอบสำเนา
ทะเบียนเช่นว่านั้น หรือแต่ตอนหนึ่งตอนใดแก่ตนได้ เมื่อ
เสียค่าคัดสำเนาห้าสิบสตางค์ต่อร้อยคำ

มาตรา ๑๑๔๑ สมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นนั้น ท่านให้
สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นพะยานหลักฐานอันถูกต้องในข้อ
กะทงความบรรดาที่กฎหมายบังคับ หรือให้อำนาจให้เอาลง
ในทะเบียนนั้น

มาตรา ๑๑๔๒ ถ้าบริษัทได้ออกหุ้นบริมสิทธิไปแล้ว ได้
กำหนดไว้ว่าบริมสิทธิจะมีแก่หุ้นนั้นๆ เป็นอย่างไร ท่านห้าม
มิให้แก้ไขอีกเลย

มาตรา ๑๑๔๓ ห้ามมิให้บริษัทจำกัดเป็นเจ้าของถือหุ้น
ของตนเอง หรือรับจํานำหุ้นของตนเอง

ส่วนที่ ๓ วิธีจัดการบริษัทจำกัด

๑. บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๑๑๔๔ บรรดาบริษัทจำกัด ให้มีกรรมการคนหนึ่ง
หรือหลายคนด้วยกันจัดการตามข้อบังคับของบริษัท และอยู่
ในความครอบงำของที่ประชุมใหญ่แห่งผู้ถือหุ้นทั้งปวง

มาตรา ๑๑๔๕ จำเดิมแต่ได้จดทะเบียนบริษัทแล้ว ท่าน
ห้ามมิให้ตั้งข้อบังคับขึ้นใหม่ หรือเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลง
ข้อบังคับหรือข้อความในหนังสือบริคณสนธิแต่อย่างหนึ่งอย่างใด
เว้นแต่จะได้มีการลงมติพิเศษ

มาตรา ๑๑๔๖ บรรดาข้อบังคับอันได้ตั้งขึ้นใหม่ หรือได้เพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงนั้น เป็นหน้าที่ของบริษัทที่จะจัดให้ไปจดทะเบียนภายในกำหนดสิบสี่วัน นับแต่วันที่ได้มีการลงมติพิเศษ

มาตรา ๑๑๔๗ บรรดาข้อบังคับอันได้ตั้งขึ้นใหม่ หรือหนังสือบริคณสนธิ หรือข้อบังคับซึ่งได้เปลี่ยนแปลงนั้น ให้บริษัทส่งมอบฉบับตีพิมพ์ไว้ ณ หอทะเบียน อย่างละสิบฉบับในเวลาเดียวกับที่ขอจดทะเบียน

มาตรา ๑๑๔๘ บรรดาบริษัทจำกัด ต้องมีสำนักงานบอกทะเบียนไว้แห่งหนึ่งซึ่งธุรการติดต่อและคำบอกกล่าวทั้งปวงจะส่งถึงบริษัทได้ณที่นั้น

คำบอกกล่าวสถานที่ตั้งแห่งสำนักงานที่ได้บอกทะเบียนไว้ก็ดี หรือเปลี่ยนย้ายสถานที่ก็ดี ให้ส่งแก่นายทะเบียนบริษัท และให้นายทะเบียนจดข้อความนั้นลงในทะเบียน

มาตรา ๑๑๔๙ ตราบใดหุ้นทั้งหลายยังมีได้ชำระเงินเต็มจำนวน ท่านว่าตราบนั้นบริษัทจะลงพิมพ์หรือแสดงจำนวนต้นทุนของบริษัทในหนังสืออย่างหนึ่ง อย่างใด เช่น ในคำบอกกล่าวป่าวร้องก็ดี ในตัวเงินและบัญชีสิ่งของก็ดี ในจดหมาย

ก็ดี ต้องแสดงไว้ให้ชัดเจนด้วยในที่เดียวกันว่า จำนวนเงิน
ต้นทุนได้ชำระแล้วเพียงกี่ส่วน

๒. กรรมการ

มาตรา ๑๑๕๐ ผู้เป็นกรรมการจะพึงมีจำนวนมากน้อย
เท่าใด และจะพึงได้บำเหน็จเท่าใด ให้สุดแล้วแต่ที่ประชุม
ใหญ่จะกำหนด

มาตรา ๑๑๕๑ อันผู้เป็นกรรมการนั้น จะเพาะแต่ที่
ประชุมใหญ่เท่านั้นอาจจะตั้งหรือถอนได้

มาตรา ๑๑๕๒ ในเมื่อมีการประชุมสามัญครั้งแรกภายหลัง
แต่จดทะเบียนบริษัทก็ดี และในเมื่อมีการประชุมสามัญครั้งแรก
ในปีทุก ๆ ปีต่อไปก็ดี ผู้เป็นกรรมการต้องออกจากตำแหน่ง
โดยจำนวนหนึ่งในสามเป็นอัตรา ถ้าและจำนวนกรรมการจะ
แบ่งออกให้ตรงเป็นส่วนสามไม่ได้ ก็ให้ออกโดยจำนวนใกล้เคียง
ที่สุดกับส่วนหนึ่งในสาม

มาตรา ๑๑๕๓ ตัวกรรมการที่จะต้องออกจากตำแหน่ง
ในปีแรกและปีที่สองภายหลังจดทะเบียนบริษัทนั้น ถ้ากรรมการ
มิได้ตกลงกันไว้เองเป็นวิธีอื่นไซ้ร ก็ให้จับสลากกัน ส่วน
ปีหลัง ๆ ต่อไปให้กรรมการคนที่ได้อยู่ในตำแหน่งนานที่สุดนั้น
เป็นผู้ต้องออก

กรรมการผู้ออกไปนั้นจะเลือกเข้ารับตำแหน่งอีกก็ได้

มาตรา ๑๑๕๔ ถ้ากรรมการคนใดล้มละลาย หรือตกเป็นผู้ไร้ความสามารถไซ้ ท่านว่ากรรมการคนนั้นเป็นอันขาดจากตำแหน่ง

มาตรา ๑๑๕๕ ถ้าตำแหน่งว่างลงในสภากรรมการ เพราะเหตุอื่น นอกจากถึงคราวออกตามเวรไซ้ ท่านว่ากรรมการจะเลือกผู้อื่นตั้งขึ้นใหม่ให้เต็มที่ว่างก็ได้ แต่บุคคลที่ได้เป็นกรรมการใหม่เช่นนั้น ให้มีเวลาอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่ากำหนดเวลาที่กรรมการผู้ออกไปนั้นชอบที่จะอยู่ได้

มาตรา ๑๑๕๖ ถ้าที่ประชุมใหญ่ถอนกรรมการผู้หนึ่งออกก่อนครบกาลกำหนดของเขา และตั้งคนอื่นขึ้นไว้แทนที่ไซ้ ท่านว่าบุคคลที่เป็นกรรมการใหม่นั้นให้อยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่ากำหนดเวลาที่กรรมการผู้ถูกถอนนั้นชอบที่จะอยู่ได้

มาตรา ๒๑๕๗ การตั้งกรรมการขึ้นใหม่นั้น ตั้งใครเมื่อใด ท่านให้นำความไปจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่ตั้งงทุกครั้ง

มาตรา ๑๑๕๘ นอกจากจะมีข้อบังคับของนริษัทไว้เป็นอย่างอื่น ท่านว่ากรรมการมีอำนาจตั้งพรณนาไว้ในหกมาตราต่อไป

มาตรา ๑๑๕๕ ในจำนวนกรรมการนั้น แม้ตำแหน่งจะว่างไปบ้าง กรรมการที่มีตัวอยู่ก็ยอมทำกิจการได้ แต่ถ้าในเวลาใดจำนวนกรรมการลดน้อยลงกว่าจำนวนอันจำเป็นที่จะเป็นองค์ประชุมได้ตลอดเวลาเช่นนั้น กรรมการที่มีตัวอยู่ยอมทำกิจการได้เฉพาะแต่ในเรื่องที่จะเพิ่มกรรมการขึ้นให้ครบจำนวนหรือนัดเรียกประชุมใหญ่ของบริษัทเท่านั้น จะกระทำกิจการอย่างอื่นไม่ได้

มาตรา ๑๑๖๐ กรรมการจะวางกำหนดไว้ก็ได้ว่า จำนวนกรรมการเข้าประชุมกี่คนจึงจะเป็นองค์ประชุมทำกิจการได้ ถ้าและมีได้กำหนดไว้ตั้งนั้นไซ้ (เมื่อจำนวนกรรมการเกินกว่าสามคน) ท่านว่าต้องมีกรรมการเข้าประชุมสามคนจึงจะเป็นองค์ประชุมได้

มาตรา ๑๑๖๑ ข้อปรักษาซึ่งเกิดเป็นปัญหาในประชุมกรรมการนั้น ให้ชี้ขาดตัดสินเอาเสียงข้างมากเป็นใหญ่ ถ้าและคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ผู้เป็นประธานเป็นผู้ออกเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๑๖๒ กรรมการคนหนึ่งคนใดจะนัดเรียกให้ประชุมกรรมการเมื่อใดก็ได้

มาตรา ๑๑๖๓ กรรมการจะเลือกกรรมการคนหนึ่งขึ้นเป็นประธานที่ประชุม และจะกำหนดเวลาว่าให้อยู่ในตำแหน่งเพียงใดก็ได้ แต่ถ้าหากมิได้เลือกกันไว้เช่นนั้น หรือผู้เป็นประธานไม่มาประชุมตามเวลาที่ได้นัดหมายไซ้ กรรมการที่มาประชุมนั้นจะเลือกกันคนหนึ่งขึ้นเป็นประธานในการประชุมเช่นนั้นก็ได้

มาตรา ๑๑๖๔ กรรมการจะมอบอำนาจอย่างหนึ่งอย่างใดของตนให้แก่ผู้จัดการ หรือให้แก่อนุกรรมการซึ่งตั้งขึ้นจากผู้ที่ เป็นกรรมการด้วยกันก็ได้ ในการใช้อำนาจซึ่งได้มอบหมายเช่นนั้น ผู้จัดการทุกคนหรืออนุกรรมการทุกคนต้องทำตามคำสั่งหรือข้อบังคับซึ่งกรรมการทั้งหลายได้กำหนดให้ทุกอย่างทุกประการ

มาตรา ๑๑๖๕ ถ้าการมอบอำนาจมิได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่นไซ้ ข้อปรึกษาซึ่งเกิดเป็นปัญหาขึ้นในที่ประชุมอนุกรรมการทั้งหลายให้ตัดสินเอาเสียงข้างมากเป็นใหญ่ ถ้าและคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ผู้เป็นประธานชี้ขาด

มาตรา ๑๑๖๖ บรรดาการซึ่งกรรมการคนหนึ่งได้ทำไปแม้ในภายหลังความปรากฏว่าการตั้งแต่งกรรมการคนนั้นมีข้อ

บกพร่องอยู่บ้างก็ดี หรือเป็นผู้บกพร่องด้วยของคุณควรแก่
ตำแหน่งกรรมการก็ดี ท่านว่า การที่ได้ทำนั้นย่อมสมบูรณ์
เสมือนตั้งว่าบุคคลผู้นั้นได้รับการแต่งตั้งโดยถูกต้องและบริบูรณ์
ด้วยของคุณของกรรมการ

มาตรา ๑๑๖๗ ความเกี่ยวพันกันในระวางกรรมการและ
บริษัทและบุคคลภายนอกนั้น ท่านให้บังคับตามบทบัญญัติแห่ง
ประมวลกฎหมายนี้ ว่าด้วยตัวแทน

มาตรา ๑๑๖๘ ในอันที่จะประกอบกิจการของบริษัทนั้น
กรรมการต้องใช้ความเอื้อเฟื้อสอดส่องอย่างบุคคลค้าขายผู้
ประกอบด้วยความระมัดระวัง

ว่าโดยฉะเพาะ กรรมการต้องรับผิดชอบร่วมกันในประการ
ต่าง ๆ ดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

- (๑) การใช้จ่ายเงินค่าหุ้นนั้น ได้ใช้กันจริง
- (๒) จัดให้มีและรักษาไว้ให้เรียบร้อย ซึ่งบรรดาสมุด
บัญชีและเอกสารที่กฎหมายกำหนดไว้
- (๓) การแจกเงินปันผลหรือดอกเบียให้ เป็นไปโดย
ถูกต้อง ตามที่กฎหมายกำหนดไว้
- (๔) บังคับการให้ เป็นไปโดยถูกต้องตามมติของที่
ประชุมใหญ่

อนึ่งท่านห้ามมิให้ผู้เป็นกรรมการประกอบการค้าขายใด ๆ อันมีสภาพเป็นอย่างเดียวกัน และเป็นการแข่งขันกับการค้าขายของบริษัทนั้น ไม่ว่าทำเพื่อประโยชน์ตนหรือเพื่อประโยชน์ผู้อื่น หรือไปเข้าหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบในห้างค้าขายอื่นซึ่งประกอบกิจการมีสภาพเป็นอย่างเดียวกันและแข่งขันกับกิจการของบริษัท โดยมีได้รับความยินยอมของที่ประชุมใหญ่ของผู้ถือหุ้น

บทบัญญัติที่กล่าวมาข้างบนนี้ให้ใช้บังคับตลอดถึงบุคคลซึ่งเป็นผู้แทนของกรรมการด้วย

มาตรา ๑๑๖๕ ถ้ากรรมการทำให้เกิดเสียหายแก่บริษัทฯ จะฟ้องร้องเรียกเอาสินไหมทดแทนแก่กรรมการก็ได้ หรือในกรณีชดเชยที่บริษัทไม่ยอมฟ้องร้อง ผู้ถือหุ้นคนหนึ่งคนใดจะเอาคดีนั้นขึ้นว่าก็ได้

อนึ่งการเรียกร้องเช่นนี้ เจ้าหนี้ของบริษัทจะเป็นผู้เรียกร้องบังคับก็ได้ เท่าที่เจ้าหนี้ยังคงมีสิทธิเรียกร้องแก่บริษัทอยู่

มาตรา ๑๑๗๐ เมื่อการซึ่งกรรมการคนใดได้ทำไปได้รับอนุมัติของที่ประชุมใหญ่แล้ว ท่านว่ากรรมการคนนั้นไม่ต้องรับผิดชอบในการนั้นต่อผู้ถือหุ้นซึ่งได้ให้อนุมัติหรือต่อบริษัทอีกต่อไป

กำหนดห้ามมิให้ผู้ถือหุ้นซึ่งมิได้ให้ออนุมัติด้วยนั้นฟ้องคดีเมื่อพ้นเวลาหกเดือนนับแต่วันที่ประชุมใหญ่ให้ออนุมัติแก่การเช่นว่านั้น

๓. ประชุมใหญ่

มาตรา ๑๑๗๑ ให้มีการประชุมผู้ถือหุ้นทั่วไปเป็นประชุมใหญ่ภายในหกเดือนนับแต่วันที่ได้จดทะเบียนบริษัท และต่อนั้นไปก็ให้มีการประชุมเช่นนี้ครั้งหนึ่งเป็นอย่างน้อยทุกระยะเวลาสิบสองเดือน

การประชุมเช่นนี้ เรียกว่าประชุมสามัญ

การประชุมใหญ่คราวอื่นบรรดามิ่่นอกจากนี้ เรียกว่าประชุมวิสามัญ

มาตรา ๑๑๗๒ กรรมการจะเรียกประชุมวิสามัญเมื่อใดก็ได้สุดแต่จะเห็นสมควร

ถ้าบริษัทขาดทุนลงถึงกึ่งจำนวนต้นทุน กรรมการต้องเรียกประชุมวิสามัญทันทีเพื่อแจ้งให้ผู้ถือหุ้นทราบการที่ขาดทุนนั้น

มาตรา ๑๑๗๓ การประชุมวิสามัญจะต้องนัดเรียกให้มีขึ้นในเมื่อผู้ถือหุ้นมีจำนวนหุ้นรวมกันไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าแห่งจำนวนหุ้นของบริษัท ได้เข้าช้ช่อกันทำหนังสือร้องขอให้เรียก

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๒๓๗

ประชุมเช่นนั้น ในหนังสือร้องขอนั้นต้องระบุว่าประสงค์ให้เรียกประชุมเพื่อการใด

มาตรา ๑๑๗๔ เมื่อผู้ถือหุ้นยื่นคำร้องขอให้เรียกประชุมวิสามัญตั้งได้กล่าวมาในมาตราก่อนนี้แล้ว ให้กรรมการเรียกประชุมโดยพลัน

ถ้าและกรรมการมิได้เรียกประชุมภายในสามสัปดาห์นับแต่วันยื่นคำร้องไซ้ ผู้ถือหุ้นทั้งหลายซึ่งเป็นผู้ร้อง หรือผู้ถือหุ้นคนอื่น ๆ รวมกันได้จำนวนตั้งบังคับวันนั้นจะเรียกประชุมเองก็ได้

มาตรา ๑๑๗๕ คำบอกกล่าวเรียกประชุมใหญ่ทุกคราวนั้น ให้ลงพิมพ์โฆษณาอย่างน้อยสองคราว ในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่ฉบับหนึ่ง ก่อนวันนัดประชุม ไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน หรือส่งทางไปรษณีย์ ไปยังผู้ถือหุ้นทุกคนบรรดามีชื่อในทะเบียนของบริษัทก่อนวันนัดประชุม ไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

ในคำบอกกล่าวนั้น ให้ระบุสถานที่ วัน เวลา และสภาพแห่งกิจการที่จะได้ประชุมปรึกษากันนั้นด้วย

มาตรา ๑๑๗๖ ผู้ถือหุ้นทั่วทุกคนมีสิทธิจะเข้าประชุมในที่ประชุมใหญ่ได้เสมอ ไม่ว่าจะประชุมชนิดใดคราวใด

มาตรา ๑๑๓๗ วิธีตั้งบัญญัติไว้ในมาตราต่อๆ ไปนี้ ท่านให้ใช้บังคับแก่การประชุมใหญ่ เว้นแต่จะมีข้อบังคับของบริษัทกำหนดไว้เป็นข้อความขัดกัน

มาตรา ๑๑๓๘ ในการประชุมใหญ่ ถ้าไม่มีผู้ถือหุ้นมาเข้าประชุมรวมกันแทนหุ้นได้ถึงจำนวนหนึ่งในสี่แห่งทุนของบริษัทเป็นอย่างน้อยแล้ว ท่านว่าที่ประชุมอันนั้นจะปรึกษากิจการอันใดหาได้ไม่

มาตรา ๑๑๓๙ การประชุมใหญ่เรียกนัดเวลาใด เมื่อล่วงเวลานัดนั้นไปแล้วถึงชั่วโมงหนึ่ง จำนวนผู้ถือหุ้นซึ่งมาเข้าประชุมยังไม่ครบถ้วนเป็นองค์ประชุมตั้งบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๑๓๘ นั้นไซ้ร้ หากว่าการประชุมใหญ่นั้นได้เรียกนัดเพราะผู้ถือหุ้นร้องขอ ท่านให้เลิกประชุม

ถ้าการประชุมใหญ่นั้นมีไช้ชนิดซึ่งเรียกนัดเพราะผู้ถือหุ้นร้องขอไซ้ร้ ท่านให้เรียกนัดใหม่อีกคราวหนึ่งภายในสี่สัปดาห์ และการประชุมใหญ่ครั้งหลังนี้ท่านไม่บังคับว่าจำต้องครบองค์ประชุม

มาตรา ๑๑๔๐ ในการประชุมผู้ถือหุ้นทั่วไปเป็นประชุมใหญ่ทุกๆ ครั้ง ให้ผู้เป็นประธานในสภากรรมการนั้นเป็นประธาน

ถ้าประธานกรรมการเชื่อว่าไม่มีตัวที่ดี หรือไม่มาเข้าประชุมจนล่วงเวลานัดไปแล้วสืบหาหน้าที่ที่ดี ให้ผู้ถือหุ้นทั้งหลายซึ่งอยู่ในที่นั้นเลือกผู้ถือหุ้นคนหนึ่งในจำนวนซึ่งมาประชุมขึ้นนั่งเป็นประธาน

มาตรา ๑๑๘๑ ผู้นั่งเป็นประธานจะเลื่อนการประชุมใหญ่ใด ๆ ไปเวลาอื่นโดยความยินยอมของที่ประชุมก็ได้ แต่ในที่ประชุมซึ่งได้เลื่อนมานั้น ท่านมิให้ปรึกษากิจการอันใดนอกไปจากที่ค้างมาแต่วันประชุมก่อน

มาตรา ๑๑๘๒ ในการลงคะแนนโดยวิธีชুমือนั้น ท่านให้นับว่าผู้ถือหุ้นทุกคนที่มาประชุมเองหรือมอบฉันทให้ผู้อื่นมาประชุมแทนมีเสียงหนึ่งเป็นคะแนน แต่ในการลงคะแนนลับ ท่านให้นับว่าผู้ถือหุ้นทุกคนมีคะแนนเสียง เสียงหนึ่งต่อหุ้นหนึ่งที่ตนถือ

มาตรา ๑๑๘๓ ถ้ามีข้อบังคับของบริษัทวางเป็นกำหนดไว้ว่า ต่อเมื่อผู้ถือหุ้นเป็นผู้มีหุ้นแต่จำนวนเท่าใดขึ้นไปจึงให้ออกเสียงเป็นคะแนนได้ไซ้ ท่านว่าผู้ถือหุ้นทั้งหลายซึ่งไม่มีหุ้นถึงจำนวนเท่านั้นย่อมมีสิทธิที่จะเข้าร่วมกันให้ได้จำนวนหุ้นดังกล่าว แล้วตั้งคนหนึ่งในพวกของตนให้เป็นผู้รับฉันทออกเสียงแทนในการประชุมใหญ่ใด ๆ ได้

มาตรา ๑๑๘๔ ผู้ถือหุ้นคนใดยังมีได้ชำระเงินค่าหุ้นซึ่งบริษัทได้เรียกเอาแต่ตนให้เสร็จสิ้น ท่านว่าผู้ถือหุ้นคนนั้นไม่มีสิทธิออกเสียงเป็นคะแนน

มาตรา ๑๑๘๕ ผู้ถือหุ้นคนใดมีส่วนได้เสียเป็นพิเศษในข้ออันใดซึ่งที่ประชุมจะลงมติ ท่านห้ามมิให้ผู้ถือหุ้นคนนั้นออกเสียงลงคะแนนด้วยในข้อนั้น

มาตรา ๑๑๘๖ ผู้ทรงใบหุ้นชนิดออกให้แก่ผู้ถือหาอาจออกเสียงเป็นคะแนนได้ไม่ เว้นแต่จะได้นำใบหุ้นของตนนั้นมาวางไว้แก่บริษัทแต่ก่อนเวลาประชุม

มาตรา ๑๑๘๗ ผู้ถือหุ้นทุกคนจะมอบฉันทให้ผู้อื่น ออกเสียงแทนตนก็ได้ แต่การมอบฉันทเช่นนี้ต้องทำเป็นหนังสือ

มาตรา ๑๑๘๘ หนังสือตั้งผู้รับฉันทนั้น ให้ลงวันและลงลายมือชื่อผู้ถือหุ้นและให้มีรายการดังต่อไปนี้ คือ

- (๑) จำนวนหุ้นซึ่งผู้มอบฉันทนั้นถืออยู่
- (๒) ชื่อผู้รับฉันท
- (๓) ตั้งผู้รับฉันทนั้นเพื่อการประชุมครั้งคราวใด หรือตั้งไว้ชั่วระยะเวลาเพียงใด

มาตรา ๑๑๘๙ อันหนังสือตั้งผู้รับฉันทนั้น ถ้าผู้มีชื่อรับฉันทประสงค์จะออกเสียงในการประชุมครั้งใด ต้องนำไปวาง

ต่อผู้เป็นประธานแต่เมื่อเริ่ม หรือก่อนเริ่มประชุมครั้งนั้น

มาตรา ๑๑๕๐ ในการประชุมใหญ่ใด ๆ ข้อมติอันเสนอให้ลงคะแนนท่านให้ตัดสินด้วยวิธีชুমมือ เว้นแต่เมื่อก่อนหรือในเวลาที่แสดงผลแห่งการชুমมือนั้น จะได้มีผู้ถือหุนสองคนเป็นอย่างน้อยจิตใจร้องขอให้ลงคะแนนลับ

มาตรา ๑๑๕๑ ในการประชุมใหญ่ใด ๆ เมื่อผู้เป็นประธานแสดงว่ามติอันใดนับคะแนชুমมือเป็นอันว่าได้หรือตกก็ดี และได้จดลงไว้ในสมุดรายงานประชุมของบริษัทตั้งนั้นแล้ว ท่านให้ถือเป็นหลักฐานเพียงพอที่จะฟังได้ตามนั้น

ถ้ามีผู้จิตใจร้องขอให้ลงคะแนนลับไซ้ ท่านให้ถือว่าผลแห่งคะแนนลับนั้นเป็นมติของที่ประชุม

มาตรา ๑๑๕๒ ถ้ามีผู้จิตใจร้องขอโดยชอบให้ลงคะแนนลับ การลงคะแนนเช่นนั้นจะทำด้วยวิธีใดสุดแล้วแต่ผู้เป็นประธานจะสั่ง

มาตรา ๑๑๕๓ ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน จะเป็นในการชুমมือก็ดี หรือในการลงคะแนนลับก็ดี ให้ผู้เป็นประธานในที่ประชุมมีคะแนนอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๑๕๔ ถ้าที่ประชุมใหญ่ได้ลงมติอันใดเป็นลำดับ
กันสองครั้งประชุมแล้ว มติอันนั้นทำให้ถือว่าเป็นมติพิเศษ
เมื่อได้ทำให้เป็นไปโดยวิธีตั้ง จะกล่าวต่อไปนี้ คือ

ข้อความที่จะนำเสนอให้ลงมตินั้น ได้จดลงในคำบอกกล่าว
นัดประชุมใหญ่ครั้งแรก

ที่ประชุมครั้งแรกได้ลงมติโดยคะแนนเสียงข้างมากไม่ต่ำ
กว่าสามในสี่ส่วนของจำนวนเสียงทั้งหมด

การประชุมใหญ่ครั้งหลังนั้น ได้นัดเรียกและได้ประชุม
กันในเวลาไม่น้อยกว่าสิบสี่วัน และไม่มากกว่าหกสัปดาห์
ภายหลังการประชุมครั้งแรก

ข้อความอันที่ประชุมครั้งแรกได้ลงมตินั้น ได้จดลงไว้เต็ม
จำนวนในคำบอกกล่าวนัดประชุมครั้งหลังด้วย

ที่ประชุมครั้งหลังได้ลงมติขึ้นตามมติของที่ประชุมครั้งแรก
โดยคะแนนเสียงข้างมากนับได้ ไม่น้อยกว่าสองในสามส่วนของ
จำนวนเสียงทั้งหมด

มาตรา ๑๑๕๕ การประชุมใหญ่นั้นถ้าได้นัดเรียกหรือได้
ประชุมกัน หรือได้ลงมติฝ่าฝืนบทบัญญัติในลักษณะนี้ก็ดี
หรือฝ่าฝืนข้อบังคับของบริษัทก็ดี เมื่อกรรมการหรือผู้ถือหุ้น
คนหนึ่งคนใดร้องขึ้นแล้ว ให้ศาลเพิกถอนมติของที่ประชุม

ใหญ่อันผิกระเปียบนั้นเสีย แต่ต้องร้องขอภายในกำหนดเดือน
หนึ่งนับแต่วันลงมตินั้น

๔. บัญชีงบดุลย์

มาตรา ๑๑๕๖ อันบัญชีงบดุลย์นั้น ท่านว่าต้องทำอย่าง
น้อยครั้งหนึ่งถูกรอบสิบสองเดือน คือเมื่อเวลาสุตรอบสิบสอง
เดือนอันจัดว่าเป็นขวบปีในทางบัญชีเงินของบริษัทนั้น

อนึ่งงบดุลย์ต้องมีรายการย่อแสดงจำนวนสินทรัพย์และ
หนี้สินของบริษัทกับทั้งบัญชีกำไรและขาดทุน

มาตรา ๑๑๕๗ งบดุลย์นั้นต้องจัดให้มีผู้สอบบัญชีคนหนึ่ง
หรือหลายคน ตรวจสอบแล้วนำเสนอเพื่ออนุมัติในที่ประชุม
ใหญ่ภายในสี่เดือนนับแต่วันที่ลงในงบดุลย์นั้น

อนึ่งให้ส่งสำเนางบดุลย์ไปยังบุคคลทุกคนบรรดามีชื่อใน
ทะเบียนผู้ถือหุ้นของบริษัทแต่ก่อนวันนัดประชุมใหญ่ล่วงหน้า
ไม่น้อยกว่าสามวัน

นอกจากนั้นให้มีสำเนางบดุลย์เปิดเผยไว้ในสำนักงาน
ของบริษัทในระยะเวลาเช่นว่านั้น เพื่อให้ผู้ทรงใบหุ้นชนิด
ออกให้แก่ผู้ถือหุ้นนั้นตรวจดูได้ด้วย

มาตรา ๑๑๕๘ ในเมื่อเสนองบดุลย์ กรรมการต้องเสนอ
รายงานต่อที่ประชุมใหญ่ แสดงว่าภายในรอบปีซึ่งพิจารณากัน

อยู่นั้น การงานของบริษัทได้จัดทำไปเป็นประการใด

มาตรา ๑๑๕๕ บุคคลใดปรารถนา จะได้สำเนาบัญชี
ฉบับหลังที่สุดจากบริษัทใดๆ ก็ชอบที่จะซื้อเอาได้ โดยราคา
ไม่เกินกว่าฉบับละห้าสิบบาท

ให้เป็นหน้าที่ของกรรมการที่จะส่งสำเนาบัญชีทุกฉบับ
ไปยังนายทะเบียนไม่ช้ากว่าเดือนหนึ่งนับแต่วันซึ่งบัญชีนั้น
ได้รับอนุมัติในที่ประชุมใหญ่

๕. เงินปันผลและเงินสำรอง

มาตรา ๑๒๐๐ การแจกเงินปันผลนั้น ต้องคิดตามส่วน
จำนวนซึ่งผู้ถือหุ้นได้ส่งเงินแล้วในหุ้นหนึ่ง ๆ เว้นแต่จะได้
ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นในเรื่องหุ้นบริมสิทธิ์

มาตรา ๑๒๐๑ ห้ามมิให้ประกาศอนุญาตเงินปันผล นอก
จากโดยมติของที่ประชุมใหญ่

กรรมการอาจจ่ายเงินปันผลระวางกาลให้แก่ผู้ถือหุ้นได้เป็น
ครั้งเป็นคราว ในเมื่อปรากฏแก่กรรมการว่าบริษัทมีกำไรสมควร
พอที่จะทำเช่นนั้น

ห้ามมิให้จ่ายเงินปันผลจากเงินประเภทอื่น นอกจากเงิน
กำไร ถ้าหากบริษัทขาดทุน ห้ามมิให้จ่ายเงินปันผลจนกว่า
จะได้แก้ไขให้หายขาดทุนเช่นนั้น

มาตรา ๑๒๐๒ ทุกคราวที่แจกเงินปันผล บริษัทต้องจัดสรรเงินไว้เป็นทุนสำรองอย่างน้อยหนึ่งในยี่สิบส่วนของจำนวนผลกำไรซึ่งบริษัททำมาหาได้จากกิจการของบริษัท จนกว่าทุนสำรองนั้นจะมีจำนวนถึงหนึ่งในสิบของจำนวนทุนของบริษัทหรือมากกว่านั้น แล้วแต่จะได้ตกลงกำหนดไว้ในข้อบังคับของบริษัท

ถ้าได้ออกหุ้นโดยคิดเอาราคาเกินกว่าที่ปรากฏในใบหุ้นเท่าใด จำนวนที่คิดเกินนี้ท่านให้บวกทบเข้าในทุนสำรองจนกว่าทุนสำรองจะมีจำนวนเท่าถึงที่กำหนดไว้ในวรรคก่อน

มาตรา ๑๒๐๓ ถ้าจ่ายเงินปันผลไปโดยฝ่าฝืนความในมาตราทั้งสองซึ่งกล่าวมาไซ้ร้ เจ้าหนี้ทั้งหลายของบริษัทชอบที่จะเรียกเอาเงินจำนวนซึ่งได้แจกไปคืนมายังบริษัทได้ แต่ว่าถ้าผู้ถือหุ้นคนใดได้รับเงินปันผลไปแล้วโดยสุจริต ท่านว่าจะกลับบังคับให้เขาจำคืนนั้นหาได้ไม่

มาตรา ๑๒๐๔ การบอกกล่าวว่าจะปันผลอย่างใด ๆ อันได้อนุญาตให้จ่ายนั้น ท่านให้โฆษณาในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่ฉบับหนึ่งสองครั้งเป็นอย่างน้อย หรือมีฉะนั้นให้มีจดหมายบอกกล่าวไปยังตัวผู้ถือหุ้นบรรดาปรากฏชื่ออยู่ในทะเบียนผู้ถือหุ้นจงทุกคน

มาตรา ๑๒๐๕ เงินปันผลนั้น แม้จะค้างจ่ายอยู่ ท่าน
ว่าหาอาจจะคิดเอาดอกเบี้ยแก่บริษัทได้ไม่

๖. สมุดและบัญชี

มาตรา ๑๒๐๖ กรรมการต้องจัดให้ถือบัญชีซึ่งกล่าวต่อ
ไปนี้ไว้ให้ถูกต้องจริง ๆ คือ

(๑) จำนวนเงินที่บริษัทได้รับและได้จ่าย ทั้งรายการอัน
เป็นเหตุให้รับหรือจ่ายเงินทุกรายไป

(๒) สินทรัพย์และหนี้สินของบริษัท

มาตรา ๑๒๐๗ กรรมการต้องจัดให้จัดบันทึกรายงานการ
ประชุม และข้อมติทั้งหมดของที่ประชุมผู้ถือหุ้น และของที่
ประชุมกรรมการลงไว้ในสมุดโดยถูกต้อง สมุดนี้ให้เก็บรักษา
ไว้ ณ สำนักงานที่ได้จดทะเบียนของบริษัท บันทึกเช่นนั้น
อย่างหนึ่งอย่างใด เมื่อได้ลงลายมือชื่อของผู้เป็นประธานแห่ง
การประชุมซึ่งได้ลงมติ หรือซึ่งได้ดำเนินการงานประชุมที่ดี
หรือได้ลงลายมือชื่อของผู้เป็นประธานแห่งการประชุมถัดจาก
ครั้งนั้นมาที่ดี ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นหลักฐานอัน
ถูกต้องแห่งข้อความที่ได้จัดบันทึกลงในสมุดนั้นๆ และให้
สันนิษฐานไว้ก่อนว่าการลงมติและการดำเนินการของที่ประชุมอัน
ได้จัดบันทึกไว้นั้นได้เป็นไปโดยชอบ

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๒๔๗

ผู้ถือหุ้นคนใดจะขอ ตรวจดูเอกสารดังกล่าวมาข้างต้น ใน
เวลาใดเวลาหนึ่ง ระยะเวลาทำการงานก็ได้

ส่วนที่ ๔ การสอบบัญชี

มาตรา ๑๒๐๘ ผู้สอบบัญชีนั้น จะเป็นผู้ถือหุ้นของ
บริษัทก็ได้ แต่บุคคลผู้มีส่วนได้เสียในการงานที่บริษัททำโดย
สถานอื่นอย่างหนึ่งอย่างใดนอกจากเป็นแต่ผู้ถือหุ้นในบริษัท
เท่านั้นแล้ว ท่านว่าจะเลือกเอามาเป็นตำแหน่งผู้สอบบัญชี
หาได้ไม่ กรรมการก็ดี หรือผู้อื่นซึ่งเป็นตัวแทนหรือเป็น
ลูกจ้างของบริษัทก็ดี เวลาอยู่ในตำแหน่งนั้น ๆ ก็จักเลือกเอา
มาเป็นตำแหน่งผู้สอบบัญชีของบริษัทหาได้ไม่

มาตรา ๑๒๐๙ ผู้สอบบัญชีนั้น ให้ที่ประชุมสามัญเลือก
ตั้งทุกปี

ผู้สอบบัญชีคนซึ่งออกไปนั้นจะเลือกกลับเข้ารับตำแหน่ง
อีกก็ได้

มาตรา ๑๒๑๐ ผู้สอบบัญชีควรจะได้สินจ้างเท่าใด ให้
ที่ประชุมใหญ่กำหนด

มาตรา ๑๒๑๑ ถ้ามีตำแหน่งว่างลงในจำนวนผู้สอบบัญชี
ให้กรรมการนัดเรียกประชุมวิสามัญ เพื่อให้เลือกตั้งขึ้นใหม่
ให้ครบจำนวน

มาตรา ๑๒๑๒ ถ้ามิได้เลือกตั้งผู้สอบบัญชีโดยวิธีดังกล่าวมา เมื่อผู้ถือหุ้นไม่น้อยกว่าห้าคนร้องขอ ก็ให้ศาลตั้งผู้สอบบัญชีประจำปีนั้น และกำหนดสินจ้างให้ด้วย

มาตรา ๑๒๑๓ ให้ผู้สอบบัญชีทุกคนเข้าตรวจสอบสรรพสมุดและบัญชีของบริษัทในเวลาอันสมควรได้ทุกเมื่อ และในการอันเกี่ยวข้องกับสมุดและบัญชีเช่นนั้นให้ได้ถามสอบสวนกรรมการ หรือผู้อื่น ๆ ซึ่งเป็นตัวแทน หรือเป็นลูกจ้างของบริษัทได้ไม่ว่าคนหนึ่งคนใด

มาตรา ๑๒๑๔ ผู้สอบบัญชีต้องทำรายงานว่าด้วยบุคคลย์และบัญชียื่นต่อที่ประชุมสามัญ

ผู้สอบบัญชีต้องแถลงในรายงานเช่นนั้นด้วยว่าตนเห็นว่างบุคคลย์ได้ทำโดยถูกต้อง ควรพึงว่าสำแดงให้เห็น การงานของบริษัทที่เป็นอยู่ตามจริงและถูกต้องหรือไม่

ส่วนที่ ๕ การตรวจ

มาตรา ๑๒๑๕ เมื่อผู้ถือหุ้นในบริษัทมีจำนวนรวมกันไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมด ทำเรื่องราร้องขอไשר ให้เสนาบดีเจ้าหน้าที่ตั้งผู้ตรวจอันทรงความสามารถ จะเป็นคนเดียวหรือหลายคนก็ตามไปตรวจการงานของบริษัทจำกัดนั้นและทำรายงานยื่นให้ทราบ

วันที่ ๑ มกราคม ๒๔๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๒๔๕

ก่อนที่จะตั้งผู้ตรวจเช่นนั้น เสนาบดีจะบังคับให้คนทั้งหลาย
ผู้ยื่นเรื่องราววาทประการ เพื่อรับออกเงินค่าใช้สอยในการ
ตรวจนั้นก็ได้

มาตรา ๑๒๑๖ กรรมการก็ดี ลูกจ้างและตัวแทนของ
บริษัทก็ดี จำต้องส่งสรรพสมุดและเอกสารทั้งปวงซึ่งตนเก็บ
รักษาหรืออยู่ในอำนาจแห่งตนนั้นให้แก่ผู้ตรวจ

ผู้ตรวจคนหนึ่งคนใดจะให้กรรมการ ลูกจ้าง และตัวแทน
ของบริษัทสาบานตัวแล้วสอบถามค่าใช้สอยในเรื่องอันเนื่อง
 ด้วยการทำงานของบริษัทยุ่ได้

มาตรา ๑๒๑๗ ผู้ตรวจต้องทำรายงานยื่น และรายงาน
 นั้นจะเขียนหรือตีพิมพ์สุดแต่เสนาบดีเจ้าหน้าที่จะบัญชา สำเนา
 รายงานนั้นให้เสนาบดีส่งไปยังสำนักงานบริษัทซึ่งได้จดทะเบียน
 ไว้ กับทั้งส่งแก่ผู้ถือหุ้นซึ่งยื่นเรื่องราวขอให้ตรวจนั้นด้วย

มาตรา ๑๒๑๘ ค่าใช้สอยในการตรวจเช่นนั้น ผู้ยื่น
 เรื่องราวขอให้ตรวจต้องใช้ทั้งสิ้น เว้นแต่ถ้าบริษัทในคราว
 ประชุมใหญ่ครั้งแรกเมื่อตรวจสำเร็จลงแล้วได้ยินยอมว่าจะจ่าย
 จากสินทรัพย์ของบริษัทนั้น

มาตรา ๑๒๑๕ เสนาบดีเจ้าหน้าที่โดยลำพังตนเอง จะตั้งผู้ตรวจคนเดียวหรือหลายคนให้ไปตรวจการของบริษัทเพื่อทำรายงานยื่นต่อรัฐบาลก็ได้ การตั้งผู้ตรวจเช่นว่ามานี้จะพึงมีเมื่อใดสุดแล้วแต่เสนาบดีจะเห็นสมควร

ส่วนที่ ๖ การเพิ่มทุนและลดทุน

มาตรา ๑๒๒๐ บริษัทจำกัดอาจเพิ่มทุนของบริษัทขึ้นได้ ด้วยออกหุ้นใหม่โดยมติพิเศษของประชุมผู้ถือหุ้น

มาตรา ๑๒๒๑ บริษัทจำกัดจะออกหุ้นใหม่ให้เหมือนหนึ่งว่าได้ใช้เต็มค่าแล้ว หรือได้ใช้แต่บางส่วนแล้วด้วยอย่างอื่นนอกจากให้ใช้ เป็นตัวเงินนั้นไม่ได้ เว้นแต่จะทำตามมติพิเศษของประชุมผู้ถือหุ้น

มาตรา ๑๒๒๒ ถ้าหากว่าที่ประชุมใหญ่มีได้วินิจฉัยไว้เป็นสถานอื่นไซ้ บรรดาหุ้นที่ออกใหม่นั้นต้องเสนอให้แก่ผู้ถือหุ้นทั้งหลายตามส่วนจำนวนหุ้นซึ่งเขาถืออยู่

คำเสนอเช่นนี้ต้องทำเป็นหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ถือหุ้นทุก ๆ คน ระบุจำนวนหุ้นให้ทราบว่ามีที่ชอบที่จะซื้อได้กี่หุ้น และให้กำหนดวันว่าถ้าพ้นวันนั้นไปมิได้มีคำสนองมาแล้ว จะถือว่าเป็นอันไม่รับซื้อ

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๒๕๑

เมื่อวันที่กำหนดล่วงไปแล้วก็ดี หรือผู้ถือหุ้นได้บอกมาว่า
ไม่รับซื้อหุ้นนั้นก็ดี กรรมการจะเอาหุ้นเช่นนั้นออกเสนอให้
บุคคลภายนอกเข้าซื้อก็ได้

มาตรา ๑๒๒๓ บรรดาหนังสือชื้อช้วน หนังสือบอกกล่าว
ข่าวร้อง หรือหนังสืออย่างอื่นซึ่งชวนให้บุคคลภายนอกเข้าซื้อ
ซื้อหุ้นใหม่นั้น กรรมการต้องลงลายมือชื่อและลงวันแล้วนำ
ไปจดทะเบียนก่อนแล้วจึงโฆษณา

หนังสือเช่นกล่าวมานั้น ต้องมีรายการเหล่านี้ คือ

- (๑) ชื่อ อาชัวะ และสำนัก ทั้งของกรรมการและ
ของผู้สอบบัญชีทั้งหลาย
- (๒) ข้อความในหนังสือบริคณสนธิ
- (๓) ทนของบริษัทที่ได้จดทะเบียนแล้ว จำแนกให้
ปรากฏจำนวนหุ้นสามัญและหุ้นบุริมสิทธิ และหุ้นที่ไ้ค่าแล้ว
ด้วยอย่างอื่นนอกจากที่ไ้เป็นตัวเงิน
- (๔) ยอดจำนวนที่ได้ไ้ใช้ตัวเงินเข้าในทุน
- (๕) ใจความของงบดุลย์ฉบับหลังที่สุด แสดงสินทรัพย์
และหนี้สินของบริษัท
- (๖) จำนวนหุ้นซึ่งจะออกใหม่มากน้อยเท่าใด เป็น

จำนวนเงินเท่าใด และวัตถุที่ประสงค์ซึ่งออกหุ้นใหม่นั้นเพื่อ
การอันใด

(๓) เงินค่าหุ้นซึ่งจะต้องส่งไว้เมื่อขอซื้อหุ้นละเท่าใด
อนึ่งเงินจำนวนซึ่งจะต้องใช้เช่นนี้ท่านมิให้กำหนดน้อยกว่า
ร้อยละสิบห้าแห่งมูลค่าของหุ้นที่ตั้งไว้

(๔) ถ้าหุ้นใหม่นั้นเป็นหุ้นบริมสิทธิทั้งหมดหรือแต่
บางส่วน ต้องแสดงว่าบริมสิทธิจะมีแก่หุ้นเช่นนี้สถานใด

(๕) ถ้ามีหุ้นใหม่ซึ่งออกให้เหมือนหนึ่งว่าได้ใช้เต็มค่า
แล้ว หรือได้ใช้แต่บางส่วนด้วยอย่างอื่นนอกจากใช้เป็น
ตัวเงิน ต้องแสดงให้ปรากฏว่ามีจำนวนหุ้นและเป็นมูลค่า
เท่าใด และหุ้นเหล่านั้นได้จัดไว้เหมือนหนึ่งว่าได้ใช้เงินแล้ว
เพียงใด เพื่อแทนคุณแรงงานหรือตอบแทนทรัพย์สินอย่างใด

มาตรา ๑๒๒๔ บริษัทจำกัดจะลดทุนของบริษัทลงด้วย
ลดมูลค่าแต่ละหุ้น ๆ ให้ต่ำลง หรือลดจำนวนหุ้นให้น้อยลง
โดยมติพิเศษของประชุมผู้ถือหุ้นก็ได้

มาตรา ๑๒๒๕ ทุนของบริษัทนั้นจะลดลงไปให้ถึงต่ำ
กว่าจำนวนหนึ่งในสี่ของทุนทั้งหมดหาได้ไม่

มาตรา ๑๒๒๖ เมื่อบริษัทประสงค์จะลดทุน ต้องโฆษณา
ความประสงค์นั้นในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่เจ็ดครั้งเป็น อย่าง

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๒๕๓

น้อย และต้องมีหนังสือบอกกล่าวไปยังบรรดาผู้ซึ่งบริษัทรู้ว่าเป็นเจ้าหนี้ของบริษัท บอกให้ทราบรายการซึ่งประสงค์จะลดทุนลงและขอให้เจ้าหนี้ผู้ซึ่งขอคัดค้านอย่างหนึ่งอย่างใดในการลดทุนนั้นส่งคำคัดค้านไปภายในสามเดือนนับแต่วันที่บอกกล่าวนั้น

ถ้าไม่มีใครคัดค้านภายในกำหนดเวลาสามเดือน ก็ให้พึงถือว่าไม่มีคัดค้าน

ถ้าหากมีเจ้าหนี้คัดค้าน บริษัทจะจัดการลดทุนลงไม่ได้จนกว่าจะได้ใช้หนี้หรือให้ประกันเพื่อหนี้รายนั้น

มาตรา ๑๒๒๗ ถ้ามีเจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดละเลยเสียมิได้คัดค้านในการที่บริษัทจะลดทุนลง เพราะเหตุว่าตนไม่ทราบความ และเหตุที่ไม่ทราบนั้นมิได้ เป็นเพราะความผิดของเจ้าหนี้คนนั้นแต่อย่างใดไซ้ ท่านว่าผู้ถือหุ้นทั้งหลายบรรดาที่ได้รับเงินคืนไปตามส่วนที่ลดหุ้นลงนั้น ยังคงจะต้องรับผิดชอบเจ้าหนี้เช่นนั้นเพียงจำนวนที่ได้รับหุ้นคืนไปชั่วเวลาสองปีนับแต่วันที่ได้จดทะเบียนการลดทุนนั้น

มาตรา ๑๒๒๘ มติพิเศษซึ่งอนุญาตให้เพิ่มทุนหรือลดทุนนั้น บริษัทต้องจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่ได้ลงมตินั้น

ส่วนที่ ๗ หุ้นกู้

มาตรา ๑๒๒๕ บริษัทจะออกหุ้นกู้ไม่ได้ เว้นแต่มี
มติพิเศษ

มาตรา ๑๒๓๐ จำนวนเงินที่จะออกหุ้นกุนั้น ท่านมิให้
เกินจำนวนเงินอันได้ส่งไข้เข้าในทุนของบริษัทแล้ว

ถ้าบัญชีสมดุลครั้งสุดท้ายแสดงจำนวนสินทรัพย์ว่าลดน้อย
ลงไปกว่าจำนวนเงินอันได้ส่งไข้เข้าในทุนของบริษัทแล้วไซ้ไร้
ท่านมิให้กำหนดจำนวนเงินที่จะออกหุ้นกู้ให้เกินไปกว่าจำนวน
ราคาสินทรัพย์นั้น

มาตรา ๑๒๓๑ มูลค่าหุ้นกู้ใบหนึ่งท่านมิให้ต่ำกว่าห้าสิบบาท
หุ้นกู้ทุก ๆ หุ้นต้องส่งไข้เป็นเงิน

มาตรา ๑๒๓๒ ก่อนที่จะออกหุ้นกู้ ท่านให้จดทะเบียน
มีรายการดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

- (๑) ยอดจำนวนเงินที่จะกู้
- (๒) ยอดจำนวนหุ้นกู้
- (๓) มูลค่าหุ้นกุนั้นหนึ่งเท่าใด
- (๔) อัตราดอกเบี้ย
- (๕) วิธีไถ่คืนหุ้นกู้ และกำหนดเวลาที่จะต้องไถ่คืน

- (๖) ถ้าบริษัทได้ออกหุ้นกู้ไว้ก่อนแล้ว ต้องแสดงจำนวนเงินที่บริษัทยังเป็นหนี้อยู่เพราะหุ้นกู้แก่นั้น
- (๗) กำหนดราคาที่จะออกหุ้นกู้
- (๘) วิธีส่งเงินไต่ค่าหุ้นกู้ และกำหนดเวลาที่จะต้องส่งให้
- (๙) เงินทุนเรือนหุ้นของบริษัทที่ได้ออกเป็นหุ้น และยอดเงินที่ได้ส่งให้เข้าทุนแล้ว
- (๑๐) ราคาสินทรัพย์ของบริษัทที่ตั้งที่แสดงไว้ในงบดุลครั้งสุดท้ายที่สุด

มาตรา ๑๒๓๓ หนังสือชวนบอกกล่าวว่าร้องหรือหนังสืออย่างอื่นซึ่งชวนให้เข้าซื้อหุ้นกู้ การลงลายมือชื่อ ลงวัน และจดทะเบียนเสียก่อนแล้วจึงโฆษณา และต้องมีข้อความตามรายการที่ไว้ในมาตรา ๑๒๓๒

มาตรา ๑๒๓๔ บทบัญญัติมาตรา ๑๑๑๘ ว่าด้วยหุ้น และบทบัญญัติแต่มาตรา ๑๑๒๗ ถึง ๑๑๓๐ กับมาตรา ๑๑๓๒ ถึงมาตรา ๑๑๓๖ ว่าด้วยใบหุ้นนั้น ท่านให้ใช้บังคับแก่หุ้นกู้ด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๒๓๕ ใบสำคัญสำหรับหุ้นกู้ทุก ๆ ใบต้องมีข้อความตามรายการที่ไว้ในอนุมาตรา ๑ ถึง ๕ แห่งมาตรา ๑๒๓๒

ส่วนที่ ๔ เลิกบริษัทจำกัด

มาตรา ๑๒๓๖ อันบริษัทจำกัดย่อมเลิกกันด้วยเหตุที่จะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้าในข้อบังคับของบริษัทที่กำหนดกรณีอันใดเป็นเหตุที่จะเลิกกัน เมื่อมีกรณีนั้น

(๒) ถ้าบริษัทได้ตั้งขึ้นไว้จะเพาะกำหนดกาลใด เมื่อสิ้นกำหนดกาลนั้น

(๓) ถ้าบริษัทได้ตั้งขึ้นจะเพาะเพื่อทำกิจการอย่างหนึ่งอย่างใดแต่อย่างเดียว เมื่อเสร็จการนั้น

(๔) เมื่อมีมติพิเศษให้เลิก

(๕) เมื่อบริษัทล้มละลาย

มาตรา ๑๒๓๗ นอกจากนั้นศาลอาจสั่งให้เลิกบริษัทจำกัดด้วยเหตุต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้าทำผิดในการยื่นรายงานประชุมตั้งบริษัท หรือทำผิดในการประชุมตั้งบริษัท

(๒) ถ้าบริษัทไม่เริ่มทำการภายในปีหนึ่งนับแต่วันจดทะเบียน หรือหยุดทำการถึงปีหนึ่งเต็ม

(๓) ถ้าการค้าของบริษัททำไปก็มีแต่ขาดทุนอย่างเดียว และไม่มีทางหวังว่าจะกลับฟื้นตัวได้

(๔) ถ้าจำนวนผู้ถือหุ้นลดน้อยลงจนเหลือไม่ถึงเจ็ดคน แต่อย่างไรก็ดี ในกรณีนี้ทำผิดในการยื่นรายงาน ประชุมต้งบริษัท หรือทำผิดในการประชุมต้งบริษัท ศาลจะสั่งให้ยื่นรายงานประชุมต้งบริษัท หรือให้มีการประชุมต้งบริษัทแทน สั่งให้เลิกบริษัทก็ได้ แล้วแต่จะเห็นควร

ส่วนที่ ๕ การควบบริษัทจำกัดเข้ากัน

มาตรา ๑๒๓๘ อันบริษัทจำกัดนั้น จะควบเข้ากันมิได้ เว้นแต่จะเป็นไปโดยมติพิเศษ

มาตรา ๑๒๓๙ มติพิเศษซึ่งวินิจฉัยให้ควบบริษัทจำกัดเข้ากันนั้น บริษัทต้องนำไปจดทะเบียนภายในสิบสี่วัน นับตั้งแต่วันลงมติ

มาตรา ๑๒๔๐ บริษัทต้องโฆษณาในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่เจ็ดครั้งเป็นอย่างน้อย และส่งคำบอกกล่าวไปยังบรรดาผู้ซึ่งบริษัทรู้ว่าเป็นเจ้าของบริษัทด้วยจดหมายลงทะเบียนไปรษณีย์ บอกให้ทราบรายการที่ประสงค์จะควบบริษัทเข้ากัน และขอให้เจ้าหน้าที่ผู้มีช้อัดค้ำน อย่างหนึ่ง อย่างใดในการควบบริษัทเข้ากันนั้น ส่งคำคัดค้านไปภายในหกเดือน นับแต่วันที่บอกกล่าว

ถ้าไม่มีใครคัดค้านภายในกำหนดเวลาเช่นว่านั้น ก็ให้ฟังถือว่าไม่มีคัดค้าน

ถ้าหากมีเจ้าหนี้คัดค้าน บริษัทจะจัดการควบเข้ากันมิได้จนกว่าจะได้ใช้หนี้หรือได้ให้ประกันเพื่อหนี้รายนั้น

มาตรา ๑๒๔๑ บริษัทได้ควบเข้ากันแล้วเมื่อใด ต่างบริษัทต้องนำความไปจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่ควบเข้ากัน และบริษัทจำกัดอันได้ตั้งขึ้นใหม่ด้วยควบเข้ากันนั้น ก็ต้องจดทะเบียนเป็นบริษัทใหม่

มาตรา ๑๒๔๒ จำนวนทุนเรือนหุ้นของบริษัทใหม่นั้น ต้องเท่ากับยอดรวมจำนวนทุนเรือนหุ้นของบริษัทเดิมอันมาควบเข้ากัน

มาตรา ๑๒๔๓ บริษัทใหม่นี้ย่อมได้ไปทั้งสิทธิและความรับผิดชอบรวมอยู่แก่บริษัทเดิมอันได้มาควบเข้ากันนั้นทั้งสิ้น

ส่วนที่ ๑๐ หนังสือบอกกล่าว

มาตรา ๑๒๔๔ อันหนังสือบอกกล่าวซึ่งบริษัทจะพึงส่งถึงผู้ถือหุ้นนั้น ถ้าว่าได้ส่งมอบให้แล้วถึงตัวก็ดี หรือส่งไปโดยทางไปรษณีย์สลักหลังถึงสำนักอาศัยของผู้ถือหุ้นซึ่งที่ปรากฏในทะเบียนของบริษัทแล้วก็ดี ท่านให้ถือว่าเป็นอันได้ส่งชอบแล้ว

มาตรา ๑๒๔๕ หนังสือบอกกล่าวใด ๆ เมื่อได้ส่งโดยทางไปรษณีย์สตกหลังถูกต้องแล้ว ท่านให้ถือว่าเป็นอันได้ส่งถึงมือผู้รับในเวลาทีหนังสือเช่นนั้นจะควรไปถึงได้ ตามทางการปกติแห่งไปรษณีย์

ส่วนที่ ๑๑ การถอนทะเบียนบริษัทร้าง

มาตรา ๑๒๔๖ (๑) เมื่อใดนายทะเบียนบริษัทมีมูลเหตุอันสมควรจะเชื่อว่าบริษัทใดมิได้ทำการค้าขายหรือประกอบการงานแล้ว ท่านให้นายทะเบียนมีจดหมายส่งทางไปรษณีย์ไปยังบริษัทนั้น เพื่อใ้ถามว่ายังทำการค้าขายหรือประกอบการงานอยู่ประการใด หรือหาไม่

(๒) ถ้านายทะเบียนส่งจดหมายไปแล้วมิได้รับตอบภายในเวลาเดือนหนึ่งไซ้ เมื่อสิ้นเวลาเดือนหนึ่งนั้นแล้ว ภายในสิบสี่วันต่อแต่นั้น ไปให้นายทะเบียนมีจดหมายอีกฉบับหนึ่งส่งจดทะเบียนไปรษณีย์ไปยังบริษัท อ้างข้อความถึงจดหมายฉบับแรกและแถลงว่ายังมิได้รับตอบ หนังสือนั้นก็ว่าถ้ามิได้รับตอบจดหมายฉบับที่สองนี้ภายในเดือนหนึ่งนับแต่วันที่ส่งในจดหมายนั้นแล้ว จะได้ออกแจ้งความโฆษณาเพื่อการขจัดชื้อบริษัทนั้นออกเสียจากทะเบียน

(๓) ถ้านายทะเบียนได้รับตอบจากบริษัทว่า บริษัทมิได้ทำการค้าขายหรือประกอบการงานแล้วก็ดี หรือมิได้รับตอบจดหมายฉบับที่สองนั้นเป็นประการหนึ่งประการใดภายในเดือนหนึ่งนับแต่วันที่ส่งไปก็ดี นายทะเบียนจะโฆษณาในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่ และให้คำบอกกล่าวเป็นหนังสือจดทะเบียนไปรษณีย์ไปยังบริษัทก็ได้ ว่าเมื่อล่วงเวลาสามเดือนนับแต่วันบอกกล่าวบริษัทนั้นจะถูกขี้ออกจากทะเบียนและจะต้องเลิก เว้นแต่จะแสดงเหตุให้เห็นเป็นอย่างอื่น

(๔) ถ้าในกรณีที่กำลังชำระสะสางบัญชีเลิกบริษัท นายทะเบียนมีมูลเหตุอันสมควรจะเชื่อว่าไม่มีตัวผู้ชำระบัญชีทำการอยู่ที่ดี หรือการงานของบริษัทได้ชำระสะสางตลอดแล้ว แต่รายงานแถลงบัญชีอันท่านบังคับไว้ว่าผู้ชำระบัญชีจะพึงต้องทำนั้น ยังมีได้ทำขึ้นสำหรับระยะเวลาหกเดือนอันนับแต่วัน นายทะเบียนทำคำบอกกล่าวเรียกเอารายงานบัญชีและส่งทางไปรษณีย์ไปยังบริษัท หรือส่งไปยังผู้ชำระบัญชีณสถานที่อันปรากฏเป็นสำนักงานชั้นที่สุดของเขานั้นก็ดี ท่านว่า นายทะเบียนจะโฆษณาในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่และส่งคำ

บอกกล่าวไปยังบริษัทเช่นอย่างที่ได้กล่าวมาในอนุมาตราก่อนนี้ก็ได้

(๕) เมื่อสิ้นกำหนดเวลาดังจดแจ้งไปในคำบอกกล่าวนั้นแล้ว ถ้าบริษัทมิได้แสดงมูลเหตุมาเป็นอย่างอื่นก่อนนั้น ท่านว่านายทะเบียนจะขีดชื่อบริษัทออกเสียจากทะเบียนก็ได้ และในการนี้ให้ออกแจ้งความโฆษณาในหนังสือราชกิจจานุเบกษา และบริษัทนั้นก็ให้เป็นอันเลิกกันตั้งแต่เมื่อโฆษณาแจ้งความในหนังสือราชกิจจานุเบกษานั้น แต่ว่าความรับผิดชอบของกรรมการ ของผู้จัดการและของผู้ถือหุ้นทุก ๆ คนมีอยู่เท่าไร ก็ให้คงมีอยู่อย่างนั้นและพึงเรียกบังคับได้เสมือนดังว่าบริษัทยังมีได้เล็ก

(๖) ถ้าบริษัท หรือผู้ถือหุ้น หรือเจ้าหน้าที่ใด ๆ ของบริษัท รู้สึกว่าต้องเสียหายมิเป็นธรรมเพราะการที่บริษัทถูกขีดชื่อจากทะเบียนนั้นไซ้ เมื่อบริษัท หรือผู้ถือหุ้น หรือเจ้าหน้าที่ยื่นคำร้องต่อศาล และศาลพิจารณาได้ความเป็นที่พอแก่ใจว่า ในขณะที่ขีดชื่อบริษัทจากทะเบียนนั้นบริษัทยังทำการค้าขาย หรือยังประกอบกิจการอยู่ก็ดี หรือมิฉะนั้นเห็นเป็นการยุติธรรมในการที่จะให้บริษัทนั้นได้กลับคืนขึ้นทะเบียนก็ได้ ท่านว่าศาลจะสั่งให้กลับจดทะเบียนบริษัทคืนเข้าสู่ทะเบียนก็ได้

และถ้าเช่นนั้นท่านให้ถือว่าบริษัทนั้นได้คงตั้งขึ้นยงตลอดมา
เสมือนตั้งว่ามีได้มีการจัดซื้อออกเลย อนึ่งด้วยคำสั่งอันนั้น
ศาลจะสั่งและวางข้อกำหนดไว้เป็นประการใด ๆ ตามที่เห็น
เป็นยุติธรรมด้วยก็ได้ เพื่อจัดให้บริษัทและบรรดาบุคคล
อื่น ๆ เข้าสู่ฐานอันใกล้เคียงที่สุดกับฐานเดิมเสมือนตั้งว่าบริษัทนั้น
มิได้ถูกจัดซื้อออกจากทะเบียนเลย

หมวด ๕

การชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัด

มาตรา ๑๒๔๗ การชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน
หรือห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือบริษัทจำกัดซึ่งล้มละลายนั้น ให้จัด
ทำไป ตามบทกฎหมาย ลักษณะล้มละลายที่คงใช้อยู่ตามแต่
จะทำได้

เสนาบดีเจ้าหน้าที่จะออกกฎข้อบังคับว่าด้วยการชำระ
บัญชีห้างหุ้นส่วน และบริษัทก็ออกได้

มาตรา ๑๒๔๘ เมื่อกล่าวถึงประชุมใหญ่ในหมวดนี้
ท่านหมายความดังต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้าเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนและห้างหุ้นส่วน

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๒๖๓

จำกัด ก็คือการประชุมหุ้นส่วนทั้งปวงซึ่งอาศัยคะแนนเสียงข้างมากเป็นใหญ่ในการวินิจฉัย

(๒) ถ้าเกี่ยวกับบริษัทจำกัด ก็คือการประชุมใหญ่ตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๑๗๑

มาตรา ๑๒๔๕ ห้างหุ้นส่วนก็ดี บริษัทก็ดี แม้จะได้เลิกกันแล้ว ก็ให้พึงถือว่ายังคงตั้งอยู่ตราบเท่าเวลาที่จำเป็นเพื่อการชำระบัญชี

มาตรา ๑๒๕๐ หน้าที่ของผู้ชำระบัญชี คือชำระสะสางการทำงานของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้นให้เสร็จไป กับจัดการใช้หนี้เงิน และแจกจ่ายสินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น

มาตรา ๑๒๕๑ ห้างหุ้นส่วนก็ดี บริษัทก็ดี ในเมื่อเลิกกันเพราะเหตุอื่น นอกจากล้มละลาย หุ้นส่วนผู้จัดการห้างหรือกรรมการของบริษัทยอมเข้าเป็นผู้ชำระบัญชี เว้นไว้แต่ข้อสัญญาของห้าง หรือข้อบังคับบริษัทจะมีกำหนดไว้เป็นสถานอื่น

ถ้าไม่มีผู้ชำระบัญชีตั้งว่ามานี้ และเมื่อพ้นกษณอัยการหรือบุคคลอื่นผู้มีส่วนได้เสียในการนี้ร้องขอ ท่านให้ศาลตั้งผู้ชำระบัญชี

มาตรา ๑๒๕๒ หุ้นส่วนผู้จัดการ หรือกรรมการบริษัท มีอำนาจโดยตำแหน่งเดิมฉันใด เมื่อเป็นผู้ชำระบัญชีก็ยังคง มีอำนาจอยู่ฉันนั้น

มาตรา ๑๒๕๓ ภายในสิบสี่วันนับแต่ได้เลิกห้างเลิกบริษัท หรือถ้าศาลได้ตั้งผู้ชำระบัญชึ้นับแต่วัน ที่ศาลตั้ง ผู้ชำระบัญชี ต้องกระทำดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) บอกกล่าวแก่ประชาชนโดยประกาศโฆษณาใน หนังสือพิมพ์แห่งท้องที่สองครั้งเป็นอย่างน้อย ว่าห้างหุ้นส่วน นั้น หรือบริษัทนั้นได้เลิกกันแล้ว และให้ผู้เป็นเจ้าของหุ้นทั้งหลาย ยื่นคำทวงหนี้แก่ผู้ชำระบัญชี

(๒) ส่งคำบอกกล่าวอย่างเดียวกันเป็นจดหมายลงทะเบียน ไปรษณีย์ไปยังเจ้าหนี้ทั้งหลายทุกๆ คน บรรดามีชื่อปรากฏ ในสมุด บัญชี หรือเอกสารของห้างหรือบริษัทนั้น

มาตรา ๑๒๕๔ การเลิกหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น ผู้ชำระ บัญชีต้องนำบอกให้จดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่เลิก กัน และในการนี้ต้องระบุชื่อผู้ชำระบัญชีทุก ๆ คนให้จดลง ทะเบียนไว้ด้วย

มาตรา ๑๒๕๕ ผู้ชำระบัญชีต้องทำงบดุลยขึ้น โดยเร็ว

ที่สุดที่เป็นวิสัยจะทำได้ ส่งให้ผู้สอบบัญชีตรวจสอบลงสำคัญ
ว่าถูกต้อง แล้วต้องเรียกประชุมใหญ่

มาตรา ๑๒๕๖ ธุรการอันที่ประชุมใหญ่จะพึงทำนั้น คือ

(๑) รับรองให้หุ้นส่วนผู้จัดการหรือกรรมการบริษัทลง
เป็นผู้ชำระบัญชีต่อไป หรือเลือกตั้งผู้ชำระบัญชีใหม่ขึ้นแทนที่
และ

(๒) อนุมัติบัญชีงบดุลย์

อนึ่งที่ประชุมใหญ่จะสั่งให้ผู้ชำระบัญชีทำบัญชีดีราคา
ทรัพย์สิน หรือให้ทำการใด ๆ ก็ได้ที่สุดแต่ที่ประชุมจะเห็น
สมควร เพื่อชำระสะสางกิจการของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท
ให้เสร็จไป

มาตรา ๑๒๕๗ ผู้ชำระบัญชีซึ่งมิใช่เป็นขึ้นเพราะศาลตั้ง
นั้น ท่านว่าจะถอนเสียจากตำแหน่งและตั้งผู้อื่นแทนก็ได้
ในเมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายออกเสียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน
หรือที่ประชุมใหญ่ของผู้ถือหุ้นได้ลงมติตั้งนั้น แต่ศาลย่อม
สั่งถอนผู้ชำระบัญชีจากตำแหน่งและตั้งผู้อื่นแทนก็ได้ ไม่
เลือกกว่าจะเป็นผู้ชำระบัญชีซึ่งศาลตั้งหรือมิใช่ศาลตั้ง ในเมื่อ
มีคำร้องขอของผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างคนใดคนหนึ่ง หรือของผู้

ถือหุ้นในบริษัทมีหุ้นรวมกันนับได้ถึงหนึ่งในยี่สิบแห่งทุนของบริษัท โดยจำนวนที่ส่งใช้เงินเข้าทุนแล้วนั้น

มาตรา ๑๒๕๘ เมื่อมีการเปลี่ยนตัวผู้ชำระบัญชีใหม่ครั้งใด ผู้ชำระบัญชีต้องนำความจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่ ได้เปลี่ยนตัวกันนั้น

มาตรา ๑๒๕๙ ผู้ชำระบัญชีทั้งหลายย่อมมีอำนาจตั้งจะ กล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) แยกต่างว่าต่างในนามของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทใน อรรถคดีพิพาทอันเป็นแพ่งหรืออาชญาทั้งปวง และทำปราณี ประนอมยอมความ

(๒) ดำเนินกิจการของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทตามแต่ จำเป็น เพื่อการชำระสะสางกิจการให้เสร็จไปด้วยดี

(๓) ขายทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท

(๔) ทำการอย่างอื่น ๆ ตามแต่จำเป็น เพื่อชำระบัญชี ให้เสร็จไปด้วยดี

มาตรา ๑๒๖๐ ข้อจำกัดอำนาจของผู้ชำระบัญชีอย่างใด ๆ จะอ้างเป็นสมบรูณ์ต่อบุคคลภายนอกหาได้ไม่

มาตรา ๑๒๖๑ ถ้ามีผู้ชำระบัญชีหลายคน การใด ๆ ที่ ผู้ชำระบัญชีกระทำย่อมไม่เป็นอันสมบรูณ์นอกจากผู้ชำระบัญชี

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๒๖๗

ทั้งหลายจะได้ทำร่วมกัน เว้นแต่ที่ประชุมใหญ่หรือศาลจะได้กำหนดอำนาจไว้เป็นอย่างอื่นในเวลาตั้งผู้ชำระบัญชี

มาตรา ๑๒๖๒ ถ้ามีมติของที่ประชุมใหญ่หรือคำบังคับของศาลให้อำนาจผู้ชำระบัญชีให้ทำการแยกกันได้ ท่านว่าต้องนำความจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับแต่วันลงมติหรือออกคำบังคับนั้น

มาตรา ๑๒๖๓ ค่าธรรมเนียม ค่าการติดพัน และค่าใช้จ่ายซึ่งต้องเสียโดยควรในการชำระบัญชีนั้น ท่านว่าผู้ชำระบัญชีต้องจัดการใช้ก่อนหนี้เงินรายอื่น ๆ

มาตรา ๑๒๖๔ ถ้าเจ้าหนี้คนใดมิได้มาทวงถามให้ใช้หนี้ผู้ชำระบัญชีต้องวางเงินเท่าจำนวนหนี้นั้น ตามบทแห่งประมวลกฎหมายนี้ ว่าด้วยวางทรัพย์สินแทนชำระหนี้

มาตรา ๑๒๖๕ ผู้ชำระบัญชีจะเรียกให้ผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นส่งใช้เงินลงหุ้นอันเป็นส่วนย้งค้างชำระอยู่นั้นก็ได้ และเงินที่ค้างชำระนี้ ถึงแม้จะได้ตกลงกันไว้ก่อนโดยสัญญาเข้าหุ้นส่วน หรือโดยข้อบังคับของบริษัทว่าจะได้เรียกต่อภายหลังก็ตาม เมื่อเรียกเช่นนั้นแล้ว ท่านว่าต้องส่งใช้ทันที

มาตรา ๑๒๖๖ ถ้าผู้ชำระบัญชีมาพิจารณาเห็นว่า เมื่อเงินลงทุนหรือเงินค่าหุ้นได้ใช้เสร็จหมดแล้ว สินทรัพย์ก็ยังมี

ไม่พอกับหนี้สินไซร้ ผู้ชำระบัญชีต้องร้องขอต่อศาลทันที เพื่อให้
ให้ออกคำสั่งว่าห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้นล้มละลาย

มาตรา ๑๒๖๗ ผู้ชำระบัญชีต้องทำรายงานยื่นไว้ฉะ
ทะเขียนทุกกระยะสามเดือนครั้งหนึ่งว่าได้จัดการไปอย่างไรบ้าง
แสดงให้เห็นความเป็นไปของบัญชีที่ชำระอยู่นั้น และรายงาน
นี้ให้เปิดเผยแก่ผู้เป็นหุ้นส่วนและผู้ถือหุ้น และเจ้าหน้าที่หลาย
ตรวจดูได้ โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

มาตรา ๑๒๖๘ ถ้าการชำระบัญชีนั้นยังคงทำอยู่โดยกาล
กว่าปีหนึ่งขึ้นไป ผู้ชำระบัญชีต้องเรียกประชุมใหญ่ในเวลาสิ้น
ปีทุกปีนับแต่เริ่มทำการชำระบัญชี และต้องทำรายงานยื่นที่
ประชุมว่าได้จัดการไปอย่างไรบ้าง ทั้งแถลงให้ทราบความเป็น
ไปแห่งบัญชีโดยละเอียด

มาตรา ๑๒๖๙ อันทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนหรือของ
บริษัทนั้น จะแบ่งคืนให้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นได้แต่
เพียงเท่าที่ไม่ต้องเอาไว้ใช้ในการชำระหนี้ของห้างหุ้นส่วน
หรือบริษัทเท่านั้น

มาตรา ๑๒๗๐ เมื่อการชำระบัญชีกิจการของห้างหุ้นส่วน
หรือบริษัทสำเร็จลง ผู้ชำระบัญชีต้องทำรายงานการชำระบัญชี
แสดงว่า การชำระบัญชีนั้นได้ดำเนินไปอย่างไร และได้จัด

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๒๖๕

การทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้นไปประการใด
แล้วให้เรียกประชุมใหญ่เพื่อเสนอรายงานนั้น และชี้แจง
กิจการต่อที่ประชุม

เมื่อที่ประชุมใหญ่ได้ให้ออมนุติรายงานนั้นแล้ว ผู้ชำระ
บัญชีต้องนำข้อความที่ได้ประชุมกันนั้นไปจดทะเบียนภายใน
สิบสี่วันนับแต่วันประชุม เมื่อได้จดทะเบียนแล้วตั้งนี้ให้ถือ
ว่าเป็นที่สุดแห่งการชำระบัญชี

มาตรา ๑๒๗๑ เมื่อเสร็จการชำระบัญชีแล้ว ท่านให้
มอบบรรดาสมุดและบัญชี และเอกสารทั้งหลายของห้าง
หุ้นส่วนหรือบริษัทซึ่งได้ชำระบัญชีนั้นไว้แก่นายทะเบียนภายใน
กำหนดสิบสี่วันดังกล่าวไว้ในมาตราก่อน และให้นายทะเบียน
รักษาสมุดและบัญชี และเอกสารเหล่านั้นไว้สิบปีนับแต่วัน
ถึงที่สุดแห่งการชำระบัญชี

สมุดและบัญชีและเอกสารเหล่านี้ ให้เปิดให้แก่บรรดา
บุคคลผู้มีส่วนได้เสียตรวจดูได้ โดยไม่เรียกค่าธรรมเนียม
อย่างหนึ่งอย่างใด

มาตรา ๑๒๗๒ ในคดีฟ้องเรียกหนี้สินซึ่งห้างหุ้นส่วน
หรือบริษัท หรือผู้เป็นหุ้นส่วน หรือผู้ถือหุ้น หรือผู้ชำระ

เล่ม ๔๕ หน้า ๒๗๐ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ มกราคม ๒๔๗๑

บัญชีเป็นลูกหนี้อยู่ในฐานเช่นนั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นกำหนดสองปีนับแต่วันถึงที่สุดแห่งการชำระบัญชี

มาตรา ๑๒๗๓ บทบัญญัติแห่งมาตรา ๑๑๗๒ ถึงมาตรา ๑๑๕๓ กับมาตรา ๑๑๕๕ มาตรา ๑๒๐๗ เหล่านี้ ท่านให้ใช้บังคับแก่การประชุมใหญ่ซึ่งมีขึ้นในระหว่างชำระบัญชีด้วยโดยอนุโลม

ลักษณะ ๒๓

สมาคม

มาตรา ๑๒๗๔ อันว่าสัญญาตั้งสมาคมนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลหลายคนตกลงเข้ากัน เพื่อทำการอันใดอันหนึ่งร่วมกัน อันมิใช่เป็นการหาผลกำไรแบ่งปันกัน

มาตรา ๑๒๗๕ บรรดาสมาคมต้องมีข้อบังคับและต้องจดทะเบียน

มาตรา ๑๒๗๖ อันข้อบังคับของสมาคมนั้น อย่างน้อยต้องระบุข้อความที่กล่าวต่อไปนี้ คือ

- (๑) ชื่อสมาคม
- (๒) วัตถุประสงค์ของสมาคม
- (๓) ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ของสมาคม

(๔) ระเบียบวิธีรับสมาชิกเข้าสมาคมและระเบียบวิธี
กำจัดสมาชิกออกจากสมาคม

(๕) ระเบียบวิธีจัดการสมาคม โดยมีกรรมสัมปาทิก
หรือกรรมการ หรือวิธีอื่นอย่างใด

มาตรา ๑๒๗๗ การขอจดทะเบียนสมาคมนั้น ต้องทำ
เป็นหนังสือ และต้องมีสมาชิกของสมาคมลงลายมือชื่อไม่
น้อยกว่าสามคน กับต้องมีข้อบังคับของสมาคมส่งไปด้วยสาม
ฉบับ

มาตรา ๑๒๗๘ การจดทะเบียนนั้น สมาคมตั้งสำนักงาน
แห่งใหญ่ทำกิจการ อยู่ณ ที่แห่งใดในพระราชอาณาเขตต์
ท่านให้จดทะเบียนณ หอทะเบียนสำหรับที่แห่งนั้น ต่อไป
ภายหลังจะแก้ไขข้อความที่ได้จดทะเบียนไว้อย่างหนึ่งอย่างใด
ก็ดี จะจดทะเบียนข้อความใด ๆ อันบังคับไว้ในลักษณะนี้ว่า
ให้จดทะเบียนก็ดี ก็ต้องจดณ หอทะเบียนแห่งเดียวกันนั้น

มาตรา ๑๒๗๙ ในการจดทะเบียน ท่านบังคับว่าต้อง
จกระบุข้อความซึ่งกล่าวต่อไปนี้ คือ

- (๑) ชื่อสมาคม
- (๒) วัตถุประสงค์ของสมาคม
- (๓) ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ของสมาคม

(๔) ชื่อ สำนัก และอาชีพ ของบรรดาบุคคลซึ่งได้รับมอบหมายเป็นผู้จัดการ

มาตรา ๑๒๘๐ ในการขอจดทะเบียนนั้น ถ้าได้แสดงเอกสารและข้อความดังกล่าวไว้ในมาตรา ๑๒๗๖ และมาตรา ๑๒๗๕ และถ้าปรากฏว่าบุคคลซึ่งได้รับมอบหมายเป็นผู้จัดการของสมาคมนั้น เป็นคนมีหลักฐานสมควรแก่วัตถุที่ประสงค์และฐานของสมาคมนั้นแล้ว ก็ให้อนุญาตจดทะเบียนได้

มาตรา ๑๒๘๑ บุคคลทั้งปวงจะตรวจดูเอกสารของสมาคมใดๆ ที่นายทะเบียนเก็บรักษาไว้ก็ดี หรือต้องการใบสำคัญการจดทะเบียนหรือสำเนาเอกสารอันอย่างหนึ่งอย่างใดของสมาคม ซึ่งจะขอให้นายทะเบียนคัดเป็นสำเนาเต็มความ มีค่าธรรมเนียมหรือค้ำยอแต่เนือความส่งมอบให้ก็ดี เมื่อได้เสียค่าธรรมเนียมตามข้อบังคับซึ่งเสนาบดีผู้รับผิดชอบในการปกครองท้องที่กำหนดไว้แล้ว ก็ให้ตรวจและขอได้

มาตรา ๑๒๘๒ เมื่อใดได้จดทะเบียนสมาคมแล้ว แต่ นั้นสมาคมก็ชื่อว่าได้ตั้งขึ้นเป็นนิติบุคคลต่างหากจากบุคคลทั้งหลายที่รวมเข้าอยู่ในนั้น

ให้พนักงานทะเบียนทำใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนส่งมอบให้แก่สมาคมนั้นฉบับหนึ่ง

มาตรา ๑๒๘๓ ถ้ามิได้มีข้อบังคับของสมาคมบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ห้ามมิให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมข้อบังคับของสมาคม นอกจากที่ประชุมสมาชิกของสมาคมจะได้ลงมติแก่การนั้นเป็นเสียงข้างมาก

อนึ่งต้องส่งสำเนาข้อบังคับที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมใหม่เช่นนั้นสามฉบับไปจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับตั้งแต่วันที่ได้ลงมติ

มาตรา ๑๒๘๔ การเปลี่ยนตัวบุคคลซึ่งได้รับมอบหมายเป็นผู้จัดการสมาคมนั้น ต้องแจ้งแก่นายทะเบียนเพื่อจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่ได้เปลี่ยน

ถ้านายทะเบียนไม่พอใจว่าผู้จัดการใหม่นั้นเป็นบุคคลอันมีหลักฐานสมควรตั้งว่าไว้ในมาตรา ๑๒๘๐ จะไม่ยอมรับจดทะเบียนการเปลี่ยนแปลงนั้นก็ได้

มาตรา ๑๒๘๕ บรรดาบุคคลซึ่งได้รับมอบหมายให้เป็นผู้จัดการนั้น ได้ชื่อว่าเป็นผู้แทนของสมาคมในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก

มาตรา ๑๒๘๖ ความเกี่ยวพันในระหว่างสมาคมกับบุคคลซึ่งได้รับมอบหมายเป็นผู้จัดการก็ดี กับบุคคลภายนอกก็ดี

ท่านให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ว่าด้วย
ตัวแทน

มาตรา ๑๒๘๗ สมาชิกของสมาคมทุกคนชอบที่จะตรวจ
ตราความเป็นอยู่แห่งกิจการและทรัพย์สินของสมาคมได้

มาตรา ๑๒๘๘ ถ้ามีระเบียบจะพึงส่งเงินค่าบำรุงเป็นระยะ
เวลาอย่างไร ท่านว่าเงินค่าบำรุงนั้นถึงกำหนดจะต้องใช้เต็ม
จำนวนเมื่อเริ่มต้น ระยะเวลาบำรุงนั้นทุกครั้งไป

มาตรา ๑๒๘๙ สมาชิกทุกคนจะออกจากสมาคมเมื่อใด
ก็ชอบที่จะออกได้ แต่ต้องใช้เงินค่าบำรุงและหนี้สินอย่างอื่น
ที่ค้างชำระอยู่ในขณะนั้นให้เสร็จ

มาตรา ๑๒๙๐ นอกจากจะได้มีข้อบังคับบัญญัติไว้เป็น
อย่างอื่นแล้ว ท่านว่าความรับผิดชอบของสมาชิกในสมาคมแต่
ละคนจำกัดเพียงจำนวนเงินค่าบำรุงที่สมาชิกนั้นค้างชำระอยู่

มาตรา ๑๒๙๑ ถ้าสมาคมลงมติโดยฝ่าฝืนต่อข้อบังคับ
ของสมาคมเองก็ดี หรือฝ่าฝืนต่อกฎหมายก็ดี เมื่อสมาชิก
คนหนึ่งคนใดหรือพนักงานอัยการร้องขอ ท่านให้ศาลเพิกถอน
มตินั้นเสีย แต่การที่สมาชิกจะร้องขอต่อศาลเช่นนี้ ต้องร้อง
อย่าให้เนิ่นช้าเกินกว่าหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้ลงมตินั้น

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๒๗๕

มาตรา ๑๒๕๒ สมาคมย่อมเลิกกัน ด้วยเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้ามีข้อบังคับของสมาคมกำหนดไว้ให้เลิกในกรณีอื่นใด เมื่อมีกรณีอื่นนั้น

(๒) ถ้าตั้งสมาคมขึ้นโดยมีกำหนดกาลอันใด เมื่อสิ้นกำหนดกาลอันนั้น

(๓) ถ้าสมาคมได้ตั้งขึ้นเพื่อทำกิจการอันหนึ่งอันเดียว เมื่อการอันนั้นสำเร็จแล้ว

(๔) เมื่อที่ประชุมใหญ่แห่งสมาคมได้ลงมติให้เลิก

(๕) เมื่อสมาคมต้องล้มละลาย

(๖) เมื่อศาลสั่งให้เลิก

มาตรา ๑๒๕๓ ในกรณีอื่นใดอันหนึ่งซึ่งจะกล่าวต่อไปนี้ เมื่อพนักงานอัยการหรือบุคคลใด ๆ ผู้มีส่วนได้เสียร้องขอศาลจะสั่งให้เลิกสมาคมและตั้งผู้ชำระบัญชีขึ้นคนหนึ่งหรือหลายคนก็ได้ คือว่า

(๑) ถ้าวัตถุประสงค์ของสมาคมผิดต่อกฎหมาย หรือกลายเป็นผิดต่อกฎหมาย

(๒) ถ้าจะจัดการสมาคมนั้นต่อไปอีกไม่ได้ ไม่ว่าเพราะเหตุใด ๆ

(๓) ถ้าปรากฏว่าผู้ซึ่งจัดการสมาคมนั้น เป็นบุคคลอื่น มิใช่ผู้จัดการที่ได้จดทะเบียนไว้

(๔) ถ้าปรากฏว่าสมาคมนั้น เป็นภัยอันตรายต่อสันติภาพของประชาชน หรืออาจจะกลายเป็นภัยอันตรายเช่นนั้น

มาตรา ๑๒๕๔ บทบัญญัติทั้งหลายในลักษณะ ๒๒ หมวด ๕ อันว่าด้วยการชำระบัญชีเลิกห้างหุ้นส่วนและบริษัทนั้น ทำให้นำมาใช้บังคับในการชำระบัญชีสมาคมด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๒๕๕ เมื่อได้ชำระบัญชีแล้ว ถ้ามีสินทรัพย์เหลืออยู่เท่าใด จะแบ่งให้แก่สมาชิกของสมาคมนั้น ไม่ได้สินทรัพย์ทั้งนั้นจะต้องโอนไปให้แก่บุคคลอื่น ตามที่ได้ระบุไว้ในข้อบังคับของสมาคม หรือถ้าไม่ได้ระบุไว้ก็ตามแต่สมาคมจะตกลงในที่ประชุมใหญ่

มาตรา ๑๒๕๖ ถ้าในข้อบังคับของสมาคมหรือที่ประชุมใหญ่มิได้ระบุนิติบุคคลใดไว้ให้เป็นผู้รับสินทรัพย์ที่เหลือไว้ ทำหน้าที่สินทรัพย์ที่เหลือนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

มาตรา ๑๒๕๗ เสนาบดีผู้รับผิดชอบในการปกครองท้องที่มีอำนาจที่จะออกกฎข้อบังคับ เพื่อตั้งสำนักงานจด

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๒๗๗

ทะเบียน และเพื่อกำหนดค่าธรรมเนียมที่จะต้องเสียในการ
จดทะเบียน

อนึ่งเสนาบดีนั้นมีอำนาจที่จะอนุญาตยกเว้นค่าธรรมเนียม
การจดทะเบียนแก่สมาคมใด ๆ ได้ด้วย เมื่อปรากฏว่าเป็น
สมาคมตั้งขึ้นเพื่อสาธารณประโยชน์ เช่น เป็นสมาคมทำ
การกุศล หรือการศาสนา เป็นต้น